

شېۋە و ھاۋتاكان

لە پىرۋى قورئان

خادىم

ئەبۇبەكر شوان

ناوی کتیب: شیوه و هاوتاکان له پیروزی قورئان
نووسەر: (خادیم) نه بوبه کر شوان
بابهت: ئیسلامی
تایپ: نه هرۆعه ئی حه مه د- شاخه وان علی ماموکی
تیراژ: 1000 دانه
چاپ: یه که م/ 2013
چاپخانه:

له به پێوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره سپاردنی (ی سالی
(2013) ی پی دراوه

شيۋە و

ھاوتاکان

لە

پيرۆزىي

قورئان

خادىم

ئەبوبەكر شوان

پیشکەشە بە :

نەتەوێکەم

نیشتمانم

خادیم

ئەبویەکر شوێن

بسم الله الرحمن الرحيم

له به را ییدا:

به ناوی خودی میهره بان، دانه ری ئه رز و ئاسمان، خه لکینه واده کهم به یان،
ئه م په رتووکه کانگای ژینه، له دیرین و هه نووکه، بیخوینه وه هر سیکه و
وه ریگره زووکه، رازاوه ته وه به قسه ی جوان، پره له بیژه و په یقی ره وان، که
هه ناسه ن بو پړوح و گیان، له ئاکار و کرداری قه شه نگ، له جووله و ره فتار و
ده نگ، ئه مانه هه مووی هاتوو له قورئان، قسه ی کهس نییه فه رمووده ی
خودان، ئه و خودایه ی خولقی نه ری هه موو شتانه، گهر فری شته یه و گهر
شه ی تانه، گشتی هی ناو ته به ره م، گهر ئاژده یان به نی ئاده م، یان ناوه یان
دار ستان، یان ئه ستیره ن یان هه ساره کان گشتی له عیلمی زاتی ئه وه،
ده زانی نه وه نه وه، چی ده کهن له نوی و له کوئن، یان را ستن یان دروئن،
تابلوئا سا، ئه وه ی خا سه و ئه وه ی با سه، له غه یبه وه داندراوه، وه کو پرووه ک
چاندراوه، گهر جووله بی یا گو فتار، چ له گوند بی یا له شار، له سه ر ئا سنبی
یا له سه ردار، یا له ده شتبی یا له کیو یا مروژ بی یا دیو، ههر هه مووی
نووسراوه، فریشته ی خوا ناوه ناوه، کاری باشه له لای ئه وان، دهینه خشینن
له سه ر دلان به رز ده کری و بو باره گای زاتی خودا ده فری، یا ئه و په یقانه ی
له ده م ده رده چی، ئه و په یقانه هه مووی له سه ر شانه جا هو کاک به دل و
ده روونیکی پاک، وه کو پیای موسلمانن چاک، ئامان سه د ئامان، له ده ست
نه حله تی شه ی تان، دانه دانه ئه و په یقانه، بیخوینه وه و هه لی بیریره، ههر
هه مووی ئه لماس و زیړه.

خادیم

ئه بو به کر شوان

پیشہ کی

بُوئوہی بابہ تہ کہ مان زیتر تیہر تہ سہل بیت لہو ماندوو بوونہ بیو چانہی
ئو پەر چہ قہدا، با پیکہوہ ہہلوہ ستہیہک بکہین لہ سہر مانای شیوہ و
ہاوتا کان (لیکچوو).

ئو پەیفانہ کہ لہ چہندین شویندان لہقورئانی پیروژدا بہیہک بیژہ و بہیہک
بزا قہاتوونہ لہہر شوینیک بہمانایہک یاخود بہواتایہکی دی دین، یانی
ہہر بیژہیہک لہو پەیفقہدا کہ با سکر اوہ لہ شوینی ہاوتای بیژہ کہ کہ
لہ شوینیکی تر ہاتووہ پیی دہوتری: ہاوتا، پا قہکردنی پەیفقہ کہ و
شرؤقہکردنی کہ ماناکہی دہگوپردیٹ پیی دہوتری: شیوہ.
ئیین ئہلجوژی* دہلی:

ہاوتایہکان ناوی بیژہکانہ

شیوہش ناوی ماناکہیہ

زہرکہشی* دہلی:

شیوہ بیژہی ہاوبہشہ کہ بہکار دیٹ لہچہندین مانادا.

سہیووتی* ہہمان بُو چوونی زہرکہ شی ہہیہ، لیّ باس لہزانای ناوبراو
ناکات.

ئو با بہ تہی کہ ئیمہ دہیخہینہ پوو بہ شیکی فراوان و گرینگی لہ
لیکولینہوہ بہرکہوتووہ بہتایہبتیش زانا و دانای پیّ شوو کہ بایہخی
تہواویان بہم با بہ تہ داوہ، ئہم پہرتوکہی کہ کردو مانہ تہ کوردی و
بہر چہقہمان بُو کردووہ سہر چاوہ و چاوگی با سہکہمان لہکتیبی (الوجوہ
والنظائر فی القرآن الکریم) ہہر چہندہ سہر چاوہیہکی بہر چاومان بُو ئہم
بابہ تہ گرینگہ لہ پا شکوی کتیبہ کہ کہ ئامارہمان پیداون و وەرگرتووہ،

دانهری کتیبه که (ابو عبدالله هارون بن مو سی العنکبی القارئ النحوی الاعورة) و خه لکی شاری به سرايه و له سالی 170 ی کو چیدا مردووه، هر چهنده (ابن الجزری) که زانایه کی به نیوبانگی سهرده می خو ی بوو ده لی: و ابراهیم هارون سالانی پیش دوو سهدی کو چی مردووه، نه وانیه باس له زانایه ده که ن ده لین: پیاویکی باش و را ستگو و ده ستپاک بووه، قور ئانی پیروزی هر هه مووی له به ربووه له وانه: یحیی بن معین* که سالی 233 ی کو چی مردووه، نه بو حاتم السجستانی* که سالی 255 ی کو چی مردووه و ابوداود* که سونه نی ابوداودی له فهرمايشته پیروزه کانه پیغه مبه (د.خ) داناوه و سالی 275 ی کو چی مردووه نه وان به گشتی باس له زاناستی و بیرفره وانی نه و که له پیاوه ده که ن به وهی که زانایکی به توانا و زمانه وانیه کی ناودار بووه، کتیبه که له بنه رته دا دوو سهد و هه شت بابته و یه که میان به بیژهی (الهدی) یه و کو تاییه که شی (الحرب) ه.

نه و زانایه له سهر هه مان ری باز و پروگرامی (مقاتل بن سلیمان) ره و ده کا که ناوبراو نه ویش کتیبی کی به و ناو نیشانه داناوه که ژمارهی بیژه کانی سهد و هه شتا و چوار بیژه بوون.

نه و با سهی ئیمه لی کو لینه وه یه کی زوری له سهر کراوه به تاییه تیش دکتور (حاتم صالح الضامن) که پیا چوونه وه یه کی بهر چاو و دیاری بو کردووه به پالپ شتی چهن دین سهر چاوه و ژیدهر له پا شانیش ئاماره ی پیداون.

جا ئیمه ش بو خوینده واران ی کوردی مو سلمان و به زمانیکی شیرین وه کو دیارییه کی گرانبه ها ئارا سته ی میلله تی خو مان ده که یه که سوود و مفای

خۆی ھەبێت تا لە خزمەت ئایەتەکانی قورئانی پیرۆزدا ھەر سی ئایەتە پیرۆزەکان بکریت.

بۆیە بەپێی توانا و شارەزایی خۆمان لە خزمەتکردنی قورئانی پیرۆز ئەوا پەیف پەیف و بێژە بێژە ھەروەکو خۆی کە لە (عبدالمە کوپی ھارون الدجازی) وەرگیراوە کە ئەویش لە جەنابی باوکییەو وەرگیرتوو، ئەوا دەقاودەق دەرخەینە پوو، ماناکانی شى شیدەکەینەو بۆ ھەر بێژەیکە کە ھاتوو لە قورئانی پیرۆزدا، تا پێمان کرابی ئایەتە پیرۆزەکانمان لەتەک بێژە کە داناو و خستوو مانەتە پوو مەرج زیە ئایەتەکان بەتەواوی نوو سەراپنەو بەلکو واما کردوو کە بێژەکە (و شە)ی نیو ئایەتەکە دیاربیت ئەو بێژەییە کە ئێمە مەبەستمانە تا مانای خۆی بپیکى، بۆمانا و ڕاقەکردنەکانیش پشتمان بە چەندین فەرھەنگ و سەرچاوە بەستوو کە لەدوایندا ئاماژەیان پێدەدەین لەگەڵ ئەو کتیب و سەرچاوانەى کە لییان وەرگیراوە.

لەدوماھیدا سوپا سی ھەردوو براى خەمخۆر نوو سەر بەرپێزان کاک (نەھرۆ عەلى حەمەد) و کاک (شاخەوان مامۆکی) دەکەم کە بەتایپ کردنی زۆر ماندوو بوونە و بەکۆمپیوتەر سوورەت و ئایەتەکانیان دەرھێناوە، ئەمەیش ماندوو بوونیکی بى و چان و زۆری گەرەکە دووبارە سوپا سیان دەکەم، خۆی گەورە پاداشتی چاکەیان بداتەو.

لەگەڵ پێژمدا

خادیم

ئەبوبەکر شوان

نازیزم خوێنه‌ری به‌رپز

با، پیکه، هه‌موومان له‌خزمه‌ت ئه‌و په‌یف و بیژه و ئایه‌ته
پیرۆزانه‌دا بین که له‌م کتیبه‌یه‌دا هاتوون.
دانه‌ دانه، یه‌که‌ یه‌که، راقه و شروقه‌ی بو ده‌که‌ین، واتا و
ماناکه‌شی به‌رانبه‌ر هه‌ر بیژه و په‌یقیک ئاماژه‌یان پیده‌ده‌ین و
ده‌یخه‌ینه به‌ر باس و لیکوئینه‌وه.
خوای گه‌وره‌ پاداشتی هه‌موو لایه‌کمان بداته‌وه

خادیم

ئه‌بۆبه‌کر شوان

هه‌ولێر/ کوردستان-2013

1- الهدى

تهفسیری (الهدی) به شانزه شیوه هاتووه:

1- به ما نای پروونکرد نهوه، ههروهکو له سوورهتی (البقرة) هاتووه له

ئایهتی (5) که ده فهرموئ: ﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾﴾

ههروهها له سوورهتی (لوقمان) ئایهتی (5) که ده فهرموئ: ﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾﴾

له سوورهتی (فصلت) ئایهتی (17) ده فهرموئ:

﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾

یانی بۆمان پروون کردوونه تهوه وه له (هل اتى على الانسان) که ده فهرموئ:

﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ ﴿٢﴾﴾ یانی پروونمان کردو تهوه، ههروهها: ﴿وَهَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ ﴿٢﴾﴾

له سوورهتی (الاعراف) ئایهتی (100) ده فهرموئ: ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ یانی ئهه پروون نه بو تهوه بۆیان، وه له سوورهتی (طه)

ئایهتی 128 ده فهرموئ: ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ، واته: ئهه پروون نه بو تهوه،

له سوورهتی (ال سجدة) ئایهتی 26 ده فهرموئ: ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ یانی ئهه

بۆیان پروون نه بو تهوه.

2- به واتای ئایینی ئی سلام، له سوورهتی (الحج) له ئایهتی 67 ده فهرموئ: ﴿

إِنَّكَ لَعَلَّ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ یانی ئایینیکی را ست که ئه ویش ئی سلامه، وه

له سوورهتی (البقرة) ئایهتی 120 ده فهرموئ: ﴿قُلْ إِنَّ هُدًى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾

یانی ئایینی ئی سلام، له سوورهتی (ال عمران) ئایهتی 73 ده فهرموئ: ﴿قُلْ إِنَّ

أَلْهَدَىٰ هُدَىٰ اللَّهِ ﴿﴾ يانی ئایینی ئی سلام هەر ئەو ئاییدنه، یاخود له سوورەتی (الانعام) ئایەتی 71 دەفەرموی: ﴿إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ یانی هەر ئەو دینە که دینی ئیسلامە.

3- به واتای باوەڕ، له سوورەتی (مریم) ئایەتی 76 دەفەرموی: ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ یانی به واتای باوەڕ، وەله سوورەتی (سبأ) ئایەتی 32 دەفەرموی: ﴿أَتَخُنْ صَدَدَنَّاكَ عَنْ الْهُدَىٰ﴾ وەله سوورەتی (الزخرف) ئایەتی 49 دەفەرموی: ﴿بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ﴾ یانی باوەرداران.

4- به واتای بانگه‌واز، له سوورەتی (الرعد) ئایەتی 7 دەفەرموی: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ یانی بانگه‌ریک بانگیان دەکات، وە له (حم ع سق) ئایەتی 52 دەفەرموی: ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ یانی بانگیان دەکەوێت بۆ ڕێگای ڕاست، هەرودها ئەو ئایەتانە ی خوارووە هەمان مانا دەبەخشن وەکو:

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ الانبیاء- ئایەتی 173

﴿وَمِنْ قَوْمٍ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ الاعراف- ئایەتی 159

﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ الاعراف 181

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ﴾ تنزيل (السجدة) 24

﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ الاحقاف 30

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ الاسراء 9

﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ قل اوحى 2

﴿فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ الصفات 23

5- به مانای زانست، له سووره تی (النحل) نایه تی 16 ده فهرموی: ﴿وَعَلَّمَتْ وَيُتْلَى﴾ وَبِالتَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿یانی ده زانن، له سووره تی (الانبیاء) نایه تی 31: ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ یانی ریگا کان ده ناسن، هه روه ها بو هه مان مانا له سووره تی (الزخرف) نایه تی 10 که ده فهرموی: ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وه له سووره تی (طه) نایه تی 82 ده فهرموی: ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا ثَمَّ اهْتَدَى﴾ یانی بو ئه و به یانکردنه چاکه ی خو ی هه یه، له سووره تی (النمل) نایه تی 41 ده فهرموی: ﴿أَنَّهُدَى أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یانی نه ینیه که ده زانی یان وه کو ئه وانه ی که نازانن.

6- به مانای پیغهم به ره کان و کتیبه کان، هه روه کو له سووره تی (البقرة) نایه تی 38 ده فهرموی: ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى﴾ یانی پیغهم به ره کان و کتیبه کان، وه بو هه مان مانا له سووره تی (طه) نایه تی 123 که ده فهرموی: ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى﴾

7- به مانای ریپید شاندر، هه ر وه کو له سووره تی (القصص) نایه تی 22 که ده فهرموی: ﴿عَسَىٰ رَبِّ أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ یانی ریپید شاندرم بی، یان له سووره تی (ص) له نایه تی 23 که ده فهرموی: ﴿وَأَهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ یانی ریپید شاندرمان به، هه روه ها له (فاتحه) دا که ده فهرموی: ﴿وَأَهْدِنَا

اَلصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿﴾ یانی پریند شاندەرمان به. 8- به مانای فەرمانی محەمد (د.خ) هەر وەکو لە سوورەتی (البقرة) نایەتی 158 که دەفەر موی: ﴿﴾
 إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا آتَيْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى ﴿﴾ یانی فەرمانی پیغەمبەرمان (د.خ)، یان لە سوورەتی (محمد) نایەتی 32 که دەفەر موی: ﴿﴾ إِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ﴿﴾ یانی
 هاتن و فەرمانی پیغەمبەرمان وەك پیغەمبەر و نیردراوە بەلام شار دیا نه وه
 نه یاندر کاند.

8- یانی قورئان:

هەر وەکو لە سوورەتی (النجم) نایەتی 32 که دەفەر موی: ﴿﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ
 رَبِّهِمُ الْهُدَى ﴿٢٣﴾ ﴿﴾ یانی قورئانی پیروژ، یان لەبەنی ئیسرائیل که دەفەر موی:
 (وما منع الناس ان يؤمنوا اذا جاءهم الهدى) یانی قورئانی پیروژ و
 به یانکردنی هەموو شتێک، یان لە سوورەتی (الكهف) لە نایەتی 55 که
 دە فەر موی: ﴿﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى ﴿﴾ یانی قورئان و
 به یانکردنی هەموو شت.

9- یانی ئەلئسترجاع:

واتە مروۆ که دوو چاری کارەساتێک بێت که دەلی: (انا لله وانا اليه راجعون)
 هەر وەکو لە سوورەتی (البقرة) نایەتی 157 که دەفەر موی: ﴿﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ
 صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ ﴿﴾

10- یانی تهورات :

ئەو کتیبە پیرۆزەى کە بۆ حەزەرەتى مو سا (د.خ) هاته خواریوه، هەر وهکو له سوورەتى (السجدة) ئایەتى 23 کە دەفەر موی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ﴾

11- گومرایى له ئایین هەر وهکو له سوورەتى (البقرة) ئایەتى 258 کە دەفەر موی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ الْظَلِيمُ﴾ يان له سوورەتى (البراءة) ئایەتى 19 کە دەفەر موی: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ يان له سوورەتى (الجمعة) ئایەتى 5 کە دەفەر موی: ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ يانی گومرایى له پڕینیشاندەرى، خەلکى سته مکاران.

12- یانی تاکپەر ستى، هەر وهکو له سوورەتى (القصص) ئایەتى 57 کە دەفەر موی: ﴿إِنْ نَّبَعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُخَطِّفُ مِنْ أََرْضِنَا﴾ يانی پڕی بازى تاکپەر ستى له گەل تودا، يان له (براءة) ئایەتى 32 کە دەفەر موی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ﴾ يانی تاکپەرستى، يان له سوورەتى (الصف) ئایەتى 9 کە دەفەر موی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ يانی تاکپەرستى و (ئایینی پەوا).

13- یانی نہریت (سونہت) ہر وہ کو لہ سوورہتی (الزخرف) ئایہتی 32 کہ
دہفہرموی: ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّهْتَدُونَ﴾ یانی نہریتی
ئہوان پیڑہو دہکین لہ کوفر.

یان لہ سوورہتی (الانعام) ئایہتی 90 کہ پیغہمبہرمان (د.خ) دہفہرموی: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ﴾ یانی پیغہمبہرہکان (فِيهِدَهُمْ آقَدَةً) یانی بہ
سونہتی ئہوان لہ تاکپہرستی پابہندین.

14- یانی چاک نابی، ہر وہ کو لہ سوورہتی (یوسف) ئایہتی 52 کہ
دہفہرموی: ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ﴾ یانی کاروکردهوہکانی زیناکہران
چاک نابن.

15- یانی سروش، ہر وہ کو لہ سوورہتی (طہ) 50 کہ دہفہرموی: ﴿الَّذِي
أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ﴾ یانی خولقیئہرہکان لہو شیوہ و شکلہی کہ
بویان دہگونجی (ثُمَّ هَدَىٰ) یانی سروشی دایی چوں بژیو و پڑوہلی خویان
بزانن. ہر وہا لہ سوورہتی (الاعلیٰ) ئایہتی 3 دہفہرموی: ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾
﴿۲﴾ واتہ: نیرو میمان خولقاند (فہدی) چوں چونی بگہنہ یہک.

16- توبہکردن، ہر وہ کو لہ سوورہتی (الاعراف) ئایہتی 156 کہ
دہفہرموی: ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ یانی توبہمان کرد.

* * *

2- الکفر

الکفر: به چوار شیوه هاتووہ:

1- بہ تہ نیایی خوا و نہ سہ لماندن: لہ سورہتی (البقرہ) ئایہ تی 6 کہ دہ فہ رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ﴾ یانی ئہ وانہ ی دان بہ تا کو تہ نیایی خوا دانانین، یان لہ سورہتی (محمد) ئایہ تی 3 کہ دہ فہ رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ یانی ئہ وانہ ی کہ دان بہ تہ نیایی خوا دانانین، یان لہ سورہتی (الذ ساء) ئایہ تی 167 کہ دہ فہ رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ یانی ئیذ کار یکردنی تا کو تہ نیایی خوا.

2- الکفر: بی باوہ پی: ہہ روہ کو لہ سورہتی (البقرہ) ئایہ تی 89 کہ دہ فہ رموی: ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ﴾ کہ دہیناسن، لہ سورہتی (الانعام) ئایہ تی 20 کہ دہ فہ رموی: ﴿الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ یانی پیغہ مہر دہ نا سن (د.خ)، ہہر وہ کو چوں مندال خو یان دہ ناسن.

3- الکفر: نکولی کردن لہ لہ زہت و خو شی ہہ روہ کو لہ سورہتی (البقرہ) ئایہ تی 152 کہ دہ فہ رموی: ﴿وَأَشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ یانی نکولی ئہ و لہ زہت و خوشیہ دہ کھن، ہہ روہا لہ سورہتی (النمل) ئایہ تی 40 کہ دہ فہ رموی: ﴿لِيَبْلُغَ أَشْكُرَامُ أَكْفَرُ﴾ یانی خو شی و لہ زہت، یان لہو سورہتہ ی کہ حہ زہتی لو قمان بہ کو پہ کھی دہ لی: (ان ا شکر لله) تا (ومن

کفر) واته: خو شى و له زهت (فان الله غني حميد) نايه تي 12 يان له سوورده تي (الشعراء) نايه تي 19 که ده فهرموي: ﴿وَفَعَلْتَ فَعَلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ نه و گوته يه بوو که فيرعه ون به حه زره تي موساي (د.خ) گوت که کاتي خو ي به مندالي به خيوي کردووه و چاکه ي له گهل کردووه.

4- الکفر: به ماناي بهري، ههروه کو له ق سه ي حه زره تي ئيبراهيم (د.خ) له سوورده تي (الممتحنة) نايه تي 4 که به باوکی ده فهرموي: ﴿كَفَرْنَا بِكَ﴾ ياني له ئيوه بهرين، يان له سوورده تي (العنكبوت) نايه تي 25: ﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ ياني له يه کتري بهري ده بن، يان گو ته ي شه يتاذي به دخو له سوورده تي (ابراهيم) له نايه تي 4 که خواي گه وره له قور ئانيدا بو مان ديار ده کات: ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ﴾ ياني بهريم له شيرکي ئيوه.

* * *

3- الشرك

تەفسیری بە سى شىۋە ھاتوۋە:

1- الا شرك: واتە ھاوبەش پەيدا كىردىن بۇ خوا، ھەرۋەكۈ لە سوورەتى (الذ ساء) ئايەتى 36 كە دەفەرمۇي: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ يانى ھاوبەشى بۇ پەيدا مەكەن، ۋە لە سوورەتى (المائدة) كە دەفەرمۇي: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ يانى ھاوبەشى بۇ پەيدا بكا ﴿فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ﴾ المائدة: ۷۲ ئەگەر مردوۋ كۆچى دوايى كرد.

يان لە سوورەتى (البراءة) ئايەتى 3 كە دەفەرمۇي: ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ يانى خۋاى گەورە بەرىيە لەۋ كەسانەى كە ھاوبەشى بۇ پەيدا دەكەن.

2- الا شرك: ھاوبە شى پەيدا كىردىن لە گۈيپرايەلى كىردىن بەبى عىبادەت و پەرستىن، ھەرۋەكۈ لە سوورەتى (الاعراف) ئايەتى 190 كە بەھەزەرەتى ئادەم و ھەوا دەفەرمۇي: ﴿فَلَمَّا أَتَاهُمَا صَاحِبًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا ءَاتَاهُمَا﴾ گۈيپرايەلى شەيتان بوون بۇ ناۋنانى كۈرەكەيان.

3- الا شرك: لەئىش و كارۋاتە پىا ھەرۋەكۈ لە سوورەتى (الكهف) ئايەتى 110 كە دەفەرمۇي: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ لەۋانەى كە خولقا ندوۋىيەتى، يانى: تەنھا بۇ خۋاى گەورە بىت.

* * *

4-سواء

(سواء) به شەش شىۋە ھاتوۋە:

1- سواء، واتە داد، ھەرودەكو لە لەسوورەتى (ال عمران) ئايەتى 64 ھاتوۋە
 كە دەفەرموى: ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ و لە
 سوورەتى (حم السجدة) ئايەتى 60: (سواء للسائلين) دەفەرموى: پراستكارى
 لەوانەى كە داواى پزىق دەكەن.

لە سوورەتى (ص) ئايەتى 22 دەفەرموى: ﴿وَأَهْدِنَا إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ﴾ يانى
 رىڭايەكى پراست.

2- سواء: يانى نىۋەند، ھەرودەكو لە (ال صافات) ئايەتى 55 ھاتوۋە كە
 دەفەرموى: ﴿فَرَّاهُ فِي سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾

3- سواء: كاريكى ديار، فەرمانىكى ديار، ھەرودەكو لە ئەنفال ئايەتى 58
 دەفەرموى: ﴿فَأَنذِرْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَآءٍ﴾ واتە فەرمانىكى ديار، كاريكى پوون.

4- سواء: واتە شەرع (يا سا)، ھەرودەكو لە سوورەتى (الحج) ئايەتى 25 كە
 دەفەرموى: ﴿سَوَآءُ ٱلْعَنَٰكِفِ فِيهِ وَٱلْبَادِ﴾ يانى مەكەى موكەرەمە.

لە سوورەتى (الذ ساء) ئايەتى 89 دەفەرموى: ﴿وَدُّوْا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا۟
 فَتَكُونُونَ﴾ نىۋە و كافرەكان (سواء) يانى: نىۋە و كافرەكان لە كوفر كردن لە

شەرعدا وەكو يەكن، ھەرودەها لە سوورەتى (الروم) ئايەتى 28 دەفەرموى: ﴿
 هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ واتە: كۆي لە كان (بە ندە) ﴿شُرَكَآءَ فِي مَآ
 رَزَقْنَكُمْ فَآنتُمْ﴾ ئەوانىش لە شەرعدا وەكو يەكن.

یان له سوورەتی (الذحل) ئایەتی 71 دەفەرموی: ﴿فَمَا الَّذِي كَفَرْتُمْ بِرَبِّكُمْ﴾
 رَزَقَهُمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ﴿﴾ لهشەرعدا (یاسا) وەکو یەکن
 5- سواء: هاتن، هەر وەکو حەزەرەتی مو سا (ص) له سوورەتی
 (الق حصص) ئایەتی 22 که دەفەرموی: ﴿عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
 یانە ی هاتنی را ست، هەر وەها له (المائدة) له ئایەتی 77 که دەفەرموی: ﴿وَضَلُّوا عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ یانی راست هاتن .
 6- سواء: واتە هاوشیوە، هەر وەکو دەفەرموی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ سوورەتی (البقرة) 6 یانی کافرەکانی عەرەب، چونکە
 خوای گەورە مۆری له دل داون.

* * *

5- المرض

به چوار شیوه هاتووه:

1- المرض: یانی گومان ههروه کو خوی دلوقان له سووره تی (البقرة)

دهفه رموی: ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾ یانی گومانیک یتر له

(براءة) که دهفه رموی: ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ یانی گومان ﴿

فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ﴾ نایه تی 125، ههروه ها له (الذين كفروا) نایه تی 20

دهفه رموی: (رايت الذين في قلوبهم مرض) واته: گومان (ينظرون اليك)

2- المرض: خراپه کاری، له سووره تی (الاحزاب) نایه تی 32 که دهفه رموی:

﴿فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾ واته خراپه کاری، بو هه مان ماناش له کو تایی

هه مان سووره ت نایه تی 60 که دهفه رموی: ﴿لَّيِّنَ لَّمْ يَنْهَ الْأُمْنَفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي

قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ واته: خراپه کاری.

3- المرض: به مانای زامدار دیتن، ههروه کو له سووره تی (النساء) نایه تی 43

که دهفه رموی: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ واته که نیوه زامدار بوون،

له سووره تی (المائدة) نایه تی 6 هه ره هه مان مانا که دهفه رموی: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ

(بريندار (أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ).

4- المرض: به مانای گشت نه خوشیهك، له سووره تی (البقرة) 184 هاتووه:

﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا﴾ یانی گشت ئازاریك به هه موو نه خوشیهك و

ههروه ها له (براءة) 91 که دهفه رموی: ﴿لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ﴾

يَانِي هَهْر كَه سَيَّ كَه نَه خَوَّشِي هَه بَيَّ وَه هَه مَان مَانَا وَ مَه بَه سَت لَه سَوْرَه تِي
(النور) 61 كَه دَه فَه رَمَوِيَّ: ﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى
الْمَرِيضِ حَرْجٌ﴾

* * *

6- الفساد

ته‌فسیری (الفساد) به شه‌ش شیوه هاتووه:

1- الفساد: گوناها، هه‌روه‌کو خوای گه‌وره له‌قورئانی پیروژ له‌سووره‌تی (البقرة) 11 ده‌فه‌رموی: ﴿لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ یانی کاروکرده‌وه‌ی خراپ و گوناهاکاری مه‌که‌ن، به‌هه‌مان شیوه له‌سووره‌تی (الاعراف) 56 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ ده‌فه‌رموی: کاروکرده‌وه‌ی گوناهاکاری نه‌نجام مه‌ده‌ن.

2- الفساد: فه‌وتان و له‌ناو‌چوون، هه‌روه‌کو خوای دلۆقان به‌به‌نی ئیسرائیل ده‌فه‌رموی: ﴿لَتُفْسِدَنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ یانی دوو جار له‌ناو ده‌چن، له‌سووره‌تی (الانبیاء) 22 ده‌فه‌رموی: ﴿لَوْ كَانَ فِيهَا﴾ یانی ئاسمانه‌کان و زه‌وی ﴿إِلَهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ یانی له‌ناو ده‌چوونن بۆ هه‌مان ماناش له (قد افلح) 71 دا هاتووه که ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ یانی له‌ناو چوون، حه‌قی‌ش ته‌نها (الله) یه (سبحانه و تعالی).

3- الفساد: باران نه‌بارین و که‌می پووه‌ک، هه‌روه‌کو له (الروم) 41 هاتووه که ده‌فه‌رموی: ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ یانی که‌می باران و که‌می پووه‌ک (البر) ده‌شت و ده‌ر (البحر) ئاو‌ده‌انی و گوند‌نشین.

4- الفساد: کوشتن، هه‌روه‌کو له (الاعراف) 127 هاتووه که ده‌فه‌رموی: ﴿أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کوپانی خه‌لکی میسر بکوژن، له (حم)

المؤمن) 26 که دهفهرموی: ﴿إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ دهلی: پۆله کانتان دهکوژن ئه وه قسه ی فیرعه ون بوو، ههر وهکو پۆله کانی به نی ئیسرائیلتان کوشت. له (الكهف) 94 هاتووه: ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ یانی خه لکی دهکوژن.

5- الفساد: جادوگه ری، که له سووره تی (یونس) 81 دهفهرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ یانی کاری جادوکه ران.

6- الفساد: یانی گه نده لی و کاولکردن، ههروه کو له سووره تی (البقرة) 205 دا هاتووه: ﴿لَيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ﴾ له ئایه ته که دا ماناکه پوونه، له (النمل) 34 خوای گه وره دهفهرموی: ﴿إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ یانی کاولی دهکه ن.

* * *

7- المشي

ته‌فسیری (المشي) به چوار شیوه هاتووه:

1- المشي: یانی پوښتن، هه‌روه‌کو له‌سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 20 ده‌فهرموی: ﴿كَلَّمَآ أَضَاءَ لَهُمْ مَّشَوْآ فِیْهِ﴾ یانی پوښتن، له‌سووره‌تی (تبارک) نایه‌تی 15 هاتووه: ﴿فَامْشَوْآ فِی مَنَاكِبِهَا﴾ یانی پرون بو‌ده‌وروبه‌ر، هه‌روه‌ها ده‌لین: له‌چیا‌یه‌کان.

2- المشي: پښیشاندەر، له‌سووره‌تی (الانعام) 122 ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا یَمْشِیْ بِهٖ فِی الْاَنَاسِ﴾ یانی باوه‌پښی پښیشاندەر، له‌ (الحديد) نایه‌تی 28 هاتووه که ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلَ لَكُم نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ﴾ واته: باوه‌پښی راست و په‌وان.

3- المشي: به‌واتای پښه‌و، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (تنزیل السجدة) 26 ﴿اَوَلَمْ یَهْدِ لَهُمْ کَمَّ اَهْلَکْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ یَمْشُوْنَ فِی مَسٰکِنِهِمْ﴾ ده‌فهرموی: یانی پوښتنی خه‌لکی مه‌که‌ بو‌گونه‌ده‌کان، بو‌هه‌مان ماناش له‌ سووره‌تی (طه) 128 ده‌فهرموی: ﴿اَفَلَمْ یَهْدِ لَهُمْ کَمَّ اَهْلَکْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ یَمْشُوْنَ فِی مَسٰکِنِهِمْ﴾

4- المشي: به‌واتای پښه‌کردن به‌پا، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره‌ که ده‌فهرموی بو‌ به‌نی ئیسرائیل: ﴿قُلْ لَوْ کَانَ فِی الْاَرْضِ مَلٰٓئِکَةٌ یَمْشُوْنَ﴾ له‌سووره‌تی (الفرقان) له‌نایه‌تی 7 ده‌فهرموی: ﴿وَقَالُوْا مَا لِ هٰذَا الرَّسُوْلِ یَا کُلُّ الْاَطْعَامِ

وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ ﴿﴾ يَانِي ئەو پۇيشتنەي كە خەلك دەيكا، يان لە ئايەتي 63
كە دەفەرموي: ﴿﴾ الَّذِيكَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُونَكَ ﴿﴾ يَانِي پيكردني مروڤ.

* * *

8- اللباس

به چوار شیوه هاتووه:

1- اللباس: تیكهَل کردن، هه ر وهكو له سووره تی (البقرة) 42 دهفه رموی:
﴿وَلَا تَلْبَسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ یانی تیكهه لی نه کهن، بو هه مان مه به ست
له سووره تی (ال عمران) 71: ﴿لَمْ تَلْبَسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ و (الانعام) 82: ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾

2- اللباس: نیشتن و خه لوه تگه، له سووره تی (البقرة) که دهفه رموی: ﴿هَٰؤُلَاءِ
لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ یانی خیزانه کانتان (ژنه کانتان) خه لوه تگه ی ئیوه ن ﴿وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ
لَّهُنَّ﴾ ئیوه ش خه لوه تگه ی ژنه کانتان، له (الفرقان) دهفه رموی: ﴿جَعَلَ لَكُمُ
الْإِلَّهَ لِبَاسًا﴾ یانی نیشتن و خه لوه تگه یه، هه مان ماناش له (عم يتساءلون)
که دهفه رموی: ﴿وَجَعَلْنَا الْإِلَّهَ لِبَاسًا﴾.

3- اللباس: به مانای ئه و پو شاکه دیت که له بهر خو مان ده کهین، هه ر وهكو
له سووره تی (الاعراف) 26 هاتووه که دهفه رموی: ﴿قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَرِّى
سَوَءَ تِكُمِ﴾ یانی جل و بهرگ، به هه مان ماناش هاتووه له سووره تی (حم
الدخان): ﴿يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ ئاوریشمی نه رم وتهنک و ئه ستوور
له بهر ده کهن.

4- اللباس: کار و کرده و ی باش، هه ر وهكو له سووره تی (الاعراف) 26
هاتووه که دهفه رموی: ﴿وَلِبَاسُ الْقَوَى﴾ کرده و ی باش (ذلك خير)

9- السوء

بہ یانزہ شیوہ ہاتوہ:

1- سوء: یانی گور و تا و تین، ههروه کو له سوورده تی (البقرة)
 نایه تی 49 ده فهرموى: ﴿يَسْأَلُونَكَ سُوءَ﴾ یانی گوروتینی ئازار، ههروه ها
 له سوورده تی (ابراهیم) نایه تی 6 به هه مان شیوه و له سوورده تی (الرعد) نایه تی
 18 خواى گه وره ده فهرموى: ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ﴾ ههروه ها له سوورده تی
 (الرعد) 21 ده فهرموى: ﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ یانی گهورتینی پوژى حیساب
 و قالوبه لا.

2- سوء: یانی بریندار کردن، خوای گه‌وره له‌سوورته‌تی (الاعراف) 73
 ده‌فهرموی: ﴿وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوْءٍ﴾ یانی برینداری مه‌که‌ن، وه (الشعراء) 156:
 ﴿وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوْءٍ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَّوْمٍ عَظِيْمٍ﴾ وه له‌سوورته‌تی (هود) 64
 ده‌فهرموی: ﴿فَذَرُوْهَا تَأْكُلْ فِيْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوْءٍ﴾ یانی بریندار
 کردن.

3- السوء: يانی زیناح (داوین پیسی)، هر وهکو له سوورتهی (یوسف) 51
هاتوو که دهفرموی: ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ یانی زیناح، هر له ههمان
سوورته وئایه تی 52 دهفرموی: ﴿مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا﴾ یانی
زیناح، له سوورتهی (مریم) ئایه تی 28 دهفرموی: ﴿مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوْءٌ﴾
یانی زیناحکه ر داوین پیس نه بوو.

4- السوء: بهواتای به‌لەك، هەر وهكو خوای گه‌وره له‌چیرۆکی هه‌زره‌تی موسا (د.خ) له‌سووره‌تی (النمل) ئایه‌تی 12 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ یانی به‌بی به‌لەك بوون، هه‌روه‌ها بۆ هه‌مان مانا له‌سووره‌تی (طه) 22: ﴿وَأَضْمُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرَى﴾ و (القصص) 32 هاتوووه كه ده‌فه‌رموی: ﴿أَسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾.

5- السوء: ئازار و ئه‌شكه‌نجه، له سووره‌تی (النمل) ئایه‌تی 27 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ یانی ئازار ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الزمر) 61 ده‌فه‌رموی: ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ﴾ یانی ئازاریان پیناگات.

6- السوء: یانی شیرك بۆ خوا په‌یدا كردن، هەر وهكو له‌سووره‌تی (النمل) 28 كه ده‌فه‌رموی: ﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ﴾ یانی شیرك، وه له (الروم) 10 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ كَانَ عِقَبَةَ الَّذِينَ آسَتُوا السُّوءَ﴾ یانی شیرکیان بۆ خودای گه‌وره دانا، وه له‌سووره‌تی (النجم) 31 ده‌فه‌رموی: ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آسَتُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ هه‌روه‌ها بۆ هه‌مان مه‌به‌ست له‌سووره‌تی (النمل) ئایه‌تی 119 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهْلَةٍ﴾

7- السوء: بهواتای جنیو دی‌ت هه‌روه‌كو له سووره‌تی (الممتحنة) ئایه‌تی 2 ده‌فه‌رموی: ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ هه‌روه‌ها (النساء) 148

هاتووه که دهفهرموی: ﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ واته جنیودان.

8- السوء: بهواتای نا ئاسووده و چاره‌پرش، خوای گه‌وره له‌سووره‌تی (الرعد) 25 دهفهرموی: ﴿أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ یانی نا ئاسووده‌یی، وه له‌سووره‌تی (غافر) 52 دهفهرموی: ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ یانی نا ئاسووده‌یی و چاره‌پرش.

9- السوء: به واتای گوناھ له‌لای باوه‌پداران، هر وه‌کو له‌سووره‌تی (النساء) 123 هاتووه که دهفهرموی: ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ یانی گوناھی ئیماندار چونکه هر گوناھیکی باوه‌پدار له‌نه‌زانینیته‌تی، هه‌مدیس له‌سووره‌تی (الانعام) 54 دهفهرموی: ﴿مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا يَجْهَلُ﴾ یانی له‌لای باوه‌پدار.

10- السوء: یانی زیان، هه‌روه‌کو له‌سووره‌تی (الاعراف) 188 دهفهرموی: ﴿وَمَا مَسْنَى السُّوءِ﴾ یانی زیان و زهره‌ر، هه‌روه‌ها له (طس النمل) 63 که دهفهرموی: ﴿وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ یانی زیان.

11- السوء: به‌مانای کوشتن و شکستی، هه‌روه‌کو له‌سووره‌تی (الاحزاب) 17 که دهفهرموی: ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا﴾ یانی کوشتن و شکستی، وه بو‌هه‌مان مانا دیسان له‌سووره‌تی (ال عمران) 174 دهفهرموی: ﴿فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ﴾ یانی: کوشتن و شکستی و نا‌هه‌مواری.

10- الحسنة و السيئة

الحسنة والسيئة به پيڻج شيوه هاتووه:

1- الحسنة: واته سهرکه وتن و دهستکه وتی

السيئة: واته کوشتن و شکستی

ههروه کو له سووره تی (ال عمران) 120 دهفه رموی: ﴿إِنْ تَمَسَّكُمْ حَسَنَةٌ

﴿يَانِي سهرکه وتن و دهستکه وتی له پوژي به در﴾ ﴿تَسُوهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ

يَانِي کوشتن و شکستی له پوژي ئوحد (يَفْرَحُوا بِهَا). ههروه ها له سووره تی (

النساء) نایه تی 78-79 دهفه رموی: (وان تصبهم حسنة) يَانِي سهرکه وتن

دهستکه وتی (يقولوا هذه من عند الله وان تصبهم سيئة) يَانِي: کوشتن و

شکستی له پوژي ئوحد.

2- الحسنة: تاکی خوا.

السيئة: شيرك.

ههروه کو له سووره تی (طس النمل) 89-90 که دهفه رموی: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

يَانِي تاکوته نيايی خودا (فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) يَانِي چاکه ی دهگاتی (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

يَانِي شيرك﴾ ﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾ ههروه ها بو هه مان مانا له سووره تی (طسم القصص) نایه تی

84 هاتووه که دهفه رموی: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا

يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩١﴾

3- الحسنة: به مانای باران بارینیکی زور و به پیت.

السيئة: به مانای که مبارین و وشکه سالی.

هروه کو له سووره تی (الاعراف) 131 که ده فهرموی: ﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ﴾
﴿يَانِي بَارَانِيكى زور و به پیت﴾ ﴿قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ يانی
نه بارین و وشکه سالی ﴿يَطِيرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ﴾ وه له سووره تی (الروم) 26
ده فهرموی: ﴿وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ يانی نه بارین و وشکه سالی ﴿بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيَهُمْ﴾.

4- الحسنة: نازار و نه شکهنجه له دونیا.

السيئة: عاقیبه ت (چاکه).

هر وه کو له سووره تی (الرعد) 6 که ده فهرموی: ﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ يانی
نازار له دونیادا ﴿فَبَلَّ الْحَسَنَةَ﴾ يانی پیش عاقیبه تی چاکه.
5- الحسنة: لیبوردن و قسه ی باش.
السيئة: قسه ی خراب و به نازار.

له سووره تی (القصص) نایه تی 54 که ده فهرموی: ﴿وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾
﴿به قسه ی باش خو یان له قسه ی خراب ده پارینن﴾.

وه له (حم السجدة) نایه تی 34 که ده فهرموی: ﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ﴾ يانی
قسه ی خو ش و باش و لیبوردن ﴿وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ يانی قسه ی خراب و نازار،
هروه ها بو هه مانا له سووره تی (قد افلح) نایه تی 96 ده فهرموی: ﴿أَدْفَعْ
بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ﴾ دیسان له سووره تی (الرعد) بو هه مانا و مه به سته

كه دهفه رموى: ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ (٢٢)

* * *

11- الحسنى

(الحسنى) به سى شيوه هاتوره:

1- الحسنى: بههشت، هر وهكو له سوورهتى (يونس) نايهتى 26 كه دهفهرموى: ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ﴾ يانى بههشت، هر بو هه مان مانا له سوورهتى (النجم) دهفهرموى: ﴿وَيَجْزَى الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ﴾ (النجم: ٣١) خواى گه وره له (الرحمن) دهفهرموى: ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ﴾ دهفهرموى پاداشتى خواپه رسته كان بههشته.

ههروه ها له (في الليل اذا يغشى) دهفهرموى: ﴿وَصَدَقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ (الليل: ٦) يانى بههشت، ههروه ها له (الانبياء) 101 دهفهرموى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ﴾ يانى بههشت.

2- الحسنى: به ماناي كور (رؤله) ديت، هر وهكو له سوورهتى (النحل) 62 دهفهرموى: ﴿أَبْ لَّهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ واته كوران.

3- الحسنى: چاكه، له سوورهتى (براءة) نايهتى 107 دهفهرموى: ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ﴾ يانى ته نها چاكه و دهفهرموى ته نها چاكه مه بهسته له بنيادنان و دروست كردنى مزگه وت. ههروه ها له سوورهتى (النساء) نايهتى 62 دهفهرموى: ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَنًا وَتَوْفِيقًا﴾ يانى: ته نها چاكه (وتوفيقا).

* * *

11- الخزي

(الخزي) به چوار شیوه هاتوو:

1- الخزي: کوشتن و بارکردن. ههروه کو له سووره تی (البقرة) 85 خوی گه وه ده فهرموئ: ﴿فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ خوی گه وه ده فهرموئ: ئه وه فهرمووده یه به جووله که کانی مه دینه ی وت، یانی کوشتنی قوریزه (قريظة) و بارکردنی خه لکی ئه لنه زیر، ههروه ها به (نضر بن الحارث) وت که له سووره تی (الحج) 9 هاتوو که ده فهرموئ: ﴿فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ کوشتن له به ده ر.

2- الخزي: ئازار و ئه شکه بنجه، له سووره تی (الشعراء) ده فهرموئ: ﴿وَلَا تُخْزِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ﴾ (٨٧) واته ده فهرموئ: له پوژی ژيانه وه ئازار و ئه شکه بنجه نه ده ی.

له (ال عمران) 194 ده فهرموئ: ﴿وَلَا تُخْزِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ﴾ واته: ئازارمان نه ده ی له پوژی قیامه ت (قالوبه لا)، له سووره تی (هود) 66 ده فهرموئ: ﴿بَجَيْنًا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمٍ﴾ ئازاری ئه وه پوژ. ههروه ها له سووره تی (الزمر) نایه تی 26 ده فهرموئ: (فاذاقهم الله الخزي في الحياة الدنيا) واته: ئازار له دونیادا.

3- الخزي: سه رشوپی، هه ر وه کو له سووره تی (یونس) 98 ده فهرموئ: ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ یانی سه رشوپی له دونیادا، له سووره تی (النحل) 27

دەفەرموی: ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ هەروەها لە سوورەتی (ال عمران) 192 دەفەرموی: ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ﴾ لە سوورەتی (الحشر) 5 دەفەرموی: ﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ واتە: سەرشارۆبێ.

4- ولا تخزون: یانی شەرمەزارم مەکەن، هەروەکو حەزەرەتی لوط (د.خ) کە لە سوورەتی (هود) نایەتی 78 دەفەرموی: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي﴾ یانی شەرمەزارم مەکەن، لە سوورەتی (الحجر) نایەتی 69 بۆ هەمان مانا هاتوووە کە دەفەرموی: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾

* * *

12- باعوا

تهفسیری (باعوا) به چوار شیوه هاتووه:

1- باعوا: بووه فه‌رمان، هه‌ر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له‌قورئانی پیرۆز سووره‌تی (البقرة) 90 ده‌فه‌رموی: ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ یانی بووه فه‌رمان، هه‌روه‌ها له (ال عمران) 162 ده‌فه‌رموی: ﴿كَمْ بَاءً بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ یانی توو‌په‌یی خ‌وای گه‌وره بووه فه‌رمان، هه‌روه‌ها له‌سووره‌تی (الانفال) 16 ده‌فه‌رموی: ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ یانی توو‌په‌یی خ‌وا له‌سه‌ریان بووه فه‌رمان.

2- باعوا: داگرتن، هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (یوسف) 26 که ده‌فه‌رموی: ﴿يَتَّبِعُوا مِنهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ یانی به‌ویستی خ‌وی دایده‌گری، له‌سووره‌تی (الزمر) 74 هاتووه: ﴿وَأَوْرَثْنَا الْأَرْضَ نَتَّبِعُوا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ هه‌روه‌ها له‌سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 93 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبُوءًا صِدْقٍ﴾ یانی: به‌نی ئیس‌رائیل‌مان له‌شوینی راست‌گویی داگرت.

3- تبویء: نیشته‌کردن، هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (ال عمران) 121 ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقْعَدَ الْفِتَالِ﴾ یانی نیشته‌کردن، هه‌روه‌ها له (الحشر) نایه‌تی 9 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ﴾ نیشته‌بوون.

4- تبوء: يانى گەپرانەو، ھەر وەكو لە سوورەتى (المائدة) ئايەتى 29 ھاتوو
كە دەفەرموى: ﴿إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ﴾ يانى گەپرانەو ەى بۆ گوناھى
من و تو.

* * *

13- الرحمة

به يانزه شيوه هاتووه:

1- الرحمة: يانی ئایینی ئیسلام، هر وهكو له (هل اتی) 31 كه دهفه رموی: ﴿يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ يانی ئایینی ئیسلام، ههروهها لهو سووره تانه ی خواره وه بههه مان مانا هاتوون وهك سووره تی (حم عسق) 8: ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ (الفتح) 25: ﴿لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ و له (البقرة) 105: ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ يانی ئایینی ئیسلام.

2- الرحمة: بهههشت، هر وهكو له سووره تی (ال عمران) 107 دهفه رموی: ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْتِغَتْ وُجُوهُهُمْ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ يانی بهههشت، ههروهها لهم ئایه تانه ی كه سووره ته كانیان دیاری كراوه بۆ هه مان مانا كه بهههشته هاتووه:

النساء 175: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُيِّدْ لَهُمْ فِي رَحْمَةِ مِّنْهُ﴾

الجاثية 30: ﴿فَيَدْخُلُهُم رَّبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾

البقرة 218: ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾

العنكبوت 23: ﴿أُولَٰئِكَ يَسُؤُونَ مِنْ رَّحْمَتِي﴾

3- الرحمة: یانی باران، هەر وهکو له سوورده تی (الاعراف) نایه تی 57 که دهفه رموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ یانی هاتنی باران، ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ ههروه ها له (حم عسق) 28 ی دهفه رموی: ﴿وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ یانی باران، ههروه ها له (الروم) 32 که دهفه رموی: ﴿إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً﴾ به مانای بارانه. ههروه ها له هه مان سوورده تی له نایه تی 46 دهفه رموی: (وليذيقكم من رحمته) واته: باران.

4- الرحمة: پیغه مبه رایه تی، هەر وهکو له سوورده تی (ص) هاتوو که دهفه رموی: ﴿أَمْرٌ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ﴾ یانی کللی پیغه مبه رایه تی، ههروه ها له (الزخرف) 33 بۆ هه مان مانا که دهفه رموی: ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ یانی: پیغه مبه رایه تی.

5- الرحمة: یانی خووشی و نیعمه ت، هەر وهکو له (النساء) له نایه تی 83 که دهفه رموی: ﴿وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ خووشی و له زهت، بۆ هه مان مانا له سوورده تی (البقرة) 64: ﴿فَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (النور) نایه تی 7: ﴿وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾

6- الرحمة: قورئان، هەر وهکو له سوورده تی (یونس) 58 که دهفه رموی: ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ﴾ یانی قورئانی پیروژ. ههروه ها له سوورده تی (ال عمران) نایه تی 128 دهفه رموی: ﴿هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ﴾ یانی: قورئان، ههروه ها

له سوورده تی (یوسف) دواين ثایه ت 111 ده فهرموی: ﴿وَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ مه به ست قورئانه.

7- الرحمة: یانی پزق، هر وهکو له به نی ئیسرائیلیان ده فهرموی: ﴿قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ یانی کلپله کانی پزق ﴿إِذَا لَأَمْسَكْتُمْ﴾ هه روه ها له سوورده تی (الکھف) ثایه تی 10 ده فهرموی: ﴿ءَاِنَّا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً﴾ له سوورده تی (الاسراء) ثایه تی 28 ده فهرموی: (ابتقاء رحمة من ربك ترجوها) یانی: چاوه پزق پیدان له خوای دلوقان، هه روه ها له (الملائكة) ثایه تی 2 ده فهرموی: (مايفتح الله للناس من رحمة) واته: پزق.

8- الرحمة: یانی سه رکه وتن، هه روه کو له سوورده تی (الاحزاب) ثایه تی 17 ده فهرموی: ﴿قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ یانی چاکه کردن ئه ویش سه رکه وتن و پزگار کردنه.

9- الرحمة: ته ندروست باش و عافیه ت، هر وهکو له (الزمر) 38 ده فهرموی: ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یانی عافیه ت ﴿هَلْ هِيَ مُمَسِّكَةٌ رَحْمَتِهِ﴾ یانی ته ندروست باش و عافیه ت.

10- الرحمة: خوشه ویستی و موچه به ت، هر وهکو له (الحديد) 27 ده فهرموی: ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ یانی خوشه ویستی، هه روه ها له (الفتح) 29 ده فهرموی: ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ یانی: ئه وانیه یه کدیان خوشده وی و بویه کتری به سوژن.

11- الرحمة: یانی باوه ر، هر وهکو له سوورده تی (هود) ثایه تی 28 ده فهرموی: ﴿إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ يَدَيْنِ مِنْ رَبِّي وَءَاثِنِي رَحْمَةً﴾ یانی نیعمه تی باوه ر، بۆ

هه مان ماناش فەرموودەى (صالح)ە (د.خ) كە لەسوورەتى (هود) ئايەتى 63

خوای گەورە لەقورئانی پیرۆز دەفەرموی: ﴿قَالَ يَنْقُومِ أَرْءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ

بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَءَاتَنِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾

* * *

14- الفرقان

به سى شيوه هاتووه:

1- الفرقان: سهرکه و تن، ههروه کو له سووره تی (البقرة) ئایه تی 53

ده فهرموی: ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ یانی سهرکه و تن، جیاوازی

له نیوان هه ق و ناهه ق، بویه چه زه تی موسا (د.خ) به سهر دوژمناى زال بوو،

ههروه ها له سووره تی (الانفال) ئایه تی 41 هه ره به مانای سهرکه و تن دیت

ده فهرموی: ﴿وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ واته: سهرکه و تن، جیاوازی

له نیوان هه ق و ناهه ق، بهنده ی خو ی سهرخست و دوژمناى به زاند.

2- الفرقان: پیگا چاره (دهربازبوون)، هه ره وه کو له سووره تی (البقرة)

ئایه تی 185 ده فهرموی: ﴿وَبَيَّنْتَ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ﴾ یانی پیگا چاره بو

ئایین دوور له گومان بردن.

3- الفرقان: قورئان، هه ره وه کو له سووره تی (الفرقان) ئایه تی 1 ده فهرموی: ﴿

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ﴾ به واتای قورئانی پیروز دیت.

* * *

15- فلولا

به سى شيوه هاتووه:

1- فلولا: يانى نا، ههروهكو له سووره تى (يونس) 98 دهفه رموى: ﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَنُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ كاتى هاتنه خواري نازار، دهفه رموى: له كاتى هاتنه خواري نازار و ئه شكه نجه ئه و كات باور سوود و مفاي نابى.

ههروه ها بو هه مان مانا له سووره تى (هود) ئايه تى 116 كه دهفه رموى: ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ﴾.

2- فلولا: ده بوا، له قورناني پيروز ئايه ته كان له م مانايه دا خوى ده نويني.

1- له (الانعام) 43: ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾

2- له (الواقعه) 86: ﴿فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينٍ﴾

3- له (الفرقان) 32: ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾

3- فلولا: ئه گهر نا، ههروهكو له سووره تى (البقرة) 64 دهفه رموى: ﴿فَلَوْلَا

فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئه گهر نا ﴿لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ له دوپاره كان

ده بوون، وه له (الصافات) دهفه رموى: ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾

ئه گهر زيكرى خوداي نه ده كرد.

* * *

16- لما

به شەش شىۋە ھاتوۋە:

1- لما: ما ، لامەكە بۆ صىلەيە ھەروەكو لە سوورەتى (البقرة) ئايەتى 74 كە

دەفەرموى: ﴿وَإِنَّ مِنَ الْجَارَةِ لَمَا يَنْفَجِرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ ياخود لە (نون) 39

دەفەرموى: ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ يانى حوكم دەكەن.

2- لما: بەخوى (لم) ئەلفەكە بۆ صىلەيە ھەروەكو لە سوورەتى (ال عمران)

ئايەتى 142 دەفەرموى: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

جَاهِدُوا مِنْكُمْ﴾

3- لما: ئىلا، ميمەكە صىلەيە ھەروەكو لە سوورەتى (يس) دەفەرموى: ﴿

وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾﴾ ھەروەھا لە (الزخرف) 35 دەفەرموى: ﴿

وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا﴾

4- لما: كاتى (لەكاتىكدا)، ھەر وەكو لە سوورەتى (يونس) 98 كە

دەفەرموى: ﴿لَمَّا ءَامَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ يان لە (ھود) 101

دەفەرموى: ﴿لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾

5- لما: زۆر بەتەين، ھەر وەكو لە سوورەتى (الفجر) 19 دەفەرموى: ﴿أَكَلًا

لَمَّا﴾

6- لما: ئەوھى، ھەر وەكو لە سوورەتى (البقرة) 97 دەفەرموى: ﴿مُصَدِّقًا لِمَا

بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ يانى ئەو لە دەستى دايە، لە سوورەتى (المائدة) 46 دەفەرموى:

﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ههروهه بههههه مانا لهه ئایهتانهی خوارهوه
هاتووه.

السماء ذات البروج 16: ﴿فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾

هود 107: ﴿إِنَّ رَبَّكَ فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾

الم تنزيل 24: ﴿لَمَّا صَبَرُواْ وَكَانُواْ بِآيَاتِنَا﴾

* * *

17- حسنا

به پيڻج شيوه هاتووه:

1- حسنا: حهق، ههر وهكو له سووره تي (البقرة) 83 د فهرموي: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ له (حليۃ الاولياء) بهرگي دووهم لاپهړه 131 دهلي: نه بو الحسن وتويه تي: نه م نايه ته له بو خه لکي ميلله تاني خوا و پيغه مبه ر (د.خ) هاتووه که دهلي: (حسنا) ياني چاکه و قسه ي باش، ابو الحسن دهلي: الحسن وتويه تي: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ به ماناي فهرمانکردن به قسه ي باش و نه کردني قسه ي خراب، ههروها له سووره تي (طه) د فهرموي: ﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا﴾ واته: ههقه.

2- حسنا: له ريگاي خودا، ههروكو له سووره تي (البقرة) 245 هاتووه د فهرموي: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾

3- الحسنی: بههشت، خوي گه وره له سووره تي (القصص) 61 د فهرموي: ﴿أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسَنًا﴾ ياني بههشت ﴿فَهُوَ لَنَقِيرَ﴾ القصص: 61 له ناو بههشت، ههروها له (الكهف) 2 د فهرموي: ﴿أَنْ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾ ياني له لاي خوا ههر بههشته، وه له سووره تي (يونس) 26 د فهرموي: ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى﴾ ياني بههشت.

4- حسنا: ليبوردين، ههروكو له سووره تي (الكهف) 86 که د فهرموي: ﴿وَأِمَّا أَنْ نَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ ياني ليبورده يي.

5- حسنا: چاکه و ملکهچی بو دايك و باوك، هر وهكو له سووره تی
 (الاحقاف) نایه تی 15 ده فهرموی: ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ یانی چاکه
 و ملکهچی بو دايك و باوك، یان له (بنی ئیسرائیل) 23 خوی گه وره
 ده فهرموی: ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ یانی باش و چاکی ده گهل دايك و باوکان.

* * *

18- قانتون

به دوو شیوه هاتووه:

- 1- قانتون: دانپیانان به بهندایه تی بوّ خودا، هر وهکو له سووره تی (البقرة) 116 هاتووه که دهفهرموئ: ﴿كُلُّ لَهٗ قَانُونٌ﴾ ههروه ها له سووره تی (الروم) دهفهرموئ: ﴿كُلُّ لَهٗ قَانُونٌ﴾ یانی دانپیانان به بهندایه تی بوّ خوای گه وره، هر ئه و دوو دهش ههیه له قورئان.
- 2- قانتین: گوپرایه لی، هر وهکو له سووره تی (البقرة) 238 که دهفهرموئ: ﴿وَقَوْمُوا لِلّٰهِ قَانَتَيْنِ﴾ یانی گوپرایه لی بوّ ئه و، ههروه ها له (الاحزاب) 32 دهفهرموئ: ﴿وَالْقَانَتَيْنِ وَالْقَانَتِ﴾ گوپرایه لی له نیرو و می له پیاو و ئافره ت.

* * *

19- امام

به پینج شیوه هاتووه:

1- امام: سه رکرده ی چاکه کاری، هر وهکو خوی گه وره له سوورته ی

(البقرة) 124 به چه زرده تی ئیبراهیم (د.خ) ده فهرموی: ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾

﴿هروه ها له (الفرقان) 74 ده فهرموی: ﴿وَجَعَلْنَا لِمَنْ يَشَاءُ﴾﴾

پیشخه ر بو چاکه کردن، تا خه ک چاومان لیگاتن.

2- امام: په پرتووی کرده وهکانی خه ک، هر وهکو خوی گه وره بو (بنی

ئیسرائیل) 71 که ده فهرموی: ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَّتِهِمْ﴾ یانی به کار و

کرده وهکانیان که له دنیا نه نجامیان داوه و کردوویانه.

3- امام: له وحی مه حفوز، هر وهکو له (یس) 6 که ده فهرموی: ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ﴾

أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿﴾

4- الامام: ته ورات (کتیبی جوله که کان)، هر وهکو خوی گه وره له سوورته ی

(هود) 17 که ده فهرموی: ﴿وَمَنْ قَبْلَهُ كُتِبَ مُوسَى إِمَامًا﴾ پیپره وی ده که ن و ﴿﴾

وَرَحْمَةً ﴿﴾ نه وهی باوه پی هیئاوه.

5- لبامام مبین: یانی پیگای راست و پوون، هر وهکو له سوورته ی

(الحجر) 79: ﴿لِبِأَمَامٍ مُّبِينٍ﴾ یانی پیگای راست و پوون و ئاشکرا.

* * *

19- امة

به ههشت شیوه هاتوو:

1- امة: کۆمهله، ههروهکو له سوورهتی (البقرة) نایهتی 128 دهفرموی: ﴿

وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةٌ مُّسْلِمَةٌ لَّكَ﴾ یانی کۆمهلهی موسلمانان، یان دهفرموی 141:

﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ له سوورهتی (ال عمران) 113: ﴿أُمَّةٌ قَائِمَةٌ﴾

له سوورهتی (المائدة) نایهتی □□ دهفرموی: ﴿أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ﴾ ههروها له

سوورهتی (الاعراف) 159 دهفرموی: ﴿وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾

یانی: کۆمهله

2- امة: میللهت، میللهتی موسلمان و بهس.

(الانبیاء) 92 دهفرموی: ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ ههروها له

0(النحل) 93: ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ لهپوژگاری زوودا

لهسهردهمی چهزدهتی ئادهم و چهزدهتی نوح واته: ئهوانهی لهنیو کهشتی

بوون ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ یانی: یهک میللهت بوون، میللهتی ئیسلام.

3- امة: سال، ههروهکو له سوورهتی (هود) نایهتی 8 دهفرموی: ﴿وَلَكِنْ أَخْرَأْنَا

عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ ههروها له سوورهتی (یوسف) 45 دهفرموی:

﴿وَأَذْكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾ یانی پاش چهندین سال.

4- امة: گهل، ههروهكو له سووره تي (النحل) 92 دهفهرموئ: ﴿أَن تَكُونَ

أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ يانی گهلیک به پیزتر بیټ له گهلیکی تر، له سووره تی (الحج) 34 دهفهرموئ: ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا﴾ يانی بو هه رگهلیک.

5- امة: پیشرهو، هه روهكو له سووره تی (النحل) نایه تی 120 دهفهرموئ: ﴿

إِنَّ إِزْهِيَمَ كَانَتْ أُمَّةٌ﴾ يانی پیشرهو به کاری چاکه خوازی.

6- امة : میله تانی پیشو له خوانه ناسه کان، ههروهكو له سووره تی

(یونس) 47 دهفهرموئ: ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ يانی میله تانی پیشو،

ههروه ها نهو میله تهش، ههروه ها له سووره تی (الحج) 5: ﴿مَا تَسْقُ مِنْ

أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ ههروه ها له (الملائكة) 24 دهفهرموئ: ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا

نَذِيرٌ﴾

7- امة: يانی به تایبه تی میله تی محمه د (د.خ) ههروهكو له سووره تی (ال

عمران) 160 دهفهرموئ: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾

یانی به تایبه تی موسلمان هه کان.

8- امة: يانی میله تی محمه د (د.خ) به تایبه تیش خوانه ناسه کان، ههروهكو

له سووره تی (الرعد) 30 دهفهرموئ: ﴿كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا

أُمَمٌ﴾ يانی کافره کان واته خوانه ناسه کان به تایبه تی.

* * *

20- شقاق

به سی شیوه هاتووه:

1- شقاق: گومپایی، هەر وهکو له سووره تی (البقرة) 176 دهفه رموی: ﴿وَإِنَّ

الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ یانی گومپایی، ههروهها لهه ئایه تانهش

هه به مانای گومپایی دیت که دهفه رموی:

الحج: ﴿لِيَجْعَلَ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ ﴿٥٢﴾

فصلت 52 ﴿مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾

البقرة 137: ﴿فَأَنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾

2- شقاق: ناکۆک، هەر وهکو له سووره تی (النساء) ئایه تی 35 دهفه رموی: ﴿

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ ههروهها له (ص) 2 دهفه رموی: ﴿فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ وه

له (النساء) 115 دهفه رموی: ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾

3- شقاق: دوژمنکاری، هەر وهکو له سووره تی (الانفال) 13 دهفه رموی: ﴿

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ههروهها قسه ی حه زه تی شوعه یب (د.خ) له

سووره تی (هود) 89: ﴿لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ یان هەر وهکو خوا ی گه وره له

(الذين كفروا) 32 دهفه رموی: ﴿وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُوا الرَّسُولَ﴾ یانی

دوژمنکاریان له گه لدا کرد.

* * *

21- وجهه

به سی شیوه هاتووه:

1- وجهه: میللهت، هه وهکو له سوورهتی (البقرة) 148 دهفهرموئ: ﴿وَلِكُلِّ وَجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيًا﴾ و له سوورهتی (النساء) 47 دهفهرموئ: ﴿مَنْ قَبِلَ أَنْ نَظْمِسَ وُجُوهًا﴾

2- وجهه: ئاینهکهی، له سوورهتی (النساء) 125 که دهفهرموئ: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ، لِلَّهِ هَاهُ وَهَاهُ﴾ له سوورهتی (البقرة) 112 دهفهرموئ: ﴿بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ، لِلَّهِ﴾ بۆ هه مان مانا له سوورهتی (لقمان) دهفهرموئ: ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ (٢٢)

3- وجهه: یانی زانی خوای گه وره و میهره بان، هه وهکو له (القصص) 88 هاتووه که دهفهرموئ: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ یانی بهس زاتی خودا، وه له سوورهتی (البقرة) 115 دهفهرموئ: ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ ههروه ها له (الانعام) 52 دهفهرموئ: ﴿بِالْغَدُوَّةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ له سوورهتی (الروم) 39 دهفهرموئ: ﴿وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ ههروه ها بۆ هه مان مانا که زاتی خودایه، له (هل اتی) 9 دهفهرموئ: ﴿إِنَّمَا نَطْعُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ﴾

22- الذکر

به پانزه شیوه هاتووه:

1- الذکر: گوپرایه لی، هر وهکو له سووره تی (البقرة) 152 که دهفه رموی: ﴿

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ﴾ گوپرایه لی بۆ خواپه رستی تا چاکه تان بدهمه وه.

2- الذکر: به زوبان، له سووره تی (النساء) 103 دهفه رموی: ﴿فَاِذَا قَضَيْتُمْ

الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ﴾ یانی زیکرکردن به زوبان، ههروه ها بۆ هه مان مانا له و
ئایه تانه به دیار دهکه وی:

ال عمران ئایه تهکانی 41 و 191

البقرة 200: ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ ءَابَاءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا﴾

الاحزاب 41: ﴿اَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ واته: زیکی زۆر بکه ن به زوبان.

3- الذکر: به دل، یانی زیکره که به دل بیّت، هر وهکو له سووره تی (ال

عمران) 135 دهفه رموی: ﴿اِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً اَوْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ ذَكُرُوا اللَّهَ﴾ له دل

و دهروونه وه، چونکه دهزانن خوی گه وه لییان دهپرسی چیان کردوه

4- الذکر: باسم بکه له لای فلانه کهس، هر وهکو له سووره تی (یوسف) 41

دهفه رموی: ﴿اَذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ﴾ ههروه ها له (مریم) 41 دهفه رموی: ﴿

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرَاهِيمَ﴾ ههروه ها له ئایه تهکانی:

51: واذکر فی الكتاب موسی درودی خوی له سه ر بیّت.

54: واذکر فی الكتاب اسماعیل درودی خوی له سه ر بیّت.

56: واذکر فی الكتاب ادريس درودی خوی له سه ر بیّت.

5- الذكر: پاراستن، هەر وهکو خوای گهوره له سووره تی (البقرة) 63
 ده فهرموى: ﴿وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ يانى بىپارىزن، ههروهه له (الاعراف) 171
 ده فهرموى: ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ﴾ ههروهه له سووره تی
 (ال عمران) 103 دیسان ده فهرموى: ﴿وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بۆ هه مان مانا
 له سووره تی (البقرة) ئایه ته کانی: 40، 47، 122، 231.

6- الذكر: ئاموژگارى

له سووره تی (الانعام) ئایه تی 44 ده فهرموى: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا
 عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾

له سووره تی (الاعراف) 165 ده فهرموى: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ
 يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ههروهه له ئایه ته کانی:

یس 19: ﴿أَيْنَ ذُكِّرْتُمْ﴾

ق 45: ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ﴾

هل اتاك 21: ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ﴾ يانى ئاموژگارى.

7- الذكر: شهرف، هەر وهکو له سووره تی (الزخرف) 44 ده فهرموى: ﴿وَلِأَنَّهُ

لَذَكَّرْنَا لَكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ له (قد افلح) 71 ده فهرموى: ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ يانى

به شهرفيان و ههروهه له سووره تی (الانبیاء) ئایه تی 10 بۆ هه مان مانا: ﴿

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾

8- الذکر: باس، هر وهکو خوی گه وره له (الانبیاء) 24 ده فهرموی: ﴿هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي﴾ ههروهه له نایه ته کانی خواره وه بو هه مان مانا دیت که باس کردنه:

الصفات 168: ﴿لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ ﴿١٦٨﴾

الکھف 83: ﴿سَأْتَلُوا عَلَيْكُمْ مِّنْهُ ذِكْرًا﴾

9- الذکر: سروش، ههروهکو له دوو نایه ته دا به دیار ده که وی:

اقتربت 25: ﴿أَتَلَقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾

الصفات 3: ﴿فَالْتَلَيْتِ ذِكْرًا﴾ ﴿٢﴾

10- الذکر: قورئان، هر وهکو له سووره تی (الانبیاء) 50 ده فهرموی: ﴿وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ﴾

له (الزخرف) 5 ده فهرموی: ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا﴾

له (الانبیاء) 2 ده فهرموی: ﴿مَا يَأْنِيهِمْ مِّنْ ذِكْرِ مَنْ رَّبِّهِمْ يُحَدِّثُ﴾

له (الشعراء) 5 ده فهرموی: ﴿وَمَا يَأْنِيهِمْ مِّنْ ذِكْرِ مَنْ رَّحِمَنٍ يُحَدِّثُ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ به مانای قورئان دین.

11- الذکر: تهورات، هر وهکو له سووره تی (الانبیاء) 7 خوی گه وره ئامارته به (عبدالله بن سلام) ده کات که یاوهر پیغه مبه رمان بوو، کاتی خوی یه کی که بوو له زانایانی جوله که بویه خوی گه وره ده فهرموی (فسنلوا اهل الذکر).

12- الذکر: له وحی مه حفوز، هر وهکو له سووره تی (الانبیاء) 105 ده فهرموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾

13- الذكر: به یانکردن، هەر وهکو چه زه تی نوح (د.خ) به قه ومه که ی خوی ده لئ و خوای گه وره له سووره تی (الاعراف) ده فهرموی: ﴿أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ یانی به یان له لای خودا ﴿عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ﴾ هه روه ها له سووره تی (الاعراف) نایه تی 69 که ده فهرموی: ﴿أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾

14- الذكر: پامان، هه روه کو له (ص) ده فهرموی: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ هه روه ها له (إذا الشمس كورت) 69 ده فهرموی: یانی تیرامانه بۆ دنیا و قورئان.

15- الذكر: پینچ فهرزه ی نویژ، هەر وهکو له سووره تی (البقرة) 239 ده فهرموی: ﴿فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ﴾ یانی هەر (5) فهرزی نویژ ﴿كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ هه روه ها له (النور) 37 ده فهرموی: ﴿رِجَالٌ لَا لُئْلِيهِمْ تَجَرَّةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ واته: نویژه فهرزه کان، له سووره تی (المنافقين) 9 ده فهرموی: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا نُفْلِهِمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ یانی هەر (5) فهرزی نویژ و ئاماده بوون له جی به جی کردنی نویژی ههینی.

* * *

23- کتب

ته‌فسیری (کتب) به‌چوار شیوه‌ها تووه:

- 1- کتب: فهرز (پیویستییه‌کی ئایینی)، ههر وه‌کو له‌سوورده‌تی (البقرة) ئایه‌تی 183 ده‌فهرموی: ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ یانی فهرز بوو، که ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ هه‌روه‌ها له‌سوورده‌تی (البقرة) 180 ده‌فهرموی: ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ هه‌مدیس له‌سوورده‌تی (البقرة) 216 ده‌فهرموی: ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ له‌سوورده‌تی (النساء) 77 ده‌فهرموی: ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ که فهرز بوو له‌سه‌ریان ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ یانی: بوچی فهرزت کرد.
- 2- کتب: فهرمانی به‌جیه‌ینان، ههر وه‌کو له‌ (المجادلة) 21 ده‌فهرموی: ﴿كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ﴾ یانی خوای گه‌وره‌ فهرمانی به‌جیه‌ینانی دا، له‌ (براءة) 51 ده‌فهرموی: ﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ له‌ (الحج) 4 ده‌فهرموی: ﴿كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ له‌ (ال عمران) 154 ده‌فهرموی: ﴿لَبَّرَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ﴾
- 3- کتب: داینا، خستی یه، ههر وه‌کو له‌ سوورده‌تی (المجادلة) 22 ده‌فهرموی: ﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ یانی باوه‌ری خسته‌ دلیانه‌وه، هه‌روه‌ها له‌ (ال عمران) 53 ده‌فهرموی: ﴿فَأَكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ له‌گه‌ل گه‌واهی‌ده‌ران دامان نی، هه‌روه‌ها له‌ سوورده‌تی (المائدة) ئایه‌تی 83 ده‌فهرموی:

﴿فَاَكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ ههروهه ها له سووره تی (الاعراف) ئایه تی 156

دهفه رموی: ﴿فَسَاكُتُهَا لِلَّذِينَ يَنْتَقُونَ﴾ یانی بوئه و که سانه داده نیم.

4- کتب: فه رمان، هه ر وه کو له سووره تی (المائدة) 21 خوی گه وره

دهفه رموی: ﴿يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾

* * *

24- الخیر

به ههشت شیوه هاتووہ:

1- الخیر: پارہ و پوول، ہەر وەکو لەسوورەتی (البقرة) ئایەتی 180 هاتووہ کہ دەفەرموی: ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا﴾ یانی پارہ و پوول، ھەروەھا لە ھەمان سوورەت، ئایەتی 215 دەفەرموی: ﴿مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ﴾ ھەروەھا لە ئایەتی 272 دەفەرموی: ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ یانی پارہ و پوول ﴿فَلِأَنْفُسِكُمْ﴾ ﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُّوفَّ إِلَيْكُمْ﴾ الخیر واتە: پارہ، ھەروەھا لە (ص) 32 دەفەرموی: ﴿إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ﴾ یانی پارہ و پوول، لە سوورەتی (النور) 33 دەفەرموی: ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ابوالحسن دەفەرموی: مانای پارہ و پوول دیت.

2- الخیر: باوەڕ، لەسوورەتی (الانفال) 23 دەفەرموی: ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ یانی باوەڕ ﴿لَأَسْمَعَهُمْ﴾ ھەزرەتی نوح (د.خ) لەسوورەتی (ھود) ئایەتی 31 دەفەرموی ھەر وەکو خوا لەقورئان باسی دەکا ﴿لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا﴾ یانی باوەڕ و ئیمان.

3- الخیر: ئیسلام، ھەر وەکو لەسوورەتی (البقرة) ئایەتی 105 دەفەرموی: ﴿أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ یانی ئیسلام، ھەروەھا لە سوورەتی (ق) 25 خوای گەورە ئەو ئایەتە ی ناردە خواریوە لەسەر (ولید بن المغیرة) کہ نەیدەھێشت خزمانی ببنە موسلمان، خواش فەرمووی: (منع

للخير) یانی ئیسلام، ههروهها له (ن و القلم) 12 دهفهرموى: ﴿مَنَعَ لِلْخَيْرِ﴾ بۆ ئیسلام ﴿مُعْتَدٍ﴾

4-الخير: باشتین، ههروهكو له (قد افلح) دهفهرموى: ﴿وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ ﴿١١٨﴾ زۆر بهرهمى، ابو الحسن دهلى: واما ن پيگه يشتوو كه (ارحم الراحمين) دايك و باوك بيت و (خير الرازقين) باشتين پزقدهر له (المائدة) 114 (خير الحاكمين) باشتين دادوهر له (يوسف) 80.

5- الخير: تهندروستی چاك، پهنگ و بۆن ههروهكو له سوورهتى (الانعام) 17 دهفهرموى: ﴿وَإِنْ يَسْأَلْكَ بِخَيْرٍ﴾ يانی تهندروستى ﴿فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بههه مانا له سوورهتى (يونس) نايهتى 107 دهفهرموى: ﴿وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ يانی تهندروستى باش ﴿فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾

6- الخير: پاداشت، ههروهكو له سوورهتى (الحج) 36 دهفهرموى: ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ ئەو خيهرى كه له ههج دهكرى له حوشتر و چيل و مهپ.

7- الخير: خواردن، ههروهكو له سوورهتى (القصص) 24 دهفهرموى: ﴿إِنِّي لِمَا أُنْزِلَتْ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ يانی خواردن، ابو الحسن دهلى: خوايه بوچى منت كرده پيغه مبهه، منيكي ههژار و برسى.

8- الخير: سهركهوتن، ههروهكو له سوورهتى (الاحزاب) نايهت 25 خواى كهوره دهفهرموى: ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا﴾ يانی سهركهوتن و دهستكهوت له كاتى جهنگدا.

* * *

25- الخيانة

به پینج شیوه هاتوه:

1- الخيانة: گونا هکردن له ئیسلام، هه ر وهکو له سووره تی (البقرة) 187 ده فهرموی: ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ﴾ یانی کاریکی گونا ه، له (الانفال) ئایه تی 27 ده فهرموی: ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ئه وه ش به وهی هاته خواره وه که (ابالبابة) (ر.خ) ئاماژه ی بۆ جوله که کانی به نی قوره یزه کرد که به حوکمه که پازی نه بن، ئه و ئاماژه یه ش بووه ناپاکی کردن. هه روه ها له سووره تی (المؤمن) 19 ده فهرموی: ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ﴾ ئه وهی چاو چاوانی ده کات.

2- الخيانة: ناپاکی کردن له پاسپارده، هه ر وهکو له سووره تی (النساء) ئایه تی 105 ده فهرموی: ﴿وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ ئه وهی ناپاکی له پاسپارده ده کات، ئه و ئایه ته ش له سه ر (طعمة بن البيرق) هاته خوار ی که ناپاکی له زری پوشیکی ئاسن کردبوو.

3- الخيانة: به لێن شکاندن، له سووره تی (الانفال) ئایه تی 59 ده فهرموی: ﴿وَأِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ یانی شکاندنی به لێن له لایه ن جوله که کانه وه، له (المائدة) 13 ده فهرموی: ﴿وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ﴾ واته: به لێن شکاندن له لایه ن جوله که کانه وه که ده یانویست پیغه مبه ر (د.خ) بکوژن و هه روه ها هاوه له کانی پیغه مبه ریش (د.خ) بکوژن.

4- الخيانة: جياوازی له ئایین، هەر وهکو له (لم تحرم) 10 دهفهرموئ: ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ یانی جیاوازی له دین، که ههر دووکیان کافر (خوانه ناس) بوونه، ئه ویش خیزانی هەر دوو پیغه مبهەر چه زره تی نوح (د.خ) و چه زره تی لوط (د.خ).

ههروهها له سووره تی (الانفال) 71 دهفهرموئ: ﴿وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ یانی دیلهکانی به در: ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ ههروهها له (النساء) ئایه تی 107 دهفهرموئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا﴾ ئه و ئایه تهش هەر له سهەر (طعمة بن البريق) هاته خواره وه که به مونافق داده ندریت.

5- الخيانة: زیناح، هەر وهکو له سووره تی (یوسف) 52 دهفهرموئ: ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ یانی کاری زینا حکاران چاک ناکات.

* * *

26- الفتنه

به ده شیوه هاتووه:

1- الفتنه: شيرك بۆ خوا ، ههروهكو له سوورهتی (البقرة) 193 دهفهرموی:

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ ههروه ها له (الاذفال) 39 ده فهرموی: ﴿

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ ههروه ها

دی سان له (البقرة) 191 دهفهرموی: ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ یانی شیرکی

گهوره له شهپروشور له مانگهکانی حهرام.

2- الفتنه: کوفر، ههروهكو له م ئایه تانهی خوارهوه به دیار دهکهوی:

(ال عمران) 7: ﴿ابْتَغَاءَ الْفِتْنَةِ﴾ (النور) 63: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ

تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾

(الحديد) 14: ﴿وَلَكِنَّكُمْ فُتِنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ یانی کوفرتان کرد.

3- الفتنه: وهی، ههروهكو له سوورهتی (العنكبوت) 1 دهفهرموی: ﴿أَنْ يَقُولُوا

ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ دوو چاری وهی نابن له بپروایان، یاخود که خوای

گهوره به چه زهتی موسا (د.خ) دهفهرموی له (طه) 40: ﴿وَأَصْطَفَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ (٤١)

﴿طه: ٤١﴾ وَفَنَّكَ فُتُونًا﴾ واته توو شی کاره سات و وهی مان کردی،

ههروه ها له سوورهتی (العنكبوت) 3 دهفهرموی: ﴿وَلَقَدْ فُتِنَّا﴾ یانی به وهی

بوون ﴿الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ یانی قهومی فیرعهون.

4- الفتنة: نازار و نه شکه نجه له دزیا، هه وهکو له (العنکبوت) 10

دهفه رموی: ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ یانی نازاری دنیا

وهکو نازاری ئاخیره ته، هه وههاله سووره تی (النحل) 110 دهفه رموی: ﴿

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا﴾ که نازاریان له دنیا

چیشته.

5- الفتنة: سووتان به ئاگر، هه وهکو له سووره تی (السماء ذات البروج) 10

دهفه رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ فُتِنُوا بِالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ یانی که به ئاگر سووتان،

هه وههاله ئایه ته کانی خواره وه بهه مان مانا دین:

(الذاریات) 13-14 که دهفه رموی: ﴿يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ

هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾﴾

6- الفتنة: کوشتن، هه وهکوله سووره تی (النساء) 101 دهفه رموی: ﴿إِنْ

خِفْتُمْ أَنْ يُفْتِنَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بهه مان مانا له سووره تی (یونس) 83 دهفه رموی:

﴿عَلَى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾

7- الفتنة: بهربه ست، هه وهکوله سووره تی (المائدة) دهفه رموی: ﴿وَأِنْ

أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ يَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ

إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَلِمَ أَنَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ

﴿٤٩﴾ هه وههاله له (بنی ئیسرائیل) ئایه تی 73 دهفه رموی: ﴿وَأِنْ كَادُوا

لِيَفْتِنُوكَ بِبَنِي إِسْرَءِيلَ عَنِ الَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾

8- الفتنة: گومپایی، له سوورەتی (ال صافات) 161-163 دەفەر موی: ﴿

فَأَنكُم مَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَتِنِينَ ﴿١٦٢﴾﴾ یانی گومپاییه کان ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾﴾ له (المائدة) 41: ﴿وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئاً﴾

9- الفتنة: پۆز شت (داواى لیبوردن)، هەر وهکو له سوورەتی (الانعام) نایه تی 23: ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ﴾ یانی پۆزشت هینانیان.

10- الفتنة: په‌ند، هەر وهکو له سوورەتی (یونس) 85-86 دەفەر موی: ﴿فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾ وَنَحْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾﴾ هه‌روه‌ها ق سه‌ی چه‌زه‌تی ئیبراهیم (د.خ) كه له (الممتحنة) 5 دەفەر موی: ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾

* * *

27- عدوان

به دوو شیوه هاتووه:

1- عدوان: پری، ههر وهکو له سووره تی (البقرة) 193 ده فهرموی: ﴿فَلَا

عُدُونَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ ههروهه له سووره تی (القصص) 28 ده فهرموی: ﴿أَيُّهَا الَّذِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدُونَكَ عَلَى﴾

2- عدوان: ستهه، ههر وهکو له سووره تی (المائدة) ئایه تی 2 ده فهرموی: ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ هاوکار نه بن له سهه ستهه کردن، له سووره تی

(البقرة) 85 ده فهرموی: ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ ههروهه له ئایه تانه شه به هه مان مانا دین:

(المائدة): ﴿وَتَرَى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾﴾

(المجادلة): ﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَنَجُّوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ

الرَّسُولِ وَتَنَجُّوْا بِالْبِرِّ وَالنَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾﴾

* * *

28- الاعتداء

به دوو شیوه هاتووه:

1- الاعتداء: دهستدریژی له سهر فهرومانه کانی خوا، ههروه کو له سووره تی

(البقره) 229 که دهفه رموی: ﴿تَلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْدُوها﴾ یانی سونه تی خوا ﴿

وَمَنْ يَعْذَ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ بۆ خودی خویان.

2- الاعتداء: شه پرفروشتن و دهستدریژی، له سووره تی (البقره) 178

دهفه رموی: ﴿فَمَنْ أَعَدَّى بَعْدَ ذَلِكَ﴾ ههر که سی دهستدریژی کرده سهر بکوژ

پاش ئه وهی به فدییه پازیبوو، کوشتی ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

ههر له سووره تی (البقره) ئایه تی 194 دهفه رموی: ﴿فَمَنْ أَعَدَّى عَلَيْكُمْ﴾ یانی

له مانگه کانی حهرام له گه لتان به شه پ هاتن، ههروه ها له مه که هی موکه پر مه

﴿فَاعْزِدُوا عَلَيْهِ﴾ له گه لیان به شه پ بین ﴿بِمِثْلِ مَا أَعَدَّى عَلَيْكُمْ﴾

* * *

29- فرض

تهفسری به دوو شیوه هاتووه:

1- فرض: بووه فه‌رمان، له سووره‌تی (البقرة) ئایه‌تی 197 ده‌فه‌رموی:

﴿فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ﴾ یانی ئەوانه‌ی چه‌جیان له‌سه‌ر فه‌رز بوو، له

(الاحزاب) 50 ده‌فه‌رموی: ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ﴾

له (البقرة) 237 ده‌فه‌رموی: ﴿فَنَصِفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾

2- فرض: پوونی کرد، هه‌ر وه‌کو له (التحریم) 2 هاتووه ده‌فه‌رموی: ﴿قَدْ فَرَضَ

اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هه‌روه‌ها له (النور) 1 ده‌فه‌رموی: ﴿سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا﴾

3- فرض: چه‌لال بوو، هه‌ر وه‌کو له (الاحزاب) 38 ده‌فه‌رموی: ﴿مَا كَانَ عَلَى

النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ یانی بو‌ی چه‌لال بوو.

4- فرض: دابه‌زی: هه‌ر وه‌کو له (القصص) 85 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ

عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ ته‌نها ئەو ئایه‌ته له (الجحفه) بو‌ پی‌غه‌مبه‌رمان

دابه‌زی، ئەوانی دی هه‌ر هه‌مووی یان له مه‌ککه یان له مه‌دینه بو‌ پی‌غه‌مبه‌رمان

(د.خ) دابه‌زیوه.

5- الفريضة: فه‌رز، له سووره‌تی (النساء) 11 ده‌فه‌رموی: ﴿فَرِيضَةٌ مِّنْ

اللَّهِ﴾ هه‌روه‌ها له (براءة) 60 ده‌فه‌رموی: ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ سه‌ده‌قه،

ئەوانه‌ی ده‌یانگریته‌وه له‌م ئایه‌ته پی‌رۆزه‌دا.

30- العفو

به سی شیوه تفسیر کراوه:

1- العفو: زیاده‌ی پاره‌وپول، هه‌روه‌کو له سوورده‌تی (البقرة) 219 ده‌فهرموی: ﴿مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوُ﴾ یانی زیاده‌ی پاره‌یان، هه‌روه‌ها له (الاعراف) 199 ده‌فهرموی: ﴿خُذِ الْعَفْوَ﴾ زیاده‌ی پاره‌وپول بو سه‌ده‌قه و خیر.

2- العفو: لیگه‌پان، وازه‌ینان، هه‌ر وه‌کو له سوورده‌تی (البقرة) 237 ده‌فهرموی: ﴿إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ﴾ یانی نیوه‌ی ماره‌یی به‌یلنه‌وه ﴿أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ﴾ یانی لیگه‌پانی نیوه‌ی مایه‌ی له لایه‌ن می‌رده‌وه بو ژنه‌که، هه‌روه‌ها دیسان له (البقرة) 187 ده‌فهرموی: ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ﴾ وازی لیه‌ینان و سزای نه‌دان، له سوورده‌تی (الشوری) 40 ده‌فهرموی: ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ نه‌وه‌ی سته‌می لی‌کراوه به‌لام چاکه‌ی کرد ﴿فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ -البقرة- نایه‌تی □□□

3- العفو: لی‌بوردن، هه‌ر وه‌کو له سوورده‌تی (ال عمران) 155 ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ ئه‌وانه‌ی له شه‌ری ئوحد پاشه‌کشه‌یان کرد. هه‌روه‌ها له (براهه) نایه‌تی 43 ده‌فهرموی: ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ﴾

* * *

31- الطهور

ته فسیری (الطهور) به ده شیوه هاتووه:

1- الطهور: خوښوشتن، هر وهکو له سووره تی (البقرة) نایه تی 222

ده فهرموی: ﴿وَلَا تُقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهَرْنَ﴾ تا له بینویژی ئافره ته کان خوښان

ده شون ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ یانی که خوښان شورد ﴿فَأَتَوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾

یانی له زی (ئەندامی زاوریکردنی ئافرهت).

2- الطهور: ئاودهست کردن، هر وهکو له سووره تی (براءة) 108 ده فهرموی:

﴿يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا﴾ یانی خو پاک کردنه وه پاش پیسایي کردن (میز،

پاشه پړ) ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهِّرِينَ﴾

3- الطهور: له هه موو بیدهستنویژی و جه نابهت (لهش پیسبون له کاتی

جووت بووندا ده گهل ئافرهت)، هر وهکو له (الانفال) 11 ده فهرموی: ﴿وَيُنَزَّلُ

عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾ یانی له جه نابهت، هه روه ها له

(الفرقان) 48 ده فهرموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا﴾ بو ئیمانداران، خوښان

پاکوېژوین بکه نه وه له پاش چوونه ئاودهست و جه نابهت.

4- الطهور: خوږاراستن له پشته وه نیړ (نیړبازی)، هر وهکو له سووره تی

(الاعراف) 82 ده فهرموی: ﴿أَخْرِجُوهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ﴾ إِنَّهُمْ أَنْاسُ

يَطْهَرُونَ ﴿خوږاراستن له کو می پیاوان، هه روه ها له سووره تی (النمل) 56 بو

هه مان مانا ده فهرموی: ﴿فَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ
مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾﴾

5- الطهور: بی نویشی نافرته و پیساتی، هه روه کوله سوورده تی (البقرة) 25
ده فهرموی: ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ یانی له به هه شت نافرته هه میشه
خاوینه بی نویش و پیس نابی، هه روه ها له (ال عمران) 15 ده فهرموی: ﴿قُلْ
أَوْبَيْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بو هه مان ماناش له سوورده تی (النساء) 57 ده فهرموی:
﴿هُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾

6- الطهور: پاکبوونه وه له گوناها، له (الواقعة) ده فهرموی: ﴿لَا يَمَسُّهُ إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾﴾ یانی نه وانه ی پاکن و گوناهیان نییه، واته فریشته کان.
هه روه ها له سوورده تی (المجادلة) 12 ده فهرموی: ﴿ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ﴾ یان
له (براءة) ده فهرموی: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ﴾ له گوناها.

7- الطهور: خاوینی له شیرک، هه روه کوله (عبس) ده فهرموی: ﴿فِي صُحُفٍ
مُّكْرَمَةٍ ﴿١٣﴾ تَرَفُّوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾﴾ یانی قورئان، هه روه ها له سوورده تی (البقرة) 26
ده فهرموی: ﴿أَنْ طَهَّرَا بَيْتِي﴾ یانی له بته کان ﴿لِلطَّائِفِينَ﴾ بو هه مان مانا
له سوورده تی (الحج) 26 ده فهرموی: ﴿وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾

8- الطهور: خاوینی دلّ له گومان، هەر وهکو له سوورەتی (البقرة) 232 ده‌فه‌رموی: ﴿إِذَا تَرَضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُعَظِّ بِهٖ مَن كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ أَزْكٰى لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ بۆ دلی پیاو و ئافرەت له گومان کردن، هه‌روه‌ها له (الاحزاب) 53 که ئاراسته‌ی خه‌زانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر ده‌کات (ره‌زای خویان له‌سه‌ربی): ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَأَلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾

9- الطهور: خاوینی له‌ زیناح و گونا، هەر وهکو خوای گه‌وره له‌سوورەتی (ال عمران) 42 ئاراسته‌ی هه‌زه‌تی مریه‌م (ر.خ) ده‌کات که ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفٰٓكَ وَطَهَّرَكَ﴾ چونکه جوله‌که‌کان به‌ زیناح‌کاریان داده‌نا، له‌ سوورەتی (الاحزاب) 30-33 که ئاراسته‌ی خه‌زانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌کات ده‌فه‌رموی: ﴿مَن يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَعَّفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ ﴿٢٠﴾ وَمَن يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ يٰٓنِسَآءَ الْنَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ ﴿٣٣﴾ له‌ گونا، ﴿وَيُطَهِّرَكُ﴾ له‌ گونا، ﴿تَطْهِيرًا﴾، به‌مانای شیرکیش دیت.

10- الطهور: حەلال کردن، هەر وهکوله سوورهتی (هود) 78 دهفهرموئ: ﴿

هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ یانی حەلالی ئیوه، واته لیّتان مارە دهکهه.

* * *

32- ان

به شەش شىۋە هاتووہ:

1- ان: گەر، ھەر وەكو لەسوورەتى (البقرە) 278 دەفەر موى: ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا

مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ يانى گەر باوەردارن.

ھەروەھا لە (ال عمران) دەفەر موى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِن

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾﴾ گەر ئيماندارن.

2- ان: نا، ھەر وەكو لە (الانبیاء) 17 دەفەر موى: ﴿لَا تَخْذَنْهُ مِنْ لَدُنَّا إِن

كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ يانى وامان نەدەکرد، لە (الزخرف) دەفەر موى: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ

لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبِيدِ ﴿٨١﴾﴾ يانى رحمان منداڵى نەبووہ.

ھەروەھا بەھەمان مانا لەم ئایەتانەدا دیار دەکەوى:

(تبارك) 20: ﴿إِنَّ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾

(یس) 29: ﴿إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾

3- ان: وابوو، ھەر وەكو خواى گەورە لە (بنی ئیسرائیل) ئایەتى 108

دەفەر موى: ﴿إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾

يانى بەلینى خواى وابوو، ھەروەھا لەم ئایەتانەش بۆ ھەمان مانا دین:

(الشعراء): ﴿تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٧﴾﴾

(الصافات) 56: ﴿إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينَ﴾

(یونس): ﴿فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾﴾

4-ان: نهوك، له سووره تي (النساء) نايه تي 176: ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ أَنْ تَضِلُّوا﴾ ياني نهوك گومړا دهبوون، ههروها بو هه مان مانا له م نايه تانه دین:

(الملائكة) 41: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمِصُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا﴾

(الحج) 65: ﴿وَيُمِصُّ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾

5-ان: نه گهر، هر وهكو خواي گه وره له قورثاني پيروز له سووره تي (الزخرف) نايه تي 5 ده فهرموي: ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ﴾ نه گهر و ابا ﴿قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾

ههروها له (الروم) نايه تي 10 ده فهرموي: ﴿أَسْتَوِيَ السَّوَاءُ أَنْ كَذَّبُوا﴾ ياني گهر درويان كرد.

6-ان: هر به خوي و بو زاتي خودا، هر وهكو خواي گه وره له سووره تي (يونس) 66 ده فهرموي: ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ههروها له هه مان سوورده و نايه تي 55 ده فهرموي: ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا

ههروها نايه ته کاني خواره وه بو هه مان مانا دین:

(فاطر) 38: ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ﴾

(التوبة) 116: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

* * *

33- انی

تەفسیری (انی) بەسی شێو هاتوو:

1- انی: چۆن، خوای گەورە لەسوورەتی (البقرة) 223 دەفەرموی: ﴿فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنِّي شَتَّيْتُ﴾ هەرچۆنیک بێت لە زێی ئافرەت (شوینی زاوژی) هەروەها لەهەمان سوورەت ئایەتی 259 بۆ هەمان مانا واتە چۆن هاتوو کە دەفەرموی: ﴿أَنِّي يُحْيِي هَذِهِ أَلَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی چۆن زیندووی دەکاتەوه.

2- ائیی: لەکوی، هەر وەکو لەسوورەتی (ال عمران) 37 دەفەرموی: ﴿أَنِّي لَأَبْهَتُهُ هَذَا﴾ یانی ئەوەت لەکوی بوو، هەروەها لە ئایەتی 47 دەفەرموی: ﴿أَنِّي يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ چۆن منداڵم دەبی، هەروەها لە ئایەتەکانی (المائدة) 75، (التوبة) 3، (المنافقون) 4 دەفەرموی: ﴿أَنِّي يُؤْفَكُونَ﴾ لەکوی درۆ دەکەن.

3- انا: کاتریمیر (کاتەمان)، هەر وەکو لە سوورەتی (ال عمران) 113 دەفەرموی: ﴿إِنَّا أَلَيْنَا لَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ یانی لە کاتەکانی شەونویژ دەکەن. لەسوورەتی (طه) 130 دەفەرموی: ﴿وَمِنْ أَيْنَايَ أَلَيْنَا لَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ لە کاتریمیرەکانی شەو ﴿فَسَبَّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ﴾ هەروەها لە (الزمر) 9 دەفەرموی: ﴿إِنَّا أَلَيْنَا لَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ کاتی شەوان ﴿سَاجِدًا وَقَائِمًا﴾

* * *

34- الحکمة

ته‌فسیری به‌پینج شیوه هاتووه:

1- الحکمة: ئەو ئامۆژگاریانەی کە لە قورئان دا هاتوون، هەر وه‌کو له سووره‌تی (البقرة) 231 ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ﴾ یانی قورئان و حیکمه‌ت له (ئامۆژگاری باش و خراپ و حه‌لال و حه‌رام)، له‌سووره‌تی (النساء) 113 ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ یانی قورئان (والحکمة) یانی حه‌لال و حه‌رام کە له قورئاندا هاتوون، هه‌روه‌ها له‌م ئایه‌تانه‌دا هه‌ر به‌هه‌مان مانا هاتوون:

(البقرة) 151: ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾

(ال عمران) 164: ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾

2- الحکمة: تیگه‌یشتن و زانست، هەر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی (مریم) 12 کە به‌حه‌زه‌تی یه‌حیا (د.خ) ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَأَتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾ یانی تیگه‌یشتن و زانستی، هه‌روه‌ها له ئایه‌ته‌کانی خ‌واره‌وه به‌هه‌مان مانا هاتوون:

(لقمان) 12: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾

(الانبیاء) 79: ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾

3- الحکمة: پینغه‌مبه‌رایه‌تی، هەر وه‌کو له سووره‌تی (النساء) ئایه‌تی 54 ده‌فهرمو‌ی: ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ یانی پینغه‌مبه‌رایه‌تی، هه‌روه‌ها به‌هه‌مان مانا له‌م ئایه‌تانه‌دا دی‌ت:

(ص)20: ﴿وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ﴾

(البقرة)251: ﴿وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾

4- الحكمة: قورئان، هەر وهکو له سووره تی (النحل)125 دهفه رموی: ﴿أَدْعُ

إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ﴾ یانی قورئانی پیروژ.

5- الحكمة: زانین و تهفسیری قورئان، هەر وهکو له سووره تی (البقرة)269

دهفه رموی: ﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ یانی ئەو زانین و

زانستهی که له قورئاندا هەن.

* * *

35- الامر

ته‌فسیری (الامر) به دوو شیوه هاتووه:

1- الامر: فرمان به چاکه‌کردن (تاکیه‌رستی - خوای گه‌وره) نه‌هی کردن له خراپه (شیرک - بؤ خوا پیدا‌کردن)، هر وه‌کو له (ال عمران) 110 ده‌فرموی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ هه‌روه‌ها له (براءة) 112 ده‌فرموی: ﴿الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ﴾ یانی خواپه‌رستی ﴿وَالْتَّاهُوتَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ یانی شیرک، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (لقمان) 17 ده‌فرموی: ﴿وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ یانی خواپه‌رستی ﴿وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ یانی شیرک.

2- الامر: فرمان به چاکه (به‌ریوشوینی پیغه‌مبه‌ر (د.خ) و نه‌هی به‌خراپه و به‌درو‌خستنه‌وه)، هه‌روه‌کو له سووره‌تی (ال عمران) ئایه‌ته‌کانی 113-114 ده‌فرموی به ئیماندارانی خاوه‌ن کتیب (کتیبی ئاسمان) ﴿لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ ءَانَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾﴾ هه‌روه‌ها له (براءة) 112 ده‌فرموی: ﴿الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ﴾ یانی باوه‌ره‌یینان به محه‌مه‌د (د.خ) ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ﴾

ابوالحسن ده‌لی: (الامر بالمعروف والنهي عن المنكر فريضة واجبتهان) ده‌بیته ئه‌رك له سهر موسلمانان.

36- المعروف

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- المعروف: یانی فه‌رز، هه‌روه‌کو له‌سووره‌تی (النساء) 6 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۖ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ هه‌روه‌ها له‌کو‌تایی سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 114 ده‌فه‌رموی: ﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجَوْتِهِمْ إِلَّا مَنَ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ یانی فه‌رز.

2- المعروف: خو‌جوان‌کردنی ئافه‌رت پاش تی‌یه‌ربوونی (العدة) ئه‌وانه‌ی می‌ردیان مردوه، هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (البقرة) 234 بو‌ئه‌وانه‌یه‌که می‌رده‌کانیان مردووه ﴿فَإِذَا بَلَغَ أَجْلُهُنَّ﴾ یانی ته‌واو بوونه (عدة) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ یانی خو‌یان جوان بکه‌ن و ببیندرین و له‌می‌ردکردن بگه‌رین.

3- المعروف: ئامرازی چاکه، له‌سووره‌تی (البقرة) 235 ده‌فه‌رموی: ﴿فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ تا ﴿إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ یانی ئامرازی چاکه‌کردن، هه‌روه‌ها دیسان له‌(البقرة) 263 ده‌فه‌رموی: ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسه‌ی چاکه و دوعای چاکه بو‌برای موسلمان ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ باشته‌له ﴿خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذَى﴾

4- المعروف: له‌توانای مرو‌فن هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (البقرة) 241 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَمَّا طَلَّقْتَ مَتْعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ له‌توانای مرو‌ف ﴿حَقًّا عَلَى

﴿الْمُتَّقِينَ﴾ هه روهها له سوورده تی (البقرة) نیه تی 233 دهفه رموی: ﴿وَعَلَى
الْمَوْلُودِ لَهُ، رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾

* * *

37- الطاغوت

به سى شیوه هاتووه:

1- الطاغوت: شهیتان، هر وهکو له سووره تی (البقرة) 256 دهفرموی: ﴿

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمَرْ بِاللَّهِ﴾ يانى شهیتان، هروده ها له و ئایه تانه

به هه مان مانا دین:

(النساء) 76: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾

(المائدة) 60: ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾

2- الطاغوت: بتهکان، هر وهکو له سووره تی (النحل) 36 دهفرموی: ﴿

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

﴿بتپه رستی، هروده ها له (الزمر) 17 به هه مان مانا دیت: ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا

الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾

3- الطاغوت: یانى (کعب بن الاشرف) که جووله که بوو، خوی گه وره

له سووره تی (البقرة) 257 دهفرموی: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الطَّاغُوتُ

﴿یانى که عبی کوپی ئەلئە شرە فی جووله که ﴿يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ

﴿هروده ها له سووره تی (النساء) 51 دهفرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا

نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ يانى جووله که ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ يانى

که عبی کوپی ئەلئە شرە ف.

ابوالحسن دہلی: جبت: بہمانای شہیتان دیت، ہرودھا لہ سوورہتی
(النساء) 60 دہفہ رموی: ﴿يُرِيدُونَ أَن يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ یانی کہ عبی
کوری نئلئہ شرف ی (جوولہ کہ).

* * *

38- الظلمات والنور

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الظلمات: شيرك (هاوبهش پهيدا كردن بۆ زاتى خودا) يانى له شيركه وه بهره و ئيمان، له هه مان ئايه تدا ده فهرموى: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ البقرة: ٢٥٧ ههروهه له سووره تى (الاحزاب) 43 ده فهرموى: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ ﴿٤٣﴾ ههروهه خودا له سووره تى (ابراهيم) 5 (د.خ) ئا پاسته ي چه زره تى موسا (د.خ) ده كا ده فهرموى: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنِ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

2- الظلمات: شهو النور: پوژ

الظلمات: واته شهو، هه وه كو خواى گه وه له سووره تى (الانعام) 1 ده فهرموى: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ﴿١﴾ واته شهو و پوژ، وه له قورئاندا هاوشيوه ي نيه ته نها ئه وه ئايه ته.

* * *

39- الظلمات

به دوو شیو هاتووه:

1- الظلمات: کاره ساتی دهر و دهریا، ههر وهکو له سووره تی (الانعام) 63

دهفه رموی: ﴿قُلْ مَنْ يُحْيِيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّيْنٍ أَنْجَنَّا

مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾﴾ یانی: ناخوشتی و کاره ساته کانی و شکانی و

ئاوی، ههروه ها بۆ هه مان ماناله سووره تی (النمل) 63 دهفه رموی: ﴿أَمَّنْ

يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ؕ أَلَيْسَ

مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ كَمَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾﴾

2- الظلمات: واته سێ خهسلهت، ههر وهکو خوای دلوقان له سووره تی

(الزمر) 6 دهفه رموی: ﴿خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَانزَلَ لَكُمْ مِنْ

أَلَانَعَمِ ثَمَنِيَّةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ

ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٦١﴾﴾ واته: سک، پهحم،

ناوک (پن)، ههروه ها خوای به خشنده که باس له چه زه تی یونس (د.خ) دهکا،

له سووره تی (الانبیاء) دهفه رموی: ﴿وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغْضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ

عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

﴿٨٧﴾﴾ واته: تاریکی شهو، تاریکی ئاو، تاریکی سکی نه ههنگ، ههروه ها

دهفه رموی: ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ

ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَكَدُهُ لَمْ يَكْدِرْنَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا لَمْ يَكُنْ

نۇر ۴۰ يانى خوانه ناسه كان (كافره كان) واته دلى تاريك له سينگى تاريك
له جهستهى تاريك.

* * *

40- الظالمين

ته فسیری (الظالمین) به حوت شیوه هاتووه:

1- الظالمین: موشریکه کان، هەر وهکو له سووره تی (الاعراف) دهفه رموی: ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ ٤٤ ﴿واته موشریکه کان ئه وانهی دهبنه ته گهره و بهر بهست له ڕیگای خوا، ههروهها بۆ هه مان مانا له م ئایه تاندا دیتن:

(هود) 18: ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ ١٨ ﴿

(هل اتی) 31: ﴿يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ٣١ ﴿

2- الظالمین: موسلمانه کان ئه وانهی سته م له خویان ده که ن به گونا هکردن، هەر وهکو له سووره تی (البقرة) 35 که خوا به حه زه تی ئاده می (د.خ) فه رموو: ﴿وَقُلْنَا يَتَادُمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ٣٥ ﴿ گونا هتان دیته سه ر، ههروهها له م ئایه تانه دا به هه مان مانا دیت:

(الاعراف) 19: ﴿وَيَتَادُمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ﴿

(الانبیاء) 87: ﴿وَذَا التَّوْنِ إِذْ ذَهَبَ مُغَضَّبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي

الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿

(القصص) 16: ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ

الرَّحِيمُ ﴿

3- الظالمين: نهوانه ی ستهم له خهك دهكن، هر وهكو له (حم عسق) 40

دهفه رموی: ﴿وَجَزَّوْا سَيِّئَ سَيِّئَةٍ مِّثْلَهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

الظَّالِمِينَ ﴿ ﴿٤٠﴾ نهوانه ی زولم و ستهم له خهك دهكن، له سوورده تی

(الشوری) 42 دهفه رموی: ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ

الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ﴿٤٢﴾ ﴿

4- الظالمين: زیان و كهم و كورتی له خو یان ههیه بهبی شیرك، هر بو وهكو

له سوورده تی (البقره) 57 دهفه رموی: ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ﴿ یانی

گه زومه لی سهلوا ﴿وَمَا ظَلَمُونَا ﴿ یانی زهره ری بو ئیمه نه بوو ﴿وَلَكِنْ كَانُوا

أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ زهره و كهم و كورتی، له (الاعراف) دهفه رموی: ﴿وَقَطَعْنَهُمْ

أَثْنَتَيْ عَشْرَةَ آسَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنْ يَضْرِبَ

بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ

وَوَضَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَمَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّاتِ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا

رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ ﴿١٦٠﴾ كه می

دهكه نه وه.

5- الظالمين: زیان بُو خویانه به شیرک و به دروْ خستنه وه، ههر وهکو له (الزخرف) 76 دهفهرموئ: ﴿وَمَا ظَلَمْتَهُمْ﴾ یانی کافرهکان ئازاریان له ئاخیرهت پییده گهینین ﴿وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ کوفریان کرد و ئاینی خویان به دروْ خسته وه، ههر وهها له (ال عمران) 181-182 دهفهرموئ: ﴿ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ له ئاخیرهت ﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ﴾ به کوفرکردنتان له دونیا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ ﴿١٨٢﴾

6- الظالمين: دهزانن به لَان نکولی لی دهکهن (کوفرکردن)، ههر وهکو له سوورهتی (الاعراف) دهفهرموئ: ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ ﴿١﴾ قورئان له لایهن خواوه نییه، ههر وهها ههر له (الاعراف) 103 دهفهرموئ: ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ یانی (دهست و گوپال) (گوچان) تا ﴿وَمَلَأْنَاهُ ظَلَمًا﴾ نکولیان لی کرد، ههر وهها که دهفهرموئ له (بنی اسرائیل) 59: ﴿وَأَيْنَا ثُمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا﴾ دهیانوت: ئه مه له لایهن خواوه نییه.

7- الظالمين: دزیکه ران، ههر وهکو له سوورهتی (یوسف) 75 دهفهرموئ: ﴿قَالُوا جَزَاءُ﴾ واته: سزای دزیکه ﴿مَنْ وُجِدَ﴾ دزیه که ﴿فِي رَحْلِهِ﴾ فَهُوَ جَزَاءُ ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ یانی سزای ئه وه دزه ی که دزیویه تی به قهه دزیه که ی بیّت، ههر وهها له سوورهتی (المائدة) 38-39 دهفهرموئ: ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءُ بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ﴿٣٨﴾

تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾ المائدة:

۳۸ - ۳۹ پاش دزیه که ی توبه ی کرد.

* * *

41- الظلم

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الظلم: شیرک، هەر وه‌کو له‌سووره‌تی (الانعام) 82 ده‌فه‌رموی: ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ یانی به‌شیرک کردن، هه‌روه‌ها چه‌زهره‌تی (لقمان) (د.خ) له‌ سووره‌تی (لقمان) 13 به‌کوپه‌که‌ی ده‌لی: ﴿يَبْنِي لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ گونا‌هیکی گه‌وره‌یه.

گونا‌ه له‌خوی ده‌کات (به‌لام به‌بی شیرک)، هه‌روه‌ها له‌سووره‌تی (البقرة) 231 له‌ته‌لا‌قدان ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَعَنَ أَجْلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّنَعْنَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا ءَايَتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ گونا‌هه، هه‌روه‌ها به‌هه‌مان مانا له‌م ئایه‌تانه‌دا دیار ده‌که‌ویتن:

(الملائكة) 32: (فمنهم ظالم لنفسه)

3- الظلم: نه‌وانه‌ی سته‌م و زۆری له‌خه‌لك ده‌که‌ن، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له‌ (عسق) ئایه‌تی 40 ده‌فه‌رموی: (وجزاء سيئة مثلها فمن عفا واصلح فأجره على الله انه لا يحب الظالمين) نه‌وانه‌ی زولم له‌خه‌لك ده‌که‌ن.

4- الظلم: كه می، هه ره وه كو خواى گه وره له سووره تی (الكهف) ده فه رموى: ﴿

كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ ءَاثَتْ أَكْلَهَا وَلَمْ تَظْلِمِ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾﴾ يانى هيچى لى كه م نه بووه.

هه روه ها له م ئايه تانه دا هه ر به هه مان مانا دين:

(الانبيا): ﴿وَنَضْعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ

مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾﴾

(مريم): ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾﴾

﴿كار و كر ده وه كانيان كه م نايي ته وه.﴾

* * *

42- اطمان

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

تطمئن: فه راموشی (ناسوودهیی)، ههروه کو له سوورده تی (البقرة)

ئایه تی 260 ده فه رموی: ﴿وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ﴾ فه راموشی بکه ویتته دلم (دلم

ئاسووده بیئت)، ههروه ها له م ئایه تانه دا هه ر به هه مان مانا دین:

(المائدة): ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ

عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ (١١٣)

(الرعد): ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

﴾ (٢٨)

(ال عمران): ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ

اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ (١٣٦)

(الانفال) 10: ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى﴾ واته: فريشته له پوژى ئوحد

﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾

2- اطمان: رهزای بوون، هه ر وه کو له سوور تی (الحج) ده فه رموی: ﴿وَمِنَ النَّاسِ

مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَهُ فِتْنَةٌ أُنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾ (١١) یانی رهزایی بوو پیی،

ههروه ها له (النحل) ده فه رموی: ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ

مِنْ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ ﴿﴾ به ئیمانہ کہ رازی بوو، له سوورہ تی
(البقره) ده فہرموی: ﴿﴾ يَتَأَيَّنُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿﴾ ﴿﴾ یانی رازیہ به
فہرموودہ کانی خوای گہ ورہ.

3- اطمان: نیشینگہ، ھہ روہ کو له سوورہ تی (النساء) ده فہرموی: ﴿﴾ فَإِذَا
قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾ ﴿﴾ یانی نویرتتان
تہ واوکہن، وہ له (بنی اسرائیل) ده فہرموی: ﴿﴾ قُلْ لَوْ كَانَتْ فِي الْأَرْضِ
مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿١٥﴾ ﴿﴾
یانی: نیشہ جینہ.

* * *

43- السعي

به سى شيوه هاتووه:

1- السعي: پويشتن، هەر وهكو له سوورهدى (البقره): ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أُولِمَ تُوْمِنُ ۖ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي ۖ قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾﴾ يانى پويشتن به پيچى خويان، ههروهه له (الصافات) دهفهرموى: ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعَىٰ قَالَ يَبْنَؤُا إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَتَّبِعُ أَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾﴾ يانى پويشتن.

ابوالحسن دهلى: يانى ئسماعيلي كورى ئيبراهيم (درودى خويان له سه ربى) كارى له گهه كرد بو بنيادناني مالى خوا (كه عبهى پيرون). له سوورهدى (الجمعة) دهفهرموى: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾﴾ يانى: برون بو نويزه فهرزهكان.

2- السعي: كار كردن، هەر وهكو خوى گهوره له (بني اسرائيل) 19 دهفهرموى: ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا ۖ﴾ يانى كارى كرد ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَّشْكُورًا﴾

ههروه‌ها له (هل اتی): ﴿إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا﴾ ﴿٢٢﴾ ﴿خو

سوپاسی کاره‌کانی کرد پاداشتی‌شان به‌هسته، له (الیل اذا یغشی) 4

ده‌فرموی: ﴿إِنَّ سَعْيُكُمْ لَشَقٌّ﴾ ﴿٤﴾ یانی کاره‌کانتان ئه‌وانه‌ی محمه‌د (د.خ)

به‌راستیان زانی و یان به‌درویان خسته‌وه، ههروه‌ها له (الحج) ده‌فرموی: ﴿

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ﴿٥١﴾ ﴿

3- السعي: په‌له‌کردن، ههروه‌کو له (عبس) ده‌فرموی: ﴿وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى﴾ ﴿٨﴾

﴿له‌چاکه‌کردن، ههروه‌ها له طسم (القصص) ده‌فرموی: ﴿وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا

الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَمُوسَىٰ إِنَّكَ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِّنْ

التَّصْحِيكِ﴾ ﴿٢٠﴾ به‌پیاده و پییان، ههروه‌ها له سوورته‌ی (یس) ده‌فرموی: ﴿

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَنْقُومُ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ ﴿٢٠﴾ ﴿

* * *

44- الطيبات

به ههشت شیوه ها تووه:

1- الطيبات: حلال، له جاهیلیهت ههندی له ئازده لانیان حلال و حرام کرد، خوی گه وره له سوورهتی (البقرة) 172 ده فهرموئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ يَٰٓنِی حلال﴾ ﴿مَا رَزَقْنٰكُمْ﴾ له مالآت و په شه ولاغ ئه وهی جاهیلیهت حرامی کردبوو، خوا فهرموئ: حلاله و حرام نییه، ههروه ها له سوورهتی (البقرة) 168 ده فهرموئ: ﴿كُلُوا مِمَّا فِی الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا﴾ یانی مهرومالآت.

ههروه ها له سوورهتی (الاعراف) 32 ده فهرموئ: ﴿قُلْ مَن حَرَّمَ زِیْنَةَ اللّٰهِ الَّتِیْ اَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَالطَّیِّبَاتِ مِّنَ الرِّزْقِ قُلْ هِیَ لِلَّذِیْنَ ءَامَنُوْا فِی الْحَیْوةِ الدُّنْیَا خَالِصَةٌ یَّوْمَ الْقِیَمَةِؕ کَذٰلِكَ نَفْصِلُ الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یَّعْمَلُوْنَ ﴿۳۲﴾﴾ یانی ئه و رزق و مهر و مالاته یان له خو حرام کردبوو.

2- الطيبات: المن (گه زۆ) و السلوی (بالبندی سه لوا) هه وه کو له سوورهتی (البقرة) 57 بو بهنی ئیسرائیل ده فهرموئ: ﴿وَضَلَّلْنَا عَلَیْكُمْ اَلْغَمَامَ﴾ یانی ئه و کاتهی که پێ بزر بوون ﴿وَاَنْزَلْنَا عَلَیْكُمْ اَلْمَنَّ وَالسَّلٰوِیَّ كُلُّوْا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ﴾ یانی پرزی حلال له گه زۆ و ئه و بالبندیه که گوشتی خوش و بهله زهته، ههروه ها هه مان مانا ددهن له ئایه تانهی خواره وه:

(الاعراف) 16: ﴿وَاَنْزَلْنَا عَلَیْهُمْ اَلْمَنَّ وَالسَّلٰوِیَّ كُلُّوْا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ﴾

(طه): ﴿يَبْنِي إِسْرَءِيلَ قَدْ أَبْجَيْتَكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدَنَاكُم جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلَوى (٨٠) كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَن يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَى (٨١)﴾

(یونس) 93: ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبُوءًا صِدْقٍ وَرَزَقْنَهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
 (الجاثية): ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
 همر وهکو له سووردهتی (المائدة) 87 دهفهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ له خواردن و بهرگ و جووت بوون (چه ند که سانیک دهیانویست له خویمان حهرام بکهن له وانه: عهلی کوپی ئه بی تالیب (ر.خ). ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ المائدة: ۸۸ ، ههروهها له (قد افلح) دهفهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ (٥١) ﴿رَزَقَى حَلال.﴾

4- الطيبات: بهزو گوشتی سمدار، همر وهکو له سووردهتی (النساء) 160 دهفهرموی: ﴿فِظْلَمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ ههروهها له سووردهتی (الانعام) نایهتی 146 که له تهورات حلال بوو به لام خوا حهرامی کرد که دهفهرموی: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُلْفٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ﴾ (١٤٦)

ههروهه له سووره تی (الاعراف) 157 دهفهرموی: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾

5- الطيبات: قوربانی، ههروهه له سووره تی (المائدة) دهفهرموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّينَ﴾ ههروهه دهفهرموی: ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ﴾ یانی: قوربانی کردن.

6- الطيبات: حهلال، ههروهه له سووره تی (الانفال) نایه تی 26 دهفهرموی: ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعِفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَنْخَظَفَكُمْ النَّاسُ فَتَأْوِنَكُمْ وَآيِدُكُمْ بِنَصْرِهِ وَرِزْقِكُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ له هه مان سووره دهفهرموی: ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ﴿٦٩﴾ الانفال: ٦٩

7- الطيبات: رزقی باش و خوش، ههروهه له سووره تی (النور) دهفهرموی: ﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ چونکه رزق و خواردنی ناده میزاد خوشتر و باشتره له ئارهل و بالنده.

8- الطيبات: مه شره بخوشتی له قسه ی باش و خوش له پیاوان و ژنان، ئه وانهش بو یه کترن، ژنی باش بو پیاوی باش، پیاوی باش بو ژنی باش، ههروهه له سووره تی (النور) دهفهرموی: ﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾

الْخَيْثُ لِلْخَيْثِ وَالْخَيْثُوكَ لِلْخَيْثِ وَالْطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِ وَالطَّيِّبُوكَ لِلطَّيِّبِ
أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٣٦﴾ النور: ٢٦

* * *

45- الطيب و الخبيث

به سى شيوه هاتوه:

1- الطيب: (حلال)، الخبيث (حرام) هر وهكو خواى گهوره له سووره تى (النساء) نايه تى 2 ده فهرموى: ﴿وَلَا تَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ يانى پارهى هه تىوان كه حهرامه به پارهى خوتان، ههروه ها له سووره تى (المائدة) 100 ده فهرموى: ﴿لَا يَسْتَوِ الْخَبِيثُ﴾ له پارهى خه لكى ﴿وَالطَّيِّبُ﴾ يانى حه لال ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ ههروه ها له هه مان سوورده تى نايه تى ده فهرموى 6: ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ يانى حه لال، ههروه ها له (النساء) 3 ده فهرموى: ﴿فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾

2- الطيب: ئيماندار، الخبيث: كافر، هر وهكو له سووره تى (ال عمران) 179 ده فهرموى: ﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ تا جياوازى بكري له خه لكى كافر و خه لكى باوه پدار، ههروه ها له (الاعراف) 58 ده فهرموى: ﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ يانى خاكى بى پيت و به ره كهت وهكو باوه پدار و كافروايه.

3- الطيب: باش، هر وهكو له (الملائكة) 10 ده فهرموى: ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ يانى قسه ي باش ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ واته: كارى باش وهرده گرى، ههروه ها له سووره تى (ابراهيم) 24 ده فهرموى: ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً﴾ يانى قسه ي باش ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ نه وه باوه پداركه كه

دەلى: (اشهد ان لا اله الا الله) و كارى باش بەرز دەبىتتەوہ بو ئاسمان و لای
خوای بەخشندە و دلوقان.

* * *

46- الفواحش

ته‌فسیری (الفواحش) به چوار شیوه هاتووه:

1- الفواحش: گوناھ شیرک کردن، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له‌سووره‌تی (الاعراف) 28 ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً﴾ یانی گوناھ به‌شیرک کردن، هه‌ر وه‌کو له‌سه‌رده‌می جاهیلیه‌ت ده‌یانکرد ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ یانی گوناھ.

2- الفواحش: گوناھ (زیناح کردن) هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 15 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّتِي يَأْتِيكِ الْفَحِشَةُ مِنْ نِسَائِكُمْ﴾ یانی زیناح نه‌ویش گوناھه، هه‌روه‌ها له‌سووره‌تی (الاعراف) 33 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ﴾ یانی زیناح کردن به‌ئاشکرا یان به‌نه‌ینی، هه‌روه‌ها له‌(الاحزاب) 30 ده‌فه‌رموی: ﴿يَنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَحِشَةٍ مَبِينَةٍ﴾ یانی زیناح کردن.

3- الفواحش: نیربازی، هه‌روه‌کو خوای گه‌وره له‌سووره‌تی (العنکبوت) نایه‌تی 28 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَحِشَةَ﴾ یانی: نه‌و گوناھه که نیربازییه، هه‌روه‌ها له‌(طمس) ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ ﴿٥٤﴾ النمل: ٥٤

4- الفواحش: جينگزی له لايه ن ژنانه وه بهرامبه ر ميژده كانيان، هه ر وه كو له

سوورته تي النساء الصغرى (الطلاق) 1 ده فهرموي: ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ

مُبَيِّنَةٍ﴾ ياني ئەوانه ي خويان له ميژده كانيان دوور ده خه ن.

* * *

47- ادنی

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- ادنی: ریځتړه، باشتړه، ههروهکو له سووره تی (البقره) نایه تی 282

ده فهرموئ: باشتړه ﴿وَأَقِمْ لِلشَّهَادَةِ وَأَدِّقْ أَلَّا تَرْتَابُوا﴾ گومان نه کهن.

ههروها له سووره تی (النساء) 3 ده فهرموئ: ﴿ذَلِكَ أَدِّقْ أَلَّا تَعُولُوا﴾ یانی

باشتړه مه یلتان بوی نه چي، ههروها له (المائدة) 108 ده فهرموئ: ﴿ذَلِكَ أَدِّقْ

﴾ یانی باشتړه ﴿أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا﴾

2- ادنی: نزیکتړ، هر وهکو له (السجدة) 21 ده فهرموئ: ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ

الْعَذَابِ﴾ یانی نزیکتړ (برسیه تی له دنیا) ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾ یانی

ناگری دوزخ، ههروها له (النجم) ده فهرموئ: ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ ٩

یانی نزیکتړ.

3- ادنی: که متر، هر وهکو له سووره تی (قد سمع) 7 ده فهرموئ: ﴿مَا

يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَاقِعُهُمْ وَلَا خُمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ

ذَلِكَ﴾ یانی که متر نه بی له وهی ﴿وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا﴾

4- ادنی: شهر، نهو کاته ی بهنی ئیسرائیل پرسایریان کرد له (رووه کی

زهوی) خوی گه وره له سووره تی (البقرة) 61 فهرموئ: ﴿أَتَسْتَبْدِلُونَ

الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ یانی خیر به شهر ده گورنه وه، چونکه پوه کی

زهویان به باشتړه ده زانی له (که زو و تهیری سه لوا).

48- تاویل

به چوار شیوه تهفسیری بو ههیه:

1- تاویل: سزای خیر و شهپر له پوژی دوایی، که خوای دلوقان پهیمانی داوه ههر وهکو له سووردهتی (الاعراف) دهفهرموئ: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفْعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾﴾ ههروهه له سووردهتی (یونس) ئایهتی 39: دهفهرموئ: ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ یانی خوای گهوره پهیمانی لهقورئان پیمان داوه که له ئاخیرهتدا بهههشت و سزا ههیه.

2- تاویل: خهون، ههر وهکو له سووردهتی (یوسف) 6 دهفهرموئ: ﴿وَكَذَلِكَ يَجْنِبُكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ یانی لیكدانهوهی خهون، ههر لههه مان سووردهتی 36 دهفهرموئ: ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ یانی نهو خهونهی که دیتی، ههروهه ههر له هه مان سووردهتی 45 دهفهرموئ: ﴿أَنَا أُنبِئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ﴾ یانی لیكدانهوهکه، دیسان ههر لههه مان سووردهتی 101: ﴿وَعَلَّمَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ لیكدانهوهی خهون.

3- تاویل: لیكوئینهوه (جی بهجی بوون) ههر وهکو له سووردهتی (یوسف) ئایهتی 100 دهفهرموئ: ﴿هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ﴾ یانی لیكدانهوه و لیكوئینهوهی خهونهکه مه.

4-تاویلہ: پہنگہکان، ہەر وهکو له سوورهتی (یوسف) ئایهتی 37 خوی
گهوره دهفهرموی: ﴿لَا يَأْتِيَكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ یانی
پهنگهکانی، پهنگهکانی خواردن.

* * *

49- الاستغفار

به سی شیوه ها تووه:

1- الاستغفار: له گونا و شیرك، هر وهكو له سوورده تی (هود) 90 دهفه رموی:

﴿وَأَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ ههروه ها له سوورده تی (نوح) نایه تی 10

دهفه رموی: ﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ یانی له شیرك ﴿إِنَّهُ كَانَ عَفَّارًا﴾

2- الاستغفار: نویژ، له سوورده تی (ال عمران) 17 دهفه رموی:

﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ﴾ یان له (الذاریات) دهفه رموی: ﴿وَيَا لَأَسْحَارٍ هُمْ

يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾﴾ یانی نویژ.

له (الانفال) 33 دهفه رموی: ﴿وَمَا كَانَتْ أَلَلَةٌ مَّعَذِبُهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ نویژ

دهکه ن.

3- الاستغفار: ئهسته غفیرولا (توبه کردن)، خوی گه وره پییمان دهلی: که

خیزانی (العزیز) کافره و پییان وت، هر وهكو له سوورده تی (یوسف) 29

دهفه رموی: ﴿وَأَسْتَغْفِرِي لَذَنبِكِ﴾ یانی توبه ی کرد نه وهك سزای بدات ﴿إِنَّكَ

كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾ یانی توبه له گونا هه که ت بکه.

* * *

50- الدين

ته فسیری (الدين) به پینج شیوه هاتووه:

1- الدين: خواپه رستی (تاکپه رستی)، هر وهکو له سووره تی (ال عمران) 19 دهفه رموی: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ ههروهه له (الزمر) 2 دهفه رموی: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ یانی تاکپه رستی (خودا) ههروهه له م ئایه تانه شېبه هه مان مانا دیت:

(حم): ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ ﴿١٤﴾

(الروم) 30: ﴿فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾

(العنكبوت) 65: ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفَلَكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

2- الدين: رۆژی حیساب، هر وهکو له سووره تی (ال فاتحه) دهفه رموی: ﴿

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ ﴿١﴾ یانی رۆژی حیساب، ههروهه له م ئایه تانه ش به هه مان مانا دین:

(الصافات) 20: ﴿هَذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾

(والمطففين): ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ﴿١١﴾

(الواقعة) 86: ﴿إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾

(الانفطار): ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ ﴿١٥﴾

(الصافات) 53: ﴿أَنَّا لَمَدِيُونُ﴾

3-الدين: فهريمان (حوكم)، ههر وهكو خواى مهزن له سوورهتې (النور)2 دهفهرموى: ﴿وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ﴾ يانى حوكم لهسهر زيناحكه، ههروهها له سوورهتې (يوسف)76 دهفهرموى: ﴿مَا كَانَ لِأَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ لهسهر حوكمى مهليك و دادگاي.

4-الدين: ئاينىخوا (ئيسلام)، ههر وهكو له (براءة)33 دهفهرموى: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ يانى دينى ئيسلام ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ يانى بهرزى ئيلام لهسهر هه موو ئاينهكان - دينهكان - تهنها ئيسلام ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

ههروهها له سوورهتې (الصف) ئايهتې دهفهرموى: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ ههروهها له (الفتح) ئايهتې28 دهفهرموى: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾

5-الدين: ميللهت، ههر وهكو خواى دلوفان له قورئانى پيروز سوورهتې (البينة) ئايهتې5 دهفهرموى: ﴿وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ يانى ميللهتيكى راست.

* * *

51- احس

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- احس: بینی (دیتی)، هر وه‌کو له سووره‌تی (ال عمران) 52 ده‌فهرموی:

﴿ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ ﴾ که کوفری لی دیتن، هروده‌ها له

(الانبیاء) 12 ده‌فهرموی: ﴿ فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا ﴾ یانی که ئازاری ئیمه‌یان دی،

له (مریم) 98 ده‌فهرموی: ﴿ هَلْ نَحْسُ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ ﴾ واته: کهس له‌وان

ده‌بینی.

2- احس: کوشتن، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (ال عمران) 152

ده‌فهرموی: ﴿ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ ﴾ که

ده‌یانکوژن.

3- احس: لیکولینه‌وه (گه‌ران)، له سووره‌تی (یوسف) ئایه‌تی 87 ده‌فهرموی:

﴿ أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ ﴾

4- احس: ده‌نگ، خوی گه‌وره له سووره‌تی (الانبیاء) ئایه‌تی 102

ده‌فهرموی: ﴿ لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ﴾ واته: ده‌نگ ﴿ وَهُمْ فِي مَا آسَتْهَتْ

أَنْفُسُهُمْ خَلِدُونَ ﴾.

* * *

52- الاسلام

ته فیسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الاسلام: دلسوژی، له سووره تی (البقره) 131 ده فهرموئ: ده لی: دل ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ سوزبه ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ﴾ یانی دلسوزم ﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هه روه ها له (ال عمران) 20 ده فهرموئ: ﴿فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ﴾ دلسوز بووم ﴿وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيَّةَ أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا﴾ (واته : دلسوژی بو خواپهرستی.

هه روه ها له سووره تی (لقمان) 22 ده فهرموئ: ﴿وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ به هه مان ماناش له سووره تی (البقره) نایه تی ده فهرموئ: ﴿بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

﴿۱۱۲﴾

2- الاسلام: دانپیانان، هه روه کو له (ال عمران) 83 ده فهرموئ: ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ﴾ دانپیانان به به ندایه تی ﴿مَنْ فِي السَّمَوَاتِ﴾ فریشته کان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ یانی ئیمانداران، پاشان فهرموئ ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ هه روه ها له (الحجرات) 14 ده فهرموئ: ﴿ءَاَمَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ یانی ته سلیم بووین (ته نها به زوبان).

هه روه ها له (البراءة) نایه تی 74 ده فهرموئ: ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ دانپیان پیانا به لام دلسوز نابن و دلپاک نابن.

53- الشکر

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الشکر: تاکپه‌رستی (خواپه‌رست)، هه‌ر وه‌کو خوای دلۆقان له سووره‌تی (ال عمران) 145 ده‌فه‌رموی: ﴿وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ یانی خواپه‌رسته‌کان، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (ابراهیم) نایه‌تی 7 ده‌فه‌رموی: ﴿لِّئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾

2- الشکر: سوپاسگوزاری نیعمه‌ت، هه‌ر وه‌کو یه‌زدانی به‌خشنده له سووره‌تی (البقره) نایه‌تی 18 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَشْكُرُوا لِي﴾ سوپاس بو نیعمه‌تی خوا ﴿وَلَا تَكْفُرُون﴾ کوفر به‌و له‌زه‌ت و خوشیانه مه‌که‌ن، هه‌روه‌ها چه‌زه‌تی سوله‌ییمان (د.خ) ده‌فه‌رموی هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (النمل) 40 ده‌فه‌رموی: ﴿لِيَبْلُغَ أَشْكُرُ﴾ له‌زه‌ت ﴿أَمْ أَكْفُرُ﴾ هه‌روه‌ها چه‌زه‌تی لوقمان (د.خ) ده‌فه‌رموی له سووره‌تی (لقمان) نایه‌تی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ﴿١٢﴾ خوشی و له‌زه‌ت.

* * *

54- الایمان

تهفسیری (الایمان) به چوار شیوه هاتوه:

1- الایمان: دانیانان به زوبان (بی پهسندکردنی)، هر وهکو له سووره تی (المنافقون) که خوی گه وره باس له دوو پرووه کان دهکا له نایه تی 3: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ یانی به زوبان دانیانپیانان و به ئاشکراش: ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ له په نهانی پیغه مبهر (د.خ) یان پهسند نه کرد یانی (تصدیق)، هروده ها له هه مان سوورته نایه تی 9 دهفرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ یانی نه وانه ی که دانیانپیانانوه به بی پهسند کردن ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ هروده ها له سوورته تی (الحدید) نایه تی 16 دهفرموی: ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ واته: دانیانانن هروده ها له سوورته تی (الممتحنة) 13 دهفرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ یانی: دانیان پیانان ﴿لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾

2- الایمان: پهسندکردن (راستگویی) له سوورته تی (البینة) دهفرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ هروده ها له (الفتح) دهفرموی: ﴿لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفَّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

3- الایمان: تاکپه رستی (خواپه رستی)، له سوورته تی (المائدة) نایه تی 5 دهفرموی: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ یانی تاکپه رستی ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ هروده ها له (المؤمن) 10 دهفرموی: ﴿إِذْ نَدَعَوْكَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾

داواتان لی دهکری بۆ خواپه‌رستی ده‌که‌ن، هه‌روه‌ها له (النحل) 106 ده‌فه‌رموی: ﴿إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ یانی خواپه‌رستی.

4- الایمان: باوه‌ری به شێرک، هه‌ر وه‌کو سووره‌تی (یوسف) ده‌فه‌رموی: ﴿

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ ﴿١٠٦﴾ موشرێکه‌کانی عه‌ره‌ب که

باوه‌ریان به شێرک هه‌یه، هه‌ر وه‌کو له‌ فه‌رمووده‌ی خوای گه‌وره له سووره‌تی

(لقمان) 25 ده‌رده‌که‌وی: ﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ

﴾ له سووره‌تی (النساء) 151 ده‌فه‌رموی: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ یانی

موشرێکه‌کان و خاوه‌ن کتێبه‌کان باوه‌ریان به هه‌ندی کتێب و نێردراو

(پێغه‌مبه‌ر) هه‌یه له‌گه‌ڵ هه‌ندی‌ش کو‌فر ده‌که‌ن (باوه‌ریان ته‌واو نابێ گه‌ر

ئیمان به‌هه‌موو کتێب و پێغه‌مبه‌ره‌کان نه‌بێت.

* * *

55- اقامه الصلاة

تهفسیری (اقامة الصلاة) به دو شیوه هاتوه:

1- اقامه الصلاة: دانپیانان بیّ پهسند کردن، هر وهکو خوی گهوره له
 سورهتی (البراءة) 5 دهفرموی: ﴿فَاقْبَلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخَذُوهُمْ
 وَأَحْصُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِنْ تَابُوا﴾ یانی له شیرک ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَآتَوْا الزَّكَاةَ﴾ یانی نویژیان کرد و زهکاتیان دا ﴿فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ ههروهها
 له هه مان سورهت له نایه تهکانی 10-11: ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ ﴿١٠﴾ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ
 ﴿فَإِنْ تَابُوا﴾ دانپیان به نویژنا و زهکاتیان دا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾

2- اقامه الصلاة: اقام الصلاة: نویژهکان به تهواوی: ایتاء الزكاة: پیّدانی،
 هر وهکو له سورهتی (المجادلة) 13 دهفرموی: ﴿فَأَقِمْوُا الصَّلَاةَ وَآتُوا
 الزَّكَاةَ﴾ یانی نویژهکانتان به تهواوی بکهن و زهکاتیش بدهن که فرهزه
 له سهرتان، ههروهها له سورهتی (الانفال) دهفرموی: ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ
 الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ ﴿٢﴾ یانی زهکات.

* * *

56- الفضل

ته فسیری به حوت شیوه هاتوه:

1- الفضل: ئیسلام، خوی گه وره له سووره تی (ال عمران) نایه تی 73

ده فهرموی: ﴿قُلْ إِنْ أَلْفَ ضَلَّ يَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ يَشَاءُ﴾ یانی ئیسلام، هه روه ها له

(الجمعة) 4 ده فهرموی: ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ یانی: ئیسلام، هه روه ها

به هه مان مانا كه ئیسلام له م نایه ته دا دیت:

(یونس): ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾ ﴿٥٨﴾

2- الفضل: خوارده مه نی له به هه شت، له سووره تی (ال عمران) 171

ده فهرموی: ﴿يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ یانی خوارده مه نی له

به هه شت، له (النساء) ده فهرموی: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ

فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ﴾ الرحمة: به هه شت، الفضل: خوارده مه نی له

به هه شت دا.

3- الفضل: پیغه مبه رایه تی، هه ر وه كو له سووره تی (النساء) 113

ده فهرموی: ﴿وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾

4- الفضل: خوارده مه نی له دونیا، له سووره تی (الجمعة) نایه تی 10

ده فهرموی: ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ﴾

یانی رزق و خوارده مه نی له بازرگانی دا، هه روه ها له (المزمل) 20 ده فهرموی:

﴿وَأَخْرُونَ يَصْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ﴾ یانی: رزق، له (النساء) 73

ده فهرموی: ﴿وَلَيْنَ أَصْبَحَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾

5- الفضل: ماوه، ههر وهکو له سووره تی (البقرة) 268 خوی دلوقان دهفه رموی: ﴿وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ یانی ماوه له پاره وپول له کاتی خیرکردندا.

6- الفضل: منهت، ههر وهکو له سووره تی (النساء) 83 دهفه رموی: ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ خوی گه وره منهت دهکا نه گهر نا ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾

7- الفضل: بههشت، خوی مه زن له قورئانی پیروز له سووره تی (الاحزاب) دهفه رموی: ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ ﴿٤٧﴾ یانی بههشت.

* * *

57- صر

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه‌ک

1- صر: سارد، هەر وه‌کو له سووره‌تی (ال عمران) 117 ده‌فه‌رموی: ﴿رَبِّجْ

فِيهَا صِرٌّ﴾ ساردی‌کی سارد، له (حم السجدة) 16 ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ

بُؤْ عَادَ (قه‌ومی‌ک بوون) ﴿رَبِّجَا﴾ وه‌کو زه‌رده‌واله‌ه ﴿صَرَصَرًا﴾ زۆر سارد.

هه‌روه‌ها له‌م ئایه‌تانه‌ش هه‌ر به‌مانای سارد دین:

(الحاقة): ﴿وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوهَا بِرَبِّجْ صَرَصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾﴾

(اقتربت الساعة): ﴿وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوهَا بِرَبِّجْ صَرَصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾﴾

2- صر: م‌کو‌پ بوون له‌سه‌ر گونا‌ه و به‌رده‌وامی، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (ال

عمران) 135 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا

اللَّهَ فَأَسْتَغْفِرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَكُمْ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا﴾

یان‌ی به‌رده‌وام نه‌بوون له‌سه‌ر گونا‌ه ئه‌وه بۆ خاوه‌ن ته‌وحیده‌کانه

(خواپه‌رست)، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الواقعة) ده‌فه‌رموی: ﴿وَكَاذِبُ يَصِرُّونَ عَلَىٰ

الْحِنْتِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾﴾ یان‌ی گونا‌ه (شیرک)، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (نوح) (د.خ)

ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَصْرُوا﴾ به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر شیرک ﴿وَأَسْتَكَبَرُوا أَسْتَكْبَارًا﴾

3- صرة: هاوار (قیژاندن) هه‌ر وه‌کو له (الذاریات) ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ

فِي صَرَقٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾﴾

4- صر: پارچه کردن (برین)، له سوورده تی (البقرة) دهفه رموی: ﴿وَإِذْ قَالَ
 إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أُولِمَ تُوْمِنُ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ
 فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ
 يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا وَاعْلَمَنَّ أَنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾ واته: پارچه پارچه کردنیان.

* * *

58- الضر

تهفسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- الضر: کوست و زهر، ههروهکو خوی گهوره له سووره تی (البقرة) 177

دهفه رموی: ﴿وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ﴾ یانی کوست و زهر و زهنگ،

ههروهها له هه مان سوورته ئایه تی 214 دهفه رموی: ﴿مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ﴾

ههروهها له (الانعام) دهفه رموی: ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ يَضْرِبْ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ

وَإِنْ يَمْسَسْكَ بَئِزٌ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (١٧)

ههروهها له (الزمر) ئایه ته کان: 8، 38، 49 دهفه رموی:

﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو

إِلَيْهِ مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّیُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ

النَّارِ﴾ (٨)

﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ

دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَتُ ضَرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هِيَ

مُمْسِكَةٌ بِرَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ (٣٨)

﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا نُسُومًا إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ

فِتْنَةٌ وَلَٰكِن أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (٤٩)

﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾﴾
 یونس: ۱۲

2- الضر: نه بارین، هه وهکو له سووره تی (الانعام) 42 دهفه رموی: ﴿فَاَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ باران نه بارین نهو کاته ی پیغه مبه ره کانیا ن (دروودی خویان له سه ربی) به درو ده خسته وه، ههروه ها له م نایه تانه ش هه به هه مان مانا دیتن که باران نه بارینه:

(الاعراف): ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿١٤﴾﴾

(یونس): ﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِيْٓ ءَايَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِن رُّسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾﴾

(الروم): ﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾﴾

3- الضر: کاره ساتی ده ریا ن هه وهکو له سووره تی (الاسراء) 67 دهفه رموی: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ﴾

4- یانی: نه خووشی ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ﴾ واته: نه خووشیه که ی ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ﴾ نهو نایه ته له سه ره نه بی حوزه یفه (ابی حذیفه بن المغیره) هاته خواری، یه کیك بوو له ها وه له کانی پیغه مبه ره (د.خ) دوو جار ان کوچی کردوه و له جهنگی (به در و ئوحد خه ندهق)

به‌شداری کردووه له‌شه‌پری (ئهل یه‌مامه) سالی 15 ی کوچی، شه‌هید بووه،
 هه‌روه‌ها له (الانبیاء) 83 ده‌فهرموئ: ﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ
 وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ ناخوئشی.

5- الضر: که‌می، هه‌ر وه‌کو له‌سووره‌تی (النساء) ئایه‌تی 113 که خوای
 که‌وره ده‌فهرموئ: ﴿وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچت لی که‌م ناکه‌نه‌وه.

* * *

59- الوکیل

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الوکیل: پاریز (پاراستن)، هر وهکو خوی گهوره له سوورهتی (النساء) 109 دهفرموی: ﴿فَمَنْ يُجِدِ لُ اللَّهِ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یانی: پاریزی دهکا، ههروهه له بهنی ئیسرائیل 65 دهفرموی: ﴿وَكَفَىٰ بَرِّكَ وَكِيلًا﴾

2- الوکیل: خودا، له سوورهتی (الزمل) 9 دهفرموی: ﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ یانی: خودا، ههروهه له بهنی ئیسرائیل دهفرموی: ﴿أَلَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا﴾ یانی خوی گهوره، له سوورهتی (الانعام) دهفرموی: ﴿هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ یانی: خوی ههموو شته، دیسان له (الزمل) دهفرموی: ﴿اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ یانی: خودا.

3- وکیل: بالا دهست، هر وهکو له سوورهتی (الانعام) 107 دهفرموی: ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ یانی: بالا دهست نی، ههروهه له (الفرقان) 43 دهفرموی: ﴿أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ بالا دهستی، ههروهه له قورئانی پیروز گهر بفرموی: ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ یانی بالا دهست، نه مهیش له سوورهتهکانی (الانعام) 107، (یونس) 108، (الشوری) 6، (الزمر) 41.

4- وکیل: شاھید، ھەر وەکو لە سوورەتی (النساء) ئایەتی 132 دەفەرموی: ﴿وَاللّٰهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا﴾ ﴿١٣٢﴾ بەندەکانی لەنیو سامان و مولک و مال، ھەروەھا لە کوټایی سوورەتەکە ئایەتی 171 دەفەرموی: ﴿اَنْ يَّكُوْنَ لَهُ وَلَدٌ لَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ بەندە و مولک و مالی خودا ﴿وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا﴾ یانی: شەھید لە بەندە و مولکی، ھەروەھا لە سوورەتی (ھود) 12 دەفەرموی: ﴿اِنَّمَا اَنْتَ نَذِيْرٌ وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ یانی: شاھیدن کە تۆ پیغەمبەری، ھەروەھا فەرموودە ی حەزەرەتی موسا (د.خ) کە لە سوورەتی (القصص) 28: ﴿وَاللّٰهُ عَلٰی مَا نَقُوْلُ وَكِيلٌ﴾ شاھید.

* * *

60- المحصنات

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- المحصنات: یانی ئافرهتی ناو مال، ههروهکو له سوورهتی (النساء) 24

دهفهرموئ: ﴿ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ ﴾ یانی: ئافرهتی ناو مال ﴿ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَنُكُمْ ﴾ ههروهها دهفهرموئ 25: ﴿ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ ﴾ ئافرهتان

2- المحصنات: پاك و بیگهره، ههروهکو له سوورهتی (النساء) 25

دهفهرموئ: ﴿ مُحْصَنَاتٍ ﴾ پاك و بیگهره ﴿ غَيْرِ مُسَفِّحَاتٍ ﴾ یانی: زیناح به ئاشکرا، ههروهها له (المائدة) ﴿ مُحْصِنِينَ ﴾ پاکى له گهل و گوان ﴿ غَيْرِ مُسَفِّحِينَ ﴾ یانی: زیناحی ئاشکرا، له سوورهتی (النور) 4 دهفهرموئ: ﴿ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ﴾ پاکوبی گهره له ئیشی خراپ، له (لم تحرم) دهفهرموئ: ﴿ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَنِينِ ١٢ ﴾ له کارى فاحیشه (زیناح): پاك و بیگهره.

3- المحصنات: ئافرهتی موسلمان، ههروهکو له سوورهتی (النساء) 4

دهفهرموئ: ﴿ فَإِذَا أُحْصِنَ ﴾ یانی: موسلمان بوون ﴿ فَإِنْ أَتَيْتَ بِفَحِشَةٍ ﴾ ههروهها له سوورهتی (النور) ئایهتی 4 دهفهرموئ: ﴿ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ﴾ ئافرهتی موسلمان.

61- الشهيد

ته فسیری (الشهید) به حهوت شیوه هاتووه:

1- الشهيد: شاهید بوو به پیږاگه یاندنی په یامی خوا (پیڅه مبهړه کان (د.خ)، له سووره تی (النساء) 41 ده فهرموئ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ یانی: پیڅه مبهریان که شاهیدی پیږاگه یاندنی په یامه که یه ﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ نهي محمه د ﴿عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ به پیږاگه یاندنی په یام، له سووره تی (النحل) 84 ده فهرموئ: ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ له سهرین واته: پیڅه مبهړه که یان (د.خ) شاهیده له سهریان، حه زره تی عیسا (د.خ) له سووره تی (المائدة) 117 ده فهرموئ، که خودا ده فهرموئ: ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ هه روه ها له سووره تی (هود) 18 ده فهرموئ: ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَدُ﴾ یانی: پیڅه مبهړه کان ﴿هَؤُلَاءِ﴾ یانی: که له که یان ﴿الَّذِينَ كَذَبُوا﴾ عَلَى رَبِّهِمْ ﴿﴾ شرکیان بو خودا په یدا ده کرد.

2- الشهيد: پاریزهر، نهو فریشته یه ی که کار و کرده وه کانی به نی ئاده م (مروقه کان) دهنووسی، هه ر وه کو له سووره تی (ق) ده فهرموئ: ﴿وَحَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ یانی: نهو فریشته یه ی کار و کرده وه کانی له دنیا دهنووسی که مروقه که نه نجامی ددها بو یه له ناخیرت شاهیدی (گه واهی) له سهر ددها.

له (الزمر) 69 ده فهرموئ: ﴿وَجَاءَ بِالنَّبِيِّنَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ یانی پاریزهره کان که فریشته نه شاهیدی له سهر کار و کرده وه کانی مروقه ددهن، هه روه ها له

(المؤمن) دهفه رموی: ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ

الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾﴾ ئهوانه ی ده تپاریزن.

3- الشهداء: یانی میلله تی محمه د (د.خ) گه واهی پیږاگه یاندنی

پیغهمبه ره کان ددهن، ههروه کو له سووره تی (البقرة) 143: ﴿وَكَذَلِكَ

جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ شاهیدی ددهن که

پیغهمبه ره کان په یامه کانیاں پاگه یاند، له سووره تی (المائدة) 83 دهفه رموی:

﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ یانی میلله تی محمه د (د.خ).

4- الشهيد: شهید بوون له ریځای خودا، له سووره تی (النساء) 69

دهفه رموی: ﴿الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ ئهوانه ی:

شهید بوونه له ریځای خودا، وه له سووره تی (الحديد) 19 دهفه رموی: ﴿

وَالشُّهَدَاءِ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ یانی: ئهوانه ی شهید بوونه له پری خودا.

5- الشهيد: ئهوه ی گه واهی له سهر ماف و ههقی خهک ددها، ههروه کو له

سووره تی (البقرة) 282: ﴿وَأَسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ﴾

6- الشهيد: ئاماده، له سووره تی (النساء) 72 دهفه رموی: ﴿إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ

شَهِيدًا﴾ یانی: ئاماده، ههروه ها له (القصص) 44-45: ﴿وَمَا كُنْتُ بِجَانِبِ

الْفَرِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتُ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا

فَنَطَاوَلْ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِنَا وَلَكِنَّا

كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾﴾ ئاماده نه بوو، له (المدثر) دهفه رموی: ﴿وَبَيْنَ شُهُودًا

﴿ ۱۳ ﴾ ئامادهیی له مهككه، له (الفرقان) 72 دهفهرموئ: ﴿ وَالَّذِينَ لَا

يَشْهَدُونَ الزُّورَ ﴾ یانی: ئاماده نابن، ههروهها له (البقرة) 133 دهفهرموئ: ﴿

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ﴾ واته: ئیوه ئامادهبوون له کاتی مردنی

یهعقوب (د.خ)، وه له (النور) 2 دهفهرموئ: ﴿ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا ﴾ ئامادهبی.

7- شهیدا: هاوبهش (شهریک) هاویشک، ههروهها له سوورهتی (البقرة) 23

دهفهرموئ: ﴿ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ ﴾ یانی: هاوبهش.

* * *

62- الصادقین

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الصادقین: پیغه مبه ره کان، له سووره تی (الاحزاب) 8 ده فهرموی: ﴿لَيْسَ

الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ﴾ یانی: راستگوئی پیغه مبه ران له پیراگه یاندنی په یام

بو گه له که یان، له (المائدة) ده فهرموی: ﴿قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

﴿۱۱۹﴾ راستگوئی پیغه مبه ران.

2- الصادقین: کوچکه ران، هر وه کو له سووره تی (الحشر) ده فهرموی: ﴿

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا

وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿۸﴾ له مولک و سامانیان واته:

کوچکه ران به تایبه تی (ر.خ).

3- الصادقین: باوه پداران، هر وه کو له سووره تی (الاحزاب) 24 ده فهرموی:

﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ یانی: به راستگوئی باوه پداران

(نیمانداران).

* * *

63- الحرج

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- حرج: گومان، له سووره تی (النساء) 65 ده فهرموئ: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ گومان، وه له سووره تی (الاعراف) 2 ده فهرموئ: ﴿فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ گومان له قورئان كه له لایهن خوایه، وه له (الانعام) 125 ده فهرموئ: ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ﴾ واته: گومان ده با.

2- الحرج: سه غله تی (تهنگافی)، له سووره تی (المائدة) 6 ده فهرموئ: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ له ئایین، یانی: کاتی تهنگانه له کاروباری ئاینتان، ههروهها له (الحج) 78 ده فهرموئ: ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ یانی: تهنگافی.

3- الحرج: گوناها، هه وهکو له سووره تی (براءة) 91: ﴿لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ﴾ گوناها له دواکهوتن، ههروهها له (الفتح) 17 ده فهرموئ: ﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰ

الْأَعْرَجُ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ ﴿٦١﴾ لَهُ سُورَةٌ تَى (النور) 61 ده فہ رموی: ﴿لَيْسَ عَلَى
 الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا
 مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ
 بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ
 أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ
 عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
 تَحِيَّةٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾ ﴿لَهُ كَهَٰلِيَانِ نَّانِ بِخُونِ﴾.

* * *

64- هل

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- هل: نابینن، ههر وهکو له سووردهتی (الانعام) 158 دهفه رموی: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ نابینن، ههروهها له سووردهتی (النحل) 33 دهفه رموی: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ﴾ لهه نایه تانهش ههر بهه مان مانا دین:

(البقرة) 210: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ ﴿٦١﴾

(الزخرف) 66: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ﴿٦٦﴾

(محمد) 18: ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُم بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُهُمْ﴾ ﴿١٨﴾

(الاعراف) 53: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِي نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ﴿٥٣﴾

(النحل) 35: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آَبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾﴾

2- هل: كه (قهه) بؤ ته ئكيد كردن، له سووره تی (الانسان) دهفه رموی: ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾﴾ كه هاتووه، له (الغاشية) دهفه رموی: ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾﴾ (طه): ﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١﴾﴾

(الذاريات): ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾﴾ 3- هل: ئايا، هه وهكو له سووره تی (طه) دهفه رموی: ﴿فَوَسَّسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَتَّخِذُمْ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَى ﴿١٣٠﴾﴾ ئايا نيشانت بدهم، ههروهه ها له:

(سبا): ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُبَشِّرُكُمْ إِذَا مَرِضْتُمْ كُلَّ مُمْرَقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾﴾

(الصف): ﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تَجَرِفٍ يُنَجِّكُمْ مِّنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿١٠﴾﴾ (الكهف): ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾﴾

(الشعراء): ﴿هَلْ أَنتَبِّحُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٣١﴾﴾

4- هل: نيشانه ی پرسیاره، هه وهكو له سووره تی (الروم) ئايه تی 28 دهفه رموی: ﴿هَلْ لَّكُمْ مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴿١﴾ بؤ پرسیار.

ههروهها لهم ثايهتانهدا ههر بهههمان مانا دين:

(الروم) 40: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ مِثْلَ شَيْءٍ سُبْحَنَهُ، وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾﴾

(يونس): ﴿قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ، قُلِ اللَّهُ يَبْدُوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ، فَأَنْتِ تُؤَفِّكُونَ ﴿٣٤﴾﴾

(يونس): ﴿قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى

الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾﴾

(الاعراف): ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ، يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ

جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا

نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾﴾

(الزخرف): ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾﴾

(عسق): ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ

يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾﴾

(المؤمن): ﴿قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَثْنَيْنِ وَأُحْيَيْتَنَا أَثْنَتَيْنِ فَأَعْرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ

مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾﴾

* * *

65- شیعا

1- شیعا: تیم و حزبه‌کان، هر وهکو له سووره‌تی (الانعام) 159 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا﴾ یانی: تیم و حزبه‌کان و جووله‌که، فه‌له، سابه‌ئی، هه‌ندی دیش، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الروم) 32 ده‌فه‌رموی: ﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا﴾ یانی: تیمه‌ حزبه‌کان، له (القصص) 4 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيعًا﴾ یانی: تیمی قه‌بتی، تیمی به‌نی ئیسرائیل، له (الحجر) ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيعِ الْأَوَّلِينَ﴾ یانی: قه‌ومی نوح و هود و قه‌ومه‌کانی تر.

2- شیعا: سوپا، هر وهکو له سووره‌تی (القصص) 15 ده‌فه‌رموی: ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ دوو خوا نه‌ناس ﴿هَذَا مِنْ شِيعِنِهِ﴾ یانی یه‌کیک له سوپایه‌که‌ی بوو له به‌نی ئیسرائیل ﴿وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ﴾ یانی له سوپاکه‌ی (سوپای حه‌زده‌تی موسا (د.خ) ﴿فَاسْتَعِذْهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ قوبتی.

3- الشیع: میلله‌ت، هر وهکو له (اقتربت الساعة) 51 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ یانی: خه‌لکانی میلله‌تی ئیوه، هه‌روه‌ها له (مریم) 69 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ لَنَزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ﴾ هه‌روه‌ها له (الصافات) ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ یانی: له میلله‌تی حه‌زده‌تی نوحه‌ (د.خ).

- 4- التشيع: بلاوبوونه وهى خراپه (زيناح)، ههروهكو له سوورهتى (النور) نايهتى (النور) 19 دهفهرموى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ يانى: بلاوبوونه وهى كارى خراپه له نيو باوهرداران.
- 5- شيع: باوئارهزووى جياواز، ههروهكو خواى كهوره له سوورهتى (الانعام) 65 دهفهرموى: ﴿أَوْ يَلِسَ كُمْ شَيْعًا﴾ يانى: باو ئارهزووى جياواز.

* * *

66- المتاع

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتوو:

1- متاع: راگه‌یاندن، هه‌ر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (البقرة) 36 به چه‌زده‌تی ئاده‌م و چه‌وا ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ یانی راگه‌یاندنی‌که تا کو‌تایی ژیا‌نتان.

هه‌روه‌ها له (الاعراف) ده‌فه‌رموی: ﴿قَالَ أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ ﴿٢٤﴾ یانی: ئەو راگه‌یاندنه بو‌چه‌زده‌تی ئاده‌م و چه‌وا و شه‌یتانه، هه‌روه‌ها له (الانبیاء) 111 ده‌فه‌رموی: ﴿لَعَلَّهٗ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾

2- متاع: سوود و قازانج (مفا)، له سووره‌تی (المائدة) ده‌فه‌رموی: ﴿أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ، مَتَعًا لَكُمْ وَلِلشَّيْطَانِ وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ﴿٩٦﴾ واته: سوودی بو‌ئیوه و کاروانه‌کان، وه له سووره‌تی (النور) 29 ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ﴾ یانی: خان و ئوتیل.... ﴿فِيهَا مَتَعٌ لَّكُمْ﴾ واته: سوودی ئیوه‌ی هه‌یه له‌سه‌رما و گه‌رما، له (الواقعة) 73 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَتَعًا لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ یانی: سوودی هه‌یه بو‌ئه‌وانه‌ی که له‌به‌ر سی‌به‌رن، هه‌روه‌ها له (النازعات) ده‌فه‌رموی: ﴿مَتَعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَمَ﴾ ﴿٣٣﴾ واته: سوودمه‌ندی.

3- متاع: موعدهی ته لاقدراو، له سوورده تی (البقره) ده فهرموی: ﴿لَا جُنَاحَ

عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ

وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾ به پیی توانای میرد

خه رجبی ده داتی، هه روه ها له نایه تی 241 ده فهرموی: ﴿مَتَّعُ بِالْمَعْرُوفِ﴾

به پیی توانای میردی ته لاقدراو ده که ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾

4- متاع: ئاسن و سفر و په ساس، هه وه کو له خوی گه وره له قورئانی

پیروز ده فهرموی: ﴿أَوْ مَتَّعَ زَيْدٌ مِثْلَهُ﴾ یانی: ئاسن و سفر و په ساس و ئه وانه ی

له و جوړ و شیوه یه ن.

* * *

67- الضحی

تهفسیری (الضحی) به سی شیوه هاتووه:

1- الضحی: رۆژ، له سووره تی (الاعراف) 98 دهفهرموی: ﴿أَوَمِنَ أَهْلِ الْقُرَىٰ
أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى﴾ یانی: به پۆژ.

ههروهها له (الضحی) دهفهرموی: ﴿وَالضُّحَىٰ ۝۱﴾ یانی: تهواوی پۆژ، وه له
سووره تی (طه) 59 دهفهرموی: ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ تهواوی پۆژ.

2- الضحی: پاش ماوهیك له ههلاتنی دا، ههر وهكو له سووره تی
(الضحی) 1-2 دهفهرموی: ﴿وَالضُّحَىٰ ۝۱ وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَىٰ ۝۲﴾ یانی کاترثمیری
ههلاتنی خۆر که دونیا گهرم دهبی.

3- الضحی: گهرمایی خۆر، ههر وهكو له سووره تی (الشمس) خوای گهوره
دهفهرموی: ﴿وَالشَّمْسُ وَضَحَهَا ۝۱﴾ یانی: گهرماییه کهی، ههروهها له (طه)
دهفهرموی: ﴿وَأَنكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَىٰ ۝۱۱۹﴾ یانی: گهرمایی خۆرت بو
ناییت و نازارت نادات.

* * *

68- الخسران

ته‌فسیری (الخسران) به پی‌نچ شیوه‌ها توه:

1- خاسرین: بی‌ده‌سه‌لات، هر وه‌کو له سووره‌تی (یوسف) 14 ده‌فه‌رموی:

﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذَا لَخِسرُونَ﴾ یانی: بی‌ده‌سه‌لات، هروده‌ها له (قد افلح):

﴿وَلَيْنَ اطْعَمُوا بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا لَخِسرُونَ﴾ ﴿٣٤﴾

له سووره‌تی (الاعراف) 90 ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْنَ اتَّبَعْتُمْ شُعْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخِسرُونَ﴾

2- الخاسرون: زولم له خو، له سووره‌تی (الزمر) 15 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْخَسرِينَ

الَّذِينَ خِسرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخِسرَانُ الْمُبِينُ﴾ دیار و پوونه،

هروده‌ها له (عسق) 45 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنَّ الْخَسرِينَ الَّذِينَ خِسرُوا

أَنْفُسَهُمْ﴾ زولمیان له خو کرد ﴿أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾

3- الخسران: گومرایی، هر وه‌کو له سووره‌تی (النساء) 119 ده‌فه‌رموی: ﴿

فَقَدْ خِسرَ خِسرَانًا مُّبِينًا﴾

هروده‌ها له سووره‌تی (العصر) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خِسرٍ﴾ ﴿٢﴾

گومراه.

4- الخسران: که‌می، هر وه‌کو خوی دلوفان له سووره‌تی (الشعراء)

ده‌فه‌رموی: ﴿﴿ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخِسرِينَ﴾ ﴿١٨١﴾ یانی: که‌می له

کی‌شان، هروده‌ها له سووره‌تی (الرحمن) نایه‌تی 9 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُخِسرُوا﴾

أَلْمِيزَانَ ﴿ كَيْشَان كَهَم نَه كَهَن، هه روه ها له (المطففين) دهفه رموی: ﴿ وَإِذَا كَالُوهُمْ
أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٢﴾ يانی: كه می ده كه ن (له كیشان).

5-الخاصيرين: سزادان، هه ر وه كو له سووره تی (الزمر) 65 دهفه رموی: ﴿ لِيَنَّ
أَشْرَكَتَ لِيَجْبَطَنَّ عَمْلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿ له سزا، هه زره تی نوح (د.خ) له
سووره تی (هود) 47 دهفه رموی: ﴿ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿
یانی له سزادان، هه روه ها له سووره تی (الاعراف) 23 دهفه رموی: ﴿ وَإِنْ لَمْ
تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿ له سزا.

* * *

69- الاستطاعة

ته‌فسیری (الاستطاعة) به دوو شیوه هاتووه:

1- الاستطاعة: فراوانی له سامان (پاره و پوول)، خوای گه‌وره له سووره‌تی (براءة) 42 ده‌فهرموی: ﴿لَوْ اَسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ واته: گهر پاره و پوولمان هه‌بوایه ئیمه‌یش به‌شداریمان ده‌کرد له‌شه‌ری تبوک له گه‌ل ئیوه‌دا ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ واته: پاره و پولیان هه‌یه بو‌ده‌رچوون.

له سووره‌تی (ال عمران) 97: ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا﴾ یانی: ئه‌وه‌ی پاره و پوولی هه‌یه بجیته‌هه‌ج، هه‌روه‌ها (النساء) 25 ده‌فهرموی: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً﴾ یانی: گهر پاره و پوولی نه‌بوو ﴿اَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ له‌ئایه‌تی 98 هه‌ر له‌هه‌مان سووره‌ت ده‌فهرموی: ﴿لَا يَسْتَطِيعُوْنَ﴾ ئه‌وانه‌ی پاره‌یان نییه له‌مه‌که‌که‌هه‌دینه ﴿وَلَا يَهْتَدُوْنَ سَبِيْلًا﴾

2- الاستطاعة: وزه و توانا، له سووره‌تی (النساء) 129 ده‌فهرموی: ﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوْا﴾ یانی: ناتوانن ﴿اَنْ تَعْدِلُوْا بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ له‌خوشه‌ویستی، هه‌روه‌ها له (هود) 20 ده‌فهرموی: ﴿مَا كَانُوْا يَسْتَطِيعُوْنَ السَّمْعَ وَمَا﴾ له سووره‌تی (الذاریات) 45 خوای دلۆقان به‌عاد ده‌فهرموی: ﴿فَمَا اسْتَطَعُوْا مِنْ قِيَامٍ﴾ واته: ناتوانن خو‌یان له‌نازار هه‌لسینن، هه‌روه‌ها له (التغابن) ئایه‌تی 19 خوای

به‌خشنده ده‌فهرموی: ﴿فَاقْتُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطَعْتُمْ﴾ واته: نه تواناتان هه‌یه و
نه‌ده‌توانن.

* * *

70- تولى

ته‌فسیری (تولی) به چوار شیوه هاتووه:

1- تولى: به‌جیه‌یشتن (رؤیشتن)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له قورئانی پیروژ

سوورده‌تی (القصص) 24 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ﴾ یانی: رؤیشته به‌ر

سیبهر، هه‌روه‌ها له (النمل) 28 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ وه له سوورده‌تی

(براءة) 92 ده‌فه‌رموی: ﴿تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ﴾ یانی: به‌جییان هیشت.

2- تولى: نه‌یویست، هه‌روه‌ها له سوورده‌تی (المائدة) 49 ده‌فه‌رموی:

﴿وَأَحْذَرُهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ یانی: به‌حوکمی تو

رازی نه‌بوون، هه‌روه‌ها له سوورده‌تی (النساء) 89 ده‌فه‌رموی: ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا

فَخَذَوْهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ﴾ واته: گهر کوچیان نه‌کرد بیانبه‌ن و بیانکوژن.

3- تولى (ماتولوا): به‌ره‌ه‌لستی‌کردن خوی گه‌وره له سوورده‌تی (النور)

ئایه‌تی 54 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ یانی: گهر

به‌ره‌ه‌لستیکرا له گوێ‌پرایه‌لی، له سوورده‌تی (النساء) ئایه‌تی 80 ده‌فه‌رموی: ﴿

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى﴾ گهر به‌ره‌ه‌لستی کرد ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ

عَلَيْهِمْ حَفِظًا﴾

هه‌روه‌ها حه‌زه‌تی نوح (د.خ) به‌ نه‌ته‌وه‌که‌ی خوی ده‌لی له سوورده‌تی

(یونس) ئایه‌تی 72: ﴿فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾ یانی: به‌ره‌ه‌لستیان کرد له‌سه‌ر باوه‌ر ﴿

فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ أَجْرٍ﴾

ههروه‌ها له سووره‌تی (الذاریات) ده‌فهرموئ: ﴿فَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ﴾ ٥٤

﴿یانی: گهر به‌ره‌ه‌لستی کرد.

4- تولى (فلا تولوهم الادبار): شکستی، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (الانفال)

ده‌فهرموئ: ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولُوهُمْ

الْأَدْبَارَ﴾ ١٥ ﴿یانی: شکستی ﴿وَمَنْ يُؤَلِّهْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ واته: له جه‌نگی

به‌در هه‌لآت، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الاحزاب) 15 ده‌فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ كَانُوا

عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّوهُ الْاَدْبَارُ﴾

هه‌روه‌ها له (براءة) 25 ده‌فهرموئ: ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ﴾ یانی: شکستان هی‌نا و هه‌لآت.

* * *

71- الروح

ته‌فسیری به پی‌نج شی‌وه هات‌وه:

1- الروح: رحمة، هر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له (المجادلة) 22 ده‌فهرموی:

﴿وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ﴾ یانی: به رحمة‌ته‌وه هی‌زی دانی.

2- الروح: فریشته‌یک له فریشته‌کان، هر وه‌کو له (عم يتساءلون) 38

ده‌فهرموی: ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾ واته: ئه‌و فریشته‌یه، که به‌رزترین

خ‌ول‌قینه‌ره ته‌نها له عهرش نه‌بی، پاراستنی هه‌موو فریشته‌کانی پی‌سپی‌راوه و له‌لای راست به‌ته‌نها راده‌وه‌ستی و فریشته‌کانی تر هر هه‌مووی له‌لای

چه‌پ ده‌بن، هه‌روه‌ها له (بني اسرائيل) 85 ده‌فهرموی: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ

الرُّوحِ﴾ یانی: فریشته ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾

3- الروح: چه‌زهرتی جبرائیل، هر وه‌کو له سووره‌تی (النحل) 102

ده‌فهرموی: ﴿نَزَّلَهُ﴾ یانی: قورئان ﴿رُوحُ الْقُدُسِ﴾ واته: چه‌زهرتی

جوبرائیل .

هه‌روه‌ها له (الشعراء) 193: ﴿نَزَلَ بِهِ﴾ واته: قورئان ﴿الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ یانی:

چه‌زهرتی جبرائیل (د.خ).

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (البقرة) ئایه‌تی 87، 253 به چه‌زهرتی عیسا (د.خ)

ده‌فهرموی خ‌وای گه‌وره ﴿وَأَيَّدَتْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ واته: به‌هی‌زمان کرد به

جوبرائیل، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (مریم) 17 ده‌فهرموی: ﴿فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

﴿ وَاَتَهُ: جوبرئیل(د.خ)، ههروهها خوای گهوره له سووره تی (القدس) 4

دهفهرموئ: ﴿ نَزَّلَ الْمَلَكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ﴾ واته: جهزهر تی جوبرائیل.

4- الروح: سروش، ههروهکو خوای گهوره و دلوقان له سووره تی (النحل) 2:

﴿ يُنَزِّلُ الْمَلَكَةُ بِالرُّوحِ ﴾ یانی: به سروش ﴿ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ﴾

واته: پیغه مبهه رکان، له (حم عسق-الشوری) 52 دهفهرموئ: ﴿ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا

إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ﴾ ههروهها له (المؤمن) 15 دهفهرموئ: ﴿ يُلْقَى الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ

عَلَى مَنْ يَشَاءُ ﴾ واته: خوای گهوره سروش بو ههروه که سی بیهوی ﴿ مِنْ عِبَادِهِ ﴾

یانئ: پیغه مبهه ران.

5- روح: عیسا(د.خ)، ئه مهیش له سووره تی (النساء) 171 که خوا

دهفهرموئ: ﴿ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ ﴾ که به چهزه تی عیسا

فهرموو: (ببه و بوو)، ههروهها له سووره تی (السجدة) 9 دهفهرموئ: ﴿ ثُمَّ

سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ ﴾

* * *

72- روح

تهفسیری (روح) به دوو شیوه هاتووه:

1- روح: حهوانه وه، له سووره تی (الواقعة) ئایه تی 89 دهفه رموی: ﴿فَرُّوحٌ

وَرَّيْحَانٌ﴾ یانی: حهوانه وه و خواردن له بهههشت.

2- روح: رحمهت، ههر وهکو یهزدانی دلوقان له سووره تی (یوسف) 87

دهفه رموی: ﴿وَلَا تَأْسَوْا مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ﴾ واته: له رحمهت خوا.

* * *

73- الاحزاب

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الاحزاب: کوپانی ئومهیه و ئهلمهغیره و ئال تهلحه بن عهبدل عزی که قورهیشی بوون، هر وهکو خوی بهخشنده له سوورهتی (الرعد) 36 دهفهرموی: ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ یانی: باوهپدارانی خاوهن تهورات ﴿يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ﴾ واته: کوپانی ئومهیه و ئهلمهغیره و ئال تهلحه، کافرهکانیان ﴿مَنْ يُكْرِ بِعَضُهُ﴾

ههروهها له (هود) 17 دهفهرموی: ﴿أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ واته: کوپانی ئومهیه و ئال ئهبی تهلحه و بهنی موغیره، ههروهها ئایهتیک له سوورهتی (ص) هر بو ئهم سی گهپهکه هاته خواری که دهفهرموی: ﴿جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ﴾

2- الاحزاب: فهلهی (نهستوری، یهعقوبی، مهلکانی)، هر وهکو له سوورهتی (مریم) 37 دهفهرموی: ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾ واته: له ئایین و فهله بوونه تیم، ههندیچکیان دهیانوت: نهستوری دهیوت: عیسا (د.خ) کوپی خوایه، یهعقوبی دهیانوت: خوا بهخوی چهزهرتی عیسا، مولکانیش دهیانوت: خوا سییهمی سییه دهیانوت: خوا خوایه، عیسا خوایه، مهریه خوایه، منیش دهلیم: (لا اله الا اله).

ههروهها له (حم الزخرف) دهفهرموی: ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ الْإِمِّ﴾

3- الاحزاب: کافرهکانی نهتهوهی نوح و عاد و ثمود و شوعهیب، ههروهکو له (ص) 13 دهفهرموئ: ﴿أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ یانی: درهخته چرهکه و نهتهوهی شوعهیب.

له (حم المؤمن) 30-31 پیاوه باوهپردارهکه له ئال فیرعهونا که نیوی (مزقیل قوبتی) یه ههروهکو خوا دهفهرموئ: ﴿وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ يَوْمَئِذٍ أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ ۲۰ مِثْلَ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ یانی: ئازارهکانی گهلهکانی پییشوو، پاشان فهرموئ: ﴿وَتَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ له نهتهوهکان تا قهومی شوعهیب (د.خ).

4- الاحزاب: ئهبا سفیان و عهره و جوولهکه له جهنگی خندهق له سی شوین دژی پیغمهبر (د.خ) دهجهنگان.

خوای گهوره له سوورهتی (الاحزاب) 10 دهفهرموئ: ﴿إِذْ جَاءُوكُمُ﴾ یانی: حزبهکان ﴿مِّنْ فَوْقِكُمْ﴾ لهسهرووی دۆلی لای یههمن، واته: مالک بن عوف ئهلهسری وعوینه کوپی حسن ئهل فهزاری و ئهوانهیی له غهتهنان که ههزار دهبوون و تهلههی کوپی ئهلههسنی له بهنی ئسهده و حویهی کوپی ئهفتهبی جوولهکه له بهنی قورهیزه، پاشان فهرموئ: ﴿وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ﴾ له خواری پیغمهبرهوه (د.خ) له دۆلی لای روژئاوا و ئهبوسفیان که پیشرهوی خهکی مهککهی دهکرد و بهیاوهری یهزید کوپی ههنبیس که ههمووی قورهیشی بوون له خواری دۆلهوه و لهلای روژههلات، ههروهها بهرووی خندهق ئهبو ئهعهوری سهلمی که نیی (عهمر کوپی سوفیان) بوو له دژی پیغمهبر خویان کوکردبووه ههروهکو خوای گهوره له سوورهتی

(الاحزاب) نایه تی 20 دهفه رموی: ﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ
الْأَحْزَابُ﴾ خویان و سیخوره کانیان.

* * *

74- اتقوا

ته فسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- اتقوا: بترسین، خوی گه وره له سوورتهی (النساء) 1 ده فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا

النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ یانی: بترسین، هه رووها له م ئایه تانه دا به هه مان مانا دین:

(الحج): ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾﴾

(الشعراء): ﴿إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا نُنْقُونَ ﴿١٢٤﴾﴾

(الشعراء): ﴿إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا نُنْقُونَ ﴿١٤٢﴾﴾

(الشعراء): ﴿إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا نُنْقُونَ ﴿١٦٦﴾﴾

حه زره تی ئیبراهیم (د.خ) به نه ته وهی خوی فهرموو هه رووه کو له سوورتهی

(العنکبوت) 16 هاتووه: ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾﴾

2- اتقوا: بپه رستن، له سوورتهی (النحل) 2 ده فهرموی: ﴿أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ

إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ دیسان له (النحل) 52 ده فهرموی: ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ نُنْقُونَ﴾ واته:

ده په رستن، هه زره تی نوح (د.خ) له - قد افلح (المؤمنون) 22 ده فهرموی: ﴿مَا

لَكُمْ مِنَ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ یانی: بوچی خوی ناپه رستن، هه رووها له

(الانبیاء) ئایه تی 92 ده فهرموی: ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾ هه رووها له

(الشعراء) ده فهرموی: ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَنْقُونَ ﴿١١﴾﴾ واته: ئایا ناپه رستن.

3- اتقوا: له فهرمانی خوا دهرنه چن، ههر وهکو له سووره تی (البقرة) 189

دهفهرموی: ﴿وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾
واته: له فهرمانی خوا دهرمه چن.

4- التقوى: خواپه رستی (تاکپه رستی)، له سووره تی (النساء) 131

دهفهرموی: ﴿أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خوا بپه رستن ﴿وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ههروه ها له سووره تی (الحجرات) 3 دهفهرموی: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمَّحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى﴾ واته: خواپه رستی.

5- التفوى: دلسوژی (بیگهرد)، خوی گه وره له سووره تی (الحج) نایه تی 32
دهفهرموی: ﴿فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ یانی: دلسوژی.

* * *

75- الصف

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الصف: هه موو (خر)، هه ر وه کو له سوورده تی (الکھف) 48 ده فهرموئ: ﴿وَعَرِضْهُ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ واته: هه مووان، هه روده ها له (طه) 64 ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ أَثْبَوْا صَفًّا﴾ هه مووی.

2- الصف: پیز، خوی گه وره له سوورده تی (الصف) ده فهرموئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنِينَ مَرَّضُوهُمْ﴾ واته: وه کو نه و بینایانه ی که پیکنوو ساون، هه روده ها له سوورده تی (الصفات) ده فهرموئ: ﴿وَالصَّفَّتِ صَفًّا﴾ واته: پیزی فریشته کان له پوژی قیامه ت.

* * *

76- الحشر

تهفسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الحشر: هه مووی، هه وه کو له سووره تی (یونس) 45 ده فهرمووی: ﴿وَيَوْمَ

يَحْشُرُهُمْ﴾ هه مووی (حه شری موشریکه کان له بری خوی گه وره شتی تریان

ده په رست) هه روه ها له (الفرقان) ده فهرمووی: ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾﴾

هه روه ها له (الكهف) 47 ده فهرمووی: ﴿وَحَشَرْنَاهُمْ﴾ کو مان کرده وه ﴿فَلَمْ تَغَادِرْ

مِنْهُمْ أَحَدًا﴾

له (التکویر): ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾﴾ یانی: کو کرایه وه، له سووره تی

(النمل) 17 ده فهرمووی: ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ﴾ هه روه ها له (ص) هه مان مانا

ده به خشی که ده فهرمووی: ﴿وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾﴾ کو کرانه وه.

2- الحشر: هاژووتن (پالپیوه نان)، هه وه کو له سووره تی (الصافات) 22

ده فهرمووی: ﴿﴿﴾ ﴿أَحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ پالیان پیوه نیئ نه وانه ی شیرکیان

ده کرد خویمان و هاوه له کانیان له شهیتانه کان ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ

الْبَحِيمِ ﴿٢٣﴾﴾ هه روه ها له (بنی اسرائیل) 97 ده فهرمووی: ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

عَلَى وُجُوهِهِمْ﴾ بو ناگر.

له سوورەتی (طه) 102 دەفەر موی: ﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ یانی: پال بە
موشریکەکانەوه دەنیین پاش حیساب لەگەڵ کردن ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ بو دۆزەخ ﴿زُرْقًا﴾

* * *

77- الرجاء

ته‌فسیری (الرجاء) به دو شیوه هاتووه:

1- الرجاء: چاوتیپرین، هه‌روه‌ها له (بنی اسرائیل) 57 خوی گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ یانی له ره‌حه‌ته‌ی خودایه ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌ته‌ی (البقرة) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ یانی: چاویان له ره‌حه‌ته‌ی خودایه.

2- الرجاء: ترس، هه‌ر وه‌کو له سووره‌ته‌ی (الكهف) 110 ده‌فه‌رموی: ﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ واته: ئه‌وانه‌ی له پوژێ زیندوو‌بوونه‌وه ده‌ترسن چونکه قیامه‌ت له پێ‌یه و دێ، هه‌روه‌ها له سووره‌ته‌ی (الفرقان) 21 ده‌فه‌رموی: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ یانی: له پوژێ زیندوو‌بوونه‌وه ناترسن، وه له سووره‌ته‌ی (عم يتساءلون) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ یانی: له زیندوو‌بوونه‌وه ناترسن.

* * *

78- الوحي

ته‌فسیری (الوحي) به پینج شیوه هاتووه:

1- الوحي: سروش که حه‌زده‌تی جبریل بۆ پیغه‌مبه‌رانی دینیتته خواری، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (النساء) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ یانی: قورئان له‌گه‌ل جبریل ﴿كَأَ أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ﴾ پاشان باسی پیغه‌مبه‌ران ده‌کا ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا﴾ ﴿١١٣﴾ تا کو‌تایی نایه‌ت.

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانعام) 9 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَوْحَىٰ إِلَيْ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأَنْذَرَكُمْ بِهِ﴾
2- الوحي: خسته‌یه دلی (ئیلهام)، له سووره‌تی (المائدة) 111 ده‌فه‌رموی: ﴿أَنۢ أَمۡنُوا بِ وَرِسُولِيۢ قَالُوا۟ ءَامَنَّا وَشَهِدۡ بِأَنۢنَا مُسۡلِمُونَ﴾ ﴿١١١﴾ یانی: خسته‌یه دلیان

له سووره‌تی (النحل) ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ ﴿٦٨﴾

3- الوحي: په‌رتووکی خوا، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (مریم) ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ یانی په‌رتووکی بۆ نووسین ﴿أَنۢ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ ﴿١١﴾

4- الوحي: فه‌رمان، هه‌ر وه‌کو له (حم السجدة) 12 خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 112

دهفهرموی: ﴿شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا

﴾ فهران به یهکتری دهدهن، ههروهه ديسان له ئایهتی 121 دهفهرموی: ﴿

لِيُوحُونَ إِلَيْكَ أَوَّلِيَّائَهُمْ ﴿ واته: وهس وهسه و جوانکردن.

5- الوحي: قسه (گوته)، ههر وهکو خوی دلوثان له سوورهتی (زلزلت)

دهفهرموی: ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿ واته: پیی وت.

* * *

79- الجبار:

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الجبار: به‌توانا و به‌هیژ (له‌ناوه جوانه‌کانی خواجه)، خوای مه‌زن و به‌توانا له سووره‌تی (الحشر) 23 ده‌فهرموئ: ﴿الْجَبَّارُ﴾ یانی: به‌توانا و به‌هیژه بو خولقینه‌ره‌کانی خوئی، هه‌روه‌ها به پیغه‌مبه‌ری خوئی ده‌فهرموئ له سووره‌تی (ق) 45: ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ﴾ یانی: به‌ده‌سه‌لات.

2- الجبار: توانای خولقینه‌ره‌کان (شه‌پرکردن به‌بی حه‌ق)، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (الشعراء) ده‌فهرموئ: ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ واته: که شه‌پرتان کرد شه‌پرکانتان له‌سه‌ر ناحه‌قه وه‌کو په‌فتاریکی به‌توانا، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له (القصص) 19 به‌حه‌زه‌تی موسا ده‌فهرموئ: ﴿إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ﴾ واته: شه‌پرکردن، له (المؤمن) ئایه‌تی 35 ده‌فهرموئ: ﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَهُمُ كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ به‌نده له شه‌پرکردندا به‌بی حه‌ق.

3- الجبار: خو به‌زل زانین به‌رانبه‌ر به‌نده‌کانی خوای گه‌وره، هه‌ر وه‌کو خوای مه‌زن له سووره‌تی (مریم) 32 به‌حه‌زه‌تی یه‌حیا (د.خ) که ده‌فهرموئ: ﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا﴾ واته: به‌فیز و خو به‌زا زانین ﴿شَقِيًّا﴾

4- الجبار: له پانی و دریڅی و بهیږزی دا، هر وهکو له سووره تی (المائدة)
تایه تی 22 خوی گه وره ده فهرموی: ﴿إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ واته: نیره هیته
و زرته زه لام.

* * *

80- السوي

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- السوي: ته ندروست باش به بی نه خوشین هر وهکو له سوورتهی (مریم) 17 دهفهرموئ: ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾ واته: ته ندروست باش و به بی درد.

2- سوي: پیکي وینهی مروؤ، هر وهکو له سوورتهی (مریم) خوی گه وه دهفهرموئ: ﴿فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾ ﴿١٧﴾ جوان و پیک و پیکي مروؤ، ههروهه له (تنزیل السجدة) دهفهرموئ به حه زه تهی ئادهم (د.خ): ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ ﴿٩﴾ پیکي شیلکی.

3- السوي: راست، خوی مه زن له سوورتهی (طه) 135 دهفهرموئ: ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ﴾ واته: خاوه نی ئایینیکی راست، ههروهه له سوورتهی (مریم) 43 دهفهرموئ: ﴿فَاتَّبَعْنِي أَهْدِك صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ یانی: دینیکی راست ئه ویش ئیسلامه.

ههروهه له (تبارک) دهفهرموئ: ﴿أَفَنْ يَمْشِيَ مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَنْ يَمْشِيَ سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ﴿٢٢﴾ واته: پیگایه کی راست و پهوان.

* * *

81- اللغو

ته‌فسیری به سیّ شیوه هاتووه:

1- اللغو: سویند به‌درو له دنیا (واده‌زانی پاستگویه)، هر وه‌کو له سووره‌تی (البقرة) 225 ده‌فهرموی: ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ واته: سویندی به‌درو هر واده‌زانی له سوینده‌که پاستگویه (که‌فاره‌ی نییه)، توبه و ئیستیغفار بکا) چونکه به نه‌نقه‌ست نه‌بووه.

2- اللغو: پووچه‌ل، هر وه‌کو له سووره‌تی (قد افلح) ده‌فهرموی: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ هه‌روه‌ها له (حم السجدة) 26 ده‌فهرموی: ﴿لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ﴾ واته: قسه له‌سه‌ر پووچ و شیعر و شتی ئه‌وها بکه‌ن.

3- اللغو: سویند له‌کاتی خواردنه‌وه‌ی مه‌ی له ئاخیره‌تدا، خوای گه‌وره له سووره‌تی (مريم) ده‌فهرموی: ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ واته: سویند نه‌خواردن له‌کاتی خواردنه‌وه و نو‌شین مه‌ی له ئاخیره‌تی نه‌ک وه‌کو ئه‌وانه‌ی مه‌ی ده‌خونه‌وه سویند ده‌خون له دنیا‌دا.

هه‌روه‌ها له (الطور) 23 ده‌فهرموی: ﴿يَنْزِعُونَ فِيهَا﴾ واته: له به‌هه‌شت ﴿كَأَسَا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيَةٌ﴾ واته: سویند خواردن له‌کاتی مه‌ی نو‌شکردن له به‌هه‌شت‌دا.

* * *

82- ظل

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- ظلوا: لاریبونه‌وه، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (الحجر) ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَوْ
فَنَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبَا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ﴾ ﴿١٤﴾ هه‌روه‌ها له (الشعراء)
ئایه‌تی 4 ده‌فه‌رموی: ﴿إِن نَّشَأْ نُنْزِلْ عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ﴾
ئه‌سکوردیان (ملیان) لار ده‌بیته‌وه ﴿لَهَا خَضِيعِينَ﴾

2- ظل: به‌رده‌وامی، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (طه) ئایه‌تی 97 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾ واته: خووی پیوه‌گرتبوو له‌سه‌ر
(په‌ستن).

له سووره‌تی (الشعراء) ده‌فه‌رموی: ﴿قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّهَا عَنَكَيْنِ﴾ ﴿٧١﴾
هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الواقعة) 65 ده‌فه‌رموی: ﴿فَظَلَّتْ تَفَكَّهُونَ﴾
هه‌روه‌ها له سووره‌تی (النحل) 58 ده‌فه‌رموی: ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوِّدًا﴾ به‌رده‌وام
وه له سووره‌تی (الزخرف) ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ
مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوِّدًا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ﴿١٧﴾

* * *

83- الاسباب

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الاسباب: د‌روازه (د‌رگا)، هر وه‌کو له (ص) 10 ده‌فه‌رموی: ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ یانی د‌روازه‌کان (د‌رگا‌کانی ئاسمان).

2- الاسباب: پله و پایه و شوین، هر وه‌کو خوی گ‌وره له سووره‌تی (البقرة) 166 ده‌فه‌رموی: ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وه‌و شوینه که لیی ک‌وده‌بوونه‌وه بی‌ئه‌مری خویان ده‌کرد، ه‌روه‌ها له (الكهف) ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَنْبَعَ سَبَبًا﴾ یانی: پایه و پی‌گای زه‌وی.

3- السبب: زانست، خوی دل‌و‌قان له سووره‌تی (الكهف) 84-85 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَيْنَنَّهُ﴾ یانی: ذا‌ئه‌لقه‌رنه‌ین ﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ واته: زانست ﴿فَأَنْبَعَ سَبَبًا﴾ پایه و پی‌گا‌کان.

4- سبب: په‌ت (ته‌ناف) هر وه‌کو خوی به‌خشنده له (الحج) 15 ده‌فه‌رموی: ﴿فَلْيَمْدُدْ سَبَبًا إِلَى السَّمَاءِ﴾ واته: در‌یژیکا‌ته‌وه بو‌منمیچی مال ﴿ثُمَّ لَيَقَطَّعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهَبُ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ﴾

* * *

84- الحق

ته‌فسیری (الحق) به یانزه شیوه هاتوره:

1- الحق: زاتی خودا، له سووره‌تی (المؤمنون) 71 ده‌فهرموی: ﴿وَلَوْ أَتَبَعَ
الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ هه‌روه‌ها له (العصر) 3 ده‌فهرموی: ﴿وَتَوَّصَّوْا بِالْحَقِّ﴾ یانی:
به‌خوای گه‌وره.

2- الحق: قورئان، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (الزخرف) 29-30 ده‌فهرموی:
﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ یانی: قورئان ﴿وَرَسُولٌ مِّنْهُ﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ قورئان
﴿قَالُوا هَذَا سِحْرٌ﴾ وه‌ له سووره‌تی (ق) ده‌فهرموی: ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ﴾ ﴿يَانِی قورئان كه بۆیان هات، وه له (القصص) 48
ده‌فهرموی: ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ واته: قورئان ﴿مِّنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أَوْتِيَ مِثْلَ
مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾

3- الحق: ئیسلام، هه‌ر وه‌کو له (بنی اسرائیل) 81 ده‌فهرموی: ﴿وَقُلْ جَاءَ
الْحَقُّ﴾ یانی: ئیسلام ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ موشریکه‌کان، هه‌روه‌ها له (الانفال) 8
ده‌فهرموی: ﴿لِيُحِقَّ الْحَقُّ﴾ واته‌ک ئیسلام ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ له‌شیرک.
هه‌روه‌ها له (النمل) ده‌فهرموی: ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾ ﴿٧٩﴾
﴿واته: ئیسلام.﴾

4- الحق: پراست، له سووره‌تی (النور) ده‌فهرموی: ﴿يَوْمَئِذٍ يُوفِّهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ
وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ﴾ ﴿٢٥﴾ پراست و پوون، له (الاعراف) ده‌فهرموی: ﴿

قَدْ أَفْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلِّكُمْ بَعْدَ إِذْ بَخَّصْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا أَفْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

5- الحق: تاکیه رستی (خوابه رستی)، له (الصافات) 27 ده فهرموی: ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ﴾ واته: خوابه رستی ﴿وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ له (قد افلح) 70 ده فهرموی: ﴿يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ خوابه رستی ﴿وَأَكْثَرُهُم لِلْحَقِّ﴾ خوابه رستی ﴿كَرِهُونَ﴾ ٧٠ هه روه ها له (الزخرف) ده فهرموی: ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ له (القصص) 75 ده فهرموی: ﴿فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ﴾ له (العنكبوت) 68 ده فهرموی: ﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ خوابه رستی لا اله الا الله ﴿لَمَّا جَاءَهُ﴾

6- الحق: راستگوئی، له سووره تی (یونس) 4 ده فهرموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا﴾ واته: راستگوئی.

له (الانعام) 73 ده فهرموی: ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ واته: راستگو ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ﴾ هه روه ها له (یونس) 53 ده فهرموی: ﴿وَيَسْتَنِيْثُونَكَ أَحقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ ٥٣

7- حق: فهرزبوو، هه روه ها له (تنزيل السجدة) 13 ده فهرموی: ﴿وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي﴾ واته: نازار، هه روه ها له (حم الاحقاف) 18 ده فهرموی: ﴿أُولَئِكَ

الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ

﴿ ١٨ ﴾ واته: له سهریان (نازار) فهرز بوو، ههروهها له (حم المؤمن) 6

دهفهرموی: ﴿ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ ﴾ نازار فهرز بوو ﴿ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴾ ﴿ ٦ ﴾

8- الحق: پاره وپوول (سامان)، ههر وهکو له (البقرة) 282 دهفهرموی: ﴿

وَلِيُسْلِلِ الَّذِينَ عَلَيْهِمُ الْحَقُّ ﴾ یانی: سامانیانی: ﴿ فَإِنْ كَانَ الَّذِينَ عَلَيْهِمُ الْحَقُّ ﴾

سامان.

9- الحق: یهکه می (سهره کی)، خوا له قورئانی پیروز له سووره تی

(البقرة) 247 دهفهرموی: ﴿ وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ ﴾ واته: ئیمه سهره کین،

ههروهها له (الانعام) 81 دهفهرموی: ﴿ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ ﴾ سهره کین ﴿ بِالْأَمْنِ ﴾

وه له سووره تی (براءة) 81 دهفهرموی: ﴿ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ ﴾ وه

له (براءة) 13 دهفهرموی: ﴿ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ له

(یونس) 35 دهفهرموی: ﴿ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ ﴾ یهکه مینتره ﴿ أَنْ يُنَبَّعَ ﴾

10- حق: بهخت، ههر وهکو خوای گه وره له سووره تی (الذاریات) دهفهرموی:

﴿ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴾ ﴿ ١٩ ﴾ واته: بهخت، ههروهها له (سأل

سائل) 24 دهفهرموی: ﴿ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴾ ﴿ ٢٤ ﴾

11- الحق: (پهوایه) نا پهوا نییه، ههر وهکو له سووره تی (الحج) 62

دهفهرموی: ﴿ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ ﴾ ههر ئهو (زاتی خودا) خوایه و

نهوانی تر نارهوان، ههروهها له (یونس) 30 دهفهرموئ: ﴿وَرُدُّوْا۟ اِلٰی اللّٰهِ
 مَوْلٰهُمُ الْحَقَّ﴾ نهوانی دی نارهوان ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ﴾ ﴿٣٠﴾
 ههروهها له (الانعام) دهفهرموئ: ﴿ثُمَّ رُدُّوْا۟ اِلٰی اللّٰهِ مَوْلٰهُمُ الْحَقَّ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
 اَسْرَعُ الْحٰسِبِیْنَ﴾ ﴿٦٢﴾ ههروهها له (الاحقاف) 3 دهفهرموئ: ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ
 وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَاۤ اِلَّا بِالْحَقِّ﴾ به نارهوا دروستی نهکردوون.

* * *

85- سریع

ته‌فسیری (سریع) به‌دوو شیوه‌ها تووه:

1- سریع: په‌له‌کردن له حیساب، هه‌روه‌کو له سووره‌تی (البقرة) ده‌فه‌رموی:

﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا ۖ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝٢٠٢﴾ واته: وَهَكَذَا نَهْدِي

حیساب هاتوو، له سووره‌تی (المائدة): ﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ

سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝٤﴾

2- سریع: په‌له‌کردن له حیساب‌کردنی خو‌لقینه‌ره‌کانی، هه‌ر وه‌کو له

سووره‌تی (المؤمن) ده‌فه‌رموی: ﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ

الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝١٧﴾

له سووره‌تی (النور) ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَابٍ يَبْقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ

الْظَّالِمَانُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ

الْحِسَابِ ۝٣٩﴾

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانعام) ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ

الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ۝٦٢﴾

وه له سووره‌تی (الفرقان) ده‌فه‌رموی: ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا

وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ۝٢٤﴾ هه‌نده به په‌له‌یه له حیساب‌کردنی به‌نده‌کانی، ئیما‌نداران

هه‌ر زوو بو به‌هه‌شت ده‌رۆن.

* * *

86- الحساب

به دوو شیوه هاتووه:

1- حساب: سزا، له سوورده تی (الشعراء) دهفهرموئ: ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ١١٣ ههروهه له (الطلاق) دهفهرموئ: ﴿وَكَايْنٍ مِّن قَرِيَةٍ عَنَّتْ عَنْ أَمْْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَبْنَاهَا عَذَابًا تُكْرًا﴾ ٨ ههروهه له (عم يتساءلون) ئایه تی 27 و 36 دهفهرموئ:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ ٢٧

﴿جَزَاءٌ مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا﴾ ٣٦

2- الحساب: ژمیړه، هه وه کوله (بنی اسرائیل) 12 دهفهرموئ: ﴿وَلَتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ واته: ژمیړه ی پوژ و مانگ و ساله کان، ههروهه له سوورده تی (الانعام) 96 دهفهرموئ: ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا﴾ یانی: تا بزانه ژماره ی سال و حسیب.

* * *

87- الماء

ته‌فسیری (الماء) به سی شیوه هاتووه:

1- ماء: باران، هەر وه‌کو له سووره‌تی (الحجر) 22 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَّاحٍ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ واته: باران.

له (الفرقان) ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا﴾ هه‌روه‌ها له (الانفال) 11 ده‌فه‌رموی: ﴿وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (لقمان) ئایه‌تی 10 هه‌ر به باران دی که ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾

2- ماء: سیمه‌ن (مه‌نی پیاو)، له سووره‌تی (الفرقان) 54 ده‌فه‌رموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ واته: سیمه‌ن (مروّف)، له (السجدة) ئایه‌تی 8 ده‌فه‌رموی: ﴿ثُمَّ جَعَلْ نَسْلَهُ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (النور) 45 ده‌فه‌رموی: ﴿وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ﴾ واته: سیمه‌ن (مه‌نی پیاو).

3- الماء: قورئان، هەر وه‌کو له سووره‌تی (النحل) 65 ده‌فه‌رموی: ﴿وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ یانی قورئانی پیروژ، ئه‌مه‌یش وه‌کو (میناکه) نموونه‌یه‌که که چو‌ن ئاو بو ژیا‌نه، قورئانی‌ش ژیا‌نه بو ئه‌وانه‌ی که به‌روایان پێی هه‌یه.

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (البقرة) هه‌ر هه‌مان مانا ده‌به‌خشی ئه‌ویش که قورئانه که ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفَلَاحِ الَّتِي تَجْرَى فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ

مَوْتَهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

* * *

88- کبیر

ته فسیری (کبیر) به هشت شیوه ها تووه:

1- کبیر: به زهر، له سووره تی (البقرة) ده فهرموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكَفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقْتُلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾﴾ هه روها هه مان مانا ده به خشی له م نایه تانه ی خواره وه:

(الفرقان): ﴿وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نَفْسَهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾﴾

(بنی اسرائیل): ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾﴾

(الفرقان): ﴿فَلَا تَطْعَمُ الْكَافِرِينَ وَجَهْدُهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾﴾

2- الکبیر: به ته مه ن، خوی گه وه له سووره تی (القصص) 23 ده فهرموی: ﴿

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءٌ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ

﴿٢٣﴾ هه روها له سووره تی (یوسف) برایه کانی یوسف ده لین هه روکو خوا

ده فهرموی: ﴿قَالُوا يَتَّيْنَاهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا

نَرْنَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾﴾

- له سوورەتی (البقرة) 266 دەفەرموی: ﴿وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ﴾ یانی: بەتەمەن.
- 3- الکبیر: بیروپا، ھەر وەکو خوای گەورە لە سوورەتی (یوسف) 80 دەفەرموی: ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ واتە: لەبیروپا نەک لە تەمەن، فیری کردن نەک لە تەمەن گەورەیی، لە (الشعراء) 49 دەفەرموی: ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكَمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ﴾
- 4- الکبیر: فرە (زۆر)، لە سوورەتی (البقرة) 282 دەفەرموی: ﴿وَلَا تَسْمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا﴾ واتە: کەم و زۆری قەرز، وە لە (براءة) دەفەرموی: ﴿وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣١﴾﴾ کەم و زۆری نەفەقە.
- 5- الکبیر: مەزن، ھەر وەکو لە سوورەتی (الرعد) دەفەرموی: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿١﴾﴾ لە (النساء) 34 دەفەرموی: ﴿كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ مەزن لەو مەزتر نییە و بەرز لەو بەرزتر نییە.
- 6- الکبیر: شکۆ و پاشایەتی، ھەر وەکو لە سوورەتی (یونس) 78 کە فیرەوون بە ھەزەرەتی موسا (د.خ) دەلی، خوا دەفەرموی: ﴿وَتَكُونُ لَكُمْ الْكِبَرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ﴾ یانی: سەلتەنەت و پاشایەتی، لە (الجاثية) 37 دەفەرموی: ﴿وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ﴾ یانی سەلتەنەت و پاشایەتی ﴿فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- 7- کبیر: گران (قورس)، لە سوورەتی (یونس) 71 دەفەرموی: ﴿كَانَ كَبْرُ عَلَيْكُمْ مَقَامِي﴾ یانی: گرانی و قورسی، وە لە (الانعام) 35 دەفەرموی: ﴿وَإِنْ كَانَ كَبْرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ ھەروەھا دیسان لە سوورەتی (یونس) ھەمان

ثایهت 71 دهفهرموی: ﴿كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكِيرِي﴾ یانی گرانی و سه‌نگین ﴿﴾

﴿وَتَذَكِيرِي﴾

8- کبیر: دریژ، ههر وه‌کو خوای گه‌وره و مه‌زن له (تبارک) دهفهرموی: ﴿إِنْ

أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ۱ واته‌ک دریژ.

* * *

89- یوزعون

ته فسیری (یوزعون) به دوو شیوه هاتووه:

1- یوزعون: پالیان پیوه دهنین، ههر وهکو له سوورده تی (النمل) 17

ده فهرموی: ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ واته: پالیان پیوه دهنین، ههرودها له نایه تی 83

ده فهرموی: ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ﴿٨٣﴾

وه له (حم السجدة) ده فهرموی: ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾

2- اوزعنی: وابکه (له نیلها مه وه)، ههر وهکو چه زرده تی سوله یمان (د.خ) له

سوورده تی (النمل) ده فهرموی: ﴿فَنَبِّئْهُمْ صَاحِبَكَا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ

أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَلَدَيَّْ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي

بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ ﴿١٩﴾

* * *

90- الفرار

ته‌فسیری (الفرار) به چوار شیوه هاتووه:

1- الفرار: پاشه‌کشه (هه‌لاتن)، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (الاحزاب) 16

ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ﴾ واته: گه‌ر له مردن هه‌لین، هه‌روه‌ها له

(الشعراء) 21 ده‌فه‌رموی: ﴿فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ واته: هه‌لاتم.

2- الفرار: رق و کینه، له سووره‌تی (الجمعة) نایه‌تی 8 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنَّ

الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ واته: مردن که رقتان لییه‌تی.

3- الفرار: ئاوری لینادریته‌وه، خوای دلوفان له سووره‌تی (عبس)

ده‌فه‌رموی: ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ واته: ئاوری لینادریته‌وه.

4- الفرار: دوورکه‌وتنه‌وه، له سووره‌تی (نوح) خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَمْ

يَزِدْهُمْ دُعَاءِي إِلَّا فِرَارًا﴾ واته: دوور ده‌که‌وتنه‌وه.

* * *

91- وجعلوا

تهفسیری (وجعلوا) به دوو شیوه هاتووه:

1- وجعلوا: باسیان دهکرد (وهسف) بۆ خوای گهوره، ههروهکوله سوورهتی (الانعام) 100 دهفهرموئ: ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ وهسفی خودا بۆ پهیداکردنی شیرك (هاوبهش).

له (الزخرف) 15 دهفهرموئ: ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ههروهه له سوورهتی (النحل) دهفهرموئ: ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ﴾ ﴿٥٧﴾ له سوورهتی (الزخرف) دهفهرموئ: ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنِ شَاءَ أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ ﴿١٩﴾

2- وجعلوا: کارهکهیان کرد (ئههجام درا)، له سوورهتی (الانعام) ئایهتی 136 دهفهرموئ: ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ کارهکهیان کرد، وه له سوورهتی (یونس) 59 دهفهرموئ: ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ واته: کیلکه و مهرو مالات ﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا﴾

* * *

92- السبيل

ته فسیری (السبیل) به چوارده شیوه هاتوه:

1- السبیل: گوپرایه لی بو خودا، هر وهکو له سووره تی (البقرة) 261

دهفه رموی: ﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ یانی گوپرایه لی بو خودا،

ههروه ها دهفه رموی: ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾﴾ البقرة: ١٩٥

2- سبیل: پیپراگه یاندن، له سووره تی (ال عمران) 97 دهفه رموی: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى

النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ واته: پراگه یاندن.

3- سبیل: دهرباز، هر وهکو له (بنی اسرائیل) دهفه رموی: ﴿أَنْظُرْ كَيْفَ

ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾﴾ ههروه ها له سووره تی

(الفرقان) 9 هه مان نایه ته، وه له سووره تی (النساء) 15: ﴿حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ

أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ واته: دهربازبوون له بهند (حه پس).

4- السبیل: پیرهو، هر وهکو له سووره تی (النساء) دهفه رموی: ﴿وَلَا

تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً

وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٣﴾﴾ واته: پیرهویکی خراپه، ههروه ها له (بنی

اسرائیل) دهفه رموی: ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَةَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾﴾

5- السبيل: بيانو(هوکار)، له سوورەتی (النساء) 34 دەفەرموی: ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَ سَبِيلًا﴾ واتە: بیانۆ و هوکار.

6- سبیل: ئایین (دین)، هەر وەکو لە سوورەتی (النساء) 115 دەفەرموی: ﴿غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ واتە: ئایینی ئیماندار، هەروەها لە ئایەتی 150 دەفەرموی: ﴿بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ لە سوورەتی (النحل) 125 دەفەرموی: ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ واتە: ئایینی خودا.

7- سبیل: پڕی راست (هەدایەت)، لە (حم عسق) 46 دەفەرموی: ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ﴾ بۆ هەدایەت.

8- سبیل: بەلگە، لە سوورەتی (النساء) 141 دەفەرموی: ﴿وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ واتە: بەلگە، هەروەها لە هەمان سوورەت و ئایەتی 90 دەفەرموی: ﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾

9- سبیل: پڕیگا، لە سوورەتی (النساء) دەفەرموی: ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ ﴿١٨﴾ پڕی مەدینە پینازان، لە (القصص) 22 دەفەرموی: ﴿عَسَى رَبِّتْ أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ واتە: مەبەست مەدینە و بۆ ئاوی مەدینە.

10- سبیل: پڕی هەدایەت، لە سوورەتی (المائدة) 60 دەفەرموی: ﴿وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ مەبەست لە پڕیگای هەدایەت، هەروەها لە ئایەتی 77 لە هەمان سوورەتی دەفەرموی: ﴿وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾

11-سبیل: شه پرانگیزی، له (حم عسق) ده فهرموئ: ﴿وَلَمِنْ أَنْصَرٍ بَعْدَ ظَلْمِهِ﴾

﴿فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ﴾ ﴿٤١﴾ له نایه تی 42 ده فهرموئ: ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ﴾

﴿شه پرانگیزی﴾ ﴿عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ﴾

12-سبیل: ملکه چی، له سوور ه تی (الفرقان) 57 ده فهرموئ: ﴿إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ

يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ﴿ملکه چی بوّ خودا، هه روه ها له (هل اتی) ده فهرموئ:﴾

﴿إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ﴿٢٩﴾

13-سبیل: نه ته وه، هه ر وه کو له سوور ه تی (یوسف) نایه تی 108

ده فهرموئ: ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي﴾ ﴿واته: نه ته وه م.

14-سبیل: گونا ه، خوای گه وره له سوور ه تی (ال عمران) 75 ده فهرموئ:

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّتِ سَبِيلٌ﴾ ﴿واته: گونا ه.

هه روه ها له سوور ه تی (براءة) 91 ده فهرموئ: ﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ

سَبِيلٍ﴾ ﴿گونا ه بار نابی له به شدار نه بوونی (غزا) که نه توانی (شه رعنه).

* * *

93- الطعام

ته‌فسیری به‌چوار شیوه‌ها توه:

1- الطعام: نه‌و خوارده‌نی که خه‌ک ده‌یخوات، هه‌ر وه‌کو له (القريش) 4

ده‌فه‌رموی: ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ﴾ ﴿٤﴾ هه‌روه‌ها

له (الانعام) 14 ده‌فه‌رموی: ﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ له (الاحزاب) 53 ده‌فه‌رموی:

﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا﴾ به‌مانای ناخواردن دین.

2- الطعام: قوربانی، له (المائدة) 5 ده‌فه‌رموی: ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ

لَكُمْ﴾ سهربرای مالاتی خاوه‌ن کتیب ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ هُمْ﴾ واته: سهربرینی

مه‌ر و مالاتی موسلمانان بو وان حه‌لاله.

3- طعامه: ماسی، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (المائدة) 96 ده‌فه‌رموی: ﴿أَحِلَّ

لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ یانی: ماسی باش و به‌سووده بوئیوه.

4- طعاموا: خواردیانه‌وه، هه‌ر وه‌کو خوی به‌خشنده له سووره‌تی

(المائدة) 93 ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا

طَعَمُوا﴾ یانی: نه‌وانه‌ی که مه‌یان خواردوته‌وه پییش نه‌وه‌ی حه‌رام بیٲ

وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ﴾ واته: نه‌وه‌ی نه‌یخواردوته‌وه (مه‌به‌ست مه‌یه) ﴿فَإِنَّهُ مَنَى﴾

البقرة: 249

* * *

94- في

تهفسیری (في) به حوت شیوه هاتووه:

1- في: له گهل، ههروهكو له سوورهتی (الاعراف) 38 دهفهرموى: ﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ﴾ ههروهها له (الاحقاف) 18 دهفهرموى: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ﴾ يانی: له گهل نه ته وه كان.

ههروهها حه زره تی سلیمان (د.خ) دهفهرموى هه ر وهكو خوی گه وره له سووره تی (النمل) 19 دهفهرموى: ﴿وَأَدْخَلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ﴾ واته: له گهل بهنده كانت ﴿الصَّالِحِينَ﴾ بههشتن ههروهها له م ئایه تانه دا هه مان مانا ده به خشن:

(الفجر): ﴿فَادْخُلِي فِي عِبَادِي﴾ ﴿٢٩﴾

(النمل): ﴿وَادْخُلْ يَدَاكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ ﴿١٢﴾

(نوح): ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا﴾ ﴿١٦﴾

(العنكبوت): ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ ﴿٩﴾ واته: له گهل پیاوچاكان (بههشت).

2- في: له سهر، له سووره تی (طه) ئایه تی 71 دهفهرموى: ﴿وَلَا صَلْبَنَكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ واته: له سهر لق و پۆپی دارخورما، هه مان مانا له م ئایه تانه دا ده به خشی:

(الكهف): ﴿وَأُحِيطَ بِشَمْرِهِ فَاصْبَحَ يَقْلَبُ كَفَّيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ بَلِّغْنِي لِمَ أَشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾﴾

(طه): ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلأُولَى النَّهَى ﴿١٢٨﴾﴾

(السجدة): ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾﴾

3- في: بؤ، همر وهكو له سووره تي (النساء) ثايه تي 97 دهفه رموي: ﴿أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا﴾ بؤ مه دينه.

4- في: له، له سووره تي (بني اسرائيل) ثايه تي 72 دهفه رموي: ﴿وَمَنْ كَانَتْ فِي هَذِهِ أَعْمَى﴾ لهو له زهت و نيعمه تانه ي كه خوا لهم ثايه ته دا باسي ليوده ا ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى﴾ كه خوا باسي لي كرد له ئاخيره ت (كورِه- نايينا) ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾

5- في: له، همر وهكو له سووره تي (النحل) 89 دهفه رموي: ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ﴾ واته: له هه موو نه ته وه كان ﴿شَهِيدًا﴾ كه پيغه مبه ره كانن (دروودي خويان له سه ربي).

6- في: له لاما، خوي گه وره له (الشعراء) 18 دهفه رموي: ﴿وَلَيْسَتْ فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِنِينَ﴾ كه له لاما، بووي، هه روه ها له (هود) 91 دهفه رموي: ﴿وَإِنَّا لَنَرْنَكَ

فِينَا ضَعِيفًا ﴿﴾ ديسان له ئايه تي 62 دهفه رموي: ﴿﴾ يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا ﴿﴾

7- فينا: بۆ ئيمه، له سوورده تي (الحج) 78 دهفه رموي: ﴿﴾ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ﴿﴾ واته: كار بکهن و که کاره کانتان هه ر بۆ خوابي.

له سوورده تي (العنكبوت) 69 دهفه رموي: ﴿﴾ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا ﴿﴾ كَارِيَان بۆ كردين ﴿﴾ لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ﴿﴾

* * *

95- من

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- من: په یوهندی به ئاخافتن، خوای گه وره له سووره تی (نوح) 4 دهفه رموی:

﴿يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ﴾ له هه موو گونا هه کانتان ده بووری، له (حم عسق) 13

دهفه رموی: ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ﴾

له (النور) دهفه رموی: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ

ذَلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾﴾

له (النور) دهفه رموی: ﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ

زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ

أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا

مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الذِّي لَمْ

يُظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا

إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾﴾

هه رو هه له (يوسف) 101 دهفه رموی: ﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ﴾ ٥٥

(من) په یوهندی به قسه کردن و ئاخافتنه وه هه یه.

2- من (أمره): به فه رمانی، هه ر وه کو یه زدانی مه زن له سووره تی (النحل)

٥٥ ته تی 2: ﴿يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ﴾ یانی: به فه رمانی ٥٥.

ههروه‌ها له (انا انزلناه) ده‌فهرموی: ﴿نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ

له (النبأ) ده‌فهرموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ ﴿١٤﴾

له (الرعد) 11 ده‌فهرموی: ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ﴾ واته: به فرمان ئه‌مری خودای گه‌وره.

3- من: له، خوای به‌خشنده له‌سوورته‌ی (البقرة) 222 ده‌فهرموی: ﴿فَأَتَوْهُبَ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ واته: زی (نافرته) که خوای گه‌وره فرمانی پی‌کردوون.

ههروه‌ها له سوورته‌ی (فاطر) ده‌فهرموی: ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ واته: له زه‌وی.

4- من: له‌سه‌ر، هه‌ر وه‌کو له سوورته‌ی (الانبياء) 77 ده‌فهرموی: ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ﴾ واته: له‌سه‌ر گه‌له‌که‌ی، مه‌به‌ست گه‌لی (نوح) (د.خ).

* * *

96- امر

تهفسیری (امر) به سیانزه شیوه هاتوره:

1- امر: ئایین، خوی گهوره له (براءة) 48 دهفهرموئ: ﴿حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ

وَزَكَرَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ واته: ئایینی خوا (ئیسلام) ههروهه له (المؤمنون)

ئایهتی 53 دهفهرموئ: ﴿فَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ یانی: ئایینی خودا.

2- امر: گوته، له سوورهتی (طه) 62 دهفهرموئ: ﴿فَنَزَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ

﴿واته: قسه و گوته له نیو خویاندا، ههروهه له (هود) 40 دهفهرموئ: ﴿حَتَّىٰ

إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ﴾ له (هود) 66 دهفهرموئ: ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

3- الامر: ئازار، له سوورهتی (ابراهيم) 22 دهفهرموئ: ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا

قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ ئازار له سهریان فهرز بوو، ههروهه له سوورهتی (هود) 44

دهفهرموئ: ﴿وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ واته: له ئاودا خنکان.

4- الامر: چه زههتی عیسا (د.خ)، ههروهه له سوورهتی (مریم) دهفهرموئ:

﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ سُبْحَنَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾﴾ وه له

(البقرة) دهفهرموئ: ﴿بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ

فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾﴾ بو چه زههتی عیسا (د.خ) كه بی باوك بوو (بهفهرمانی خودای

گهوره) بهبی کاری باوك (مروقة).

5-أمرالله: کوثران له بهدر، ههر وهکو له سووره تی (المؤمن) 78 دهفهرموئ:

﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ کوشتن له بهدر﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ ئه وه له مهککه.

له سووره تی (الانفال) 44 دهفهرموئ: ﴿وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ

قَلِيلًا وَيَقَلِّلُكُمْ فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ شه پری کافرانی

مهککه له بهدر.

6-بأمره: دهستبه سهراگرتنی مهککه، ههر وهکو له سووره تی (براءة) ئایه تی

24 دهفهرموئ: ﴿فَرَبُّهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ واته: دهستبه سهراگرتنی

شاری مهککه ی پیوژ.

7-أمر: کوشتنی جوله کهکانی قوره یزه و پاگواستنی جوله کهکانی

ئه لهنه زیر، ههر وهکو له سووره تی (البقرة) 109: ﴿فَاعْفُوا﴾ له جوله کهکان

﴿وَأَصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ ههروه ها له (المائدة) 52 دهفهرموئ: ﴿فَتَرَى

الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ

بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَدِمِينَ ﴿٥٢﴾

8-أمر: قیامهت، ههر وهکو له سووره تی (النحل) 1 دهفهرموئ: ﴿أَتَى أَمْرُ

اللَّهِ﴾ واته: قیامهت، له سووره تی (الحديد) 14 دهفهرموئ: ﴿وَعَزَّكُمُ الْأَمَانُ

حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ قیامهت.

9-الامر: دادگه، له سوور تی (الرعد) ئایه تی 2 دهفهرموئ: ﴿يُدَبِّرُ

الْأَمْرَ﴾ دادگایی دهکری کهس بوی ناپاریته وه، ههروه ها له سووره تی

(الاعراف) 54 دهفهرموی: ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ دادگایی کردنی خه لکی ههر به زاتی خوئی.

10- الامر: سروشن ههر وهکو له سووره تی (السجدة) نایه تی 5 دهفهرموی: ﴿يَذِبرُ الْأَمْرَ﴾ سروش داده به زینی ﴿مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ ههروه ها له سووره تی (الطلاق) 12: ﴿يَنْزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ یانی: سروش.

11- الامر: سه رکه وتن، خوای مه زن له سووره تی (ال عمران) نایه تی 154 دهفهرموی: ﴿هَلْ لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ﴾ واته: سه رکه وتن ﴿قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ﴾ واته: سه رکه وتن ههر بو خودایه.

21- الامر: گونا ه، له سووره تی (الطلاق) 9 دهفهرموی: ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ واته: سزای گونا هیان، ههروه ها له سووره تی (الحشر) 15 دهفهرموی: ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهمْ﴾ ههروه ها له (المائدة) 95 دهفهرموی: ﴿لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهٖ﴾ سزای گونا هه که ی.

13- الامر: فه رمان و نه مرکردن، ههروه کو خوای گه وره له سووره تی (حم عسق) دهفهرموی: ﴿صَرَطَ اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾

* * *

97- الولي

ته فسیری به ده شیوه هاتووه:

1- ولي: کوږ، له سووره تی (مریم) 5 ده فهرموی: ﴿مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا﴾ یانی: کوږ.

2- الولي: هاوړی، له (بني اسائیل) 111 ده فهرموی: ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ﴾ واته: هاوړی نه بوو تا سه ری بیخی، له سووره تی (الكهف) ثایه تی 17 ده فهرموی: ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا﴾ ایانی: هاوړی ﴿مُرْشِدًا﴾

3- الولي: خزم و خویش، هر وهکو له سووره تی (الدخان) 41 ده فهرموی: ﴿يَوْمَ لَا يَغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا﴾ خزم بو خزم سوودی نابی (له کافره کان)، له (حم عسق) 46 ده فهرموی: ﴿وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِّنْ أَوْلِيَاءَ﴾ یانی: له خرمانی ﴿يَصُورُنَّهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ﴾ واته: کافره کان، له سووره تی (العنكبوت) 22 ده فهرموی: ﴿وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ یانی: خزم.

4- الولي: خودی (خودا)، هر وهکو له سووره تی (الانعام) 14 ده فهرموی: ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاِطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ له سووره تی (الاعراف) 3 ده فهرموی: ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ یانی: خودییه کان، هروده ها له (حم عسق) 9 ده فهرموی: ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هروده ها له (الاعراف) 30 ده فهرموی: ﴿إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ له سووره تی (الانعام) 64 ده فهرموی: ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقَّ﴾ یانی: خودایان،

هروه‌ها له سوورەتی (یونس) دەفەرموی: ﴿هَذَاكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ
وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَهُمُ الْحَقِّ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾﴾

5- الولي: پەرستراو (خودا)، خوای مەزن له سوورەتی (العنكبوت) ئایەتی 41
دەفەرموی: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ یانی: پەرستراو
(الاله-خو)، له (الزمر) 3 دەفەرموی: ﴿وَالَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾
هروه‌ها له (الشوری) 6 دەفەرموی: ﴿وَالَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ خوا
﴿اللَّهُ حَفِیْظٌ عَلَيْهِمْ﴾

6- الولي: کۆمەڵە، له سوورەتی (مریم) 5 دەفەرموی: ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ
مِنْ وَرَآئِي﴾ واتە: کۆمەڵە، هروه‌ها له سوورەتی (النساء) 33 دەفەرموی: ﴿وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ﴾ یانی: کۆمەڵ.

7- الولي: پشتگیری له ئایین، هەر وه‌کو خوای گه‌وره له سوورەتی (المجادلة) 14 دەفەرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَوْلُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ یانی:
دوو‌پووه‌کان پشتگیری جووله‌که‌یان ده‌کرد، هروه‌ها له (المائدة) 51
دەفەرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ﴾ له ئاین و مَن
يَتَوَلَّوْهُمْ مِنْكُمْ ﴿لَهُ دِينٌ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾

8- الولي: له پشتگیری کردنی دین، هەر وه‌کو له سوورەتی (المائدة) 55
دەفەرموی: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ هروه‌ها له سوورەتی (البقرة) 257
دەفەرموی: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

9-الولي: به‌خیوکه‌ری ئه‌وانه‌ی له‌لای ئه‌ون، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی

(الاحزاب) 5 ده‌فه‌رموی: ﴿فَإِنْ لَّمْ تَعْلَمُوا ءَابَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ

﴿ یانی: ئه‌وه‌ی له‌لایه‌تی ئازادی ده‌کا.

10-اولیاء: ئامۆژگاری، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (الممتحنة) ئایه‌تی 1

ده‌فه‌رموی: ﴿يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَاءَ ﴿

له‌ئامۆژگاریکردندا

هه‌روه‌ها له‌ سوورتي (النساء) ده‌فه‌رموی: ﴿يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا

اَلْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ اَتُرِيدُوْنَ اَنْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا

* * *

98- صیحه

تهفسیری (صیحه) به سی شیوه هاتووه:

- 1- صیحه: زیرکاندن، قیزانی چه زره تی جبریل (د.خ) بو ئازاری دونیا، هر وه کو خوی گه وره به نه ته وه ی صالح له سوورده تی (هود) ئایه تی 94 ده فهرموی: ﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ﴾ واته: قیزانه چه زره تی جبریل (د.خ)، وه له سوورده تی (الحجر) ده فهرموی: ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ﴾ ﴿٧٣﴾
- 2- صیحه: فوو، فووی یه که می چه زره تی ئیسرافیل (د.خ)، هر وه کو له سوورده تی (یس) ده فهرموی: ﴿إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ﴿٥٣﴾ هه روه ها له (ق) 42 ده فهرموی: ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ یانی: قیزانی دووه می چه زره تی ئیسرافیل (د.خ).
- 3- صیحه: له دهقه ئه سلیه که ئه وها نووسراوه، به لام پروونکردنه وه ی بو نه کراوه و ئاماژه ی پی نه دراوه.

* * *

99- الزبر

ته فسیری (الزبر) به پینج شیوه هاتووه:

1- الزبر: قسه و گوته ی نه ته وه کان، هر وه کو له کتیبه کاندایا هاتووه، له م نایه تانه ی خواره وه به دیار ده که وی:

(الملائكة): ﴿وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ ﴿٢٥﴾ فاطر: ٢٥

(النحل): ﴿بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَنْفَكُّوْنَ﴾ ﴿٤٤﴾

2- الزبر: کتیبه کان، هر وه کو له سووره تی (الشعراء) ده فه رموی: ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ ﴿١٩٦﴾ له (الانبياء) 105 ده فه رموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ﴾ یانی: له هه موو کتیبه کان ﴿مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ یانی: پاش له وحی مه حفوز.

3- الزبر: له وحی مه حفوز، هر وه کو له (اقتربت) 53 ده فه رموی: ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ﴾ ﴿٥٢﴾ یانی: له وحی مه حفوز.

4- الزبر: پارچه: هر وه کو له سووره تی (الكهف) 96 ده فه رموی: () یانی: پارچه ناسن، هه روه ها له سووره تی (قد افلح) 53 ده فه رموی: ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾

5- زبور: زه بووری حه زره تی داود (د.خ)، هر وه کو خوی گه وره ده فه رموی: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْتَّيِّسِ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ﴾

وإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوشَعَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ
وَعَاتِنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١١٣﴾ النساء: ١٦٣ يَانِي: كَتَيْبِي حَه زَرَه تِي دَاوَد (د.خ)،
هَه رَوَهَا لَه (بَنِي إِسْرَائِيل) دَه فَه رَمَوِي: ﴿٥٥﴾ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

* * *

100- الفرح

ته‌فسیری (الفرح) به سی شیوه هاتوره:

1- الفرح: خو‌شی و له‌خوبایی بوو، هر وه‌کو له سووره‌تی (القصص) نایه‌تی 76 خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ واته: له‌خوبایی مبه و وای مه‌زن ئه و که‌سانه‌ی خو‌ش ناو‌یت که له‌خوبایی بووی خو‌شین.

هه‌روه‌ها له (هود) ده‌فهرموی: ﴿وَلَيْنَ أَذَقْتُهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضِرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ ﴿١٠﴾

هه‌روه‌ها له (المؤمن) 75 ده‌فهرموی: ﴿ذَلِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ خو‌به‌زل زانین و به‌فیز.

2- الفرح: ره‌زامه‌ند، خوی مه‌زن له سووره‌تی (الرعد) نایه‌تی 26 ده‌فهرموی: ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ واته: ره‌زامه‌ندبوون به ژیا‌نی دونیا، هه‌روه‌ها له (الروم) نایه‌تی 32 ده‌فهرموی: ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ یانی: ره‌زامه‌ندن، هه‌روه‌ها له (المؤمن) نایه‌تی 83 ده‌فهرموی: ﴿فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ﴾ واته: رازی بوون.

3- الفرح: دل‌خو‌شی، هر وه‌کو له سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 22 ده‌فهرموی: ﴿بَرِيحٌ طَيِّبَةٌ وَفَرِحُوا بِهَا﴾ یانی: دل‌خو‌شبوون.

* * *

101- الارض

تهفسیری (الارض) به كهوت شیوه هاتوه:

1- الارض: خاکی بههشت، هر وهکو له (الزمر) نایهتی 72 دهه رموی:

﴿وَأَوْرَثْنَا الْأَرْضَ﴾ خاکی بههشت ﴿نَبَوُّا مِنْ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾

ههروهه له (الانبیاء) دهه رموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ

الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ (١٠٥) واته: خاکی بههشت.

2- الارض: خاکی پیروز، هر وهکو خوی گهوه له سوورهتی (الاعراف) 137

دهه رموی: ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ

وَمَغْرِبَهَا﴾ یانی: ئهردن و فهلهستین، ههروهه له (الانبیاء) 71 دهه رموی:

﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ واته: خاکی پیروز.

3- الارض: خاکی مه دینهی منهوهه، له سوورهتی (العنکبوت) 56

دهه رموی: ﴿يَعْبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ واته: خاکی مه دینه ﴿فَابْتَئِي

فَاعْبُدُونِ﴾ فهرمانیان پیکرا کوچ بکهن، وه له (بنی اسرائیل) 76 دهه رموی:

﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ﴾ خاکی مه دینه.

ههروهه له (النساء) 97 دهه رموی: ﴿أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا﴾

هه مدیس له سوورهتی (النساء) 100 دهه رموی: ﴿وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

يَجِدْ فِي الْأَرْضِ﴾ واته: خاکی مه دینه ﴿مُرَغَمًا كَثِيرًا﴾

ديسان دهفهرموى: ﴿ قَالُوا أُؤْذِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عُدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ ﴾

ههروهه له سوورهتې (المؤمن) 29 دهفهرموى: ﴿ يَقَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ ﴾ واته: خاكي ميسر.

6- الارض: خاكي عههه بهتاييهه، هه وهكو خواي گهوره له سوورهتې (المائدة) 33 دهفهرموى: ﴿ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ﴾ ياني: خاكي عههه به تاييههتې (خاكي ئيسلام).

ههروهه له (الكهف) 94 دهفهرموى: ﴿ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ﴾ واته: خاكي عهههه.

7- الارض: زهوى بهگشتي، يهزداني مهزن له سوورهتې (الانعام) 38 دهفهرموى: ﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ ﴾ ياني: خاك ههمووى ﴿ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ ﴾

ههروهه له سوورهتې (لقمان) 27 دهفهرموى: ﴿ وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ ﴾ ياني: ههموو زهوى و بهگشتي.

* * *

102- الفتح

ته فسیری (الفتح) به چوار شیوه هاتووه:

1- الفتح: دادگه، ههر وهکو له سووره تی (الفتح) ده فهرموی: ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ

فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ دادگه یه که مان بو راپه راندی، ههروه ها له (سبأ) 26

ده فهرموی: ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ یان له سووره تی (الاعراف) 89 ده فهرموی:

﴿وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ وه له (تنزیل السجدة) 28-29 ده فهرموی: ﴿وَيَقُولُونَ

مَتَىٰ هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا

إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾ یانی: دادگه یه که به (قل يوم الفتح).

2- الفتح: نادن، ههر وهکو خوی گه وره له قورئانی پیروژدا ده فهرموی: ﴿

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ فاطر: ٢ له خواردنی (رزق) یان ده فهرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ

يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾ الأنبياء: ٩٦ واته: ناردرا،

ههروه ها له (قد افلح المؤمنون) 77 ده فهرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا

عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ واته: ناردمان.

3- الفتح: سه رکه وتن، ههر وهکو له سووره تی (النساء) نایه تی 141

ده فهرموی: ﴿إِن كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ یانی: سه رکه وتن، ههروه ها له

(المائدة) 52 ده فهرموی: ﴿فَعَسَىٰ اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ﴾ واته: به سه رکه وتن

محهمه د (د.خ)، هه روه ها له (الصف) ده فهرموی: ﴿وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ

قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾﴾

4- الفتح: پرگار کردن (دهست به سه رگرتن)، هه ر وه کو له (الزمر) نایه تی 73

ده فهرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ یانی: دهست به سه رگرتن،

هه روه ها له نایه تی 71 له هه مان سوور ده ده فهرموی: ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ

كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ

رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ

حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾﴾

* * *

103- الکریم

ته‌فسیری به‌شه‌ش شیوه‌هاتووه:

- 1- الکریم: باش، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا﴾ النساء: ۳۱ یانی: باش، واته: به‌هه‌شت، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (النمل) ئایه‌تی 29 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيْكَ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ باش، وه له سووره‌تی (الشعراء) 7 ده‌فه‌رموی: ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ یانی: باش.
- 2- الکریم: به‌خشنده‌یی، هه‌روه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ ﴿١٩﴾ التکویر: ۱۹ له سووره‌تی (الحاقة) 40 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ به‌خشنده و میهره‌بان ئه‌ویش چه‌زهره‌تی جبریله (د.خ)، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفَقَكُمْ﴾ الحجرات: ۱۳ پله و پایه‌ی میهره‌بانیتان له‌خواترسانتانه له‌دونیا‌دا.
- 3- الکریم: خو‌به‌زل زانین، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (الدخان) ده‌فه‌رموی: ﴿ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ ﴿٤٩﴾ واته: به‌فیز و خو‌به‌زل‌زانین.
- 4- الکریم: موسلمانه‌کان، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له (عبس) ئایه‌تی 16 ده‌فه‌رموی: ﴿كَرَامًا كُنِينِ﴾ ﴿١١﴾ موسلمانه‌کان ﴿بَرَرَةٍ﴾ هه‌روه‌ها له (اذا السماء انفطرت) ده‌فه‌رموی: ﴿كَرَامًا كُنِينِ﴾ ﴿١١﴾ افریشته‌کانی موسلمانان.

5- الکریم: خوای گه وره که لیخو شیبوون و لیبووردنی ههیه، هه ر وهکو له سووره تی (قد افلح) نایه تی 116 ده فهرموئ: ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ لیخو ش ده بی و لیته ده بووری، هه روه ها له سووره تی (النمل) 40 ده فهرموئ: ﴿فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾ وه له سووره تی (اذا السماء انفطرت) نایه تی 6 ده فهرموئ: ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ یانی: لیخو شیبوونی ههیه.

6- کریم: چاکه کردن، هه ر وهکو خوای گه وره ده فهرموئ: ﴿هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ﴾ الإسراء: 62 هه روه ها هه مدیس ده فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ الإسراء: 70

هه روه ها له (الفجر) 15 ده فهرموئ: ﴿وَنَعْمَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ به باشت زانی.

* * *

104- مثل

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- مثل: سا (وهکو)، هر وهکو خوی دلوقان له سوورتهی

(الحشر) 21 ده فهرموی: ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ﴾ واته: سا وهکو ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾

وه سفی ده کهین، هه روه ها له سوورتهی (النحل) 75 ده فهرموی: ﴿ضَرَبَ اللَّهُ

مَثَلًا﴾ واته: خودای وه سفی ده کا، هه روه ها له سوورتهی (الفتح) 29

ده فهرموی: ﴿ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهمْ فِي الْإِنْجِيلِ﴾

2- مثل: پیباز، هر وهکو خوی مه زن له سوورتهی (البقرة) نایه تی 214

ده فهرموی: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ﴾ واته: پیبازی

ئه وانهی: ﴿خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ واته: ئیماندارانی نه ته وه کانی پیشوو.

هه روه ها له سوورتهی (الزخرف) نایه تی 8 ده فهرموی: ﴿وَمَضَى مَثَلُ

الْأَوَّلِينَ﴾ واته: پیبازی پیشوو، دیسان له سوورتهی (النور) نایه تی 34

ده فهرموی: ﴿وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ پیبازه به نازاره کانی نه ته وه کانی

پیشت.

3- مثل: دهرس وهرگرتن، هر وهکو یه زدانی مه زن له سوورتهی (الزخرف)

به چه زه تی عیسا (د.خ) ده فهرموی: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا

لِنَبِيِّ إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾﴾ واته: دهر وهرگرتن و ناموژگاری.

4- مثل: ئازار، خوای به خشنده له قورئانی پیروژ له سووره تی (الفرقان)
 ئایه تی 39 ده فهرموی: ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَاهُ الْأَمْثَلِ﴾ واته: خوای گه وره وه سفی
 ئهو ئازارانه ده کا که له دونیادا میلله تانی پیشوو به هوئی نه بوونیان به
 موسلمان (ئیماندار) جیهیشتوو، ئهم ئایه تانه بو ترساندن کافرهکانی
 مه که بوو.

* * *

105- النشور

تهفسیری بو چوار شیوه هاتووه:

1- النشور: ژیان، ههروهکو له سوورهتی (الزخرف) 11 دهفهرموئ: ﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدِرُ فَأَنْشَرَنَا بِهِ﴾ واته: ژياندمان ﴿بَلَدَهُ مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ﴿١١﴾

ههروهه له سوورهتی (الملائكة) ئایهتی 9 دهفهرموئ: ﴿كَذَلِكَ النُّشُورُ﴾ واته: خوای گهوره مردووان به ئاو زیندوو دهکاتهوه ههروهکو چۆن پروهه به ئاو شین دهبی.

2- النشور: زیندوو بوونهوه، له سوورهتی (الفرقان) ئایهتی 3 دهفهرموئ: ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ واته: زیندوو بوونهوه، یانی: ناتوانن مردوو له خاکدا زیندوو بکههوه، ههروهه له (تبارک) ئایهتی 15 دهفهرموئ: ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ واته: ههروهکو (زاتی خودا) زیندوو دهبنهوه پاش مردن، له سوورهتی (الفرقان) ئایهتی 40 دهفهرموئ: ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ واته: له زیندوو بوونهوه ناترسن.

3- النشور: بلاوکردنهوه، له (حم عس- الشوری) ئایهتی 28 دهفهرموئ: ﴿وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ واته: نیعمهتی خوئی بلاو دهکاتهوه که بارانه، وه له سوورهتی (الکھف) 16 دهفهرموئ: ﴿يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾ واته: رزقی خوئی فراوان و یلاو دهکاتهوه، ههروهه له سوورهتی (الفرقان) 48

دهفه رموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ ﴿بَلَاوِبُونَه وَهِي هه ور و هه وا بو باران، هه روه ها له سووره تی (الاعراف) دهفه رموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وه له سووره تی (النمل) دهفه رموی: ﴿أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ أَلَمْ يَكُنْ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾ هه ور پيش باران، وه له سووره تی (الروم) ثايه تی 60 دهفه رموی: ﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ يانی: بلاو ده بنه وه.

4- النشور: په رت و بلاو، خواي گه وره له سووره تی (الاحزاب) 53 دهفه رموی: ﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا﴾ واته: په رتی ليکن و بلاو بنه وه، وه له سووره تی (الجمعة) ثايه تی 10 دهفه رموی: ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ په رتب، هه روه ها دهفه رموی: ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ الفرقان: ٤٧ په رت بلاو ده بن بو په يدا کردنی بریو.

* * *

106- ارساها

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- ارساها: جیگیر و چه سپاندن، هر وهکو له سوورده تی (النازعات) ده فهرموی: ﴿وَالْجِبَالُ أَرْسَاهَا﴾ ٣٢ به و چه سپاندنی تا کو لانه چی، هه روه ها له (سبا) 13 ده فهرموی: ﴿وَقُدُورٍ رَاسِيَتْ﴾ جیگیر، هه روه ها له نایه تی 7 ده فهرموی: ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوْسِيَ﴾ ق: ٧ به چیاکان و زه ویمان چه سپاند.

2- مرساها: کاته که ی، له سوورده تی (الاعراف) ده فهرموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقَّتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضُ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْنَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ١٨٧ كه به کاته که ی، هه روه ها له (النازعات) 42 ده فهرموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ ٤٢

3- مرساها: جیگیر، خوی گهور له سوورده تی (هود) ده فهرموی: ﴿وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ جَرِّدْنَهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ٤١

* * *

107- او

ته‌فسیری (او) به سی شیوه هاتووه:

1- او: یان، خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ (١٤٧)

﴿الصفات: ١٤﴾، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (النحل) نایه‌تی 77 ده‌فهرموی: ﴿وَمَا

أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ یان ده‌فهرموی: ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ

أَوْ أَدْنَىٰ﴾ (النجم: ٩)

2- او: ئەلفه‌که بو سله‌یه، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (طه) 44 ده‌فهرموی: ﴿

لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى﴾ یانی: وه ده‌ترسی، هه‌روه‌ها له (عبس) ده‌فهرموی: ﴿

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَكِّي﴾ (٢) ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى﴾ (٤) هه‌روه‌ها له (طه) 113

ده‌فهرموی: ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یانی قورئان، هه‌روه‌ها له

(المرسلات) ده‌فهرموی: ﴿عَذْرًا أَوْ تَذَرًا﴾ (٦) ئەلفه‌که، سیله‌یه یانی: او، وه.

3- او: سه‌رپشک (موخه‌یه‌ر)، خوای گه‌وره له سووره‌تی (المائدة) 89

ده‌فهرموی: ﴿إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِّنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ

تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوه سه‌رپشک کردنه، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (البقرة)

نایه‌تی 196 ده‌فهرموی: ﴿مِّنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ ئەمه‌شیان بو سه‌رپشک

کردنه.

* * *

108- أم

تهفسیری به سی شیوه هاتووه:

1- أم: په یوهندیه به بیژتن (گوفتار)، له سووره تی (الطور) 35 دهفهرموئ: ﴿

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ ﴿میمه بو په یوهندی (سیله)، یان دهفهرموئ: ﴿ أَمْ لَهُ
الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾ الطور: ٣٩ واته: أله البنات: کچی هه یه (واته).

2- أم: یان (واته)، هه وهکو خوی گه وره دهفهرموئ: ﴿ أَمْ يَظَاهِرُ مِنْ الْقَوْلِ
الرعد: ٣٣ واته: من با شترم.

له (الزخرف) 52 دهفهرموئ: ﴿ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ ﴿یا ﴿ أَمْ يَقُولُونَ
نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ﴿٤٤﴾ القمر: ٤٤

3- أم: بو پرسیاره، هه وهکو خوی دلوفان له (تبارک) نایه تی 17 دهفهرموئ:
﴿ أَمْ أَمِنْتُمْ مِنْ فِي السَّمَاءِ ﴿یا خود له (بنی اسرائیل) نایه تی 69 دهفهرموئ: ﴿ أَمْ
أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى ﴿

* * *

109- مابین ایدیهم وما خلفهم

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- ما بین ایدیهم وما خلفهم: مابین ابیدیهم: (پیش خولقانیان)

وما خلفهم: (پاش خولقانیان)

هر وهکو له سووردهتی (البقرة) 275 دهفهرموی: ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ واته: دهیزانی پیش خولقاندنی فریشتهکان و له پاش خولقاندنیشیان، ههروهها له (مریم) 64 دهفهرموی: ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ ههروهها له (الانبیاء) دهفهرموی: ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ خَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ﴾ (٢٨)

2- مابین ایدیهم وما خلفهم: بین ایدیهم (ئاخیرهت)

وما خلفهم (دونیا)

هر وهکو له سووردهتی (مریم) 64 دهفهرموی: ﴿بَيْنَ أَيْدِينَا﴾ واته: ئاخیرهت ﴿وَمَا خَلْفَنَا﴾ یانی: کاروبارهکانی دونیا، ههروهها له سووردهتی (الاعراف) 17: ﴿ثُمَّ لَا تَبْنُهُمْ مِّنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ﴾ ئاخیرهت ﴿وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ دونیا.

له (فصلت) 25 دهفهرموی: ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ ههروهها له سووردهتی (یس) 45 دهفهرموی: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ یانی: ئازاری دونیا و ئازاری ئاخیرهت.

3- مابین ایدیهم وما خلفهم: پیش و پاشی دونیا، هر وهکو خوی گهوره له

سووردهتی (الحقاف) ئایهتی 21 دهفهرموی: ﴿وَقَدْ خَلَّتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ﴾

دەفەرموی: پێش ھەزرەتی ھود چەندین پێغەمبەرم بو گەلەکیان پەوانە
 کردووہ ﴿وَمَنْ خَلَفَهُ﴾ پاش ئەویش یانی ھەزرەتی ھود (د.خ) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا
 إِلَّا اللَّهَ﴾

4- مابین ایدیھم و ما خلفھم: لە دواوەیان، ھەر وەکو خوای گەورە لە
 سوورەتی (سبأ) ئایەتی 9 دەفەرموی: ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ واتە: کورانی ئادەم (مروؤف) ئاسمان و زەوی کە لە
 پێش دەستە

امامە: لە پێشییەتی خلفە: لە دواوەیەتی.

ھەروەھا لە (یس) ئایەتی 9 دەفەرموی: ﴿وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا﴾ واتە:
 لە پێشی ﴿وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ لە دواوەی.

* * *

110- العالمين

تهفسیری به پینج شیوه هاتوره:

1- العالمين: مروؤ و ئهجنده بهتایبهت، ههروهکو خوی گهوره له (الفاحة)

دهفهرموئ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ واته: ئهجينده و ئادهميزاد.

ههروهها له (الاعراف) و(یس) به واتای: مروؤ و ئهجنده دیت، ههروهها له

سوورهتی (الانبیاء) دهفهرموئ: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٠٧)

ههروهها له (اذا الشمس كورت) دهفهرموئ: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ (٢٧)

﴿یانی: ئینسان و ئهجنه.

له سوورهتی (ص) به هه مان مانا دیت: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ (٨٧)

2- العالمين: زانایانی پوژگاریان، خوی گهوره له سوورهتی (البقرة) 47

دهفهرموئ: ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ ههروهها له هه مان سوورته ئایهتی 6

به هه مان مانایه، له سوورهتی (الجاثية) ئایهتی 16 دهفهرموئ: ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى

الْعَالَمِينَ﴾ یانی: زانایانی پوژگاری خویان، ههروهها له (الدخان) دهفهرموئ:

﴿وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ (٣٢)

3- العالمين: له ههزهتی ئادهم (د.خ) تا قیامهت، ههروهکو له سوورهتی

(ال عمران) ئایهتی 42 به خاتوو مهريهمه (س.خ) دهفهرموئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ

أَصْطَفَاكَ وَطَهَّرَكَ وَأَصْطَفَاكَ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ واته: له سهه هه موو

ئافره تانی بهنی ئادهم، ههروهها له سوورهتی (الانبیاء) ئایهتی 71
دهفهرموی: ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾ واته: هه مووی.

3- العالمین: پاش چه زه تی نوح (د.خ)، هه وهکو خوای گه وره له سووره تی
(الصافات) دهفهرموی: ﴿سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ﴾ واته: ستایش بو
چه زه تی نوح و ئهوانه ی پاش ئه و له خه لک و مروقه کان.

5- العالمین: خاوه ن کتیبه کان چونکه ئهوانه چه جی به فهرز نازانن، هه
وهکو خوای گه وره له قورئانی پیروژ له سووره تی (ال عمران) 97 دهفهرموی:
﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ واته: خاوه ن کتیبه کان.

* * *

111- النذر

تهفسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- انذر: وریا کردنه وه، هه وه کو له سووره تی (یونس) ئایه تی 2 دهفه رموی:
﴿أَنْ أُنْذِرَ النَّاسَ﴾ واته: کافره کانی مهککه وریا بکه وه له سه ر ئازاردان،
هه روه ها له سووره تی (البقرة) 6 دهفه رموی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ
تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ واته: گهر وریاشیان که یته وه بر و نا هی نن وه له سووره تی
(یس) 6 دهفه رموی: ﴿قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ ءَابَاؤُهُمْ﴾ واته: وریایان بکه وه به وه ی که
چی له قورئان هاتووه له په یمان و به لئین و ترساندن، هه روه ها له هه مان
سووره ت دهفه رموی: ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
واته: به وریا کردنه وه دش بر و نا هی نن.

2- النذر: باس (هه وال)، هه وه کو له سووره تی (النجم) دهفه رموی: ﴿هَذَا
نَذِيرٌ مِّنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِ﴾ ﴿٥٦﴾ ئه وه باسیکی نه ته وه کانی پی شو وه، هه روه ها
له (براءة) 122 دهفه رموی: ﴿وَلْيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ واته: هه وال
بدن.

3- النذر: په یامنی ره کان (پیغه مبه ران)، هه وه کو له (اقتربت) 23 دهفه رموی:
﴿كَذَبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ﴾ ﴿٣٣﴾ واته: پیغه مبه ران، هه روه ها له ئایه تی 33
دهفه رموی: ﴿كَذَبَتْ قَوْمٌ لُّوطٍ بِالنُّذْرِ﴾ ﴿٣٣﴾ دیسان له ئایه تی 41 له هه مان
سووره ت دهفه رموی: ﴿وَلَقَدْ جَاءَ ءَالَ فِرْعَوْنَ النَّذِيرُ﴾ ﴿٤١﴾ واته که پیغه مبه ران.

4-النذر: پیر، به سالآچوون (سهر سپی بوون)، خوای گه وره له قورئانی پیروژ
 نایه تی 37 ی سوورته تی (الملائكة) ده فهرموئ: ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ واته: پیری
 و سهر سپی بوون.

5- نذر: پیغه مبهه، هه ره وه کو له سوورته تی (تبارك) نایه تی 8 ده فهرموئ: ﴿
 أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ واته: پیغه مبهه ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ یانی: پیغه مبهه،
 هه روه ها له سوورته تی (هود) ده فهرموئ: ﴿أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ
 وَبَشِيرٌ﴾ ده فهرموئ: پیغه مبهه.

* * *

112- المد

ته فسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- المد: خزینه ناو، هر وهکو له سووره تی (البقرة) نایه تی 15 ده فهرموی:
﴿وَيَمْدُهُمْ﴾ په نا ﴿فِي طُعَيْنَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ گومپایی، له (الاعراف) 202 ده فهرموی:
﴿وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ﴾ په نا بو فریودان و خه له تاندن ده بهن (ده خزینه ناوی).

2- المد: ده دات، خوی گه وره ده فهرموی: ﴿أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُضِيَّهُ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنَ ﴿٥٥﴾ الْمُؤْمِنُونَ﴾ هه روه ها له سووره تی (نوح) نایه تی 12 ده فهرموی:
﴿وَيُمَدِّدُكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَيْنَ﴾ واته: پاره و مندالتان ده داتی، هه روه ها له (بنی اسرائیل) 6 ده فهرموی: ﴿وَأَمَدَدْنَكُمْ بِأَمْوَالٍ﴾ واته: پیماندان، وه له سووره تی (ال عمران) نایه تی 124 ده فهرموی: ﴿أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدِّدَ رَبُّكُمْ﴾ ناتانداتی
﴿بِثَلَاثَةِ أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هه روه ها له (الانفال) 9 ده فهرموی: ﴿أَنِّي مُمَدِّدُكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ واته: یارمه تیتان بو دهنیری (بو موسلمانان بینه پالپشت).

3- المد: بی کوتایی (بی برین)، هر وهکو یه زدانی مه زن ده فهرموی: ﴿وَزَلَّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ الْوَاقِعَةِ﴾ واته: برینی نییه، هه روه ها ده فهرموی: ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ الْمَدْرَةِ﴾ واته: بی برانه له هاوین و زستان، هه روه ها له

سوورەتی (مریم) ئایەتی 79 دەفەرموی: ﴿مِنَ الْعَذَابِ مَذًا﴾ واتە: بەردەوامە و بێ برانە.

4- المد: بلاؤ و فراوان، خوای گەورە دەفەرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ الفرقان: ٤٥ واتە: بلاؤکردنەوهی سیبەر هەر لە هاتنی گەزەنکی بەیانی تا هەلاتنی خۆر لە هەموو دونیا، هەروەها لە سوورەتی (الرعد) 3 دەفەرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ﴾ پەرت و بلاؤکردنی زەوی لە ژێر کەعبەیی پیروژ، هەروەها لە سوورەتی (الحجر) 19 دەفەرموی: ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ هەروەها لە (ق و القرآن) دەفەرموی: ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾

5- مدت: تەخت کردن، هەر وەکو یەزدانی دلۆقان لە قورئانی پیروژدا دەفەرموی: ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ الانشقاق: ٣ یانی: تەختی کرد و ئەوی لەسەری بوو هەر هەمووی کەوتە سکی (ژێری).

* * *

113- الطغیان

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الطغیان: گومرایی، هەر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (البقرة) 15 ده‌فه‌رموی: ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ هه‌روه‌ها له (یونس) 11 ده‌فه‌رموی: ﴿فَنذُرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ یانی: گومراییان، هه‌روه‌ها له (ق) ئایه‌تی 27 ده‌فه‌رموی: ﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ هه‌روه‌ها له (الصافات) ئایه‌تی 30 ده‌فه‌رموی: ﴿بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ﴾ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿هَٰذَا وَٰبٌ لِّلطَّٰغِينَ لَشَرِّ مَّآبٍ﴾ ص: ٥٥ واته: بۆ گومراییه‌کان، هه‌مدیس له سووره‌تی (عم يتساءلون) هه‌ر دوو ئایه‌ته‌کانی 21 و 22 هه‌مان مانا ده‌به‌خشن.

2- طغیان: یاخی بوون (به‌له‌سه‌ بوون)، یه‌زدانی مه‌زن له قورئانی پیرۆزدا ده‌فه‌رموی: ﴿أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ طه: ٢٤ هه‌روه‌ها له هه‌مان سووره‌ت که سووره‌تی (طه) ئایه‌تی 81 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ به‌له‌س مه‌بن له‌و دوو جو‌ره‌ خوارده‌نی که خوا باسی لیوه‌ده‌کات (گه‌زۆ-سه‌لوا).

3- الطغیان: به‌رزی و زۆری، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له قورئانی پیرۆزدا له سووره‌تی (الحاقة) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ﴾ که به‌رز و زۆر بوو ﴿حَمَلَتْكُمْ﴾

4- طغی: سته‌م، خوای دلۆقان له سووره‌تی (النجم) ده‌فه‌رموی: ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ﴾

وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾

ههروه‌ها له (الرحمان) ده‌فه‌رموی: ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ ﴿٨﴾ الرحمن: ٨
یانى: زۆردار مه‌بن (سته‌م مه‌که‌ن).

* * *

114- الاشتراء

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- اشتروا: هه لیان بژارد، خوای گه وره ده فهرموئ: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ﴾ البقرة: ١٦ بروایان به محهمه د (د.خ) نه هیئا پاش نه وهی بووه پیغه مبه ر نه وانه ش: سهرانی جووله که بوون، هه روه ها ده فهرموئ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ البقرة: ١٧٤ هه روه ها له (لقمان) نایه تی 6 ده فهرموئ: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ﴾ تا هه ق هه لده بژیرن.

2- الاشتراء: فروشتن، له سووره تی (براءة) خوای گه وره ده فهرموئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فُرُوشَتِيَانِي﴾ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّهُمْ لَهُمُ الْجَنَّةُ التوبة: ١١١

3- اشتروا: فروشتیان، هه ر وه کو خوای گه وره له سووره تی (البقره) 90 ده فهرموئ: ﴿بِسْمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ﴾ خویان پی فروشت ﴿أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هه روه ها هه مان مانا ده به خشی له سووره تی (یوسف) ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ (٢٠)

* * *

115- النار

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- النار: پووناکی، هەر وهکو له سووره تی (طه) 10 دهفه رموی: ﴿إِنِّي ءَاسْتُ

نَارًا﴾ بهه مان مانا دین له ئایه ته کانی (طس النمل) 7 و 8 و (القصص) 29.

2- النار: په ندیک بوو بو جووله که کانی که دژایه تی پیغه مبهریان (د.خ)

دهکرد، هەر وهکو خودا دهفه رموی: ﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ المائدة:

٦٤ واته: کۆک بوون له سهر دژایه تی پیغه مبهر (د.خ) به لام خوای گه وره
ناکوکی دهکردن و دایده مرکاندنه وه.

3- النار: ئهو ئاگره ی که دهسووتینی، هەر وهکو خوای گه وره دهفه رموی:

﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا﴾ البقرة: ٢٤ واته: ئاگر ی دۆزهخ، بهه مان ماناش له

(لم تحرم)، ههروه ها له (السماء ذات البروج) ئایه تی: ﴿النَّارِ ذَاتِ الْوُودِ﴾

واته: ئهو ئاگره ی که لهو دونیا دهسووتی.

* * *

116- الاعمى

ته فسیری به سى شیوه هاتووه:

1- الاعمى: نابینای (دل) (کورى دل)، هەر وهکو له سووره تی (الحج) 46

ده فهرموى: ﴿فَإِنَّمَا لَا نَعْمَى الْأَبْصَرُ﴾ ههروهها له (البقرة) 18 ده فهرموى: ﴿

صُمُّ بَكْمٌ عُمَى﴾ دهلهكان هيدايت نابینن، ههروهها له (الملائكة) ئايه تی 43

ده فهرموى: ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ﴾ ﴿١٩﴾

وه له (بنی اسرائیل) ده فهرموى: ﴿وَمَنْ كَانَتْ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ

أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ ﴿٧٢﴾

2- الاعمى: نابین (چاو)، خوای گهوره له (عبس) ده فهرموى: ﴿أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى

﴿٢﴾ نابینای چاو، ههروهها له سووره تی (النور) 61 ده فهرموى: ﴿لَيْسَ عَلَى

الْأَعْمَى ههروهها له سووره تی (الفتح) هه مان مانا ده به خشیت: ﴿لَيْسَ عَلَى

الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذَّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ﴿١٧﴾ نابینای چاوانه.

3- الاعمى: کۆرهیی له به لگه، هەر وهکو یهزدانی مهزن له سووره تی

(طه) 124-125 ده فهرموى: ﴿وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾ له به لگه ﴿قَالَ

رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى﴾ له به لگه کهم، ئه بو حه سه ن ده لی: ﴿وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا

﴿١٢٥﴾ له دونیا که به لگه م هه بوو، خوا ده فهرموى ﴿كَذَلِكَ﴾ واته: ئه وها

﴿أَنْتَ كَأَيْتُنَا﴾ له دونیا ﴿فَنَسِينَهَا﴾ واته: به جییت هیشت و نه تکرده ﴿وَكَذَلِكَ

الْيَوْمَ نُنَسِّي ﴿﴾ لَهُ نَازَار ﴿﴾ وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ ﴿﴾ واتە: ئەوانەى موشرىكن (خاوەن
 زانستەكان زۆر دەترسان نەوەك ئەو ئايەتە بۆ ئيمانداران بىت) چونكە
 فەرمووى: ﴿﴾ وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ ﴿﴾ يانى: ئەوانەى شىرك بۆ خودا پەيدا
 دەكەن واتە (موشرىكن).

* * *

117- البصير

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- البصير: به‌دل، هر وه‌کو له سووره‌تی (یونس) ده‌فهرموئ: ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ

يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْأَعْمَى وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾ واته:

هیدایه‌ت به دل، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الملائكة) نایه‌تی 19 ده‌فهرموئ: ﴿

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ فهرموئ: (البصير) یانی: دل.

2- البصير: بینایی چاوان، خوای گه‌وره ده‌فهرموئ: ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾

الإنسان: ٢ واته: به چاوان، هه‌روه‌ها له (يوسف) 96 ده‌فهرموئ: ﴿فَارْتَدَّ بَصِيرًا﴾

﴿واته: حه‌زه‌تی یه‌عقوب (د.خ) به چاوان دیتی (پاش ئه‌وه‌ی کویر بوو)

هه‌روه‌ها له (ق) 22 ده‌فهرموئ: ﴿فَبَصَّرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ واته: به‌چاو ده‌بینی.

3- البصير: به به‌لگه، هر وه‌کو خوای به‌خشنده له سووره‌تی (طه)

نایه‌تی 125 ده‌فهرموئ: ﴿وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾ واته: دیتن به به‌لگه‌وه له

دونیا‌دا.

* * *

118- السميع

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- سميع: گوی لى بوونی ئیمان به دل، هر وهکو خوی گه وره له قورئانی پیروز له سوورتهی (هود) نایه تی 20 ده فهرموی: ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ﴾ ههروه ها له سوورتهی (الكهف) نایه تی 101 ده فهرموی: ﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ واته: بیستنی ئیمان له دله وه.

2- سميع: بیستن به گوی، هر وهکو له (هل اتي) نایه تی 2 ده فهرموی: ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ واته: بیستن به گوییه کان.

ههروه ها له سوورتهی (ال عمران) نایه تی 193 ده فهرموی: ﴿رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾ بانگه وازی بو پروابوون و ئیمان: محهمه ده (د.خ).

* * *

119- الموت

تهفسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- الموت: سیمهن (تۆماو)، هەر وهکو له سوورهتی (البقرة) 28 دهفهرموی:

﴿وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ واته: تۆماو بوون پاشان خهلقى كردن پۆحی

پی بهخشین، ههروهها دهفهرموی: ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَنَا اثْنَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَيْنِ﴾

غافر: ۱۱ واته: مردنی یهکههجار (تۆماو) ههروهها دهفهرموی: ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ

مِنَ الْمَيِّتِ﴾ آل عمران: ۲۷ ههروهها له سوورهتهکانی (یونس) 31 و

(الروم) 19 هه مان مانایان ههیه.

2- المیت: گومراه له پیری خواپهرستنی، هەر وهکو خوای گهوره دهفهرموی:

﴿أَوْمَن كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ الأنعام: ۱۲۲ گومرابطوون له هیدایهت و زیندوو مان

کردهوه (به پیری راست).

له سوورهتی (الملائكة) 22 دهفهرموی: ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾

هینانهوهی نمونهیهکه بو ئیماندار و کافرهکان چونکه (الاموات) له پایهی

مردنه بو کافرهکان، ههروهها له (الانبیاء) 45 هه ره بهو مانایه دیت.

3- الموت: بیپیستی زهوی و نهبوونی گژوگیا، له سوورهتی (الاعراف) 57

دهفهرموی: ﴿يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ دهفهرموی: ﴿لَبَلَدٍ مَّيِّتٍ

﴾ به ئاو (الارض) مردو، هه مان مانا له سوورهتی (الملائكة) 9 و (یس) 33.

4- الموت: پۆیشتنی پۆح (گیان) وهکو سزایک، له سوورهتی (البقرة)

دهفهرموی: ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ﴿٥٦﴾ سزایک بوو

بۆ ئەو داوايەى كه حەزەرتى موسا (د.خ) كرد، هەر وهكو پيمان گەشتوو
 ئەو داوايەى، داوايەكى گەوره بوو كه بهنى ئيسرائيل له حەزەرتى موسايان
 كرد ئەويش: ﴿يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا
 مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا
 الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٥٣﴾﴾
 النساء: ١٥٣

5- الموت: مردن، ئەوانەى به ئەجەل دەمرن و جاريكى تر ئەو گيانە
 بۆخاوەنەكەى ناگەریتەوه لەسەر دونیا، هەر وهكو خواى گەوره له قورئنى
 پیرۆزدا له سوورەتى (الزمر) دەفەرموى: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ ﴿٣٠﴾﴾
 هەروەها دەفەرموى: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ آل عمران: ١٨٥ يان دەفەرموى:
 ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ الجمعة: ٨ ناگەریتەوه بۆ خاوەنەكەى.

* * *

120- الحیاة

ته فسیری به شەش شیوه ها تووه:

1- الحیاة: خه لقی یه که مجار و خودی گیان (پۆح)، هەر وهکو له سووره تی (البقرة) 28 ده فەرموی: ﴿فَأَحْيَاكُمْ﴾ تۆماو (سیمهن) بوون و به گیانی کردن، ههروه ها ده فەرموی: ﴿فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ الأنعام: ۱۲۲ دیسان ده فەرموی: ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ آل عمران: ۲۷ ههروه ها له (الحج) ئایه تی 66 ده فەرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ ئیوهی خولقاند، وه له سووره تی (الجاتیه) 26 ده فەرموی: ﴿قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾

2- الحیاة: ئیماندارى خواپه رست، هەر وهکو له سووره تی (یس) 70 ده فەرموی: ﴿لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا﴾ ههروه ها له (الانعام) 122 ده فەرموی: ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ پڕگای رشاست و خواپه رستی، له (الملائكة) 22 ده فەرموی: ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ﴾ واته: بڕوادار ﴿وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ یانی: کافره کان. 3- الحیاة: مانه وه، قه یاندن، هەر وهکو له سووره تی (البقرة) 179 ده فەرموی: ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ﴾ یانی: مانه وه ﴿يَتَأُولَى الْأَلْبَابِ﴾ ههروه ها له (المائدة) 32 ده فەرموی: ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ههروه ها خوای گه وره ده فەرموی: ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ البقرة: ۴۹ واته: ژنه کانتان ده هیلنه وه، هه مان ماناش له سووره تی (الاعراف) 14 و (ابراهیم) 6 ده به خشی.

4- الحیاة: ژیاڼی خاک به پړوک، هر وهکو خوی گه وره له (الملائكة) نایه تی 9 ده فرموی: ﴿فَسَقِّنْهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ هیچ پروه کی نییه ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ هه موو جوړه پروه کی کی لی شین ده کین، هه روها له سوور ه تی (یس) 33 و هی تر.

5- الحیاة: درس وهر گرتن پیښ پوژنی قیامت (قالوبه لا)، هر وهکو چه زه تی عیسا (د.خ) ده فرموی که خوی گه وره له سوور ه تی (ال عمران) 49 ده فرموی: ﴿وَأُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ تا کو بیته ناموژگاری و درس وهر گرتن بو به نی ئیسرائیلیه کان، هه روها له (المائدة) 110 و ده گه یه نییت.

6- الحیاة: ژیاڼی پوژنی قیامت که پاش نه و مردن نییه، هر وهکو خوی گه وره به چه زه تی یه حیا (د.خ) ده فرموی: ﴿وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا﴾ ﴿١٥﴾ مریم: ١٥ پاش مردن که پوژنی قیامت ته (ناخیره ت) هه روها ده فرموی: ﴿أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ﴿٤٠﴾ القیامة: ٤٠ واته: پاش مردن و پوژنی قالوبه لا (قیامت).

* * *

121- ضرب

ته فسیری (ضرب) به پینج شیوه هاتوه:

1- ضرب: پیکردن (پویشتن)، هر وهکو له سووره تی (النساء) نایه تی 94

ده فهرموی: ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واته: نه گهر پیتانکرد، ههروه ها

ده فهرموی: ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنَّ خِفَافًا

يَفِينَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ النساء: ۱۰۱

له سووره تی (المزمل) 20 ده فهرموی: ﴿وَأَخْرَجُوا يَظْرُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ده پون

(پیده کهن).

2- الضرب: لیدان به دهست، هر وهکو خوی مهزن له قورنای دا

ده فهرموی: ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ الأنفال: ۱۲ واته: لیدان به چه کی دهست

﴿وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ الأنفال: ۱۲ واته: چوارپهل، ههروه ها

ده فهرموی: ﴿فَضْرَبَ الرِّقَابَ﴾ محمد: ۴ به چه کی دهست، وه له سووره تی

(النساء) نایه تی 34 ده فهرموی: ﴿وَأَضْرِبُوهُمْ﴾ به دهست و لیدانیک که زور به

نازار نه بی.

3- الضرب: وهسف، هر وهکو له سووره تی (النحل) نایه تی 75 ده فهرموی:

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ وهسفکردن وهکو نموونه ﴿عَبْدًا مَمْلُوكًا﴾

ههروه ها له سووره تی (النحل) نایه تی 76 ده فهرموی: ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ

أَحَدُهُمَا أَبْكَمٌ﴾ وهسف ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ النحل: ۷۴ ههروه ها

دهفهرموی: ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ النحل: ۱۱۲ واته: وهسفی خوائه کهن به نمونه، واته: چواندنی به گوند.

4- الضرب: وهسف (که گوتنه) جیی باسه، ههر وهکو له سووره تی (البقرة) 26 دهفهرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً﴾ البقرة: ۲۶ وهسفی بکا و باس بکری، وهله سووره تی (الزخرف) نایه تی 57 دهفهرموی: ﴿وَلَمَّا ضَرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ ههروه ها له سووره تی (الحشر) نایه تی 21 دهفهرموی: ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا﴾ واته: وهسفی ده کهین و باسی لیوه ده کهین.

5- ضرب: وهسف (بوو و نکرده وه)، ههر وهکو له سووره تی (ابراهیم) 45 دهفهرموی: ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ﴾ یانی: وهسفمان کرد و بوونمان کرده وه، ههروه ها له (الفرقان) 39 دهفهرموی: ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَلُ﴾ واته: وهسفمان کرد، له (العنکبوت) نایه تی 43 دهفهرموی: ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ یانی: وهسفی ده کهین و بوونی ده کهینه وه.

* * *

122- فوق

ته‌فسیری به نو شیوه هاتووه:

1- فوق: گه‌وره‌تر، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 26 ده‌فهرموئ: ﴿مَا بَعْضُهُ فَمَا فَوْقَهَا﴾ واته: گه‌وره‌تر له‌و.

2- فوق: باشتر، له سووره‌تی (الفتح) 10 ده‌فهرموئ: ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ واته: خوا باشتری له‌گه‌لدا کردن.

3- فوق: زۆرتر، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 11 ده‌فهرموئ: ﴿فَإِنْ كُنْ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ واته: نه‌گه‌ر له دوان زۆرتر بوون.

4- فوق: به‌رزنی پایه و نزیککی له خوای گه‌وره، له سووره‌تی (البقرة) 212 ده‌فهرموئ: ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ﴾ له‌سه‌ر کافران ﴿يَوْمَ الْقِيَمَةِ﴾ نزیککی بو لای خوای گه‌وره.

5- فوق: سه‌رکه‌وتن: هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له سووره‌تی (ال عمران) نایه‌تی 55 ده‌فهرموئ: ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سه‌رکه‌وتن و بردنه‌وه له دونیا ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ﴾

7- فوق: له‌سه‌ر سه‌ریان، خوای گه‌وره له قورئاندا له سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 63 ده‌فهرموئ: ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ واته: له‌سه‌ر سه‌ریان، یانی: چیا، به‌هه‌مان مانا له سووره‌تی (الاعراف) 121 هاتووه، وه له سووره‌تی (الزمر) نایه‌تی 16 ده‌فهرموئ: ﴿لَهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ ظِلٌّ مِّنَ النَّارِ﴾ واته: له‌سه‌ر خاک (زه‌وی)، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (ابراهیم) 26 ده‌فهرموئ: ﴿أَجْتِثَّتْ مِنْ فَوْقِ

الْأَرْضِ ﴿وَاتِهِ﴾ له سهر ئه رز (خاك). ههروهها له سووره تی (یوسف) 36

دهفهرموی: ﴿أَرَبْنِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي﴾ واته: له سهر سه رم.

8- فوق: له رۆژهه لاتی و سه رووی دۆله وه له پۆژی ئه حزاب دا، هه ر وه کو له

سووره تی (الاحزاب) ئایه تی 10 دهفهرموی: ﴿إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ﴾ واته: له

سه رووی دۆله که وه له لای پۆژهه لآت (که سپیده دادی).

9- فوق: خاوه ن ده سه لآت دامرکین، هه ر وه کو خوا ی گه وه له سووره تی

(الانعام) ئایه تی 18 دهفهرموی: ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ واته: خاوه ن

ده سه لآت ه له سه ر به نده و سامان و فه رمانه کان، ههروهها هه ر له هه مان

سووره تی (الاعراف) ئایه تی 127 دهفهرموی: ﴿وَنَسْتَحِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ

قَاهِرُونَ﴾ واته: ده سه لاتی من له سه ر ده سه لاتی ئه وانه وا دایانده مرکینم.

* * *

123-الازواج

تهفسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الازواج: هاوسهری بۆ پیاو و ژن، ههر وهکو له سوورهتی (البقرة) 25 دهفهرموی: ﴿فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ یانی: هاوسهری (ئهوانه‌ی جه‌لالن بۆ ژن یان پیاو) هه‌روه‌ها له سوورهتی (ال عمران) 15 و (النساء) 57 به هه‌مان مانا دین، وه‌له سوورهتی (الزخرف) ئایه‌تی 70 دهفهرموی: ﴿أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ﴾ هه‌روه‌ها له (النساء) 12 دهفهرموی: ﴿وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ هاوسهری پیاوه‌که.

2- الازواج: هه‌مه‌چه‌شن (هه‌مه‌جۆر)، له سوورهتی (الشعراء) خوای گه‌وره دهفهرموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ واته: هه‌موو چه‌شنیک له پووه‌ک، وه له سوورهتی (یس) ئایه‌تی 36 دهفهرموی: ﴿خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ﴾ هه‌روه‌ها له سوورهتی (الانعام) 143 دهفهرموی: ﴿ثَمَنِيَّةٌ﴾ واته: هه‌شت چه‌شن، هه‌روه‌ها له سوورهتی (هود) ئایه‌تی 40 خوای گه‌وره دهفهرموی: ﴿كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ یانی: له هه‌ردوو چه‌شن.

3- الازواج: هاومل (هاوبه‌ند)، ههر وهکو خوای گه‌وره له سوورهتی (الصافات) ئایه‌تی 22 دهفهرموی: ﴿أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ واته: هاوبه‌ندی له شه‌یتانه‌کان، هه‌روه‌ها خوای دلۆفان و به‌خشنده له قورئانی

پیرۆزدا و له سوورهتی (اذا الشمس كورت) دهفه رموی: ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ

واته: ﴿واته: جووتکردنی نهفسی کافرهکان به شهیتانهکان. ﴿۷﴾

* * *

124- العلم

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- العلم: دهبینی، هر وهکو خوی گه وره ده فهرموی: ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ﴾ محمد: ۳۱ واته: تا ببینن کی جیهاد دهکا (هرچه نده خوی گه وره ده زانی و دهبینی کی جیهاد دهکا و کامیش جیهاد ناکا) هروده ها له (ال عمران) نایه تی 142 ده فهرموی: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ أَنَّهُ خَوَّا دَهْبِینِی﴾ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّادِقِينَ واته: ئارام بووه کان دهبینی، هروده ها له سوورته تی (براءة) 16 ده فهرموی: ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ﴾ که دهبینی ﴿اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾

2- العلم: فرمان، هر وهکو خوی گه وره له قورئانی پیروژدا له سوورته تی (هود) نایه تی 14 دا ده فهرموی: ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ واته: به ئه مری خوی گه وره.

3- العلم: زانست، خوی دلو فان له قورئانی دا ده فهرموی: ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ (الأنبياء: ۱۱۰) واته: ده زانی له پیشتی چی بووه له پاشانیش چی دهبی.

* * *

125- نری

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

- 1- نری: ده زانی، ههروهکو له سووره تی (سبأ) نایه تی 6 ده فهرموئ: ﴿وَبَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ده زانی، ههروهه له سووره تی (النساء) 105 ده فهرموئ: ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَبَكَ اللَّهُ﴾ واته: که خوا فیری کردی که له قورئاندا هاتووه، ههروهه له (البقرة) 128 ده فهرموئ: ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكًا﴾ واته: فیрман بکه، ههروهه ده فهرموئ: ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ﴿١٥﴾ نوح: ۱۵ ئه دی نازان، وه له سووره تی (الانبیاء) نایه تی 30 ده فهرموئ: ﴿أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئه دی کافرهکان نازان ﴿أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتْا رَتْقًا﴾
- 2- یری: روانی (چاوی پیکهوت)، ههروهکو خوی گهوره ده فهرموئ: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نِعَمًا﴾ الإنسان: ۲۰ یانی: روانیته بههشت و چاوت بهو نیغمه تانه کهوت، ههروهه له سووره تی (المنافقین) نایه تی 4 ده فهرموئ: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾ که دهروانی، ههمدیس له سووره تی (الزمر) نایه تی 60 ده فهرموئ: ﴿تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾
- 3- ئلم تر: سهیری کارهکانیان ناکه، خوی گهوره له قورئاندا ده فهرموئ: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا﴾ النساء: ۵۱ ئه دی نابینی، ههروهه له ههمان سووره تدا ده فهرموئ: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾
- النساء: ۶۰

4- الم تر: هه واليک (باسيک) که پيغه مبهەر (د.خ) به چاو نه ييبينى بيتن، به لام
خوا پيى راده گه يه نى، ههر وه کو له سووره تى (البقرة) نايه تى 158
ده فهرموى: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ﴾ هه والى پير اگه ياندنى کار
و پهفتاره کانى نه مروود، يان ده فهرموى له سووره تى (فيل): ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ
فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ يان ده فهرموى: ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾
الفجر: ٦ ئه ي پيمان رانه گه ياندنى چو ن ئازارمان دان به با و هه وا.

* * *

126- الحين

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- حین: سال، له سووره تی (ابراهیم) ثایه تی 25 خوی گه وره ده فره روی: ﴿

تُوْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ﴾ هه موو سال ﴿يَا ذِينَ رَبِّهَا﴾

2- حین: تا مردن، هه وه کو له سووره تی (البقرة) ثایه تی 36 به هه زره تی

ئادهم و ههوا، ده فره موی: ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتْنَعٌ إِلَى حِينٍ﴾ تا: ئه جه لتان

دی (دهمرن) هه روه ها له (الاعراف) 24 به هه مان مانا دیت، وه له سووره تی

(یونس) ثایه تی 98 ده فره موی: ﴿وَمَتْنَعُهُمْ إِلَى حِينٍ﴾

3- حین: کات (کاتر میئر)، خوی گه وره له سووره تی (الروم): ﴿فَسُبْحَنَّ اللَّهَ

حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾ ئه وه کاته ی پوژ ئاوا ده بی و ئه وه کاته ش

که سپیده دادی ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

الروم: ١٨ نویژی یه که م.

4- حین: پوژگار، هه وه کو له سووره تی (ص) ده فره موی: ﴿وَلَنَعْلَمَنَّ نَبَاهُ بَعْدَ

حِينٍ ﴿٨٨﴾ یانی: پاش زه مانیک، هه روه ها له (هل اتی) 1: ﴿حِينَ مِنَ الدَّهْرِ

﴾ یانی: پاش پوژگاریک.

ئهو ئه لحه سه ن ده لی: زه مان (حین) 40 ساله.

* * *

127- نسي

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- نسي: وازهینان، هر وهکو له سوورتهی (طه) 115 دهفرموی: ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَىٰ﴾ وازهینان له پهیمان، هروده ها دهفرموی: ﴿فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ السجدة: ١٤ که ئیمانتان به جیهیشت و وازتان هیئا ﴿إِنَّا نَسِينَاكُمْ﴾ السجدة: ١٤ ئیمهش ئیوهمان له نیو ئازار به جیهیشت، هروده ها له (البقرة) نایهتی 106 دهفرموی: ﴿مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ بهجی دیلین، هروده ها له هه مان سوورته و نایهتی 227 دهفرموی: ﴿وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾

2- النسي: له بیر نه چوونه وه (بیر نه چوونه وهیه که باسی ناچری)، هر وهکو خوای گه وره له سوورتهی (الاعلی) دهفرموی: ﴿سَنُقَرِّكَ فَلَا تَنْسَىٰ﴾ له بهر دهکری و ده پاریزری و له بیر ناچیت، هروده ها له سوورتهی (الكهف) 63 دهفرموی: ﴿فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ﴾ له بیرم نه مابوو چه زه تهی موسا (د.خ) به چه زه تهی خدری (د.خ) وت: هر وهکو خوا باس دکا ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا﴾ الكهف: ٧٣ له یادم چوو جوړه که باس بکه م.

* * *

128- النصر

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- النصر: قه دهغه، هر وهکو له سوورتهی (البقرة) 123 دهفهرموئ: ﴿وَلَا تَنْفَعُهَا شَفْعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ﴾ واته: ئازادیان لی قه دهغه ناکری، هروده ها له (الشعراء) 93 دهفهرموئ: ﴿هَلْ يَنْصُرُونَكُمُ أَوْ يَنْصَرُونَ﴾ وه له سوورتهی (الصافات) دهفهرموئ: ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ﴾ ﴿٣٥﴾

2- النصر: یارمه تی، له سوورتهی (الحشر) ئایه تی 11 دهفهرموئ: ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنْصُرَنَّكُمْ﴾ واته: یارمه تیتان ددهین، هروده ها دهفهرموئ: ﴿وَلِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾ الحشر: ١٢ یارمه تی نادهن ﴿وَلِنْ تَصْرُوهُمْ﴾ الحشر: ١٢ گهر یارمه تیان دا ﴿لِيُؤَلِّبَ الْأَدْبَرَ﴾ الحشر: ١٢ هروده ها له سوورتهی محمه د (د.خ) 7 دهفهرموئ: ﴿يَتَأَيَّأُ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تَصْرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ﴾ واته: یارمه تیتان ددهات له سهر دوژمنه کانتان، هروده ها له سوورتهی (الحج) 40 دهفهرموئ: ﴿وَلِيَنْصُرَكَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ﴾

3- النصر: سهرکه وتن، له سوورتهی (ال عمران) ئایه تی 126 دهفهرموئ: ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ یانی: سهرکه وتن، له (الانفال) 10 دهفهرموئ: ﴿وَمَا النَّصْرُ﴾ هروده ها له سوورتهی (البقرة) ئایه تی 250 دهفهرموئ: ﴿وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ واته: وابکه به سهریاندا سهرکه وین.

4- النصر: تۆلە، خوای گەوره له (حم عسق) ئایه تی 41 ده فەرموی: ﴿وَلَمِّنْ
 اُنْصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ﴾ یانی: تۆلە ی خو ی له زۆردار کردەوه، هەروەها له
 سوورەتی (الشوری) ئایه تی 41 ده فەرموی: ﴿فَاُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّنْ سَبِيلٍ﴾
 هەروەها له چپڕۆکی حەزەرەتی نوح (د.خ) له سوورەتی (اقتربت - القمر)
 ئایه تی 10 ده فەرموی: ﴿اَنِّیْ مَغْلُوْبٌ فَاَنْصِرْ﴾ واته: له گەله کهم تۆلەم بۆیکەوه.

* * *

129- الصاعقة

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- الصاعقة: مردن وهکو سزا (پاشان گه پانه وه بۆ ژیان)، ههر وهکو خوای گه وره له سووره تی (البقرة) 55 ده فهرموی: ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّعِقَةُ﴾ واته: مردن، نهو کاته ی که داوایان له چه زره تی موسا (د.خ) کرد که زاتی خوا به ئاشکرا ببینن ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ ﴿٥٦﴾ البقرة: ٥٦ پاش مردن ژیا نه وه، هه مدیس ده فهرموی: ﴿وَحَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ الأعراف: ١٤٣ واته: مرد ﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾ الأعراف: ١٤٣

2- الصاعقة: نهو مردنه ی بۆ دونیا نیه جاریکی تر، ههر وهکو خوای گه وره له قورئانی پیروژدا له سووره تی (فصلت) 13 ده فهرموی: ﴿فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ واته: به مردنی نه جهل و به بی ئازار، هه روه ها له سووره تی (الزمر) نایه تی 68 ده فهرموی: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ واته: مردن.

3- الصاعقة: ئاگر (نهو ئاگره ی که له هه وردا ده که وێ)، ههر وهکو خوای گه وره له سووره تی (الرعد) 13 ده فهرموی: ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ﴾

* * *

130- ما

ته‌فسیری (ما) به‌حهوت شیوه‌ها تووه:

1- ما: نه، هه‌ر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له‌ سووره‌تی (ص) ئایه‌تی 86 ده‌فه‌رموی:

﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ ده‌فه‌رموی: دا‌وای پا‌داشت و کری‌تان لی‌ ناکه‌م ﴿

وَمَا أَنَا ﴿واته: منیش نا ﴿مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ هه‌روه‌ها له‌م ئایه‌تانه‌دا به‌هه‌مان ما‌نا

دین:

(فصلت): ﴿مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ

أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾ فصلت: ٤٣

(البقرة): ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا

قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا

يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾ البقرة: ١٧٤

(ال عمران): ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ

لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ

وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾ آل عمران: ٧٩

(الشورى): ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ

رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ ﴿٥١﴾ الشورى: ٥١

2- ما: نا (هه‌یج)، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (هود) ئایه‌تی 61 ده‌فه‌رموی: ﴿مَا

لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرُهُ﴾ هه‌روه‌ها له‌ چی‌پۆکی (عاد) خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِلَىٰ

عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ﴿٦٥﴾ الأعراف: ٦٥ واته: هیچ
خوایه کتان نیه تهنهئا نهو خوایه نهبی، ههروهه له چپوکی چه زهتی
(شوعهیب) به هه مان مانایه.

3- ما: نهو، خوای گه وره دهفه رموی: ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٢﴾﴾ اللیل: ٣
ههروهه له (قد افلح) نایه تی 68 دهفه رموی: ﴿أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمْ﴾
ههروهه له سوورده تی (البقرة) 159 دهفه رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا﴾
أَنْزَلْنَا ﴿واته: نهو هی ناردمان، ههروهه له (سبأ) نایه تی 47 دهفه رموی: ﴿قُلْ﴾
مَا سَأَلْتُكُمْ ﴿ههروهه له (الزخرف) نایه تی 12 دهفه رموی: ﴿مِنَ الْفَالِكِ وَالْآنَعَمِ﴾
مَا تَرْكَبُونَ ﴿واته: نهو هی سواری ده بن.

4- ما: هه ر شتی بؤ (پرسیارییه)، هه ر وهکو له سوورده تی (البقرة)
نایه تی 133 که چه زه تی (یه عقوب) (د.خ) دهفه رموی، که خوا دهفه رموی: ﴿
مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي﴾ ههروهه خوای گه وره به جووله که کان دهفه رموی: ﴿
فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ البقرة: ١٧٥ واته: چ شتی کتان کردووه که بخرینه
نیو ناگره وه، ههروهه دهفه رموی: ﴿قُلِ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرُهُ﴾ عبس: ١٧

5- ما: نه بووین (بؤ قسه کهر)، خوای گه وره له سوورده تی (الانعام) 23
دهفه رموی: ﴿وَاللَّهُ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ واته: نه بووین، له سوورده تی (الانعام) 23
دهفه رموی: ﴿مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ دیسان له (الأعراف) 7 دهفه رموی: ﴿وَمَا كُنَّا﴾
غَائِبِينَ ﴿ههروهه له سوورده تی (القصص) دهفه رموی: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ﴾

أَلْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمَهَا رَسُولًا يَقُولُ عَلَيْهِمْ ءَايَتُنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا
وَأَهْلَهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

6- ما: وهكو، ههر وهكو له سوورده تی (یس) نایه تی 6 ده فهرموی: ﴿لِنُنْذِرَ قَوْمًا
مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ ههروده ها له سوورده تی (هود) نایه تی 107 ده فهرموی: ﴿مَّا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ﴾ ههر وهكو ئاسمانه كان بهرده وامن ﴿وَالْأَرْضُ﴾ بؤ خه لکی
دونیا، ههروده ها ئاگر بؤ خاوه نی ئاگره ده مینیتته وه مردنی تیا نییه و
ئازاریش که م نابیتته وه، به لام ئه وانه ی تاکپه رستن (خوایه رستن) له نیو ئاگر
بهرده وام نابن و دینه دهره وه و ده چنه به ههشت، له نایه تی 108 له هه مان
سوورده ده فهرموی: ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ إِلَّا﴾ بؤ به ههشتیه کانه قهت نامرن هه میشه زیندوون و لییان نابریت
﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾

* * *

131- المس

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- مس: جووتیبون (لاقه کردن) ن هر وهکو خوی گه وره ده فره موی: ﴿

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ ﴿

الأحزاب: ٤٩ واته: پیش لاقه کردن (جووت بوون)، هه روه ها له سوور هتی

(البقرة) نایه تی 236 ده فره موی: ﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ

﴿پیش نه وهی لاقه بکه ن و له گهل یه ک جووت بن، هه روه ها چه زره تی مه ری ه مه

(س.خ) له سوور هتی (ال عمران) 47 ده فره موی: ﴿وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشْرٌ ﴿ واته:

می رد لاقه ی نه ک رد ووم، هه روه ها ده فره موی: ﴿أَوْ لَمْ يَمَسِّنِي النِّسَاءُ ﴿ المائدة: ٦

یانی: گهر لاقه تان کرد.

2- المس: پیکا، هر وهکو له سوور هتی (الاعراف) نایه تی 95 ده فره موی: ﴿

قَدْ مَسَّ ءَابَاؤَنَا الصَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ ﴿ هه روه ها له سوور هتی (ص) 41 ده فره موی: ﴿

أَفِي مَسْنَى الشَّيْطَانِ ﴿ هه روه ها له (الحجر) نایه تی 48 ده فره موی: ﴿لَا يَمَسُّهُمْ

فِيهَا نَضَبٌ ﴿ هه روه ها له (الملائكة) 35 و (ق) 38 به هه مان مانا دین.

هه مدیس له سوور هتی (ال عمران) نایه تی 120 ده فره موی: ﴿إِنْ تَمَسَّكُمْ

حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ ﴿ واته: نه گهر پیکان و تووش بوون.

له (براءة) به هه مان مانایه.

3- المس: شَيْت (دين)، هەر وهكو خواى دلوڤان له سووره تى (البقرة)
ئايه تى 275 دهفه رموى: ﴿الَّذِي يَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ واته: شَيْتِى و
دينبوون.

* * *

132- الزخرف

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

- 1- الزخرف: زیپر (ثالتون)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (الزخرف) نایه‌تی 35 ده‌فه‌رموی: ﴿وَزُخْرَفًا﴾ واته: زیپر، هروده‌ها له (بنی اسرائیل- الاسراء) نایه‌تی 93 ده‌فه‌رموی: ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرَفٍ﴾ یانی: زیپر.
- 2- الزخرف: جوان، خوی به‌خشنده له سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 24 ده‌فه‌رموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرَفَهَا﴾ واته: جوانیه‌که‌ی.
- 3- زخرف: جوانکاری، هر وه‌کو له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 112 ده‌فه‌رموی: ﴿زُخْرَفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ واته: پازاندنه‌وی قسه و گوته به‌له‌خوبایی بوون یانی: کافره‌کان.

* * *

133- یصدون

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- یصدون: قه‌ده‌غهی ده‌کن (لینا‌گه‌پین)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (محهمه‌د) (د.خ) نایه‌تی 1 ده‌فه‌رموی: ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واته: ئەو نایینه قه‌ده‌غه ده‌کین که (ئیسلامه)، وه له سووره‌تی (الفتح) 25 ده‌فه‌رموی: ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ نه‌یان‌ه‌یشت بچنه که‌عبه‌ی پیروژ، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الحج) نایه‌تی 25 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾

2- یصدون: به‌ره‌ه‌لستی، له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 61 ده‌فه‌رموی: ﴿رَأَيْتَ الْمُتَنَفِّقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ به‌ره‌ه‌لستیت ده‌کن، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿لَوْ أُرِيتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ المنافقون: ۵ وه له سووره‌تی (النساء) 55 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ﴾ واته: به‌ره‌ه‌لستی له‌ب‌روا ده‌کن.

3- تصدی: پرو وەر‌گیران، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (عبس) ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَن تَصَدَّقَ﴾ ﴿٦﴾ پروت وەر‌ده‌گیر.

4- یصدون: هه‌لا‌قیژه‌ قیژ، خوی گه‌وره له سووره‌تی (الزخرف) ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَمَّا ضَرَبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ ﴿٥٧﴾ هه‌لا‌ی به‌پیکه‌نین و شوخی و گالته‌کردن.

* * *

134- کان

ته فسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- کان: پیویسته، هر وهکو له سووره تی (ال عمران) ئایه تی 79 ده فهرموئ:

﴿لَبَشِّرْ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ﴾ پیویسته ﴿وَمَا كَانَتْ لِمُؤْمِنٍ﴾
 ﴿النساء: 92﴾ ههروهه ده فهرموئ: ﴿أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَا﴾ پیویست نییه
 به باوهردارهروهه ده فهرموئ: ﴿مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا﴾ النور: ۱۶ واته:
 پیویست نیه بو ئیمه.

2- کان: په یوهندی له ئاخاوتن دا، هر وهکو خوا ده فهرموئ: ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾
 ﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ الأحزاب: ۲۷ واته: خوا له سه ره موو شتی به توانایه،
 ههروهه: ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ النساء: ۱۱۱ یان ده فهرموئ: ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾
 سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿النساء: ۱۳۴﴾

3- کان: ئه و، هر وهکو خوی گه وره ده فهرموئ: ﴿كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَتْ فِي﴾
 أَلْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿مریم: ۲۹ ده فهرموئ: ئه وه کییه.

4- کان: ئه وها بوو، هر وهکو خوی مه زن له قورئانی دا له دوو ئایه تدا
 ده فهرموئ: ﴿كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا﴾ مریم: ۵۴ ئه وها بوو ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ﴾
 أَهْلَهُ، بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ ﴿مریم: ۵۵ ههروهه له سووره تی (الكهف)
 ئایه تی 79 ده فهرموئ: ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ واته: باس له
 شتیکی پیشووتر ده کات.

5- كان: بوو، ههروهكو خوا دهفهرموى: ﴿وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ البقرة: ٣٤ له (عم يتساءلون) 19-20 دهفهرموى: ﴿فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ النبأ: ١٩ بوو ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ النبأ: ٢٠ واته: بووه، ههروهها له سوورهتى (المزمل) نايهتى 14 دهفهرموى: ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا﴾ واته: بووه ورده لم و زيخ گهر جولآوه بهدواى يهكدا دهكهون، ههروهها له (الواقعة) دهفهرموى: ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنبَثًّا﴾ وه له (سأل سائل) 8 و 9 دهفهرموى: ﴿تَكُونُ السَّمَاءُ﴾ المعارج: ٨ يانى: دهبى و بوو ﴿كَالْهَلِّ﴾ ٨ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ﴾ المعارج: ٨ - ٩ چيا بووه ﴿كَالْعِهْنِ﴾ واته: خورى، ههروهها له سوورهتى (القارعة) 4 و 5 هه مانا ده به خشى.

* * *

135- كان

ته فسیری به یهك شیوه هاتووه:

كان: ههروهك، خوی گهوره له قورئانی دا له سووردهتی (النساء) ئایهتی 73

دهفه رموی: ﴿كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ﴾ واته: وهك ئه وهی كه موحه به تی یه كتر

نه بووبن، ههروهها خوی مهزن دهفه رموی: ﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ

بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾ یونس: ٢٧ ههروهكو ئه وهی روخساریان

داپوشرا بیئت

* * *

136- الاخذ

ته فسیری به پینج شیوه هاتوره:

1- الاخذ: رهامه ند، له سووره تی (ال عمران) نایه تی 81 ده فهرموی: ﴿

وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۖ﴾ آل عمران: ۸۱ واته: پازی بوون.

ههروه ها له (المائدة) ده فهرموی: ﴿يَتَأْتِيَهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يُسْكِرُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخِرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ بِحَرْفٍ مِنَ الْكَلِمِ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ﴿٤١﴾

وه له (براءة) ده فهرموی: ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ ﴿١٠٤﴾

وه له سووره تی (البقرة) نایه تی 48 ده فهرموی: ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ واته:

لیی وهرناگیری، ههروه ها له (الانعام) نایه تی 70 ده فهرموی: ﴿وَأِنْ تَعَدَّلْ

كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا﴾ دیسان له سووره تی (الاعراف) 199 ده فهرموی: ﴿

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ﴾ رهامه ندبه له سهر زیاده ی سامانتان.

2- الاخذ: به نديخانه، هر وهكو خواى گه وره ده فره رموى: ﴿مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ

نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ﴾ يوسف: ۷۹ واته: چه پسى ناکه ين، يان

ده فره رموى: ﴿مَا كَانَ لِیَأْخُذَ﴾ يوسف: ۷۶ براى چه پس (به ند) بکات.

3- الاخذ: نازار، خواى گه وره له (حم المؤمن) نايه تی 5 ده فره رموى: ﴿فَأَخَذَهُمْ

﴿يَانِی: نازارمدان﴾ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ هه روه ها له سوور ه تی (هود) نايه تی

102 ده فره رموى: ﴿وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ نازار ﴿إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنُ﴾ نازارى

قورس ﴿إِنْ أَخَذَهُ﴾ واته: نازاره كه ی ﴿أَلَيْمٌ شَدِيدٌ﴾ هه روه ها له سوور ه تی

(العنكبوت) نايه تی 40 ده فره رموى: ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنْبِهِ﴾ واته: نازارمان دا.

4- الاخذ: كوشتن، هر وهكو خواى گه وره له سوور ه تی (المؤمن) نايه تی 5

ده فره رموى: ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ بيكوژن.

5- الاخذ: ديلی، هر وهكو خواى گه وره له قورئانى پيروزدا ده فره رموى: ﴿

فَأَقْنُوا الْمَشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ﴾ التوبة: ۵ واته: به ديليان بگرن،

هه روه ها به هه مان مانا له سوور ه تی (النساء) نايه تی 89 ديت كه ده فره رموى:

﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ﴾

* * *

137- باذن الله

تهفسیری به دوو شیوه هاتووه:

- 1- باذن الله: به ئیزنی خودا له شت، له سووردهتی (البقرة) نایهتی 103 دهفه رموی: ﴿وَمَا هُمْ بِضَاكِرِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ واته: گهر خوا ئیزنی له سه ربی، وه له سووردهتی (ال عمران) 145 دهفه رموی: ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ له مردنیدا، ههروهها له سووردهتی (یونس) نایهتی 100 دهفه رموی: ﴿وَمَا كَانَتْ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمَرَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
- 2- الاذن: فه رمان، هه ر وه کو له سووردهتی (النساء) نایهتی 64 دهفه رموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ واته: به فه رمانی خودا، ههروهها له (الرعد) نایهتی 38 دهفه رموی: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِثَايَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ته نهها خوی گه وره ئیزنی له سه ربی بو باوهره که ی.
- وه له سووردهتی (ابراهیم) نایهتی 1 دهفه رموی: ﴿لِنُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ وه هه مان سووردهت و نایهتی 25 دهفه رموی: ﴿تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ واته: به ئه مر و فه رمانی خودا.

* * *

138- السلطان

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- السلطان: به‌لگه، هر وه‌کو خوا ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا

وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾ هود: ٩٦ واته: به‌لگه‌ی پوون.

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانعام) 81 ده‌فهرموی: ﴿مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَیْكُمْ

سُلْطٰنًا﴾ واته: به‌لگه له کتیب دا، هه‌روه‌ها له (الروم) نایه‌تی 35 ده‌فهرموی:

﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَیْهِمْ سُلْطٰنًا﴾ وه له (طس-النمل) نایه‌تی 21 ده‌فهرموی: ﴿أَوْ

لِيَٰتِيَنِّي بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ﴾ واته: به‌لگه‌ی ئاشکرا.

2- السلطان: ده‌سه‌لآت و توانا، هر وه‌کو له سووره‌تی (ابراهیم) نایه‌تی 22

شه‌یتانی به‌دفر ده‌لی وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَیْكُمْ مِّنْ

سُلْطٰنٍ﴾

* * *

139- الرقیب

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الرقیب: پاراستن (پاریزراو)، له سوورده تی (النساء) نایه تی 1 ده فهرموی:

﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ کاره کانتان ده پاریزی، ههروه ها له (الاحزاب)

نایه تی 52 ده فهرموی: ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾

وه له (ق) 18 ده فهرموی: ﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ﴾ واته: قسه و

ئاخافتنه کانی ده پاریزی ﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ له گه لی ئاماده یه،

ههروه ها له سوورده تی (المائدة) 117 ده فهرموی: ﴿كُنْتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾

﴿پاریز هه ر خودایه.

2- رقیب: چاوه پروانی، خوی گه وره له سوورده تی (الدخان) ده فهرموی: ﴿

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾ ئه وان چاوه پرینه بو ئازار، ههروه ها ده فهرموی:

﴿فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾﴾ الدخان: ١٠ واته: چاوه پریشان به.

ههروه ها چه زرده تی (شوعیب) و چه زرده تی (هود) (د.خ) ده فهرموون که خوی

گه وره ده فهرموی: ﴿وَأَرْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ هود: ٩٣ چاوه پرین منیش

له گه ل ئیوه دا بو ئازار چاوه پریم

* * *

140- الی

تهفسیری به سی شیوه هاتوره:

1- الی: له گهل، هر وهكو له سووره تی (النساء) نایه تی 2 دهفرموی: ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ واته: له گهل پاره و پوولتان (سامانتان) ههروه ها له (طسم) دهفرموی: ﴿فَازْسِلْ إِلَىٰ هَرُونَ﴾ واته: له گهل هارون (د.خ) ههروه ها چه زره تی عیسا (د.خ) دهفرموی که خوی گه وره له سووره تی (ال عمران) نایه تی 52 دهفرموی: ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَىٰ اللَّهِ﴾ له گهل خودایه، به هه مان ماناش له سووره تی (الصف) 14 دیت.

2- الی: په یوه ندی به ئاخافتنه وه ههیه، هر وهكو له سووره تی (الانعام) نایه تی 12 دهفرموی: ﴿لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ﴾ واته: بو پوژی قیامت (قالوبه لا).

3- الی: خزمایه تی، هر وهكو خوی گه وره له سووره تی (نوح) 1 دهفرموی: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ ههروه ها دهفرموی: ﴿وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ هود: ٥٠ برای خویمان هودمان (د.خ) په وانه کرد واته: بو (عاد) ههروه ها دهفرموی: ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ هود: ٦١ واته: صالح برای خویمان بو ته موودمان په وانه کرد.

* * *

142- عزیز

تهفسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- عزیز: نابہزی (ناشکی)، خوی گہورہ لہ قورئانی دا دہفہرموی: ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ النساء: ۱۵۸ واتہ: بہہیزہ و نابہزی، ہرودہا لہ (الدخان) بہ نہبوجہل دہفہرموی: ﴿ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ ﴿٤٩﴾ ہرودہا لہ سورہتی (المنافقین) ثایہتی 8 دہفہرموی: ﴿لِيُخْرِجَ الْأَعْرَضُ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ ہرودہا لہ (النساء) 139 دہفہرموی: ﴿أَيَبْنُغُوتَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ﴾ واتہ: توانایی، ہرودہا دہفہرموی: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ فاطر: ۱۰ نہبہزان و پشت نہستووری.

2- عزیز: پایہبہرز، ہر وہکو لہ سورہتی (ص) ثایہتی 82 دہفہرموی: ﴿فِعِزِّكَ﴾ واتہ: بہ بہرزیت، وہ لہ (ہود) ثایہتی 91 دہفہرموی: ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ واتہ: بہ بہرز، ہرودہا دہفہرموی: ﴿بِعِزَّةِ﴾ الشعراء: ۴۴ بہ بہرزی ﴿فِرْعَوْنَ﴾ الشعراء: ۴۴ وہ دہفہرموی: ﴿قَالَتْ وَجَعَلُوا أَعْرَظَ أَهْلِهَا أَذَلَّةً﴾ النمل: ۳۴ وہ دہفہرموی: ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبَا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ﴿٧٨﴾ یوسف: ۷۸ یان ﴿قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي قُلْتُ حَشَ لَلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتْ أَمْرَأَتُ الْعَزِيزِ أَكُنَّ حَاصِصَ الْحَقِّ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ﴿٥١﴾ یوسف: ۵۱

- 3- عزیز: هه‌له‌شه‌یی و لووت به‌رزى، هه‌ر وه‌كو له سووره‌تى (البقرة) ئایه‌تى 206 ده‌فه‌رموى: ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ هه‌روه‌ها له (ص) ئایه‌تى 2 ده‌فه‌رموى: ﴿فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ واته: هه‌له‌شه‌یی و جیاوازی.
- 4- اعزة: توند و توو‌په، هه‌ر وه‌كو خ‌وای گه‌وره له سووره‌تى (المائدة) ئایه‌تى 54 ده‌فه‌رموى: ﴿أَعَزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ واته: توند‌بوون له سه‌ریان.
- 5- عزیز: توند، خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رموى: ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾ التوبة: ۱۲۸ واته: توند، هه‌روه‌ها له سووره‌تى (ابراهيم) ده‌فه‌رموى: ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ تون‌دیکى زۆر، هه‌روه‌ها به‌هه‌مان ماناش له سووره‌تى (الملائكة) 2 دیتن.

* * *

143- هلك

ته فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- هلك: مرد، خوای گه وره له سووره تی (النساء) 176 ده فهرموی: ﴿إِنْ أَمْرُكَ﴾
هَلْكَ ﴿واته: مرد، هه رووها ده فهرموی: ﴿حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ﴾
أَهْلِ الْيَمِينِ ﴿یوسف: ۸۵ یانی: مرد ووه کان، له (بنی اسرائیل) نایه تی 58
ده فهرموی: ﴿وَإِنْ مِنْ قَرِيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ دهین مرینین پیش پوژی
قیامت، هه رووها له (القصص) نایه تی 88 ده فهرموی: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا﴾
وَجْهَهُ ﴿واته: هه موو گیانله بهر یك ده مرئ ته نها خوا نه بییت هه میشه
زیندووه و نامری.

2- الهلاك: سزا، هه ر وه كو له سووره تی (الكهف) نایه تی 56 ده فهرموی: ﴿وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا﴾ واته: گا وره کان نه ته وه کانی پیشوومان
نا زاردا چونکه سته مکار بوون واته: (مشريك) بوون ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا﴾
﴿واته: نازاریان بو کاتیك، وه له سووره تی (الحجر) نایه تی 4 ده فهرموی: ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيَةٍ﴾
﴿یانی: گا وره کانمان نازار نه داوه له پیشوو﴾ إِلَّا وَلَهَا
كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿هه رووها له (القصص) نایه تی 59 ده فهرموی: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ﴾
﴿واته: نازار دراو﴾ حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا ﴿هه رووها ده فهرموی: ﴿وَمَا﴾
كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى ﴿یانی: نازار چیشتووه کان ، دیسان له سووره تی

(الانعام) ئايەتى 6 دەفەرموى: ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ واتە: ئازارماندان
پېيش گاوردەكانى (كافر) مەككە.

3- هلك: گومپراھ، خواى مەزن لە قورئانى دا لە سوورەتى (الحاقة)
دەفەرموى: ﴿هَلَكَ عَنِ سُلْطَانِيَّةٍ﴾ واتە: گومپراھ بوو لە بەلگەكەم.

4- هلك: گەندەلى (بۆگەن)، ھەر وەكو لە سوورەتى (البقرە) ئايەتى 205
دەفەرموى: ﴿وَيُهْلِكُ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ يانى: بۆگەنى دەكا، ھەروەھا
دەفەرموى: ﴿أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأَ﴾ البلد: ٦ واتە: پارە و پووليكى زۆرم بۆگەن
کرد.

* * *

144- قوه

ته فسیری به پینج شیوه هاتوره:

1- قوه: ئامراز (تفاق)، له سوورده تی (الكهف) ئایه تی 95 ده فهرموئ: ﴿

فَاعِينُونِي بِقُوَّةٍ ﴾ واته: به چه ند پیاویک، ههروه ها له (هود) ئایه تی 52

ده فهرموئ: ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ ههروه ها له سوورده تی (النمل) 33

ده فهرموئ: ﴿نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ واته: ژماره.

2- قوه: تیکۆشان و بهرده وامی، ههروه ها له سوورده تی (البقرة) 63

ده فهرموئ: ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ ههروه ها له (الاعراف) 171 هه مان مانا

ده به خشی، هه م دیس ده فهرموئ: ﴿يَخِجَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتِنَاهُ الْحُكْمَ

صَبِيحًا ﴿١٢﴾﴾ مریم: ١٢

3- قوه: جهربهزه و وهگرتن به به هیزی، له (فصلت) 15 ده فهرموئ: ﴿وَقَالُوا

مَنْ أَشَدُّ مَنَا قُوَّةً﴾ به هیزو جهربهزه به ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ

قُوَّةً﴾ یانی: به هیز و جهربهزه تهره، ههروه ها له سوورده تی (محهمه د) (د.خ) له

ئایه تی 13 ده فهرموئ: ﴿وَكَايْنٍ مِّنْ قَرِيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرِيكَ﴾ واته:

خه لکه که ی به هیتر و جهربهزه تربوون، له (الروم) 5 هه مان مانا ده به خشی.

4- القوة: توند و به توانا، خوی گه وره له سوورده تی (هود) ئایه تی 66

ده فهرموئ: ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَلْقَوُيْ﴾ توند و به توانایه ﴿الْعَزِيزُ﴾ به هه مان

ماناش له (حم عسق) 16 دیت.

وه له (القصص) نایه تی 76 ده فەر موی: ﴿مَفَاتِحُهُ لِنُزُولِ الْعَصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ﴾

هه روه ها له (حم المؤمن) نایه تی 22 ده فەر موی: ﴿إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدٌ﴾ بى هیز

نابی و ﴿الْعَقَابِ﴾ ئه وه ی سزای له سه ره.

5- القوة: چهك و ته قاندى (هاویشتن) (نیشانشكیڤ)، هه ر وه كو له سووره تی

(الانفال) نایه تی 60 ده فەر موی: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾ واته:

چهك و هاویشتنی و ته قاندى و نیشانشكیڤ.

* * *

145- انشا

ته فسیری به سی شیوه هاتوره:

1- انشا: خولقا، هەر وهکو خوای گه وره ده فهرموی: ﴿مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ الأنعام:

٦ پاش وان ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ الأنعام: ٦ خولقاندمان وه له سوورده تی (الواقعة)

ده فهرموی: ﴿إِنَّا أَنشَأْنَهُمْ إِنشَاءً﴾ ﴿٣٥﴾ خولقاندمان، ههروه ها له (تبارک)

نایه تی 23 ده فهرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ﴾ واته: ئیوهی خولقاند، هه مدیس له

سوورده تی (الانعام) 133 ده فهرموی: ﴿كَمَا أَنشَأَكُمْ﴾ ههروه ها ده فهرموی:

﴿وَنُنشِئُكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ الواقعة: ٦١

2- انشا: پیگه یی (گه وره بوون)، هەر وهکو له سوورده تی (الزخرف)

نایه تی 18 ده فهرموی: ﴿أَوْ مَنْ يُنشِئُ فِي الْحَيَةِ﴾ واته: پیده گا.

3- نشا: هه لسا (پاکشا)، هەر وهکو خوای گه وره له قورئانی پیروزدا له

سوورده تی (المزمل) نایه تی 6 ده فهرموی: ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ واته: هه لسانی

شه وان.

* * *

146- البأس

ته‌فسیری به سیّ شیوه‌ها تووه:

1- البأس: ئازار، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (المؤمن) ئایه‌تی 84 ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ واته: ئازارمان له‌ دونیادا ﴿قَالُوا أَمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ﴾ هه‌روه‌ها له‌ سووره‌تی (الانبياء) 12 ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ وه‌ له‌ سووره‌تی (المؤمن) ده‌فه‌رموی: ﴿فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا﴾ ده‌فه‌رموی: ئازاری خودا.

2- البأس: هه‌ژاری و ده‌ستکورتی، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ﴾ واته: هه‌ژاری و ده‌ستکورتی، وه‌ له‌ سووره‌تی (الانعام) ئایه‌تی 42 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ﴾ هه‌مدیس له‌ (الاعراف) ئایه‌تی 94 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرِيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ﴾ یانی: هه‌ژاری.

3- البأس: شه‌پ، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (النساء) 84 ده‌فه‌رموی: ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ واته: شه‌پی کافران (گاواره‌کان) وه‌ له‌ سووره‌تی (النمل) 33 ده‌فه‌رموی: ﴿نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ دیسان له‌ سووره‌تی (البقرة) ئایه‌تی 177 ده‌فه‌رموی: ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ واته: کاتی شه‌پکردن، هه‌روه‌ها له‌ سووره‌تی (الحشر) ئایه‌تی 14 ده‌فه‌رموی: ﴿بَأْسُهُم بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾

❁ واته: گهر شه‌پکردن له میانه‌ی مونا فقه‌کان و جوله‌که‌کان پوویدا و توند
دهبی.

* * *

147- التفصیل

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- التفصیل: پوونکردن، هر وهکو له سوورده تی (یوسف) نایه تی 111 ده فهرموی: ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ ههروه ها ده فهرموی: (وموعظة و تفصیلا) یانی پوونکردنه وه ﴿لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ الأعراف: ۱۴۵ ههروه ها له هه مان سوورده ده فهرموی: ﴿يَكْتَبُ فَصَّلَنَّهُ عَلَى عِلْمٍ﴾ الأعراف: ۵۲ واته: پوونمانکرده وه.

ههروه ها له سوورده تی (هود) نایه تی 1 ده فهرموی: ﴿كَتَبَ أَحْكَمَتْ آيَتُهُ ثُمَّ فَصَّلَتْ﴾ واته: پوونکراوه، له (بنی اسرائیل) نایه تی 12 ده فهرموی: ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلَنَّهُ تَفْصِيلاً﴾ به پوونکردنه وه پوونمان کرده وه، ههروه ها له سوورده تی (الانعام) نایه تی 114 ده فهرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ پوون بووه.

2- التفصیل: جیاوازی (له میانه ی دوو شت)، هر وهکو له سوورده تی (الأعراف) 133 ده فهرموی: ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾ دیارکراو.

ههروه ها ده فهرموی: ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ﴾ ﴿٩٤﴾ یوسف: ۹۴

خوای گه وه له قورئانی پیروژدا و له سوورده تی (المرسلات) ده فهرموی: ﴿لِيَوْمِ الْفَصْلِ﴾ ﴿١٣﴾ واته: پوژی پوونکردنه وه له میانه ی خه لکی، هه مدیس له

هه مان سوورەت دەفەر موی: ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ ﴿١٤﴾ المرسلات: ١٤ واتە:
بەیان کردنی جیاوازی لە نیاوان خەلکی، هەندیک بۆ بەهەشت و هەندیک تر
بۆ دۆزەخ کە دەفەر موی: ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَتًا﴾ ﴿١٧﴾ النبأ: ١٧
هەر وەها لە (الدخان) دەفەر موی: ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ﴿٤٠﴾
لە دادگایکردن بۆ خەلکە کە پوون دەبیتهوه.

* * *

148- اُحد

ته‌فسیری به سیّ شیوه هاتووه:

1- اُحد: خَوای گه‌وره (جل جلاله)، هەر وه‌کو خَوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿

أَيَحْسَبُ ﴿ مَرْوَةٌ ﴿ أُنَ لَّنْ يَقْدَرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴾﴾ البلد: 5 واده‌زانی خوا توانای له‌سه‌ر

نییه، یان ده‌فه‌رموی: ﴿أَيَحْسَبُ أَنْ لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ﴾ ﴿٧﴾ البلد، واته: زاتی خوا.

2- اُحد: پیغه‌مبه‌ر (د.خ)، خَوای دلوفان ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾

﴿الحشر: ١١﴾ چونکه مونا‌فیه‌کان (دوو پوو) هەر‌گیز ملکه‌چ نابن بو پیغه‌مبه‌ر

(د.خ)، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَكُونُ عَلَى أَحَدٍ﴾

آل عمران: ١٥٣ واته: پیغه‌مبه‌ر (د.خ).

3- اُحد: بیلال (ر.خ) که بانگ‌بیژنی پیغه‌مبه‌ر (د.خ) بوو، هەر وه‌کو خوا

ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى﴾ ﴿١٩﴾ اللیل: ١٩ واته: چه‌زهرتی بیلال

﴿عِنْدَهُ﴾ واته: لای ئه‌بو به‌کری سه‌دیق (ر.خ) که ئازادی کرد ﴿مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى﴾

* * *

149- الخلق

ته‌فسیری به‌حهوت شیوه‌هاتووه:

1- خلق: ئاین، هەر وه‌کو له سووره‌تی (النساء) ئایه‌تی 119 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُرْهِمُهُمْ فَلْيَغْيِرْ خَلْقَ اللَّهِ﴾ واته: ئایینی خوا (ئهو وه‌قه‌سه‌ی شه‌یتانی بوو) وه له سووره‌تی (الروم) ئایه‌تی 30 ده‌فه‌رموی: ﴿لَا بُدَّيْلَ لِيَخْلُقَ اللَّهُ﴾ واته: ئایینی خودا.

2- الخلق: خوو (دروژنی)، هەر وه‌کو له (الشعراء) ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ هَذَا إِلَّا خَلْقُ الْأَوَّلِينَ﴾ درو‌یه‌کانی پیشووه. له سووره‌تی (العنکبوت) ئایه‌تی 17 ده‌فه‌رموی: ﴿وَتَخْلُقُونَ أَفْكَاءَ﴾ درو‌ی هه‌لده‌به‌ستن، هه‌روه‌ها له (ص) ئایه‌تی 7 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ هَذَا إِلَّا آخِلَقُ﴾ یانی بۆ خو‌ی ده‌لی و درو‌ هه‌لده‌به‌ستی.

3- الخلق: وینه، هەر وه‌کو خو‌ای گه‌وره به‌حه‌زهره‌تی عیسا (د.خ) له سووره‌تی (المائدة) 110 ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ واته: وینه‌ی بالنده به‌قو‌ر ده‌کی‌شن، وه هه‌مان مه‌به‌ست له سووره‌تی (ال عمران) و له سووره‌تی (النحل) ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الفرقان) ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ ءَالِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾

4- الخلق: قسه پیکردن، خوی گه وره ده فره رموی: ﴿أَنطَقَ كُلُّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ فصلت: ۲۱ له دنیا قسه ی پیکردن.

5- الخلق: دانان، هر وه کو له سوورده تی (الشعراء) نایه تی 166 ده فره رموی: ﴿وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ﴾ واته: نه وه ی خودا بو ی دانا ون، زی ی نه کانی خوتان.

6- الخلق: زیندوو بوونه وه، هر وه کو له سوورده تی (الصافات) 11 ده فره رموی: ﴿أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ﴾ ژیا نه وه له ناخیره ت (قیامه ت) پوژیی دوی. هروه ها ده فره رموی: ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ یس: ۸۱

7- الخلق: خولقاندن له دنیا دا، خوی گه وره ده فره رموی: ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ الأنعام: ۱ خولقانی که هیچ نه بوون، هروه ها له سوورده تانه ی خواره وه به مانای زیندوو بوونه وه دیتن:

الاعراف نایه تی 54- یونس نایه تی 3- الاحقاف نایه تی 33- الحديد نایه تی 4 هروه ها ده فره رموی: ﴿خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ﴾ المؤمنون: ۱۲ واته: نه و کاته ی خودا نه وانه ی خولقاند له دنیا دا.

* * *

150- اذان

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- اذان: گویگرتن، خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۖ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۖ﴾ الانشقاق: ۱ - ۲ یانی: گویگرت له خوای خوئی، هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۖ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۖ﴾ الانشقاق: ۴ - ۵ گویگرت و ده‌بی گویبگری، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (فصلت) 47 ده‌فهرموی: ﴿قَالُوا أَأُذِنَّاكَ مَا مِمَّا مِنْ شَهِيدٍ﴾ واته: گویرایه‌لبن.

2- اذان: بانگه‌واز، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿فَأَذِّنْ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ﴾ الأعراف: ۴۴ واته: بانگه‌واز کرا له میانی به‌هه‌شت و ئاگر ﴿أَنْ لَّعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ الأعراف: ۴۴ هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿أَذِّنْ مُؤَذِّنٌ آيَتَهَا أَلْعِزُّ﴾ یوسف: ۷۰ وه له سووره‌تی (الحج) ئایه‌تی 27 ده‌فهرموی: ﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ﴾

* * *

151- نای

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- نای: دوورکه‌وتنه‌وه (دوورکه‌په‌رین)، خوی گه‌وره له (بنی اسرائیل)

نایه‌تی 83 ده‌فه‌رموی: ﴿وَنَّا بِجَانِبِهِ﴾ دوورکه‌وته‌وه، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿

وَنَّا بِجَانِبِهِ﴾ فصلت: ۵۱ وه له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 26 ده‌فه‌رموی: ﴿

وَيَتَوَلَّوْا عَنَّهُ﴾ واته: خویان لی دوورده‌که‌نه‌وه.

2- تنیا: ولا تنیا: بی هیژ مه‌بن، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (طه) 42 دیار ده‌بی

وه له سووره‌تی (القصص) نایه‌تی 76 ده‌فه‌رموی: ﴿لَنُؤْثِرَنَّ بِالْعَصْبَةِ﴾ که

نه‌توانی سامانه (پاره‌که) هه‌لگری.

* * *

152- الرجم

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الرجم: کوشتن، له سووره‌تی (یس) نایه‌تی 18 ده‌فهرموی: ﴿لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُوا لَرْجِمَنَّكُمْ﴾ واته: ده‌تانکوژین، هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿وَإِنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ﴾ ﴿٢٠﴾ الدخان: ٢٠ ده‌کوژن، وه له سووره‌تی (هود) نایه‌تی 91 ده‌فهرموی: ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرْجَمَنَّكَ﴾ ده‌مانکوشتی.

2- الرجم: هاویشتن، خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلْنَاهَا رَجُومًا لِلشَّيْطَانِ﴾ الملك: ٥ واته: هه‌ساره‌کان بو شه‌یتانه‌کان ده‌هاویژی، هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ﴿الكهف: ٢٢﴾

3- الرجم: جنیو، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (مریم) نایه‌تی 46 ده‌فهرموی: ﴿لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُ لَأَرْجَمَنَّكَ﴾ جنیوت پی ده‌دهین.

4- الرجم: له‌حنه‌ت (نه‌فره‌ت)، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (النحل) نایه‌تی 98 ده‌فهرموی: ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾

* * *

153- الصلاح

ته‌فسیری به‌حهوت شیوه‌هاتووه:

1- الصلاح: برّوا، هه‌ر وه‌کو له‌ سووره‌تی (الرعد) نایه‌تی 23 ده‌فه‌رموی:

﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ﴾ هه‌روه‌ها له‌ سووره‌تی (المؤمن) نایه‌تی 8 ده‌فه‌رموی:

﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ﴾ واته: ئه‌وه‌ی برّوای هی‌نا، هه‌روه‌ها له‌ سووره‌تی

(النور) نایه‌تی 32 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ﴾ واته: برّواداران

ئه‌وانه‌ی کۆیله‌تانن، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ

الصَّالِحِينَ﴾ النمل: ۱۹ یانی: برّواداران، وه‌ له‌ سووره‌تی (یوسف)

نایه‌تی 101 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالْحَقِّنِي بِالصَّالِحِينَ﴾ به‌ برّواداران.

2- الصلاح: باشی پایه‌ (شوین)، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ﴾ یوسف: ۹ واته: شوین و پایه‌تان له‌لای باوکتان

باش ده‌بیّت، وه‌ له‌ سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 130 ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنَّهُ فِي

الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ﴾ پله‌ و پایه‌ی له‌لای زاتی خودای گه‌وره‌، به‌هه‌مان

ماناش له‌ سووره‌تی (النحل) ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَتَيْنَهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ

لِمَنِ الصَّالِحِينَ﴾ ﴿١٢٢﴾

3- الصلاح: به‌زیمی (میهره‌بان)، هه‌ر وه‌کو خوای به‌خشنده‌ و مه‌زن له‌

قورئانی پیروژدا و له‌ سووره‌تی (القصص) نایه‌تی 27 ده‌فه‌رموی: ﴿

سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ واته: به‌ میهره‌بانی بم له‌ گه‌لتا،

ههروه‌ها چه‌زهرتی موسا (د.خ) به‌برای خوئی چه‌زهرتی (هاروون) (د.خ)
ده‌لی، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ﴾ الأعراف:

۱۴۲ واته: به‌زه‌ییٔ پییان بیته‌وه و به‌نهرم و نیانبه له‌گه‌لیاندا.

4- الصلاح: ریکی له خولقاندن (مندالی بی خه‌وش) ته‌ندروست باش، هه‌ر

وه‌کو خوای دلوقان له قورئانی پیروژدا ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْنَ عَاتَيْنَا صَلَاحًا﴾

الأعراف: ۱۸۹ واته: نه‌گه‌ر مندالیکی ته‌ندروست باش و له وینه‌ی مروقه‌ پیمان

ببه‌خشی ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ﴿۱۸۹﴾ فَلَمَّا آتَاهُمَا صَلَاحًا﴾ الأعراف: ۱۸۹ -

۱۹۰ واته: ریکی له خولقاندن.

5- الصلاح: چاکه‌کردن، نه‌ویش فه‌رمووده‌ی حوزهرتی شوعه‌یبه (د.خ) که

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ﴾ هود: ۸۸ یانی: تا بتوانم و

پی‌مبکری چاکه‌ی بکه‌م.

6- الصلاح: گوپرایه‌لی، هه‌ر وه‌کو یه‌زدانی مه‌زن له سووره‌تی (البقرة)

نایه‌تی 11 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾ واته: گوپرایه‌لی زاتی خودای

گه‌وره‌ین له‌سه‌ر خاکدا.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ الأعراف: ۵۶

واته: پاش گوپرایه‌لی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ البقرة: ۸۲ نه‌وانه‌ی

گوپرایه‌لی زاتی خوا بوون که نه‌مریان پی‌کرا‌بوو.

7- الصلاح: ده‌ستپاکی (پازگری)، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا

صَالِحًا﴾ الكهف: ۸۲ واته: ده‌ستپاک بوو.

* * *

154- اظهار

ته فسیری به ههشت شیوه هاتوو:

1- ظهر: دیار، خوای گه وره له سوورده تی (النور) نایه تی 31 ده فهرموی: ﴿وَلَا يُبْدِيكَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ واته: دیاربوونی ههردوو له پ و پوو، ههروه ها له سوورده تی (الروم) نایه تی 41 ده فهرموی: ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ ههروه ها له سوورده تی (المؤمن) نایه تی 26 ده فهرموی: ﴿أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ ههروه ها هه مدیس له سوورده تی (الروم) نایه تی 7 ده فهرموی: ﴿يَعْلَمُونَ ظَهْرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ واته: له مووچه و کیلدر او ده کانیا ن دیار ده که وی له برژیو و ژیا نیاندا.

2- اظهار: پیرا که یاندن، خوای گه وره له (لم تحرم) نایه تی 3 ده فهرموی: ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ واته: خوای گه وره نهو نهینییه ی بو پیغه مبه رمان (د.خ) ئاشکرا کرد، ههروه ها له (قل اوحی) ده فهرموی: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ ههروه ها له سوورده تی (الکف) نایه تی 20 ده فهرموی: ﴿إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا﴾ گهر ئاگادار بوون ﴿عَلَيْكُمْ﴾

3- یظهرون: بهرز بوون، هه ر وه کو له سوورده تی (الزخرف) نایه تی 33 ده فهرموی: ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ بهرز ده بنه وه بو سهر خانی، ههروه ها له سوورده تی (الکف) نایه تی 97 ده فهرموی: ﴿فَمَا أَطْلَعُوا أَنْ يُظْهَرُوهُ﴾ بلندی ن بو ئه وه ی بیگه نی،

4- التظاهر: هاوکاری (یارمه‌تیدان)، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿

وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ یانی: یارمه‌تیدان، هه‌مان ماناش له سوورده‌تی

(القصص) 17: ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ﴾ ﴿١٧﴾ یانی:

ده‌بنه یارمه‌تیدهر بۆ پی‌یغه‌مبه‌رمان (د.خ).

له‌سوورده‌تی (بنی اسرائیل) نایه‌تی 88 ده‌فهرموی: ﴿وَلَوْ كَانَتْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

ظَهِيرًا﴾ یارمه‌تیده‌ربن، له سوورده‌تی (الفرقان) نایه‌تی 55 ده‌فهرموی: ﴿

وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا﴾ وه له سوورده‌تی (سبأ) نایه‌تی 22 ده‌فهرموی: ﴿

وَمَا لَهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ﴾ وه له سوورده‌تی (الاحزاب) نایه‌تی 26 ده‌فهرموی: ﴿

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ﴾ ئه‌وانه‌ی یارمه‌تیده‌ربوون.

5- اظهار: بلندی، خوی گه‌وره له سوورده‌تی (براءة) 33 ده‌فهرموی: ﴿هُوَ

الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ واته:

ئیسلام له‌سه‌ر هه‌موو ئاینه‌کانی تر بلندتر ده‌بی، به‌هه‌مان شی‌وده‌ش له

سوورده‌تی (الصفا) 10 و (الفتح) 28 هه‌روه‌ها له سوورده‌تی (المؤمن)

نایه‌تی 29 ده‌فهرموی: ﴿يَقَوْمِ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ هه‌روه‌ها

ده‌فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ

أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا تَطَافُةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَافِةٌ

فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ ﴿١٤﴾ الصف: ١٤

6- بظاهر: پووچ، هەر وهکو له سوورەتی (الرعد) نایەتی 33 دەفەرموی: ﴿أَمْ يَظْهَرُ مِنَ الْقَوْلِ﴾ قسەى پووچ و کە دەیانوت خوا شەریکی هەیه بەقسەى پووچ و نارهوا، وه له سوورەتی (المجادلة) نایەتی 3 دەفەرموی: ﴿وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نَسَائِهِمْ﴾

7- اظهارهم: نموونههینانهوه، هەر وهکو له سوورەتی (هود) نایەتی 92 دەفەرموی: ﴿وَأَتَّخِذْتُمُوهُ وَرَاءَ كُمُ ظَهْرِيًّا﴾ واتا: واتان دەکرد کە خوا دیاربى و ریزتان لینهدهنا و ریزتان لهی تر دهگرت، ههروهها له سوورەتی (البقرة) نایەتی 101 دەفەرموی: ﴿كَتَبَ اللَّهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾

8- تظهرون: نیوهی پۆژ، هەر وهکو خوای گهوره دەفەرموی: ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ واتە: نوێژی یهکهه لهکاتی نیوهی پۆژدا، ههروهها له سوورەتی (النور) نایەتی 58 دەفەرموی: ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ﴾ واتە: نیوهی پۆژ (پۆژ دژی شهوه).

* * *

155- حتی

ته فسیری به سی شیوه هاتووہ:

1- حتی: بۆ(تا)، هەر وهکو له سوورەتی (یونس) دەفەرموی: ﴿لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ یونس: ۹۸ واتە: تا کاتی مردنیان، هەروەها له (الذاریان) نایەتی 43 دەفەرموی: ﴿إِذْ قِيلَ لَهُم تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ بۆ کاتی ئەجەلیان، وه له (قد افلح) دەفەرموی: ﴿فَذَرُهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ واتە: بۆ کاتی خۆرەهەلات.

2- حتی: ئەو کاتە، خوای گەوره دەفەرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْشَسَ الرَّسُولُ يَوْسُفَ: ۱۱۰ واتە: ئەو کاتە پێغەمبەرەکان (د.خ) بۆ هیوابوون له بپوای نەتەوهکانیان، وه له سوورەتی (الانبیاء) نایەتی 96 دەفەرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ﴾ وه له (قد افلح) نایەتی 64 دەفەرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ هەروەها له سوورەتی (هود) نایەتی 40 دەفەرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ﴾

3- حتی: نزیك بوو (ئەو کاتە که شتەکه دەبی)، هەر وهکو له سوورەتی (براءة) دەفەرموی: ﴿قَنِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ واتە: له گەلیان به شه‌رپین تا سەرانه ددهن چونکه ئەو کاتە هی ئەوانه، یان دەفەرموی: ﴿فَقَنِلُوا الَّذِينَ بَغَىٰ

حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ﴿الحجرات: ٩﴾ وَهُوَ لَهُ سُورَتُهُ (الأنفال) نَائِيَةً 39
 دَهْفَه رَمَوِي: ﴿وَقَبِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةً﴾ وَاتِهِ: تَا نَهْمَانِي شِيرِك بُو
 خُودَا پَهِيدَا كَرْدَن، بَه هَه مَان مَانَا لَهُ سُورَتُهُ (البقرة) 214 دَهْفَه رَمَوِي: ﴿وَزُلْزِلُوا حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ﴾

* * *

156- الانفس

ته فیسری به شهش شیوه هاتوه:

1- الانفس: دلّه کان، هر وهکو له سوورتهی (النجم) نایه تی 23 ده فهرموی:
﴿وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ﴾ واته: دلّه کان، وه له سوورتهی (یوسف) نایه تی 53
ده فهرموی: ﴿وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِيْ﴾ واته: دلّم ﴿إِنَّ النَّفْسَ﴾ ئه ی: وه دلّیش
﴿لَأَمَّارَةٌ﴾ بوجهسته ﴿بِالسُّوءِ﴾ وه له سوورتهی (ق) نایه تی 16 ده فهرموی:
﴿وَنَعْلَمُ مَا تُسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ واته: دلّی، ههروهه ده فهرموی: ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا
فِيْ نُفُوسِكُمْ﴾ الإسراء: ۲۵ واته: دلّه کانیان.

2- الانفس: مروّڤ، هر وهکو له سوورتهی (المائدة) نایه تی 45 ده فهرموی:
﴿النَّفْسَ بِالنَّفْسِ﴾ واته: مروّڤ به مروّڤ، ههروهه ده فهرموی: ﴿مَنْ قَتَلَ
نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ المائدة: ۳۲ یانی: مروّڤیک له جیاتی مروّڤیکی تر.

3- انفسکم: له ئیوه دا، ئه مه یش له فهرمووده ی خوی گه وره به دیار ده که وی
که ده فهرموی: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ التوبة: ۱۲۸ واته:
له ئیوه و له ره گه ی ئیوه دا.

4- انفسکم: ئه وانه ی له ئایینی ئیوه ن، خوی گه وره له سوورتهی (النساء)
نایه تی 29 ده فهرموی: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ واته: یه کدی مه کوژن ئه وانه ی
له سه ر دین و ئایینی خو تانن، ههروهه له سوورتهی (النور) نایه تی 61
ده فهرموی: ﴿فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ﴾ یانی: خو به خو یی و له یه کتری ئه وانه ی
له سه ر ئاینتانن.

5- الانفس: پوحي (گیان) مروۓ (ژیانی له کاتی پوچ کیشانی دا)، هەر وهکو له سووره تی (الانعام) نایه تی 93 ده فهرموی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ﴾ ❀ یانی: روحتان له کاتی مردندا، یان ده فهرموی: ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾ ❀ الزمر: ۴۲

6- انفسکم: تقتلون انفسکم: له گهل یه کتری، هەر وهکو خوی گه وره له سووره تی (البقرة) نایه تی 85 ده فهرموی: ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقُولُونَ أَنْفُسَكُمُ﴾ ❀ واته: یه کدی ده کوژن.

* * *

157- ال

تهفسیری به سی شیوه هاتووه:

1- ال: که سوکار (نه ته وهی ئال فرعون)، هر وهکو خوای گه وره ده فره رموی:
﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ ﴿٤١﴾ القمر: ٤١ واته: فیره ونی قوبتی، وه له
سوورتهی (حم المؤمن) نایه تی 46 ده فره رموی: ﴿أَدْخُلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
الْعَذَابِ﴾ واته: قه ومه که ی له کهس و کاری و فیره ونیش له گه لیان بیت ﴿
أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ هه روه ها ده فره رموی: ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
غافر: ٢٨ واته: قهومی فیره ون.

2- ال: خانه واده ی پیاو، هر وهکو یه زدانی مه زن ده فره رموی: ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾
﴿يَجْنَحُهُمْ سِحْرٍ﴾ ﴿٣٤﴾ القمر: ٣٤ واته: چه زره تی لوت (د.خ) و هر دوو کچه که ی
سپیده ی زوو پرگارمان کردن، هه روه ها له سوورتهی (الحجر) ده فره رموی: ﴿
فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ ﴿٦١﴾ واته: چه زره تی لوت (د.خ) و کهس و
کاره که ی و ته نها خیزانه که ی نه بی.

3- ال: وه چه (نه وهی پیاو)، هر وهکو خوای گه وره له قورئانی پیروژدا و له
سوورتهی (ال عمران) ده فره رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ﴾
﴿وَأَلَّ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ ﴿٢٣﴾ واته: چه زره تی ئیسماعیل (د.خ) و چه زره تی
یه عقوب (د.خ) و نه وه کان و ئال عمران واته: چه زره تی موسا (د.خ) و چه زره تی
هاروون (د.خ) که خوای گه وره هه لیبژاردن بو ئه و په یامه پیروژانه ی که بو

رۇڭگارى ئەوان بوون ھەروەك دەفەرموى: ﴿ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

﴿٣٤﴾ آل عمران: ۳۴

* * *

158- النجم

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- النجم: هه ساره (ئهستییه)، هه وهکو خوای گه وره دهفه رموی: ﴿النَّجْمُ

الْثَّاقِبُ ﴿٢﴾﴾ الطارق: ٣ واته: هه ساره ی تیشکدار، هه روها دهفه رموی: ﴿

وَعَلَمَتْ بِالْجَمِّ هُمْ يَسْتَدُونَ ﴿١٦﴾﴾ النحل: ١٦ هه روها له سوورته ی

(الصافات) دهفه رموی: ﴿فَطَرْنَظَرَةً فِي الْجُومِ ﴿٨٨﴾﴾ له ئهستییه کان.

2- النجوم: ئهستییه کانی قورئان که هاته خواره وه، هه وهکو خودای مه زن

دهفه رموی: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾﴾ النجم: ١ واته: ئهستییه کانی قورئان ئه و

کاته ی هه زه ته ی جوبریل (د.خ) دایده به زینی به ئایه ت ئایه ت یان سوورته

سوورته یان پتر، یان دهفه رموی: ﴿فَلَا أَقْسَمُ بِمَوَاقِعِ الْجُومِ ﴿٧٥﴾﴾ الواقعة:

٧٥ ئه و کاته ی که هه زه ته ی جوبریل دایده به زینی بو هه زه ته ی محمه د (د.خ).

3- النجم: ده وهن (گژوگیا) پوهه کی بی لق، الشجر (پوهه کی به لق و پو)،

هه وهکو له سوورته ی (الرحمن) دهفه رموی: ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾﴾

* * *

159- النشوز

تهفسیری (النشوز) به چوار شیوه هاتووه:

1- النشوز: سه‌ریچی، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌ور له قورئانی پیروژ و له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 34 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُمْ﴾ یانی: ئەوانه‌ی (ئافره‌ته‌کان - خیزانتان) سه‌ریچی‌ده‌که‌ن ﴿فَعِظُوهُمْ﴾ تا کۆتایی نایه‌ت.

2- النشوز: کارتی‌کردن (هه‌ستکردن)، ئەو ئافره‌تی هه‌ستی کرد که هاوسه‌ره‌که‌ی (سه‌رده‌ره‌که‌ی) ژنیکی به‌سه‌ر به‌ینی و کاریتی‌کرد، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له قورئانی پیروژدا ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنْ أَمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا﴾ النساء: ۱۲۸ واته: که زانی ئافره‌تیکی کاری تیده‌کا، ئافره‌تیکی تری به‌سه‌ر ئەو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا﴾ النساء: ۱۲۸ به‌پاره.

3- النشوز: هه‌ستان، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا قِيلَ ائْشُرُوا فَاَئْشُرُوا يَرَفَعِ اللَّهُ﴾ المجادلة: ۱۱ واته: هه‌ستن له دانیشتنه‌کانتاندا.

4- النشوز: ژیان، هه‌ر وه‌کو به‌خشنده و میهره‌بان ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنْظِرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ﴾ البقرة: ۲۵۹ واته: چۆن ده‌یژینی‌نه‌وه (ده‌یه‌ینی‌نه‌ ژیان).

* * *

160- الباطل

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الباطل: درو(باقرو)، خوی مه‌زن له سووره‌تی (المؤمن) نایه‌تی 78 ده‌فهرموی: ﴿وَحَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ یانی: ئه‌وانه‌ی ئازاری به‌درو ده‌خه‌نه‌وه، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الجاثية) نایه‌تی 27 ده‌فهرموی: ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ﴾ ئه‌وانه‌ی ژیا‌نه‌وه به‌درو ده‌خه‌نه‌وه، وه له سووره‌تی (العنكبوت) نایه‌تی 48 ده‌فهرموی: ﴿إِذَا لَازَتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ واته: درو‌زنه‌كان كه جووله‌كه‌نه، هه‌روه‌ها له (حم السجدة) نایه‌تی 42 ده‌فهرموی: ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ یانی: قورئان ئه‌و شتانه به‌درو ناخاته‌وه كه له كتیبه‌كاني پيشووی ئه‌و هاتوونه، نه پاش قورئان كتیبیک هه‌بی به‌درو بخاته‌وه.

2- الابطال: كه‌مبون له به‌های (چا‌كه‌كه‌ی)، خوی گه‌وره له سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 264 ده‌فهرموی: ﴿لَا تُبْطِلُوا صِدْقَتَكُمْ﴾ كه‌می مه‌كه‌نه‌وه ﴿بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (محمد) (د.خ) نایه‌تی 33 ده‌فهرموی: ﴿الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

3- الباطل: ئه‌وه‌ی بنه‌چه‌کی جی‌گیریان نه‌بی (شیرك)، هه‌روه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (بنی اسرائیل) نایه‌تی 81 ده‌فهرموی: ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ واته: شیرك: شه‌یتان په‌رستی ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ﴾ شیرك ﴿كَانَ زَهُوقًا﴾ چونكه شیرك بنه‌چه‌ی له‌سه‌ر ئه‌رز و نه له ئاسمان لقی نییه، وه له سووره‌تی

(العنكبوت) ئایه تی 52 ده فەر موی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ﴾ واته: شهیتان
 په رسته کان ﴿وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هه روه ها له سوور ه تی
 (النحل) ئایه تی 72 ده فەر موی: ﴿أَفِإِلْبَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ﴾ واته: شهیتان په رستی و
 بپروا به شیرك ده كهن.

4- الباطل: سته م (زۆرداری)، هه ر وه كو له سوور ه تی (البقرة) ئایه تی 188
 ده فەر موی: ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ به زۆرداری ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى
 الْحُكَّامِ﴾

هه روه ها هه مان مانا و مه به سستی له سوور ه تی (النساء) 29 هه یه.

* * *

161- التوفی

ته‌فسیری به سی شپوه هاتووه:

1- التوفی: زیه‌نی مروژ که به‌هوی می‌شکوه شته‌کان ده‌بینی و هه‌روه‌ها خه‌ونه‌کانیش، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ (الأنعام: ۶۰) یان له سووره‌تی (الزمر) ئایه‌تی 42 ده‌فه‌رموی: ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾ هه‌ل‌کی‌شان‌ی نه‌فس له‌کاتی مردنی دا چونکه مروژ ژیان و رۆح و نه‌فس (ده‌روون) ی هه‌یه، گه‌ر نووست و خه‌وت ئه‌وا ده‌روون دیته‌ ده‌ری و چونکه هوشمه‌ندبوون هه‌ر به‌وه و تیشکی بۆ جه‌سته هه‌یه، گه‌ر خوای دل‌وفان بیه‌وی بیم‌رینی ئه‌وه نه‌فسه‌که‌ی که ده‌رچووه ده‌یگری و رۆحیش هه‌ل‌ده‌کی‌شی وه له‌کاتی نووستنی دا.

2- التوفی: هه‌ل‌کشان به‌ره‌و بردنی خو‌ی بۆ ئاسمان، هه‌ر وه‌کو چه‌زهرتی عیسا (د.خ) ده‌فه‌رموی که خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ (المائدة: ۱۱۷) رۆحت هه‌ل‌کی‌شام بۆ ئاسمان (که زیندوو بوو)، چونکه فه‌له‌کان پاش ئه‌وه‌ی چه‌زهرتی عیسا (د.خ) به‌رز کراوه بوونه فه‌له نه‌ک پاش مردنی، خوا ده‌فه‌رموی: ﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ﴾ آل عمران: ۵۵ یانی: رۆحت هه‌ل‌ده‌کی‌شم له نیو به‌نی ئیسرائیل ﴿وَرَأَيْكَ﴾ آل عمران: ۵۵ بۆ ئاسمان هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره جی به‌جیی کرد.

3- التوفی: هه‌ل‌کی‌شان‌ی روح (مردن)، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (حم المؤمن) ئایه‌تی 77 ده‌فه‌رموی: ﴿فَكَيْفَ تُرِيكَ بَعْضُ الَّذِينَ نَعُدُّهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ فَإِنَّا يُرْجَعُونَ

﴿ غافر: ٧٧ واته: ده تمرینین، هه رووها ده فه رموی: ﴿يَنفِقُكُمْ مِّلْكُ الْمَوْتِ ﴾

السجدة: ١١ هه رووها دیسان ده فه رموی: ﴿الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ النحل: ٢٨

واته: روحیان هه لده کیشتی له (کافره کان) ﴿ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ﴾ النحل: ٢٨

* * *

162- اللام المكسورة

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- اللام المكسورة: بۆ ئه وهی، خوای گه وره ده فهرموی: ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾

السجدة: ٣ بۆ ئه وهی ئاگاداری نه ته وه که ی بکاته وه ﴿مَا أَنذَرْتَهُمْ مِن نَّذِيرٍ﴾ السجدة:

٣ به هه مان مانا له سوورده تی (یس) 6، هه روه ها له سوورده تی (یونس)

ئایه تی 4 ده فهرموی: ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

2- اللام المكسورة: که، هه ر وه کو ده فهرموی: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ﴾

﴿آل عمران: ١٧٩ هه روه ها له سوورده تی (الانفال) ئایه تی 33 ده فهرموی:﴾

﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ ﴿خوای ئازاریان نادا﴾ ﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ یان

ده فهرموی: ﴿وَإِنْ كَانَتْ مَكْرُهُمْ لِنَزُولِ مِنْهُ الْجِبَالِ﴾ ابراهیم: ٤٦

3- اللام المكسورة: نه وه ک، هه ر وه کو خوای گه وره له سوورده تی (النحل)

ئایه تی 55 ده فهرموی: ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا ءَانَيْنَهُمْ﴾ نه وه ک کفری بکه ن، هه ر هه مان

مانا له سوورده ته کانی (العنکبوت) 66 و (الروم) 34.

* * *

163- الخاطئون

ته‌فسیری به سیّ شیوه هاتووه:

1- خاطئین: خه‌تاباران به‌بیّ شیرک، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿اَسْتَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا اِنَّا كُنَّا خٰطِئِينَ﴾ یوسف: ۹۷ واته: گونا‌هبارین به‌بیّ شیرک په‌یدا‌کردن.

2- خاطئین: خه‌تاباران به شیرک کردن، هر وه‌کو یه‌زدانی مه‌زن ده‌فهرموی: ﴿اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهٰمَانَ وَجُنُوْدَهُمَا كَانُوْا خٰطِئِيْنَ﴾ القصص: ۸ گونا‌هبارن به‌شیرک په‌یدا کردن بۆ خوی گه‌وره، یان ده‌فهرموی: ﴿لَا يَأْكُلُهُٗ اِلَّا الْخٰطِئُوْنَ﴾ الحاقة: ۳۷ گونا‌هباران به شیرک.

3- الخطأ: به‌ئه‌نقه‌ست نه‌بووبی، هر وه‌کو له سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 286 خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَّسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا﴾ به‌ئه‌نقه‌ست مان نه‌کردبی، هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿وَمَا كَاَنَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَّقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَاً﴾ النساء: ۹۲ واته: کوشتنه‌که‌ی به‌ئه‌نقه‌ست نه‌بووبی.

* * *

164- مثنوی

تەفسیری بە سى شىۋە ھاتووہ:

- 1- مثنوی: پەناگە، خواى گەورە دەفەرموى: ﴿وَمَثْوٰىكُمْ﴾ محمد: ۱۹ يان دەفەرموى: ﴿وَالنَّارُ مَثْوٰى لَهُمْ﴾ محمد: ۱۲ پەناگەيانە، وە لە سوورەتى (الزمر) ئايەتى 72 دەفەرموى: ﴿فِي سَمْوٰى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ يان دەفەرموى: ﴿فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوٰى لَهُمْ﴾ فصلت: ۲۴ واتە: پەناگەيانە.
- 2- مثنوی: پلە و پایە، ھەر وەکو خواى مەزن دەفەرموى: ﴿رَبِّ أَحْسَنَ مَثْوٰى﴾ يوسف: ۲۳ يانى: پلە و پایەى، يان دەفەرموى: ﴿أَكْرَمِي مَثْوٰى﴾ يوسف: ۲۱ يانى: پایەى.
- 3- مثنوی: نیشتەجى، ھەر وەکو خواى گەورە لە قورئانى پیرۆزدا دەفەرموى: ﴿وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًا﴾ القصص: ۴۵ واتە: خو تو له مەدینە نیشتەجى نەبووبوى تا کاروبارەکانیان بو مەکەییان باس بکەى.

* * *

165- الکلام

ته‌فسیری به پی‌نج شیوه هاتوره:

1- الکلام: قسه‌کردنی خوای گه‌وره له‌گه‌ل به‌نده‌کانی خو‌ی به‌بی‌ سروش،

هر وه‌کو له قورئاندا ده‌فهرموی: ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۴

به‌بی‌ سروش (وه‌حی)، یان له‌و‌ حه‌فتا که‌سه‌ی که حه‌زهرتی موسا (د.خ)

هه‌لیب‌ژاردن له به‌نی ئیسرائیل که خوا ده‌فهرموی: ﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ

يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ﴾ البقرة: ۷۵ گو‌ییان له فهرمووده‌کانی زاتی خوا بوو به‌بی‌

سروش.

2- الکلام: قسه‌ی خودا (به‌سروش) (قورئان)، هر وه‌کو خوای گه‌وره

ده‌فهرموی: ﴿حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَا مَنَّٰهُ﴾ التوبة: ۶ واته: قورئان که به

سروش بو پی‌غه‌مبه‌رمان (د.خ) هاته خواره‌وه.

وه له سووره‌تی (الفتح) نایه‌تی 15 که ده‌فهرموی: ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلِمَ

اللَّهِ﴾ واته: فهرمووده‌کانی خوا بو پی‌غه‌مبه‌ر (د.خ) ﴿قُلْ لَن تَبْعُونَا﴾

3- کلمات الله: زانستی خودای گه‌وره، هر وه‌کو خوای گه‌وره له قورئانی

دا ده‌فهرموی: ﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ الكهف: ۱۰۹ زانست و زانین

و سه‌مه‌ره‌کانی ﴿قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ الكهف: ۱۰۹ واته: پی‌ش ئه‌وه‌ی

زانست و زانین و سه‌مه‌ره‌کانی کو‌تایی پی‌ بیت. هه‌روه‌ها له سووره‌تی

(لقمان) به‌هه‌مان مانا دیت.

4- الکلام: قسه‌ی خولقی‌نه‌ره‌کان له‌کاتی مردنیاندا که ئاده‌میزاد گوئی لی نابیت، هر وه‌کو خوی مه‌زن له‌ قورئانی پیروژدا ده‌فه‌رموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ﴿٩٩﴾ المؤمنون: ٩٩ چونکه: بی باوه‌ره‌کان (کافره‌کان) که مردن هی‌رش‌ی کردنه سه‌ریان ته‌ماشا ده‌کا چاکه‌ی نییه و خراپه و خراپه‌کاری یه‌گجار زوری هه‌یه و سه‌یری چه‌زرتی عیزرائیل ده‌کا، هیوا و ئومید ده‌خوازی بو‌گه‌رانه‌وه‌ی له‌سه‌ر دنیا بو‌ئه‌وه‌ی پروا به‌وه‌ی بهی‌نی که له‌ دونیای به‌درووی ده‌رخست بوو ﴿إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ ﴿المؤمنون: ١٠٠﴾ ئه‌وه‌ی ئاده‌میزاد گوئیان له‌و قسانه‌ نییه، هر وه‌کو قسه‌ی فیرعه‌ونی ئه‌و کاته‌ی ده‌خنکا و مردنی لی نزیک بووه هه‌روه‌کو خوا ده‌فه‌رموی: ﴿قَالَ ءَامَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَامَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ﴾ یونس: ٩٠ ئیمان‌ه‌که‌ی سوود و مفای نه‌بوو له‌ مردندابوو، گهر پیش خنکانی له‌ ئاودا پروای بهی‌نابوایه‌ ئه‌وا سوود و مفای ده‌بوو، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ﴾ ﴿النساء: ١٥٩﴾ واته: به‌ چه‌زرتی عیسا (د.خ) پیش مردنی ئیمانی بهی‌نایه‌ نه‌که‌ له‌کاتی مردنیدا، که مردن هات و پرووی تی‌کرد ئه‌و کات سوودی نییه بو‌یه ده‌بوایه‌ که چه‌زرتی عیسا (د.خ) داوای لی‌کرد ئیمان بهی‌ن تا له‌ دنیا و پزگاریان بوایه، هه‌روه‌ها دیسان خوی دل‌و‌قان ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَيْسَتْ التَّوبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ ﴿النساء: ١٨﴾ واته: شیرک ﴿حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ ﴿النساء: ١٨﴾ پروانیه‌ چاکه و خراپه‌کانی (ئو کاته‌ی ئاده‌میزاد گوئی له‌ ده‌نگی ئه‌و نابیت) ﴿إِنِّي تَبْتُ الْكُفْرَ﴾ ﴿النساء: ١٨﴾ چونکه کافر هر

النساء: ١٨

الأنبياء: ١٢ خويان دانيان به سته می خويان هينا.

۵۱ کہ نازار دابہ زی ﴿اَلْکُنْ وَقَدْ کُنْمُ بِهِ تَسْتَعْجِلُوْنَ﴾ یونس: ۵۱

✿ ✿ ✿

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- الا: دهرهاویشتنه (هه‌لاویردن)، ههر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فهرموئ: ﴿الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ الزخرف: ٦٧ یانی: ئه‌وانه دوزمنی یه‌کتری نین، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الفرقان) ئایه‌تی 68-70 ده‌فهرموئ: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ٦٨ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ٦٩ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ٧٠﴾ الفرقان: ٦٨ - ٧٠ گونا‌هی پی‌ نا‌گا.

2- الا: وه‌کو دهرهاویشتنه (هه‌لاویردن)، ههر وه‌کو خوای مه‌زن له سووره‌تی (الاعراف) ئایه‌تی 188 ده‌فهرموئ: ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ الأعراف: ١٨٨ واته: ئه‌ی محهمه‌د(د.خ) بلی ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ الأعراف: ١٨٨ وه له سووره‌تی (یونس) ئه‌و کاته‌ی که لییان پرس‌ی که‌ی ئازاریان بو دیت‌ه خواری، خوا ده‌فهرموئ: ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ یونس: ٤٩ گهر خوای گه‌وره حه‌ز بکات و به ویستی خو‌ی بی‌ت ئه‌و کات زیانم پی‌ده‌گات ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ یونس: ٤٩ به ئازار، حه‌زره‌تی ئیبراهیم(د.خ) ده‌فهرموئ ههر وه‌کو له سووره‌تی (الانعام) ئایه‌تی 80 خوا ده‌فهرموئ: ﴿وَلَا

أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا ﴿الأنعام: ٨٠﴾ ههروهها چه زره تی
 شوعه یب (د.خ) ده فهرموی هه ره وه کو خوی گه وره له سووره تی (الاعراف)
 نایه تی 89 ده فهرموی: ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا﴾ الأعراف: ٨٩ یانی: بۆ
 شیرکن ده فهرموی: ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ الأعراف: ٨٩ بمانخاته ناوه وهی،
 دیسان ده فهرموی: ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى﴾ الدخان:
 ٥٦ که له دونیا چیژتان، ههروهها ده فهرموی: ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى﴾
 اللیل: ١٩ پاش ئه وهی چه زره تی ئه بوبه کری سه ددیق (ر.خ) چه زره تی بیلالی
 چه به شی نازاد کرد ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى وَلَسَوْفَ يَرْضَى﴾ اللیل: ٢١ ههروهها
 ده فهرموی: ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى
 وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾﴾ الغاشية: ٢١ - ٢٤ دیسان خوی گه وره
 له (قل اوحی الی) نایه تی 26-27 ده فهرموی: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ﴾ الجن: ٢٦
 واته: کاته نازاردان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ الجن: ٢٦ وه له سووره تی
 (سبأ) نایه تی 37 ده فهرموی: ﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى﴾
 سبأ: ٣٧ بهرده وام ده بی ﴿إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ سبأ: ٣٧ بهو کارانه له
 خوی گه وره نزیک ده بنه وه ﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا﴾ سبأ: ٣٧
 3- الا: باسه باسیکه له شتیک، هه ره وه کو خوی گه وره له سووره تی (الحجر)
 ده فهرموی: ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا﴾ الحجر: ٢١ باشیان باس ده کا ده فهرموی: ﴿
 إِنْ نَحْنُ﴾ إبراهيم: ١١ یان ده فهرموی: ﴿إِلَّا بَشَرٌ﴾ إبراهيم: ١١ باس ده کا

هه مديس دهفه رموی: ﴿إِنْ أَنْتُمْ﴾ یس: ۴۷ باسه که ﴿إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ یس: ۴۷

4- الا: جگه (بیجگه)، هر وه کو خوی گه وره له سووره تی (الانبیاء) نایه تی 22 دهفه رموی: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا ءِلَهَةٌ إِلَّا اللَّهُ﴾ واته: جگه له خودا، هه روه ها له (قد افلح) دهفه رموی: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ الصافات: ۳۵ واته: بیجگه له خودا.

هر (لا اله الا الله) ىك له قورئان دا.

* * *

167- وازره

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- وازره: هه لگری، هه وهکو خودا ده فهرموئ: ﴿وَلَا نَزْرُ وَازِرُهُ وَزَرُ أُخْرَى﴾
 الأنعام: ۱۶۴ یانی: کهس گوناھی کهس هه لئاگری، به هه مان مانا له (النجم)
 38 و (الملائكة) 18، وه له سووره تی (الانعام) نایه تی 31 ده فهرموئ: ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ﴾ واته: هه لده گرن به هه مان مانا له سووره تی (النحل) 25.

2- فآزره: یارمه تی، هه وهکو خوی گه وره ده فهرموئ: ﴿فَتَازَرُهُ﴾ الفتح: ۲۹
 واته: یارمه تی دا، وه ده فهرموئ: ﴿وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي﴾ طه: ۲۹ واته:
 یارمه تی ده ﴿أَسْدَدْ بِهِ أَزْرِي﴾ طه: ۳۱

3- وزر: گونا، هه وهکو خوی گه وره ده فهرموئ: ﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ﴾ النحل: ۲۵ واته: گونا هه کانیاں ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ النحل: ۲۵ له گونا.

* * *

168- معجزون

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- معجزین: له پیشه‌وه بوون، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له (حم عسق) نایه‌تی 31 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ الشوری: ۳۱ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ الأنفال: ۵۹ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ التوبة: ۲ پیش‌پرکی بکه‌ن له کاره‌کانتان، هه‌روه‌ها به‌ه‌مان مانا له سووره‌تی (العنکبوت) 22

2- معجزین: ئه‌وانه‌ی خه‌ک له ئیمانه‌ینان لاواز ده‌که‌ن، خوای گه‌وره له سووره‌تی (الحج) نایه‌تی 51 ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِيَّ آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ﴾ الحج: ۵۱ یانی: کاریان له نایه‌ته‌کانی قورئان کرد ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ الحج: ۵۱ هه‌روه‌ها له سووره‌تی (سبأ) ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِيَّ آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ سبأ: ۵ واته: ئه‌وانه‌ی خوایان خه‌ریکی نایه‌ته‌کانی قورئانی خودا ده‌که‌ن ناتوانن.

* * *

169- الدعاء

ته‌فسیری به شەش شیوه‌ها تووه:

1- دعاء: گوفتار، هەر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی (الاعراف) ئایه‌تی 5

ده‌فه‌رموی: ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ﴾ الاعراف: ۵ واته: گوفتار و قسه‌یان ﴿إِذْ جَاءَهُمْ

بِأُسْنَى﴾ الاعراف: ۵

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانبیاء) ئایه‌تی 15 ده‌فه‌رموی: ﴿فَمَا زَالَتْ تِلْكَ

دَعْوَاهُمْ﴾ الانبیاء: ۱۵ ئه‌وه قسه و گوفتاریان بوو تا وتیان ﴿قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا

ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾﴾ الانبیاء: ۱۴ ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَمِيدٍ﴾ الانبیاء: ۱۵

هه‌روه‌ها خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی (یونس) ئایه‌تی 10 ده‌فه‌رموی: ﴿دَعْوَاهُمْ

فِيهَا سُبْحَنَكَ اللَّهُمَّ﴾ یونس: ۱۰ یانی: له به‌ه‌شت ئه‌و کاته‌ی ته‌وح و چه‌زیان

ده‌چیته‌ خ‌واردن: سبحانک اللهم.

2- دعاء: خ‌واپه‌رستی (عیباده‌ت کردن)، هەر وه‌کو یه‌زدانی مه‌زن له

سووره‌تی (الانعام) ئایه‌تی 71 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ الانعام:

۷۱ یانی: عیباده‌ته‌که‌مان بو خ‌وا نه‌بی ﴿مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ الانعام: ۷۱

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (یونس) ده‌فه‌رموی: ﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَنَكَ اللَّهُمَّ﴾

یونس: ۱۰

هه‌روه‌ها له سووره‌تانه‌ش به‌ه‌مان مانا دین که خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رموی:

(بنی اسرائیل) 67 ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَهُ

فَلَمَّا بَجَّكُمُ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾﴾ الإسراء: 67

(العنكبوت) دهفهرموی: ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَنًا وَخُلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾﴾ العنكبوت: ١٧

(طس) دهفهرموی: ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾﴾ القصص: ٨٨

(الفرقان) دهفهرموی: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَمًا ﴿٦٨﴾﴾ الفرقان: ٦٨
 همدیس خوی به خشنده له قورئانی دا دهفهرموی: ﴿قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ الفرقان: ٧٧ نه گهر عیبادهت و خواپه رستیتان نه بوايه.

3- دعاء: بانگه واز، خوی دلوثان دهفهرموی: ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ القمر: ١٠
 بانگه وازی خودای کرد ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ﴾ القمر: ١٠

ههروه ها دهفهرموی: ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٍ ﴿٦﴾﴾ القمر: ٦ واته: بانگبیژ که بانگه واز دهکا، ههروه ها دهفهرموی: ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْجُدُونَ بِحَمْدِهِ﴾ الإسراء: ٥٢ یانی: که چه زه تی ئیسرافیل (د.خ)
 بانگه واز دهکا، همدیس خوی دلوثان دهفهرموی: ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ الأنبياء: ٤٥ واته: بانگه واز.

هروه‌ها له سووره‌تی (الملائكة) نایه‌تی 14 ده‌فرموی: ﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ فاطر: ۱۴ بانگیان بکه‌ن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ فاطر: ۱۴

4- الدعاء: پالپشی، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فرموی: ﴿وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ البقرة: ۲۳ واته: پشت به ه‌ورپیکانتان به‌ستن: نه‌وانه‌ی وه‌کو ئیوه، هه‌مدیس خوی گه‌وره له سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 38 ده‌فرموی: ﴿وَادْعُوا مَنْ أَسْطَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ یونس: ۳۸ به‌هه‌مان ماناش له سووره‌تی (هود) 13 دیت.

5- الدعاء: پرسیار و تیگه‌یشتن، خوی به‌خشنده و دلوقان له سووره‌تی (البقرة) نایه‌تی 68 ده‌فرموی: ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ﴾ البقرة: 6۸ هروه‌ها له سووره‌تی (البقرة) 69 دیسان به‌هه‌مان مانا دیتن.

وه له سووره‌تی (الكهف) نایه‌تی 52 ده‌فرموی: واته: ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ﴾ الكهف: ۵۲ لیټان پیرسن (نه‌وانه‌ خوان) ﴿فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ كه‌خوا نینه.

6- دعاء: پرسیار بو داوا کردن، هر وه‌کو خودی مه‌زن له سووره‌تی (الاعراف) 134 ده‌فرموی: ﴿قَالُوا يَمْوَسَىٰ اَدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ الأعراف: ۱۳۴ پرسیار بکه له خوی خوت، هروه‌ها له سووره‌تی (المؤمن) نایه‌تی 60 ده‌فرموی: ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ واته: داوا بکه‌ن بتان ده‌می، هروه‌ها له هه‌مان سووره‌ت و نایه‌تی 49 ده‌فرموی: ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ داوای لیبکه‌ن ﴿يُخَفِّفْ عَنَّا﴾

170- اعبدوا والعباد

ته‌فسیری (اعبدوا) و (العباد) به سیّ شیوه‌ها تووه:

1- ابعدوا الله: خوا بپهرستن، هر وه‌کو خوی گه‌وره له قورئانی دا ده‌فهرموی به زوبانی حه‌زرتی (صالح)(د.خ) که ده‌فهرموی: ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ هود: ۶۱ یانی: حه‌زرتی (صالح)(د.خ) به‌نه‌ته‌وه‌که‌ی خوی وت: خوا بپهرستن، هه‌روه‌ها له سوورته‌ی (النساء) نایه‌تی ۳۶ ده‌فهرموی: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپهرستن، له سوورته‌ی (نوح) ۳ به‌هه‌مان مانا دیت.

2- یعبدون: گوپ‌رایه‌لن، هر وه‌کو دلوثانی مه‌زن ده‌فهرموی: ﴿أَهْتُلَاءَ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ سبأ: ۴۰ واته: گوپ‌رایه‌لن له شیرک کردن و کوفری، یان هه‌مدیس ده‌فهرموی: ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ سبأ: ۴۱ گوپ‌رایه‌لی بو شیرک کردن.

وه له سوورته‌ی (یس) نایه‌تی ۶۰ خوی به‌خشنده ده‌فهرموی: ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَبْنَیْءَ آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ واته: بو شیرک کردن بو شه‌یتان گوپ‌رایه‌ل مه‌بن.

3- العباد: به‌نده‌کان (کو‌یله‌کان)، خوی به‌رز و توانا له قورئانی دا ده‌فهرموی: ﴿يَعْبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ الزمر: ۵۳ واته: به‌نده‌کانی من، وه له سوورته‌ی (الزخرف) نایه‌تی ۱۵ ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُرَّاءً﴾ یانی: له به‌نده‌کانی، یان ده‌فهرموی: ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ﴾ النور: ۳۲ واته: له کو‌یله و به‌نده‌کانت.

171- الصراط

ته فسیری به دوو شیوه هاتووہ:

- 1- الصراط: پیگا، خوی گه وره ده فہرموی: ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾
الأعراف: ۸۶ واتہ: لہ پیگا کان ، بهه مان ماناش لہ نایہ تی 23 ی سوورہ تی
(الصافات) دیت کہ ده فہرموی: ﴿فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ﴿۲۳﴾ الصافات: ۲۳
- 2- الصراط: نایین (دین)، هر وهکو خوی گه وره لہ (فاتحة) دا ده فہرموی:
﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ﴿۱﴾ یان ده فہرموی: ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ الأنعام:
۱۵۳ واتہ: ناینمه، ههروها لہ هه مان سوورہ ده فہرموی: ﴿وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ
مُسْتَقِيمٌ﴾ الأنعام: ۱۲۶ واتہ: نایینی خوات کہ راست و پهوانه.

* * *

172- اووا

تهفسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- اووا: چوونه پالّ یه کتری (هاتنه رین)، هر وه کو خوی مه زن و به توانا

له قورئانی پیروژدا دهفهرموئ: ﴿ءَاوُوا وَنَصْرُوا﴾ الأنفال: ۷۲ واته:

پیغه مبهریان (د.خ) هیئایه پالّ خوئیان و به سهریان خست.

ههروه ها خوی گه وره دهفهرموئ: ﴿فَأَوْبِكُمْ وَأَيْدِكُمْ﴾ الأنفال: ۲۶ واته:

ئیوهی خسته پالّ خوی.

2- اووا: به کوّتا هاتین، خوی گه وره دهفهرموئ: ﴿أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ﴾ الکهف:

۶۳ که ته و او بووین.

ههروه ها خوی گه وره دهفهرموئ: ﴿فَأَوْرَأَ إِلَى الْكَهْفِ﴾ الکهف: ۱۶ که هاتنه

ئه شکهوت.

* * *

173- الجهاد

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الجهاد: به‌قسه، هر وه‌کو خوی به‌توانا و دلوقان ده‌فرموی: ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ الفرقان: ۵۲ واته: به‌قسه بیّت، وه له سووره‌تی (براءة) نایه‌تی 73 ده‌فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ واته: جیهاده‌کته دژی کافر و دو‌پرووه‌کان به‌قسه بیّت، به هه‌مان ماناش له سووره‌تی (لم تحرم) 4.

2- الجهاد: شه‌کردن به‌چه‌ک، خوی گه‌وره له قورئانی دا ده‌فرموی: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ النساء: ۹۵ یانی: نه‌وانه‌ی له پی‌ی خوادا به‌شه‌ر دین، یان ده‌فرموی: ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ﴾ النساء: ۹۵ نه‌وانه‌ی بو‌خوا و له پی‌ی خوادا ده‌ج‌ه‌نگن ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ النساء: ۹۵

یان هه‌مدیس خوی مه‌زن ده‌فرموی: ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ﴾ التحريم: ۹ واته: به‌شمشیر، به‌هه‌مان ماناش له (لم تحرم) دیت.

3- الجهاد: ئیش (کارکردن)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (العنکبوت) نایه‌تی 6 ده‌فرموی: ﴿وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ﴾ واته: نه‌وه‌ی کار و ئیش و خیر و چاکه ده‌کات بو‌خوی ده‌گه‌پیت‌ه‌وه و سوود و مفای بو‌ده‌بیّت، یاخود ده‌فرموی: ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ العنکبوت: ۶۹ واته: نه‌وانه‌ی بو‌ئییمه (یانی زاتی خوا) کاریان کرد.

ههروها له سوورەتی (الحج) نایەتی 78 دەفەر موی: ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ
جِهَادِهِ﴾ واتە: بەحەق کار بۆ خودا بکەن.

* * *

174- المستضعفون

ته‌فسیری به سیوه هاتووه:

1- المستضعفین: دهرده‌ستکراو (ناچاره‌کان)، هر وه‌کو خوی گه‌وره‌تی له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 97 ده‌فه‌رموی: ﴿كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ واته: ئیمه ناچار بووین و دهرده‌ست بووین، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ﴾ النساء: ۷۵ واته: به‌شه‌پیین له‌بری بی چاره‌کان ﴿مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ النساء: ۷۵ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ﴾ القصص: ۴ واته: هه‌ندی له‌به‌نی ئیسرائیلیه‌کان دهرده‌ست ده‌کرین و ده‌یانکاته به‌نده و کو‌یله، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿وَرِيدُ أَنْ تَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾ القصص: ۵ واته: له‌خاکی میسر بی چاره‌کران، یان هه‌مدیس ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ﴾ الأنفال: ۲۶ ناچاربوون له‌نیو خه‌لکی مه‌که‌دا.

2- المتضعفین: بی هیزه‌کان ئه‌وانه‌ی په‌یره‌وی سه‌رکرده‌کانی خویان ده‌کرد له‌کوفر کردن، هه‌روه‌کو خوی گه‌وره له‌سووره‌تی (سبأ) نایه‌تی 31-33 که باس ده‌کا ده‌فه‌رموی: ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ سبأ: ۳۱ واته: ئه‌وانه‌ی به‌دوای کوفر که‌وتبوون ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكَرُّوا﴾ سبأ: ۳۳

3- المستضعفین: په‌که‌وته‌کان که‌توانای هیچیان نییه، هر وه‌کو خوی گه‌وره له‌قورئانی پی‌رۆدا ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ﴾ التوبة: ۹۱ واته:

په که و ته کان ئه وان هى هيژ و توانايان نيه ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الْذَّيْلِ لَا

يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ﴾ التوبة: ٩١

* * *

175- اول

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- اول: یه‌که‌مین که‌س که پی‌غه‌مبه‌رمانی (د.خ) به‌درو خسته‌وه له جووله‌که‌کان له‌سه‌رده‌می پی‌غه‌مبه‌ر(د.خ)، هه‌روه‌کو خوی گه‌وره به جووه‌کانی مه‌که‌که ده‌لی که ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ البقرة: ٤١ یه‌که‌مین که‌س له جووه‌کان که ده‌یانوت تو پی‌غه‌مبه‌ر(د.خ) نی، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی (له‌هه‌مان نایه‌ت دا) ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآبَتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِنِّي فَاتَّقُونَ﴾ البقرة: ٤١

2- اول: یه‌که‌مین که‌س که پروای به‌خوا هی‌نا له خه‌لکی مه‌که‌که، هه‌ر وه‌کو خوی گه‌وره به پی‌غه‌مبه‌ر (د.خ) له سووره‌تی (الزخرف) له نایه‌تی 81 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ﴾ واته: من یه‌که‌مین که‌سم له خه‌لکی مه‌که‌که پروا به‌خوا ده‌هینم.

هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 14 ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ له خه‌لکی مه‌که‌که، به‌هه‌مان مانا له سووره‌تی (الانعام) دیت، وه له سووره‌تی (الزمر) نایه‌تی 12 خوی گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿لَإِنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ الزمر: ١٢ له خه‌لکی مه‌که‌که.

3- اول: یه‌که‌مین پروادار که بوی ده‌رکه‌وت زاتی خوی گه‌وره له دونیا نابیندری، ئه‌مه‌یش له فه‌رمووده‌ی حه‌زه‌تی موسا (د.خ) به‌دیار ده‌که‌وی: ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ، قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَكِنْ أَنْظُرْ

إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ، فَسَوْفَ تَرِنُنِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا
وَحَرَّ مُوسَى صَعَقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنكَ تُبَّتْ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾
الأعراف: ١٤٣ واته: من يهكه مين باوه پكر اوم كه خوايه تو له دونيادا
نابيندريي.

4- أول: يهكه مين كهس له بهني ئيسرائيل كه برواي به حه زه تي موسا و
حه زه تي هاروون (دروودي خوايان له سه ربي) هيئا نه ويش نه و كاته ي كه
جادو و كه ران بروايان هيئا به حه زه تي موسا (د.خ) و فيرعه ون هه پره شه ي
كوشتني ليكردن هه روه كو خوي گه وره له قورثاني پيروزدا ده فهرموي: ﴿إِنَّا
نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ الشعراء: ٥١ واته: ئيمه
يهكه مين كه سين كه بروامان به حه زه تي موسا (د.خ) هيئا.

* * *

176- قلیل

ته‌فسیری به شه‌ش شیوه‌هاتووه:

1- قلیل: مه‌رای (دوو پووی)، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿لِيشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ البقرة: ۷۹ دوو پووی.

2- قلیل: هیچ (چنا)، خوی مه‌زن له سووره‌تی (الاحزاب) نایه‌تی 18 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ الأحزاب: ۱۸ یانی: هیچ سوپاس و ستایش‌تان نییه، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (تبارک) نایه‌تی 23 ده‌فه‌رموی: ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ الملك: ۲۳ هیچ، به‌هه‌مان مانا له سووره‌تی (النحل) 95 وه له سووره‌تی (الحاقة) نایه‌تی 41 ده‌فه‌رموی: ﴿قَلِيلًا مَّا تُوْمِنُونَ﴾ واته: نه‌وان ئیمان (به‌روا) ناهینن، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُونَ﴾ الحاقة: ۴۲ یانی: هیچ زی‌کر ناکه‌ن و له‌خوا ناترسیین و ناپارینه‌وه.

3- قلیلا: که‌م له زور، خوی دلوفان ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ الشعراء: ۵۴ واته: که‌مه له‌زوری ئیمه، چونکه نه‌وانه‌ی له‌گه‌ل فیرعه‌ون دابوون شه‌ش سه‌د هه‌زار ده‌بوون، هه‌روه‌ها خوی به‌توانا له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 66 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَوْ أَنَّا كُنَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ أَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ أَخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ﴾ واته: هه‌ره که‌مه‌که‌یان.

5- قلیل: سی سهد و سیانزه (313)، هر وه‌کو خوی گه‌وره به‌و که‌سانه‌ی فه‌رموو که له‌گه‌ل (طالوت) بوون که ده‌فه‌رموی: ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾

﴿البقرة: ٢٤٩﴾ واته: سى سهد و سيانزه وهكو ژماره‌ی یاوه‌رانی پیغه‌مبهر

(د.خ) بوون له پوژى بهدر (جهنگى بهدر).

6- قلیل: تهنه‌ها هه‌شتا (80) کهس، خواى گه‌وره له سووره‌تى (هود) له

تایه‌تى 40 که به یاوه‌رانی هه‌زه‌تى نوح (د.ح) ده‌فه‌رموى: وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا

قَلِيلٌ ﴿هود: ٤٠﴾ واته: تهنه‌ها هه‌شتا کهس (چل پیاو و چل ئافره‌ت).

* * *

177- قضی

ته‌فسیری به ده شیوه هاتووه:

- 1- قضی: فرمانی دا، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِلَٰهَهُ﴾ الإسراء: ۲۳ یانی: خودا فرمانی کرد، هروده‌ها ده‌فهرموی: ﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ القصص: ۴۴ نه‌مرمان به چه‌زهرتی موسا (د.خ) کرد که نه‌و په‌یامه بگه‌یه‌نیته فیرعه‌ون و خه‌لکه‌که‌ی.
- 2- قضی: پییمان وت (باسمان کرد)، هر وه‌کو یه‌زدانی مه‌زن ده‌فهرموی: ﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكُتُبِ﴾ الإسراء: ۴ پییمان وتن ﴿لَنُفْسِدَنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنٍ﴾ الإسراء: ۴ هروده‌ها هه‌مدیس خوی گه‌وره له سووره‌تی (الحجر) نایه‌تی 66 ده‌فهرموی: ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ﴾ الحجر: ۶۶ واته: به‌چه‌زهرتی لوت (د.خ) باسمان کرد ﴿أَنْتَ دَابِرَ هَتُولَاءِ مَقْطُوعٍ مُّصْبِحِينَ﴾ الحجر: ۶۶
- 3- قضی: که کارت‌ان نه‌ما (ده‌ست به‌تال بوون)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له قورئانی دا ده‌فهرموی: ﴿فَإِذَا قُضِيَتْكُمْ مَّنَاسِكُكُمْ﴾ البقرة: ۲۰۰ که ده‌ست به‌تال بوون، هروده‌ها خودی ده‌فهرموی: ﴿فَإِذَا قُضِيَتْكُمْ الصَّلَاةُ﴾ النساء: ۱۰۳ که نویژه‌کانی فهرزدا به‌کوتاتان هیئا، یان خوی مه‌زن ده‌فهرموی: ﴿فَلَمَّا قُضِيَ وَلَوْ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ﴾ الأحقاف: ۲۹ واته: نه‌و کاته‌ی که پیغه‌مبه‌رمان محمه‌د (د.خ) که له قورئان خویندن بووه.

4- قضی: بیکه (بکه)، هر وهکو خوی دلوثان دهفرموی: ﴿فَاقْضِ مَا أَنْتَ

قَاضٍ﴾ طه: ۷۲ بیکه که دهیکهی، هرودها له سووردهتی (الانفال) نایهتی 42

دهفرموی: ﴿لَيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ الأنفال: ۴۲

هرودها له سووردهتی (ال عمران) نایهتی 47 خوا به چه زدهتی عیسا (د.خ)

دهفرموی: ﴿إِذَا قُضِيَ أَمْرًا﴾ که کاریکی کرد هر وهکو خوا دهیزانی که دهیکا

﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ، كُنْ فَيَكُونُ﴾ بههه مان مانا له سووردهتی (مریم) 35.

هرودها له سووردهتی (الاحزاب) نایهتی 36 دهفرموی: ﴿قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا

﴾ که خوی گه وره چه زدهتی زهینه بهی (ر.خ) له پیغه مبهه ماره کرد ﴿أَنْ يَكُونَ

لَهُمُ الْخَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾

5- قضی: دابه زین، هر وهکو خوی دلوثان له قورثانی دا دهفرموی: ﴿

يَمْلِكُ لِيَقْضِيَ عَلَيْكَ رَبُّكَ﴾ الزخرف: ۷۷ واته: با مردنمان بو بهینیتته خواری و

دابه زینی، یان خودیی مه زن دهفرموی: ﴿لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا﴾ فاطر: ۳۶

مردن بویان دانابه زی.

یان خوی گه وره دهفرموی: ﴿فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ القصص: ۱۵ مردنی بو

دابه زاند.

6- قضی: بووه ئهرك، خوی گه وره له قورثانی پیروژدا دهفرموی: ﴿وَقَضَىٰ

الْأَمْرُ﴾ هود: ۴۴ نازار و ئهشکه نجه له سهه نه ته وهی نوح بووه ئهرك ﴿وَأَسْتَوَتْ

عَلَى الْجُودِيِّ ﴿ هود: ٤٤﴾ يان دهفهرموی: ﴿ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ ﴾ ابراهیم: ٢٢

که نازار فهرز بوو له سهر خه لکی ناگر (دوژه خ).

یان خوای گه وره و به توانا دهفهرموی: ﴿ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴾ یوسف:

٤١ که فهرز بوو له سهر خه لکی بو ناو ناگر و نازاردانیان، یان هه مدیس له

قورئانی دا دهفهرموی: ﴿ وَقُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ تَرْجَعُ الْأُمُورُ ﴾ البقرة: ٢١٠ واجب

بوو نهو نهو که به سهر یان دا.

7- قضی: په پرتووک، له سهر فهرمانی دانی به چه زره تی عیسا (د.خ) که خوای

گه وره دهفهرموی: ﴿ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴾ مریم: ٢١ واته: نهو کار و فهرمانه ی

خوای گه وره له له وحی مه حفوز نووسراوه ده بی بی.

8- قضی: ته و او (به کو تا هات)، هر وه کو خوای گه وره دهفهرموی: ﴿ فَلَمَّا قُضِيَ

مُوسَى الْأَجَلَ ﴾ القصص: ٢٩ که چه زره تی موسا (د.خ) مهرجه کانی به جی

گه یاند و ته و او بوو ﴿ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضِيَ ﴾ القصص: ٢٨ که ته و او م کرد، وه

له سووره تی (الانعام) نایه تی 60 دهفهرموی: ﴿ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ ﴾

هه روه ها خوای گه وره دهفهرموی: ﴿ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ ﴾ طه: ١١٤

هه مدیس خوای مه زن دهفهرموی: ﴿ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظَرُ ﴾

الأحزاب: ٢٣ واته: که ته مه نی ته و او بوو.

9- وقضی: که پراینه وه، هر وه کو خوای گه وره له قورئانی پیوردا له

سووره تی (الزمر) نایه تی 69 دهفهرموی: ﴿ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ ﴾ الزمر: ٦٩ که

له نیوانیاندا پرانیدی وه، وه له سووره تی (الانعام) نایه تی 8 دهفهرموی: ﴿

لَقَضِيَ الْأَمْرُ ﴿الأنعام: ٨﴾ دهیپرینمه وه له نیوان خۆم و ئیوه به ئازاردانتان، وه له

سوورده تی (یونس) ئایه تی 47 دهفه رموی: ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾

براندیییه وه، ههروه ها هه مدیس له سوورده تی (یونس) ئایه تی 93 دهفه رموی:

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ﴾ یونس: ٩٣

10- وقضی: خولقاندی، هه وه کو خودیی مه زن دهفه رموی: ﴿فَقَضَيْنَهُنَّ﴾

فصلت: ١٢ که خولقاندی ﴿سَبْعَ سَمَوَاتٍ﴾ فصلت: ١٢

* * *

178- یسیر

ته فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- یسیر: ئاسان، هەر وهکو خوای گه وره له سووره تی (الحج) ئایه تی 70

ده فهرموئ: ﴿إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ زۆر ئاسانه له لای خوای گه وره ئه و

زانسته که له په رتووکی خودا هاتووه، وه له سووره تی (الحديد) ئایه تی 22

ده فهرموئ: ﴿وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ تهنگ و چه له مه ﴿إِنَّ ذَلِكَ عَلَى

اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ الحديد: ۲۲ ئاسانه، هه روه ها ده فهرموئ: ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا

يُنْقَضُ مِنْ عُمرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ فاطر: ۱۱

2- یسیر: به خیرایی، هەر وهکو خوای گه وره له قورئاندا له سووره تی

(يوسف) ده فهرموئ: ﴿ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ يوسف: ۶۵

3- یسیر: له سه رخۆ، هەر وهکو خوای گه وره ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا

قَبْضًا يَسِيرًا﴾ الفرقان: ۴۶ له سه رخۆ.

* * *

179- ضلال

ته‌فسیری به هه‌شت شیوه هاتووہ:

1- ضلال: کوفر، ئه‌ویش گوته‌ی شه‌یتانه که خوای گه‌وره له قورئانی دا ده‌فهرموئ: ﴿وَلَا ضَلَّ عَنْهُمْ﴾ النساء: ۱۱۹ له‌پیی راست لایان ده‌دهم لاپریان ده‌که‌م ئه‌ویش: کوفره، وه له سووره‌تی (یس) ئایه‌تی 62 ده‌فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِثًا كَثِيرًا﴾ واته: شه‌یتان که خه‌لکی گومراه کرد و کوفریان کرد، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الصافات) ده‌فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ﴿٧١﴾

2- ضلال: خلیسکان بو شیرک به‌لام کوفر نییه، هه‌روه‌کو یه‌زدانی مه‌زن له سووره‌تی (النساء) ئایه‌تی 113 ده‌فهرموئ: ﴿لَهَمَّت طَّائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ﴾ له‌حق بخلیسکی، خوای گه‌وره له قورئانی دا به‌حه‌زهره‌تی داود(د.خ) ده‌فهرموئ: ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ص: ۲۶ واته: خلیسکان له‌پیی خوادا.

3- ضلال: خه‌سارمه‌ندی، خوای گه‌وره له قورئانی دا ده‌فهرموئ: ﴿وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ غافر: ۲۵ واته: خه‌سارمه‌ند، وه له سووره‌تی (یس) ده‌فهرموئ: ﴿إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ﴿٢٤﴾ یانی: خه‌سارمه‌ندیه‌کی دیار و ئاشکرا، یان ده‌فهرموئ: ﴿إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ یوسف: ۸ واته: له خوشه‌ویستی حه‌زهره‌تی یوسف(د.خ) باوکمان

خه سارمه‌نده (ئه‌وه گۆته‌ی باریانی چه‌زهرتی یوسف بوو)، یان هه‌مدیس ده‌فهرموی: ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ أَلْفٍ دِيمٍ﴾ یوسف: ۹۵ خه سارمه‌ندی کۆنن بۆ خوشه‌ویستی چه‌زهرتی یوسف (د.خ).

یان به‌خیزانی عه‌زیزی میسریان وت هه‌ر وه‌کو خوا له‌ قورئانی دا ده‌فهرموی: ﴿إِنَّا لَنَرْنَهَا فِي ضَلَالٍ مُّیْنٍ﴾ یوسف: ۳۰ له‌ خوشه‌ویستی چه‌زهرتی یوسف (د.خ).

4- ضلال: به‌دبه‌ختی (نه‌گبه‌تی)، هه‌ر وه‌کو خوا ی دلۆقان له‌ سوورته‌ی (تبارک) ئایه‌تی 9 ده‌فهرموی: ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ کَبِیرٍ﴾ یانی: به‌دبه‌ختی و نه‌گبه‌تی‌کی درێژ، یان له‌ (اقتربت) ئایه‌تی 24 ده‌فهرموی: ﴿لَفِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ﴾ به‌دبه‌ختی، هه‌روه‌ها له‌ هه‌مان سوورته‌ی و له‌ ئایه‌تی 47 ده‌فهرموی: ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ﴾ ﴿٤٧﴾ به‌دبه‌ختی و ماندوو بوون، به‌هه‌مان ماناش له‌ سوورته‌ی (سبأ) 9.

5- ضلال: پووچه‌ل، خوا ی مه‌زن له‌ قورئانی دا ده‌فهرموی: ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَلُهُمْ﴾ ﴿١﴾ محمد: ۱ واته: کار و کرده‌وه‌کانیان بێ مایه‌ و پووچه‌، له‌ هه‌مان سوورته‌ی خوا ی گه‌وره‌ ده‌فهرموی: ﴿فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالُهُمْ﴾ محمد: ۴ کار و کرده‌وه‌کانیان به‌فیرۆ ناچیت.

له‌ سوورته‌ی (الکف) ئایه‌تی 104 ده‌فهرموی: ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ کاریانی پووچ بوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾

6- ضلال: هه‌له، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ

أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ الفرقان: ٤٤ یانی: هه‌له‌ترین ریگا، به‌ه‌مان ماناش له سووره‌تی

(الاعراف) 179، وه له سووره‌تی (الفرقان) ئایه‌تی 42 خوای گه‌وره

ده‌فه‌رموی: ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حَيْثُ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ (٤٢) ﴿كَيْ

رِيكَايَ هه‌له‌ی گرت، وه له سووره‌تی (الاحزاب) ئایه‌تی 36 ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَنْ

يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾ هه‌له‌ی کرد و هه‌له‌یه‌کی دریژ و دیار،

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ﴾ القلم: ٢٦ واته: ریگای به‌ه‌شتمان

هه‌لچه کرد، هه‌روه‌ها هه‌مدیس ده‌فه‌رموی: ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا﴾

النساء: ١٧٦ نه‌وه‌ک له کاتی دابه‌شکردنی میرات دا هه‌له‌ بکه‌ن.

7- ضلال: نه‌زانی، نه‌مه‌ش وته‌ی چه‌زه‌تی موسایه (د.خ) که ده‌فه‌رموی هه‌ر

وه‌کو خودی ده‌فه‌رموی: ﴿فَعَلَّهَا إِذَا وَاَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ الشعراء: ٢٠ واته:

نه‌زانی.

8- ضلال: له‌بیرکردن (له‌یادکردن)، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿أَنْ

تَضِلَّ أَحَدُهُمَا فَتَذَكَّرْ أَحَدُهُمَا الْأُخْرَى﴾ البقرة: ٢٨٢ واته: نه‌گه‌ر یه‌ک له

ئافره‌ته‌کان له‌بیریان چوو، با یه‌ک له ئافره‌تانی دی به‌بیریان بینیته‌وه.

* * *

180- ایه

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- ایه: په‌ند، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فرموی: ﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾
﴿المؤمنون: ۵۰ واته: په‌نده، هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَبَ السَّفِينَةَ﴾
﴿وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ﴾ العنكبوت: ۱۵ واته: په‌ند، هروده‌ها به‌هه‌مان مانا له
(اقتربت) 15.

هروده‌ها له سوورته‌ی (النحل) نایه‌تی 11 و 69 ده‌فرموی: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿ واته: په‌ند.

2- ایه: نیشانه، هر وه‌کو له سوورته‌ی (یس) نایه‌تی 41 ده‌فرموی: ﴿وَأَيُّهُ لَّهُمْ أَنَا حَمَلْنَا ذُكُرِيَّتَهُمْ﴾ واته: نیشانه‌یه‌ک بوو بویان، هروده‌ها له سوورته‌ی
(الروم) نایه‌تی 20 ده‌فرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ الروم: ۲۰ واته: له
نیشانه‌کانی خوی که خویایکه و نابی به دوو هر ته‌نھا نه‌وه ﴿أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ الروم: ۲۰ هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾
﴿الروم: ۲۱ که نه‌و خودایه ته‌نیا و تاکه﴾ ﴿أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
﴿الروم: ۲۱ یان خودی مه‌زن ده‌فرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ
وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ﴾ الروم: ۲۵ واته: له نیشانه‌کانی خوی گه‌وره که چو‌ن نه‌رز
و ئاسمان له ژیر فرمانی نه‌ودان چو‌نیش پراوه‌ستاون به‌بی سینگ.

* * *

181- یوم

تهفسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- یوم: ئەو شەش پوژەیی کە خوای گەورە دونیای خولقاند و دروستی کرد، خوای مەزن و بەتوانا لە قورئانی پیرۆزدا دەفەرموی: ﴿أَيْنَكُمۡ لَتُكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ فصلت: ۹ هەروەها هەمدیس دەفەرموی: ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ فصلت: ۱۰ ئەو ئەو شەش پوژەییە کە دەفەرموی: ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ السجدة: ۴ لەلای خوای گەورە، وە لە سوورەتی (الحج) نایەتی 47 دەفەرموی: ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾

2- یوم: پوژانی جیهان (دونیا)، هەر وەکو خوای مەزن و دلۆقان لە قورئان دا دەفەرموی: ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ﴾ المعارج: ۴ ماوەی هاتنە خوارەوەی حەزەرەتی جبریل و بەرز بوونەوەی بۆ ئاسمان ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ الحج: ۴۷ واتە: بۆ ئەوانی دی، ئەک بۆ حەزەرەتی جبریل (د.خ).

3- یوم: پوژی قیامەت، هەر وەکو خوای گەورە دەفەرموی: ﴿لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ یس: ۵۴ واتە: لە پوژی قیامەت ﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ﴾ یس: ۵۵

ههروه‌ها خوای گه‌وره له قورئانی پیروژدا ده‌فهرموئ: ﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ غافر: ۱۷

ديسان خوای گه‌وره ده‌فهرموئ: ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ یس: ۶۵ واته: پوژنی ئاخیرهت (قیامهت).

4- یوم: کاتیڤ (بو زه‌مه‌ن)، که خوای گه‌وره له‌سوره‌تی (مریم) ئایه‌تی 15 ده‌فهرموئ: ﴿وَسَلِّمْ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ﴾ یانی: ئەو کاته‌ی له‌دایک بو ﴿وَيَوْمَ يَمُوتُ﴾ و ئەو کاته‌ی که ده‌مرئ ﴿وَيَوْمَ يُبْعَثُ﴾ ئەو کاته‌ی که دیت‌ه‌وه ژیان پوژنی قیامهت ﴿حَيًّا﴾ ئەو فهرمووده‌یه بو‌حه‌زهرتی یه‌حیا‌یه (د.خ)، هه‌روه‌ها فهرمووده‌ی هه‌زهرتی عیسا (د.خ) که به خوئی ده‌فهرموئ هه‌روه‌کو خوای گه‌وره له قورئان باسی لیوه ده‌کات هه‌روه‌ها ده‌فهرموئ: ﴿يَوْمَ ظَعَنَکُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِکُمْ﴾ النحل: ۸۰

یان خوای گه‌وره ده‌فهرموئ: ﴿وَعَاثُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ الأنعام: ۱۴۱ واته: کاتی دورینه و پیوانی.

* * *

182- الاخرة

ته فسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- الاخرة: قیامت (پوژی دوايي)، هه وهکو له (قد افلح - المؤمنون)

ئایه تی 74 ده فهرموي: واته: ژيانه وهی پوژی قیامت: ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكَيِّبُنَ﴾ هه روه ها ده فهرموي: ﴿وَإِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى﴾ اللیل: ۱۳

2- الاخرة: به ههشت، خوی گه وه ده فهرموي: ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ﴾ البقرة: ۱۰۲ واته: له به ههشت دا بی بهش ده بی، هه روه ها له سووره تی (الزخرف) ئایه تی 35 ده فهرموي: ﴿وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ الزخرف: ۳۵ واته: له قیامت دا به ههشته، هه مدیس خوی گه وه ده فهرموي: ﴿تِلْكَ أَلْدَارُ الْآخِرَةِ يَجْعَلُهَا﴾ القصص: ۸۳ واته: به ههشت، به هه مان ماناش له (حم عسق) 20 هاتووه.

3- الاخرة: دوزهخ، هه وهکو خوی مه زن له قورئانی پیروزدا ده فهرموي: ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ﴾ الزمر: ۹ واته: دوزهخ.

4- الاخرة: نهو پرسیارانهن که فريشته كان له ئاخيرهت کاتی مردن (له نیو گور) لیی ده کهن، هه وهکو یهزدانی مه زن ده فهرموي: ﴿يُشِيتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ ابراهيم: ۲۷ تا ده فهرموي: ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ابراهيم:

۲۷ واته: ئەو كاتهى كه له نىو گۆپدا لىي ده پرسن، ده فەرموى: ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ﴾ إبراهيم: ۲۷

5- الاخرة: ميلله تى پيشوو، هەر وهكو خواى دلوقان ده فەرموى: ﴿مَا سَمِعْنَا
هَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ص: ۷ واته: نه ته وهى پيشوو يانى: ميلله تى چه زره تى
عيسا (د.خ) چونكه به كوتايى ميلله تان داده ندرى، ههروه ها له (بنى اسرائيل)
ده فەرموى: ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ
لِیْسْتَوْا وَجُوهَكُمْ وَلِیَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِیُتَبَرَّوْا مَا عَلَوْا
تَبَرًّا﴾

* * *

183- النور

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- نور: ئایینی ئیسلام، هەر وهکو خودی مهزن له سوورهتی (براءة) ئایهتی 32 دهفهرموی: ﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ واته: ئایینی ئیسلام ﴿وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا أَن يَتَمَنَّوْهُ﴾ ئەم ئایینه بهرپای و دیاربێ، ههروهها به هه مان مانا له سوورهتی (الصف) 8 دیتن، وه له سوورهتی (النور) ئایهتی 35 دهفهرموی: ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورٍ مِّنْ نَّشَاءٍ﴾ واته: بۆ ئایینه که ی.

2- نور: برپوا، هەر وهکو خوای گهوره له سوورهتی (الانعام) ئایهتی 122 دهفهرموی: ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ واته: برپوایه که خودای دلۆقان بیهیئیتته سهر پێی راست، ههروهها به هه مان مانا له سوورهتی (الحديد) 28، یان دهفهرموی: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ البقرة: ۲۵۷ واته: له کوفره بۆ برپوایون (ئیمان).

3- هدايهت (پێی راست)، خوای دلۆقان له قورئانی دا له سوورهتی (النور) ئایهتی 35 دهفهرموی: ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هدايهت ﴿مَثَلُ نُورٍ﴾ یانی: ئەو هدايهته ی.

4- نور: پێغه مبهريک، هەر وهکو یهزدانی به خشنده دهفهرموی: ﴿نُورٌ عَلَى نُورٍ﴾ النور: ۳۵ واته: پێغه مبهريک له بنه ماله و خانه واده ی پێغه مبهر (د.خ).

5- نور: تیشکی پۆژ، هەر وهکو خوای گهوره له سوورهتی (الانعام) ئایهتی 1 دهفهرموی: ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ واته: تیشکی پۆژ.

6- نور: تیشکی ماه(مانگ) خودای بهتوانا دهفهرموی: ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ نوح: ۱۶ واته: تیشکی مانگ که له ئاسماندایه تیشک و پوناککهریکه بۆ دهاداته خه لکی سهر زهوی، ههروهها له سوورهتی (الفرقان) ئایهتی 61 دهفهرموی: ﴿وَقَمَرًا مُنِيرًا﴾ الفرقان: ۶۱ پووناکیهک بۆ خه لکی سهر زهوی.

7- نور: تیشکی ئیمانداران له پردی سپرات له پۆژی قیامهت دا، ههر وهکو له سوورهتی (الحديد) دهفهرموی: ﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَانُكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتُ نَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِّدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

8- نور: حهلال و چهپام و فهزمان و ئامۆزگارییهکانی که له (تهورات) هاتوو، ههر وهکو خوای گهوره له سوورهتی (المائدة) ئایهتی 44 دهفهرموی: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ واته: بهیانکردنی حهلال و چهپام و فهزمانهکان که له (تهورات) هاتوو که وهکو تیشکه له تاریکی دا، ههروهها له سوورهتی (الانعام) ئایهتی 91 دهفهرموی: ﴿قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ هَرُودَ هَا لَه سوورهتی (الانبياء) ئایهتی 48 دهفهرموی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً﴾

9- النور: بهیانکردنی حهلال و چهپام له قورئانی پیروژدا، ههر وهکو خوای مهزن له سوورهتی (التغابن) ئایهتی 8 دهفهرموی: ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾ واته: قورئان (جیاوازی له میانی حق و ناحق) که پریهتی له

حهلال و چهرام و فهزمان به چاکه و نهکردنی خراپه و وهکو پله و پایهکی
ئهوهایه که تیشکیک له نیو تاریکی دا بیئت.

ههروهها له سوورهتی (الاعراف) ئایهتی 157 دهفهرموئ: ﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ﴾ واته: قورئانکه بو پیغه مبهزمان (د.خ) هاتوته خوارهوه وهکو
تیشکی نیو تاریکیه، وه له (حم عسق) ئایهتی 52 دهفهرموئ: ﴿جَعَلْنَاهُ نُورًا
نَهْدِي بِهِ﴾ واته: قورئان.

10- النور: تیشکی زاتی خودای گهوره و میهره بان، ههر وهکو خوای گهوره
له قورئانی پیروژدا دهفهرموئ: ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ الزمر: ۶۹ واته:
به تیشکی خودا.

* * *

184- السلام

ته‌فسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- السلام: زاتی خودای گه‌وره، هر وه‌کو له سووره‌تی (الحشر) نایه‌تی 23 ده‌فرموی: ﴿السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ﴾ واته: زاتی خوای گه‌وره، هروده‌ها له سووره‌تی (المائدة) نایه‌تی 16 ده‌فرموی: ﴿سُبُلَ السَّلَامِ﴾ واته: دینی خوا که ئیسلامه، وه له سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 25 ده‌فرموی: ﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ﴾ یانی: بۆ به‌هه‌شتی خودا، وه له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 127 ده‌فرموی: ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ﴾ به‌هه‌شتی خودا له‌لای خودای خو‌یان.

2- السلام: خیر و چاکه، خوای گه‌وره له قورئانی دا ده‌فرموی: ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ﴾ الزخرف: ۸۹ یانی: قسه‌ی خیر و باش، له سووره‌تی (القصص) نایه‌تی 55 ده‌فرموی: ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ چاکه بده‌نه‌وه ﴿لَا نَبْنَعِي الْجَاهِلِينَ﴾ هروده‌ها هه‌زه‌تی ئیبراهیم (د.خ) به باوکی وت هر وه‌کو خوا ده‌فرموی: ﴿سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ مریم: ۴۷ یانی: به چاکه، هه‌مدیس هه‌زه‌تی ئیبراهیم (د.خ) فرموی (سلام) یانی: به‌ره‌و چاکه و خیر ده‌چین.

3- سلام: ستایشی باش، هر وه‌کو له قورئانی دا هاتووه که ده‌فرموی: ﴿سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ﴾ الصافات: ۷۹ واته: ستایشی بۆ هه‌زه‌تی نوح (د.خ) و پاش ئه‌ویش، هروده‌ها له قورئانی دا ده‌فرموی: ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى

وَهَارُونَ ﴿الصافات: ١٢٠﴾ واته: ستایشی باش بۆ بهوان دهوتری و له پاشان،

یان دهفهرموی: ﴿سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ الصافات: ١٠٩ واته: ستایشی باش.

4- سلام: سهلامهتی لههه موو کاریکی خراپ، ههر وهکو له سوورهتی (هود)

ئایهتی 48 دهفهرموی: ﴿يَنْفُخُ أَهْبَاطَ سَلَامٍ مِنَّا﴾ واته: بهسهلامهتی له خنکان

و هی تر، یان دهفهرموی: ﴿يَنَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ الأنبياء: ٦٩

سهلامهتی له تینی گری ئاگر و ساردی دا، یان دهفهرموی: ﴿فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ

أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ الواقعة: ٩١ واته: سلاوی خوا لهو کهسانه که خوی دلوقان له

گوناهاکانیان خوشبوو و پاداشتی دانهوه، ههروهها له قورئانی دا

دهفهرموی: ﴿أَدْخُلُوهَا سَلَامٍ﴾ الحجر: ٤٦ سلاوی خویان لی بی،

ههروهها له سوورهتی (ق) ئایهتی 34 دهفهرموی: ﴿أَدْخُلُوهَا سَلَامٍ﴾ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ

5- السلام: ئهو سهلاویه که موسلمانهاکان له نیو خویاندا سلاو لهیه کدی

دهکهن و بهکار دههینری، ههر ئهو سلاووش سلاوی خهکی بهههشته، ههر

وهکو خوی گهوره له سوورهتی (النور) ئایهتی 61 دهفهرموی: ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمْ

بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَرَكَاةٌ طَيِّبَةٌ﴾ ههروهها له

سوورهتی (الرعد) ئایهتی 23-24 دهفهرموی: ﴿جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ

ءَابَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمُ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾﴾

185- الاخوة

ته‌فسیری به پی‌نچ شیوه هاتوره:

1- الاخوة: برا له دایک و باوک، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿فَأَوْرَىٰ

سَوَاءَ أَخِي﴾ المائدة: ۳۱ که برای بوو، وه له سووره‌تی (النساء) نایه‌تی 12

ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ که برا و خوشکی هه‌یه.

2- الاخ: بنه‌ماله (خزمایه‌تی)، نه له باوکیه‌تی و نه له دایکی، هه‌ر وه‌کو خوای

گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُم هُودًا﴾ هود: ۵۰ برای ئه‌وان نییه له نایین

به‌لکو برایه‌تی له خزمایه‌تی، یان ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُم صَالِحًا﴾ هود:

۶۱ هه‌روه‌ها به‌هه‌مان مانا له سووره‌تی (الشعراء) 106 که به‌مانای ئه‌وانه له

نه‌سه‌ب.

3- الاخ: برا له نایین و شیرک کردن، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره له قورئانی دا

ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْعَیِّ﴾ الأعراف: ۲۰۲ یانی: برایه‌کانی له

شه‌یتانه‌کان، هه‌روه‌ها له (بنی اسرائیل) نایه‌تی 27 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْمُبْذَرِينَ

كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾

4- الاخ: برا له نایین و هاوپییه‌تی، هه‌ر وه‌کو له نایینی ئیسلام و هاوپییه‌تی

دا، هه‌مدیس له قورئانی دا ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ الحجرات: ۱۰

5- الاخ: هاوپی (هاو‌ده‌م)، هه‌ر وه‌کو خوای دل‌و‌قان ده‌فه‌رموی: ﴿هَذَا أَخِي لَهُ

تَسَعٌ وَسَعُونَ نَجَّةً﴾ ﴿٢٣﴾ ص: ۲۳ واته: ئه‌و هاوپییه‌م.

186- المودة

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- المودة: خوشه‌ویستی، هر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿يُحِبُّهُمْ

وَيُحِبُّونَهُ﴾ المائدة: ۵۴ واته: برادرانی ئه‌وانه‌ی له‌گه‌لیدان، هه‌روه‌ها

ده‌فهرموی: ﴿إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ هود: ۹۰ واته: ئه‌وانه‌ی له‌گه‌ل خودان

خوا خوشیانی ده‌وێتن، له‌ سووره‌تی (الروم) ئایه‌تی 21 ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلَ

بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ واته: خوشه‌ویستی.

2- مودة: ئامۆژگاری، هر وه‌کو ده‌فهرموی: ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ الممتحنة:

۱ واته: ئامۆژگاری، هه‌مدیس ده‌فهرموی: ﴿تَسْرُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ الممتحنة: ۱

واته: به‌ ئامۆژگاری کردن.

3- المودة: په‌یوه‌ندی (سیله‌ی په‌حم)، هر وه‌کو له‌ سووره‌تی (النساء)

ئایه‌تی 73 به‌ مونا‌فیکه‌کان (دوو په‌وو) ده‌لی که ده‌فهرموی: ﴿كَأَن لَّمْ تَكُنْ

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ له‌ ئایین و هاو‌پێیه‌تی.

* * *

187- الجَدال

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الجَدال: دوژمنکاری، هر وهکو له سوورتهی (الرعد) نایه تی 13

دهفه رموی: ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ واته: دوژمنکاری پیغه مبهه (د.خ)

دهکه نه، ههروهه دهفه رموی: ﴿يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ﴾ هود: ٧٤ یان دهفه رموی:

﴿وَجَادِلُوا بِالْبَاطِلِ﴾ غافر: ٥ ههروهه له سوورتهی (الحج) نایه تی 3

دهفه رموی: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾

2- الجَدال: مشتومپی، هر وهکو له سوورتهی (هود) نایه تی 32 دهفه رموی:

﴿قَالُوا يَنْتُحِ قَدْ جَدَلْنَا﴾ مشتومپت زور له گهل کردین، یان دهفه رموی: ﴿

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ غافر: ٤ مشتومپی دهکا.

* * *

188- البر

ته فسیری به سی شیوه هاتوه:

1- البر: په یوهندی، خوای گه وره ده فهرموی: ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا﴾ البقرة: ۲۲۴ په یوهندی به پرهمه وه ههیه بو خزمایه تی، یان له سووره تی (الممتحنة) نایه تی 8 ده فهرموی: ﴿أَنْ تَبَرُّهُمْ﴾ سیله ی پرهم جی به جی ده کهن.

2- البر: له خواترسان و خواپه رستی، هر وه کو له سووره تی (ال عمران) نایه تی 92 ده فهرموی: ﴿لَنْ نَأْثُرَ إِلَّا بِرِّ﴾ واته: ته قوا واته: ناگه نه نه و پاده یه که له خوا بترسین ﴿حَتَّى تُنْفِقُوا﴾ له پرگهی خودا ﴿مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ یان ده فهرموی: ﴿لَيْسَ الْبِرَّ﴾ البقرة: ۱۷۷ یانی: له خوا ترسان ﴿أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ البقرة: ۱۷۷ نه وها نه کهن ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ﴾ البقرة: ۱۷۷ لی له خواترسان ﴿مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ البقرة: ۱۷۷ یان ده فهرموی: ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ البقرة: ۴۴ پی و شوینی پیغه مبه ر(د.خ) ﴿وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾ البقرة: ۴۴

3- البر: گویپرایه لی بوّ خودا، هر وه کو له سووره تی (المائدة) ئایه تی 2 ده فهرموی: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ المائدة: ۲ واته: وازهینان له گونا هکردن (یاخی بوون) وه له سووره تی (مریم) ئایه تی 14 ده فهرموی: ﴿وَبِرًّا بِالَّذِي﴾ واته: وازهینان له گونا هکردن و یاخی بوون له فه رمانه کانی خوای گه وره.

* * *

189- الاثم

ته فسیری به پینج شیوه هاتوه:

1- الاثم: شيرك، هه ر وهكو دهفه رموی: ﴿لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ﴾ المائدة: ٦٣ واته: شيرك.

2- الاثم: ياخی بوون، هه ر وهكو خوی دلوقان دهفه رموی: ﴿فَمَنْ أَضْطَرَّ﴾ المائدة: ٣ نهوانه ی که خوی گه وره حه رامي کردوون له مردار بوونه وه و هه ندی له خواردن ﴿غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ﴾ المائدة: ٣ واته: به نه نقه ست نه بووبی، هه روه ها له سووره تی (الاعراف) نایه تی 33 دهفه رموی: ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ﴾ واته: ياخی بوون، هه مدیس له سووره تی (البقرة) نایه تی 85 دهفه رموی: ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ﴾ البقرة: ٨٥ گونا هکردن و ياخی بوون ﴿وَالْعُدْوَانَ﴾ البقرة: ٨٥ ، یان دهفه رموی: ﴿فَلَا تَنْجُوا بِالْإِثْمِ﴾ المجادلة: ٩ ياخی بوون ﴿وَالْعُدْوَانَ﴾ المجادلة: ٩ سته م.

3- الاثم: گونا ه، خودی ی میهره بان له قورئانی دا دهفه رموی: ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ البقرة: ٢٠٣ واته: گونا هی ناگاتی، انشاء الله خوی مه زن له گونا هه کانی خو شده بی ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ البقرة: ٢٠٣ انشاء الله خوی له گونا هه کانی بوریوه، یان دهفه رموی: ﴿أَتَأْخُذُونَهُ بِهَتَنَّا وَإِنَّمَا مُمِینًا﴾ النساء: ٢٠ گونا هی کی ئاشکرا.

4- الاثم: زیناح، هەر وهکو له سوورەتی (الانعام) ئایەتی 120 خوای مەزن
دەفەرموی: ﴿وَدَرُّوْا ظِلِّهَرا اِلَآثِمِ وَاٰطِنَهٗٓ﴾ واتە: زیناح کردن بە ئاشکرا و
نهیینی.

5- الاثم: ههله، هەر وهکو خوای گه‌وره دەفەرموی: ﴿فَمَنْ خَافَ مِنْ مَّوِصٍ
جَنَفًا اَوْ اِثْمًا﴾ البقرة: ۱۸۲ واتە: ئەو هه‌له بوو.

* * *

190- مستقر و مستودع

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- مستقر و مستودع: مستقر (دَلُوبِيكَ نَاو له په‌حمی ژن) (نافره‌تان) و المستودع (له پشته پیاوان)، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 98 ده‌فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ﴾ واته: دَلُوبِيكَ نَاو له په‌حمی نافره‌ت ﴿وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ له پشته پیاوان پاشان خولقی‌نهر (خوی مه‌زن) ده‌خولقی‌نی.

2- المستقر: شوینی حه‌وانه‌وه‌ی گیانله‌به‌ران به‌شه‌و، هر وه‌کو خوی گه‌وره له سووره‌تی (هود) نایه‌تی 6 ده‌فرموی: ﴿وَمِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾

(مستقر): شه‌وانه‌ی حه‌وانه‌ی گیانله‌به‌ران و (مستودع): که ده‌مری.

3- مستقر: کو‌تاییه‌که‌ی، هر وه‌کو خودای به‌توانا و زانا ده‌فرموی: ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا﴾ یس: ۳۸ وه له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 67 ده‌فرموی: ﴿لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ﴾ واته: بۆ هه‌موو گو‌فتاریک کو‌تایی هه‌یه، هه‌روه‌ها له (اقتربت) نایه‌تی 3 ده‌فرموی: ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقَرٌّ﴾ واته: کو‌تایی.

* * *

191- مقام

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- مقام: خانووبه‌ره، هر وه‌کو له سووره‌تی (الشعراء) نایه‌تی 57-59

ده‌فه‌رموی: ﴿ فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِّن جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾ ﴾ خانووبه‌ره‌ی

جوان ﴿ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾ ﴾ هه‌روه‌ها دیسان له سووره‌تی

(الدخان) 25-26-27-28 چه‌ندی نایه‌ت هه‌ن به‌و مانایه، وه هه‌مدیس له

سووره‌تی (الدخان) ده‌فه‌رموی: ﴿ إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ ﴾ واته:

خانووبه‌ره‌ی جوان و دل‌نیان له نه‌مردن.

2- مقام: نشینگه، هر وه‌کو خوی دل‌و‌قان ده‌فه‌رموی: ﴿ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ

مَقَامِي ﴾ یونس: ٧١ یانی: مانه‌وه‌م له‌لاتان، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿ يَتَأَهَّلَ يَثْرَبَ

لَا مُقَامَ لَكُمْ ﴾ الأحزاب: ١٣ واته: له‌گه‌ل ئه‌حزابه‌کان.

3- مقام: پاوه‌ستان له‌پیش حزووری خوی گه‌وره و به‌رز له پوژی قیامه‌ت

(ئاخیره‌ت)، هر وه‌کو خوی مه‌زن ده‌فه‌رموی: ﴿ وَلَمَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴾

الرحمن: ٤٦ واته: پاوه‌ستان له ژیر ده‌ستی خوی گه‌وره له پوژی قیامه‌ت و

ئه‌وانه‌ی دووربوونه له‌کار و کرده‌وه‌ی حه‌رام، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (ابراهیم)

نایه‌تی 14 ده‌فه‌رموی: ﴿ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي ﴾ ابراهیم: ١٤ واته: ژیر

ده‌ستی خوی گه‌وره ﴿ وَخَافَ وَعِيدِ ﴾ ابراهیم: ١٤

4- مقام: شوینی‌ک، هر وه‌کو خودای مه‌زن ده‌فه‌رموی: ﴿ وَمَا مِثْلًا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ

مَعْلُومٌ ﴾ الصافات: ١٦٤ بو‌خواپه‌رستی که فریشته‌کانه، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی:

﴿أَنَا عَائِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ النمل: ٣٩ واته: ئەو شوینەى كه تۆ ئیستا
لیى ئامادهى.

* * *

192- برهان

تهفسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- برهان: بهلگه، هر وهکو خوی مهزن له سووره تی (الانبیاء) نایه تی 24

دهفه رموی: ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ واته: بهلگه تان که له گهلّ خودا خودایه کی

دی هیه؟ (معاذ الله) هر ئه و تاک و ته نیایه (لا اله الا الله).

2- برهان: نیشانه، خودای به خشنده دهفه رموی: ﴿فَذَلِكَ بُرْهَانُ مِنْ رَبِّكَ

﴿القصص: ۳۲ واته: دوو نیشانهن له لای خوی خوت، ههروه ها دهفه رموی:

﴿لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾ یوسف: ۲۴ یانی: نیشانه یه که له لای خودای خوی.

* * *

193- السيئات

ته فیسیری به پینج شیوه هاتووه:

1- السيئات: شيرك، يه زدانی به خشنده له سووره تی (یونس)

نایه تی 27 ده فهرموی: ﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾ واته: شيرك کردن ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ

بِمِثْلِهَا﴾ ، ههروه ها له سووره تی (النساء) نایه تی □□ ده فهرموی: ﴿وَلَيْسَتْ

التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ واته: نه وانه ی شيرك ده كه ن: ﴿حَتَّىٰ إِذَا

حَضَرَ أَحَدُهُمُ الْمَوْتُ﴾

□- السيئات: نه شكه نجه (نازار)، خوی دلوفان له سووره تی (الزمر) نایه تی □□

ده فهرموی: ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ واته: نازار و نه شكه نجه كه شريكان

کرد ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ واته: كه نازاريان

پیدرا.

ههروه ها له سووره تی (النحل) نایه تی □□ ده فهرموی: ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا

عَمِلُوا﴾ شيرك کردن ﴿وَحَاقَ بِهِمْ﴾

□- السيئات: زیان (هه رزه خ)، خودیی به توانا ده فهرموی: ﴿نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ

مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي﴾ هود: ۱۰ واته كه زیانم به سهردا روی، وه

له سووره تی (الاعراف) نایه تی □□□ ده فهرموی: ﴿وَبَلَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ

وَالسَّيِّئَاتِ﴾

□ - السَّيِّئَاتِ: شهر، هر وهکو خودیی دلۆقان دهفه رموی: ﴿فَوَقَّهٗ ٱللَّهُ

سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ غافر: ٤٥ واته: خوای گه وره چه زره تی موسای (د.خ)

له شه پری فیرعه ون پاراست.

□ - السَّيِّئَاتِ: کاری قیژه ون (چوونه لای پیاو له دوواوه یان)، خوای بهرز و

به توانا دهفه رموی: ﴿وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ هود: ٧٨ واته: قیژه ون

کاری ئه لواتی له گه ل نیر (پیاو له گه ل پیاو)

* * *

194- البغي

ته فسیری به سی شیوه هاتووہ:

1- البغي: ستهم، هر وهکو له سوورہتی (الاعراف) ئایهتی 33 دهفهرموئ:

﴿وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ واته: ستهم، یان دهفهرموئ: ﴿إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ

يَنْصُرُونَ﴾ الشوری: ۳۹

2- البغي: یاخی بوون (بهلهسه)، خوای گه وره دهفهرموئ: ﴿فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا

هُمْ يَبْغُونَ﴾ یونس: ۲۳ یانی: یاخی دهبن ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَتَأَيَّهَا النَّاسُ

إِنَّمَا بَغْيَكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ﴾ یونس: ۲۳ واته: یاخی بوونتان له سهر خووتانه یانی:

زیانی بو خووتانه.

3- البغي: چاوتیبری (چاوچلیس)، هر وهکو خوای گه وره له قورئانی

پیروژدا دهفهرموئ: ﴿وَمَا نَفَرَقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ الشوری:

۱۴ واته: چاوچلیسی له میانی خویندا.

* * *

195- ذروا

ته فیسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- ذروا: ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ ﴿١١﴾ المدثر: ١١: لِيَمَانْگَه پَرِيْن (بهینى من و ئەو) نه یفه رموو: ئەمن ئەو چونکه بۆ فه وتانیه تی، هەر وهکو له م ئایه ته دا به دیار دهکهوئ که دهفه رموئ: ﴿ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى﴾ غافر: ٢٦ لِيَمَانْگَه پَرِيْن له بهینى من و ئەو با بیکوژم (ئەوه گۆته ی فیرعه ون بوو).

2- ذروا: بهجئ بهیلن بۆ وازهینان، هەر وهکو له سووره تی (الاعراف) ئایه تی 73 دهفه رموئ: ﴿هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ ههروه ها له سووره تی (البقرة) ئایه تی 278 دهفه رموئ: ﴿وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ واته: نه یخوئ، یان دهفه رموئ: ﴿وَذَرُوا ظِلْهَرِ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ الأنعام: ١٢٠ بهو کاره هه لمهستن (کاری پی مهکه ن).

* * *

196- اَفْلَحَ

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- اَفْلَحَ: کامه‌ران، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾

المؤمنون: ۱ باوه‌پداران کامه‌ران بوون، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى﴾
الأعلى: ۱۴

2- الفلاح: بردنه‌وه، هه‌ر وه‌کو له سووره‌تی (یونس) نایه‌تی 17 ده‌فه‌رموی:

﴿لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ یونس: ۱۷ له ئاخیره‌دا سه‌رناکه‌ون ونا به‌نه‌وه، وه له

سووره‌تی (یوسف) نایه‌تی 23 ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ یوسف:

۲۳ واته: نابه‌نه‌وه (سه‌رناکه‌ون).

* * *

197- التصريف

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- التصريف: دوورخستنه‌وه (پالده‌ر)، هه‌ر وه‌كو له سووره‌تی (الفرقان) ئایه‌تی 65 ده‌فه‌رموی: ﴿رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿لِنَصْرِفْ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ﴾ یوسف: ۲۴ لی‌ی دووربخه‌ینه‌وه، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (الاعراف) ئایه‌تی 146 ده‌فه‌رموی: ﴿سَاصْرِفْ عَنْ عَائِتِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ﴾

2- التصريف: هه‌مه‌ په‌نگ، هه‌ر وه‌كو له (بنی اسرائیل) ئایه‌تی 89 ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ يَانِي﴾ هه‌مه‌په‌نگمان كرد، وه‌ له سووره‌تی (البقرة) ئایه‌تی 164 ده‌فه‌رموی: ﴿وَنَصْرِيفِ الرِّيحِ﴾ یانی: هه‌مه‌په‌نگی باوه‌ه‌وا له په‌حمه‌ت و ئه‌شكه‌نجه‌دان، به‌هه‌مان مانا له سووره‌تی (الجاتية) هاتووه: ﴿وَنَصْرِيفِ الرِّيحِ ؕ آيَتٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

3- صرفنا: ولقد صرفناه: دابه‌شمان كرد، هه‌ر وه‌كو ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَقَدْ صَرَفْنَاهُ﴾ الفرقان: ۵۰ واته: باران دابه‌شمان كرد له هه‌مه‌په‌نگی دا جاريك له‌م شاره‌ (ولات) جاريكي دی له شاريكي دی (ولات).

4- صرفناه: ئاراسته‌کردن (ناردیه‌لای)، هه‌ر وه‌كو خوای گه‌وره له قورئانی پیروژدا ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ﴾ الأحقاف: ۲۹ واته: ناردمانه‌ لات ﴿فَرَأَى مِنْ الْجِنَّ﴾ الأحقاف: ۲۹

4- التصريف: راستکردنه وه، ههه وهكو له سووره تی (المؤمن) دهفه رموی:

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَحْدِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنِّي يُصْرَفُونَ ﴾ ٦٩ واته: چۆن ئیمانیان

راستدهکه نه وه.

* * *

198- التّسکین

ته‌فسیری به چوار شیوه هاتووه:

1- التّسکین: حه‌وانه‌وه (جیگیر بوون)، ههر وه‌کو له سووره‌تی (الانعام) نایه‌تی 96 ده‌فهرموی: ﴿وَجَعَلَ أَلِيلَ سَكَنًا﴾ الانعام: ۹۶ واته: جیگیر بوون و حه‌وانه‌وه، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (المؤمن) نایه‌تی 61 ده‌فهرموی: ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ أَلِيلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ واته: حه‌وانه‌وه له ماندوو بوون، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (یونس).

2- التّسکین: هاتنه خواره‌وه، ههر وه‌کو خوای دلۆقان ده‌فهرموی: ﴿وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ إبراهيم: ۱۴ ده‌تخه‌مه سهر زه‌وی، یان ده‌فهرموی: ﴿وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنٍ﴾ إبراهيم: ۴۵ واته: دابه‌زین، یان ده‌فهرموی: ﴿يَتَأَدَّمُ أَسْكُنُ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ البقرة: ۳۵

3- السکن: دلپێخۆشبوون، خوای گه‌وره له سووره‌تی (الاعراف) نایه‌تی 189 ده‌فهرموی: ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ واته: تا دلێ پێ خۆشبی، وه له سووره‌تی (الزمر) نایه‌تی 6 ده‌فهرموی: ﴿خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ واته: حه‌زهره‌تی ئاده‌م (د.خ) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ الاعراف: ۱۸۹ تا دلێ پێ خۆشبی.

4- السکن: ئارامی و فه‌رامۆشی، خوای مه‌زن له سووره‌تی (براءة) نایه‌تی 103 ده‌فهرموی: ﴿إِنَّ صَلَوَتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ﴾ واته: دلپێ ئارام بگری و

فه راموْشبن يان دهفه رموى: ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ الفتح: ١٨ ئارامى له
دليانه وه.

* * *

199- الحمیم

ته فسیری به دوو شیوه هاتووہ:

1- الحمیم: نزیکی له خزمایه تی، خوای گه وره ده فهرموئ: ﴿وَلَا يَسْتُلْ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ المعارج: ۱۰ واته: نزیکه کان، وه له سوورده تی (الشعراء) ئایه تی 101

ده فهرموئ: ﴿وَلَا صَدِيقٌ حَمِيمٌ﴾

2- الحمیم: گهرم، ههر وه کو دلوقانی به خشنده ده فهرموئ: ﴿وَسُقُوا مَاءَ حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ محمد: ۱۵ ههروه ها له سوورده تی (الحج) ئایه تی 19 ده فهرموئ:

﴿يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ﴾ واته: ئاویکی گهرم، ههروه ها له سوورده تی

(الدخان) ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ ﴿٤٨﴾ ، یان

ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ الصافات: ۶۷ گهرم، یان

ده فهرموئ: ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنْ﴾ الرحمن: ۴۴ واته: گهرم.

* * *

200- التلقي

ته فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- وما یلقاها: وەرگرتن (پیگه یشتن)، هەر وهکو خودای مهزن له قورئانی دا

و له سوورەتی (القصص) ئایه تی 80 ده فەرموی: ﴿وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ﴾

﴿واته: گه یاندن و وەرگرتن، یان له سوورەتی (النمل) ئایه تی 6 ده فەرموی:

﴿وَإِنَّكَ لُلْقَى الْفُرَاتِ﴾ واته: قورئانت بو دیت ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ ﴿٦﴾

2- التلقي: هاتنه خواره وه، خوای گه وره ده فەرموی: ﴿أُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ﴾

القمر: ٢٥ واته: سروشی بو هاتوته خواره وه ﴿مِنْ بَيْنِنَا﴾ القمر: ٢٥ ههروه ها

له سوورەتی (المؤمن) ئایه تی 15 ده فەرموی: ﴿يُلْقَى الرُّوحُ مِنْ أَمْرِءٍ﴾

* * *

201- الید

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الید: ده‌ست، هر وه‌کو خوی به‌خشنده به‌شه‌یتانی به‌دفر ده‌فرموی:

﴿مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتَ يَدَيَّ﴾ ص: ۷۵ واته: ده‌ستی زاتی خودا له‌کاتی

خولقاندنی حه‌زرتی ئاده‌م (د.خ)، هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾

المائدة: ۶۴

2- الید: په‌ند وه‌کو نمونه هینانه‌وه، هر وه‌کو خوی گه‌وره به‌حه‌زرتی

پیغه‌مبه‌رمان (د.خ) له‌سوورده‌تی (بنی اسرائیل) نایه‌تی 29 ده‌فرموی: ﴿وَلَا

تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً﴾ واته: ده‌ستت هی‌نده مه‌کوشه له‌خه‌رجکردنی نه‌فه‌قه‌ی

مالی، هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ المائدة: ۶۴ واته: خوا

ده‌ستی ناکاته‌وه بو ئیمه و رزقمان فراوان ناکات.

3- ید: کار و کرده‌وه، هر وه‌کو له‌سوورده‌تی (یس) نایه‌تی 35 ده‌فرموی:

﴿وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ له‌کرده‌وه‌ی ئه‌وان نه‌بوو، هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿أَوَلَمْ

يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا﴾ یس: ۷۱ که کردمان ﴿أَنعَمَّا﴾ یس: ۷۱

هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ الفتح: ۱۰ هروده‌ها ده‌فرموی: ﴿

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَاكَ﴾ الحج: ۱۰ واته: به‌کار و کرده‌وه‌ت.

* * *

202- فاصبحوا

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- فاصبحوا: به‌ره‌به‌یانی سپی‌ده (شه‌به‌قی به‌یانی)، هر وه‌کو خوی گه‌وره

ده‌فه‌رموی: ﴿لَبِصْرُ مُتَيِّبِينَ﴾ القلم: ۱۷ واته: بی‌چری و بقرتی.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿فَاصْبَحَ يَقْلُبُ كَفَّيْهِ﴾ الكهف: ۴۲ واته: به‌یانی‌ه‌که‌ی ﴿عَلَى

مَا أَتَقَّ فِيهَا﴾ الكهف: ۴۲ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿فَاصْبَحُوا لَا يَرَى إِلَّا مَسَكُوتَهُمْ

كَذَلِكَ﴾ الأحقاف: ۲۵ هه‌روه‌ها له‌سه‌ر قه‌ومی صالح (د.خ) ده‌فه‌رموی: ﴿

فَاصْبَحُوا﴾ هود: ۶۷ بو به‌یانی‌ه‌که‌ی که پوژی چواره‌م بوو ﴿فِي دَيْرِهِمْ جَثِمِينَ

﴾ هود: ۶۷

2- فاصبح: بووبه، هر وه‌کو خوی گه‌وره ده‌فه‌رموی و ئامارّه به‌و که‌سه

ده‌کات که برای خوی کوشت ﴿فَاصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ المائدة: ۳۰ نه‌و کاته‌ی

بوو به دوپراو که برای خوی کوشت، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿فَاصْبَحَ مِنَ

الْخَاسِرِينَ﴾ المائدة: ۳۱ یان ده‌فه‌رموی: ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا﴾ الكهف: ۴۱ واته:

که بووبی، یان ده‌فه‌رموی: ﴿فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ آل عمران: ۱۰۳ واته:

که بووی و بوون، هه‌روه‌ها به‌کافره‌کان ده‌فه‌رموی: ﴿فَاصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

فصلت: ۲۳ که بوونه دوپراو

* * *

203- الاتباع

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الاتباع: شوینکه‌وتووی ئایینه‌که‌ی خو‌ی، هر وه‌کو خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رم‌وی: ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ البقرة: ۱۶۶ واته: شوینکه‌وتووانی دینی خو‌یان، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رم‌وی: ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ ابراهیم: ۲۱ هه‌روه‌ها هه‌مان مانا له سووره‌تی (المؤمن) که ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَإِذْ يَتَحَاوَتُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ﴾ (۴۷ غافر: ۴۷ وه له سووره‌تی (الاعراف) ئایه‌تی 90 ده‌فه‌رم‌وی: ﴿لَئِنْ أَتَبَعْتُمْ شُعَبًا﴾ له ئایینی خو‌ی ﴿إِنَّكُمْ إِذَا لَخِيسْرُونَ﴾ هه‌روه‌ها چه‌زهره‌تی نوح (د.خ) ده‌فه‌رم‌وی هر وه‌کو خ‌وای گه‌وره له سووره‌تی (الشعراء) ئایه‌تی 111 ده‌فه‌رم‌وی: ﴿أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ﴾

2- الاتباع: ئه‌وه‌ی به‌دوا و شوین هاو‌پ‌یی خو‌ی ده‌که‌وی، هر وه‌کو خو‌دی گه‌وره ده‌فه‌رم‌وی: ﴿فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ﴾ الشعراء: ۶۰ یانی: ئانی: ئه‌وانه‌ی شوینکه‌وتووی چه‌زهره‌تی موسا (د.خ) بوون به‌دوا یاندا که‌وتن تا پ‌وژه‌ه‌لاتی، هه‌روه‌ها له سووره‌تی (طه) ئایه‌تی 78 ده‌فه‌رم‌وی: ﴿فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ به‌شوین چه‌زهره‌تی موسا (د.خ) که‌وتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ اللَّيْلِ مَا غَشِيَهُمْ﴾

204- استکبروا

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- الاستکبار: ئه‌وه‌ی خوا فه‌رمانی داوه، له ده‌قه‌که‌دا (ئه‌وه‌ی خوا نه‌هی

لی‌کردووه)، هه‌ر وه‌کو خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رم‌وی: ﴿أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ البقرة: ۳۴

واته: خ‌و‌ی به‌گه‌وره زانی و ک‌پ‌ن‌وش‌ی ب‌و‌ حه‌ز‌ه‌ت‌ی ئ‌ا‌ده‌م (د.خ) نه‌بر که خ‌و‌ای

گه‌وره فه‌رمانی پ‌ی‌دا ک‌پ‌ن‌وش‌ی ب‌و‌ ب‌بات، وه له سووره‌تی (ص) ئ‌ایه‌تی 75

ده‌فه‌رم‌وی: ﴿اسْتَكْبَرَتْ﴾ خ‌وت به‌گه‌وره زانی ﴿أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ هه‌روه‌ها

ده‌فه‌رم‌وی: ﴿فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا﴾ فص‌لت: ۳۸ واته: ک‌پ‌ن‌وش‌ ب‌و‌ زاتی خ‌و‌ای

گه‌وره و میه‌ره‌بان، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رم‌وی: ﴿يَسْتَكْبِرُونَ﴾ الأعراف: ۲۰۶

2- الاستکبار: خ‌و‌ به‌زل‌زان‌ین (سه‌رانی کوفر-گا‌وره‌کان-)، هه‌ر وه‌کو له

سووره‌تی (سب‌أ) ده‌فه‌رم‌وی: ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ سب‌أ:

۳۱ سه‌رانی کوفر ﴿لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ سب‌أ: ۳۱ واته: خ‌و‌ به‌زل‌ زانی‌نه‌کان

و سه‌رانی کوفر ﴿الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا﴾ سب‌أ: 32 واته: شو‌ین‌که‌وت‌وو‌ه‌کان ﴿

أَنْخَزْ صَدَدَنْكُمْ عَنِ الْهَدَىٰ﴾ سب‌أ: 32

* * *

205- البطش

ته‌فسیری به دوو شیوه هاتووه:

1- سزامان.

2- هیژ.

1- بطشا: واته: سزامان، هر وهکو خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ
بَطْشَتَنَا﴾ القمر: ۳۶ واته: سزامان، هروده‌ها ده‌فهرموی: ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ
﴾ الدخان: ۱۶ واته: سزامان سزایه‌کی ﴿الْكُبْرَى﴾ الدخان: ۱۶ هروده‌ها
ده‌فهرموی: ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ البروج: ۱۲

2- البطش: هیژ، هر وهکو له سوورته‌ی (ق) ئایه‌تی 36 ده‌فهرموی: ﴿وَكَمْ
أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا﴾ یانی: هیژن هروده‌ها له سوورته‌ی
(الزخرف) ده‌فهرموی: ﴿فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا﴾ الزخرف: ۸ واته: به‌هیژتر.

* * *

206- هوی

ته‌فسیری به پی‌نج شیوه هاتووه:

1- هوی: هاتنه خواره‌وه (به‌ری‌وونه‌وه)، هه‌ر وه‌کو خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رم‌وی:
﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ النجم: ۱ یانی: ئه‌ستیره‌کانی قورئان که چه‌زره‌تی
جوبریل (د.خ) ده‌یان‌هینیت‌ه خواره‌وه، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَالْمُؤْنَفَكَةَ أَهَوَىٰ﴾
﴿النجم: ۵۳﴾ هاتنه خواره‌وه پاش ئه‌وه‌ی که به‌رزی کردووه به‌نزیک بوونه‌وه
له ئاسمانه‌وه.

2- هوی: له‌ناچوون (مردن)، هه‌ر وه‌کو ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غُضْبِي﴾
﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ طه: ۸۱ واته: له‌ناو ده‌چی و ده‌مری.

3- هوی: ئیشتیه‌ای ده‌روون، هه‌ر وه‌کو خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَنَهَىٰ﴾
﴿النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ النازعات: ۴۰ واته: ئه‌وه‌ی ئیشتیه‌ای بو ده‌که‌ی، هه‌روه‌ها
ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَمَا تَهْوَىٰ الْأَنفُسُ﴾ النجم: ۲۳ هه‌روه‌ها له‌سوورده‌تی (طه)
نایه‌تی 16 ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ طه: ۱۶ ئه‌وه‌ی دلی ئیشتیه‌ای بو
ده‌چی ﴿فَتَرَدَّى﴾ طه: ۱۶ هه‌روه‌ها ده‌فه‌رم‌وی: ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ﴾
﴿هُدًى﴾ القصص: ۵۰ واته: ئه‌وه‌ی به‌د‌وای شه‌ه‌وه‌تی ده‌که‌وی، هه‌روه‌ها له
سوورده‌تی (الفرقان) 43 هه‌مان مانا ده‌به‌خشی.

4- ھوی: شَتِيكْ له میانہی شتہکاندا، ھەر وەکو خوای گەورە دەفەر موی: ﴿

طَرَفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ إبراهيم: ۴۳ واتە: دلی گا ورەکان (کافرەکان) شوڕ دەبیئەوہ بۆ سینە و گەروو، نە لە گەروو دەردیئ و نە بۆ سینگ دەگەرێتەوہ.

5- تھوی: تھوی بە الریح: با دەیبا، ھەر وەکو خودیی مەزن دیبێژی: ﴿تَهَوَّى

بِهِ الرِّيحُ﴾ الحج: ۳۱ با دەیبا و ﴿فِي مَكَانٍ سَجِيٍّ﴾ الحج: ۳۱

* * *

207- الحرث

تهفسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الحرث: کیلان: ولا تسقي الحرث: واته: کیلان کشتوکال کردن که مروؤ دهیکا، خوای گه وره دهفهرموئ: ﴿وَلَا تَسْقِ الْحَرْثَ مُسَلَّمَةً﴾ البقرة: ۷۱ واته: نهو کشتوکالهی که خه لک و ئازهل و مه پ و مالآت دهیخون له هه موو جوړه دانه ویله یه ک.

2- الحرث: پاداشت، هه ر وهکو دهفهرموئ: واته: نه وهی پادا شتی دونیای دهوی لهو کرده وه چا کانه ی که کردوویه تی ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ الشوری: ۲۰

3- الحرث: زیی ئافرهت (گه لوگوان)، هه ر وهکو دهفهرموئ: ﴿نَسَاؤُكُمْ حَرْثُ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنْتُمْ﴾ البقرة: ۲۲۳ واته: هه ر چوئیک بیټ له پیش له پاش به راوهستان یان به دریزبوون یان به دانواندن لهو شوینه ی که زیی ئافرهت بیټ که مندالی لی پهیدا دهبی، نه بو نه له سه سن دهلی: ﴿وَقَدِمُوا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ البقرة: ۲۲۳ واته: له خوا بترسین له دواوه دا (کاریکی قیزه ونه).

* * *

208- الظن

ته‌فسیری به سی شیوه هاتووه:

1- الظن: یه‌قین، هه‌ر وه‌کو خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَنْ دَاوُدُ أَنْمَا فَنَنْهُ﴾

ص: ۲۴ واته: چه‌زهرتی داود یه‌قینی بوو که دووچاری گرفتمان کرد.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

﴿البقرة: ۲۳۰﴾

2- ظن: گومان، هه‌ر وه‌کو یه‌زدانی مه‌زن ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْتُ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ

إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ الجاثية: ۳۲ ته‌نها گومان‌کردنه ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُستَقِینَ﴾ الجاثية:

۳۲

3- الظن: تاوانبارکردن، هه‌ر وه‌کو خوای به‌خشنده ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا هُوَ عَلَى

الْغَيْبِ بِضَنِّينَ﴾ التکویر: ۲۴ ئه‌بو عومه‌ر ئه‌وهای ده‌خوینده‌وه: ﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ

بِضَنِّينَ﴾ هه‌روه‌ها له (الاحزاب) ئایه‌تی 10 ده‌فه‌رموی: ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾

الأحزاب: ۱۰ واته: پیغه‌مبه‌ریان (د.خ) تاوانبار کرد.

* * *

209- الحرب

ته فسیری به دوو شیوه هاتووہ:

1- الحرب: کوفر، هر وهکو خوای مهزن له قورئانی دا دهفهرموی: ﴿فَإِنْ لَّمْ

تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ البقرة: ۲۷۹

الحرب: لیږه به مانای کوفر دیت، ههروهه دهفهرموی: ﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ

يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ المائدة: ۳۳ واته: ململاتی به کوفر دیتن.

2- الحرب: شهړ، هر وهکو خوای گه وړه دهفهرموی: ﴿فَإِنَّمَا تَنَفَّسْتُمْ فِي الْحَرْبِ

﴾ الأنفال: ۵۷ واته: له شهړدا ﴿فَشَرَّدَ بِهِم مِّنْ خَلْفَهُمْ﴾ الأنفال: ۵۷ تیکیان

بشکینه(له شهړدا).

ههروهه له سوورده تی (المائدة) نایه تی 64 دهفهرموی: ﴿كَلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ

أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ المائدة: ۶۴ واته: شهړکردن له گهل پیغه مبه(د.خ) خوای مهزن

دایده مرکینیتته وه.

* * *

سوپاس و ستایشم بو خوای گه وړه و به خشنده و میهره بان

و سلاو و سهلات له سهر پوحي پاکی بیگهردی پیغه مبه رمان

محهمه(د.خ) که خوای مهزن وای کرد نه و ماوهیه له خزمهت

نه و نایه ته پیروزانه دابین، (ان شاء الله) خوای دلوقان ده بیته

پشتیوانمان بو کار و کرده وهی چاک.

ناوی پیغہمبہرہکان (دروودی خویان لہسہر بی)

ناوی پیروزی	بابہت	پہر
لوقمان	الکفر، الظلم.....	93، 16
ابراہیم	الکفر، السعی، اتقوا، الا	
	نور.....	306، 16، 97، 155
338		
لوط	الخزي، قضی.....	35
325		
موسی	الهدی، الفرقان، الفتنة، شيعا، الموت، نسي،	
	الجبار، الصاعقة، ال، اول،	
	ضلال.....	10، 43، 65، 125، 138، 163،
		232،
		246، 249، 292، 321، 330
ادم	امة، المتاع، العالمين،	
	الحين، اليد،	
	استكبروا.....	51، 140، 218، 245، 365،
368		
نوح	امة، الذكر، شيعا، الخسران، الاحزاب، من،	

العالمين، النصر، الاتباع... 51، 55، 128، 143،
 152، 190، 218، 247، 367□

يحيى	الحكمة، يوم.....79،	
334		
ناوى پيروزی	بابهت	پهر
يونس	الظلمات.....87	
اسماعيل	السعي، ال.....97،	
292		
عيسى	الشهيد، الروح، الاحزاب، امر، مثل، الحياة	
	الى، قضى، يوم،	
	الاخرة... 129، 149، 152، 81، 209، 234،	
	265، 325، 334، 326□	
محمد	الشهيد، السميع.....129،	
231		
يعقوب	الشهيد، الاحزاب، ال، ما.....129، 152، 250،	
292		
شعيب	الاحزاب، ما، رقيب، الصلاح، الا...129، 152،	
	250، 283، 306□	

سليمان	يوزعون، في.....180،	187
صالح	صيحة، الى، اعبدوا، فاصبحوا..198، 265، 214،	366
داود	زبور، الظن.....199،	373
يوسف	الارض، ضلال.....202،	330
هود	ما بين ايديهم وما خلفهم، رقيب، الى.....216، 264،	265
خضر		
نسي	246.....	
هارون	الى، صلاح، ال.....265، 283،	292

ناوى ئهو زانا ز زاتانهى كه نيويان هاتووه

ناو	بابهت	په پ
ابوبكر الصديق	أحد، ال.....	306، 277
أبو جهل	الفتنة، عزيز.....	266، 65
أبو حذيفه (هاشم بن المغيرة)	الضر.....	123
الحسن البصري	حسنا.....	47

ابوالحسن(علي بن احمد بن موسى) حسنا، الامر، الطاغوت، السعي 47،
97، 84، 81

152.....	الاحزاب	حيي بن اخطب اليهودي
152.....	الاحزاب	ابوسفیان
63.....	الخيانة	طعمة بن البرق
152.....	الاحزاب	حزقيل القطبي
55.....	الذكر	عبدالله بن سلام
152.....	الاحزاب	عمرو بن سفيان(ابو اللاعور السلمي)
65.....	الفتنة	عياث بن ابي ربيعة
152.....	الاحزاب	عيينة بن حصن الفزازي)
84.....	الطاغوت	كعب بن الاشرف
152.....	الاحزاب	مالك بن عوف
152.....	الاحزاب	يزيد بن حنيس
152.....	الاحزاب	عوينة حسن الضررازي
61.....	الخير	الوليد بن المغيرة
63.....	الخيانة	ابولبابة

ناو	بابهت	پہر
فرعون	الفساد، ال	306، 23.....
نضر بن حارس	الخزي	35.....
بلال بن رباح	احد ، ال	306، 277.....

ناوه پړوکی نهو سووره تانه ی که ناویان هاتووه بهرانبهر ناوه کانیان له

قورئانی پیروژدا

ناوی سووره ت	ناوی سووره ت له قورئان
اذا السماء انشقت	الانشقاق
اذا الشمس كورت	التكوير
ارأيت	الماعون
اقتربت	القمر
الهاكم	التكاثر
انا فتحنا	الفتح
براءة	التوبة
بني اسرائيل	الاسراء
تبارك	الملك
تبت	المسد
تنزيل	السجدة
حم السجدة	فصلت
حم عسق	الشورى
حم المؤمن	غافر
سائل سائل	المارج
سبح اسم ربك	الاعلى
سبحان	الاسراء
طسم	القصص
طس	النمل

ناوى سوورهت له قورئان	ناوى سوورهت
النبأ	عم يتساءلون
محمد	القتال
المؤمنون	قد أفلح
الجن	قد أوحى
محمد	الذين كفروا
التحريم	لم تحرم
البينة	لم يكن
غافر	المؤمن
فاطر	الملائكة
الطلاق	النساء الصغرى
الانسان	هل أتى
الغاشية	هل أتاك
البروج	والسما ذات البروج

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
336.....	ا	ال‌اخرة
292.....		ال
316.....		اووا
333.....		ایه
367.....		الاتباع
155.....		اتقوا
348.....		الاثم
277.....		أحد
15.....		الاحزاب
		2
11.....		أحس
		3
343.....		الاخوة
285.....		اظهار
107.....		ادنی
280.....		اذان
21.....		ارساها
		3
202.....		الارض

24.....	الازواج.....	0
168.....	الاسباب.....	
145.....	الاستطاعة.....	

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
11.....	الاسلام.....	4
22.....	الاشترء.....	6
94.....	اطمأن.....	
214.....	اعبدوا و العباد.....	
69.....	الاعتداء.....	
228.....	الاعمى.....	
358.....	أفلح.....	
118.....	اقامة الصلاة.....	
306.....	الا.....	
26.....	الى.....	5
21.....	أم.....	5
5.....	امام.....	0

5.....	امّة.....	1
81.....	الامر(بالمعروف).....	
272.....	انشأ.....	
29.....	الانفس.....	0
76.....	ان.....	
78.....	أنى.....	
	أو.....	
214.....		

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
32.....		أول.....
		1
11.....		الایمان.....
		6
37.....	ب.....	باءوا.....
		باذن.....
262.....		الله.....
273.....		البأس.....
34.....		البر.....
		6

353.....	برهان
23.....	البصير
	0
369.....	البطش
356.....	البغي
296.....	الباطل
108.....	تأويله
361.....	التسكين
359.....	التصريف
275.....	التفصيل
298.....	التوفى
364.....	التلقي
147.....	تولي
288.....	حتى
	ح

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
374.....		الحرب
372.....		الحرث
13.....		الخرج
		3
17.....		الحساب
		4

47.....	حسننا
31.....	الحسنة و السيئة
158.....	الحشر
169.....	الحق
79.....	الحكمة
363.....	الحميم
23.....	الحياة
4	
24.....	الحين
5	
301.....	الخاطئون
35.....	الخزي
14.....	الخسران
3	
278.....	الخلق
63.....	الخيانة
6.....	الخير
1	
311.....	الدعاء

وشه کان

به گویره ی پیته کان ی هیجاء ریخراوه

په پ

پیټ

بابه ت

11.....	الدين	1
357.....	ذروا	1
55.....	الذكر	
160.....	الرجاء	
282.....	الرجم	
39.....	الرحمة	
264.....	الرقيب	
151.....	روح	
14.....	الروح	9
199.....	الزبر	
25.....	الزخرف	4
183.....	السبيل	
173.....	سريع	
97.....	السعي	
34.....	السلام	1
263.....	السلطان	
23.....	السميع	1
28.....	السوء	

سواء..... 1
9

وشه کان

به گویره ی پیته کان ی هیجاء ری کخراوه

په پ	پیت	بابه ت
165.....		السوي
354.....		السيئات
18.....	ش	الشرك
53.....		شقاق
115		الشكر
12.....		الشهيد
		9
13.....		شيعا
		8
132.....	ص	الصادقين
249.....		الصاعقة
31.....		الصراط
		5
12.....		صر
		1
157.....		الصف
283.....		الصالح
198.....		صيحة

الضحى	ض.	142.....
ضرب		236.....
الضرر		12.....
3		
ضلال		33.....
0		
الطاغوت	ط.	84.....

وشه کان

به گویره ی پیته کانى هیجاء ریځخراوه

بابه ت	پیت	په ر
الطعام		186.....
الطغیان		22.....
4		
الطهور		72.....
الطيب والخبيث		103.....
الطيبات		99.....
الظالمين	ظ.	89.....
ظل		167.....
الظلم		93.....
الظلمات		87.....
الظلمات و النور		86.....
الظن		373.....
الفتح	ف	205.....

6.....	الفتنة
	5
238.....	فوق
181.....	الفرار
20.....	الفرح
	1
187.....	في
70.....	فرض
44.....	فلولا

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
366.....		فاصبحوا
43.....		الفرقان
2.....		الفساد
		3
119.....		الفضل
105.....		الفواحش
49.....	ق	قانتون
323.....		قضى
323.....		قليل
270.....		قوة
257.....	ك	كان

25.....	کأن
9	
177.....	کبیر
59.....	کتب
207.....	الکریم
16.....	الکفر
303.....	الکلام
300.....	اللام المكسورة ل
27.....	اللباس
45.....	لما ، لولا (قلولا)

وشه کان

به گویره ی پیته کانی هیجاء ری کخراوه

په پ	پیته	بابه ت
250.....	م	ما
216.....	ما بین ایدیهم وما خلفهم	
175.....	الماء	
14.....	المتاع	
0		
209.....	مثل	
302.....	مثنوی	
128.....	المحصنات	
222.....	المد	
21.....	المرض	

253.....	المس
319.....	المستضعفون
350.....	مستقر و مستودع
2.....	المشي
	5
310.....	معجزون
82.....	المعروف
35.....	مقام
	1
190.....	من
23.....	الموت
	2
344.....	المودة

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

په‌ر	پیت	بابه‌ت
281.....	ن	نأی
227.....		النار
29.....		النجم
		4
220.....		النذر
243.....		نری
246.....		نسی
21.....		النشور
		1
29.....		النشوز
		5
247.....		النصر
338.....		النور
10.....	ه	الهدی
135.....		هل
268.....		هلك
370.....		هوی
309.....	و	وازره
54.....		وجهه
161.....		الوحي

الوکیل.....125

الولی.....19

5

وشه‌کان

به‌گویره‌ی پیته‌کانی هیجاء ری‌کخراوه

بابه‌ت	پیت	په‌ر
الید	ي	365.....
یسیر		329.....
یوزعون		180.....
یوم		334.....
یصدون		255.....

* * *

سوودمان لهم فهريمانگانه وهريگرتووه

- 1- صفوة التفاسير محمد علي الصابوني
- 2- مختصر تفسير ابن كثير محمد علي الصابوني
- 3- تفسير البيضاوي للعلامة البيضاوي
- 4- تنوير الاذهان البروسوي
- 5- الصحاح محمد بن ابي بكر الرازي
- 6- قاموس المحيط فيروز ابادي
- 7- فرههنگي شيرين فاضل نظام الدين
- 8- نهستيره گه شه فاضل نظام الدين
- 9- فرههنگي زارواه بدران احمد حبيب
- 10- زارواهى كارگيرى كوڤى زانيارى كورد
- 11- فرههنگي پۇمانى دهرياز خسرو جاف
- 12- كۆمهلهى ئىخوان سهفا ئه بوبه كر شوان
- 13- شهوچه رهى ديوه خان ئه بوبه كر شوان
- 14- فرههنگي كشتوكال معروف مهردوخى
- 15- له ژيړ ساباتى كورده وارى دا ئه بوبه كر شوان

سەرچاۋەى بنەرەتى لىكۆلىنەۋە

- 1- قورئانى پىرۆز
- 2- الاتقان فى علم الحروف ، السيوطي، سالى 911ى كۆچى مردوۋە
- 3- الازھية فى علوم القرآن، الهروي(علي بن محمد) سالى 415ى كۆچى
مردوۋە
- 4- أسباب نزول القرآن، الواحدي(علي بن محمد) سالى 468ى كۆچى
مردوۋە
- 5- الاستعاب فى معرفة الاصحاب، ابن عبدالبر القرطبي سالى 463ى كۆچى
مردوۋە
- 6- أسد الغابة فى معرفة الصحابة ، ابن الاثير الجزري سالى 630ى كۆچى
مردوۋە
- 7- الاشباه والنظائر فى الالفاظ ، الثعالبي(عبدالملك بن محمد)
القرانية التي ترادفت مباينها وتنوعت معاينها
سالى
429ى كۆچى مردوۋە
- 8- الاشباه والنظائر فى القرآن الكريم، مقاتل بن سليمان سالى 150ى كۆچى
مردوۋە
- 9- اشتاق اسماء الله ، الزجاجي(ابوقاسم بن اسحاق عبدالرحمن) سالى
340ى كۆچى مردوۋە
- 10- الاصابة فى تمييز الصحابة، ابن حجر العسقلاني سالى 852ى كۆچى
مردوۋە
- 11- اصلاح الوجوه والنظائر ، الدامفاتي (ابو عبدالله احمد بن علي) سالى
478ى كۆچى مردوۋە

- 12- الاعتماد في نظائر الظاء و الضاد، ابن مالك الطائي سالى 672ى كۆچى
مردووه
- 13- انباه الرواة على انباه النحاة، القفطي(جمال الدين علي بن يوسف)
سالى 646ى كۆچى مردووه
- 14- البرهان في علوم القرآن، الزركشي(بدرالدين محمد بن عبدالله) سالى
794ى كۆچى مردووه
- 15- بصائر ذوي التمييز، الفيروز ابادي(مجدالدين محمد بن يعقوب) سالى
817ى كۆچى مردووه
- 16- بغية الوعاة في طبقات اللغويين والنحاة، السيوطي(جلال الدين
عبدالرحمن) سالى 911ى كۆچى مردووه
- 17- تاج العروس، الزبيدي(محمد مرتضى) سالى 1205ى كۆچى مردووه
- 18- تاريخ بغداد، الخطيب البغدادي(احمد بن علي) سالى 463ى كۆچى
مردووه
- 19- تأويل مشكل القرآن، ابن قتيبة(عبدالله بن مسلم) سالى 276ى كۆچى
مردووه
- 20- تحصيل نظائر القرآن، الترمذي(محمد بن علي) سالى 320ى كۆچى
مردووه
- 21- التصارييف، يحيى بن سلام المغربي سالى 200ى كۆچى مردووه
- 22- تفسير أسماء الله الحسنى، الزجاج(ابو اسحاق السري) سالى 311ى
كۆچى مردووه
- 23- تفسير الطبري، الطبري(محمد بن جرير) سالى 310ى كۆچى مردووه
- 24- تفسير غريب القرآن، ابن قتيبة سالى 276ى كۆچى مردووه

- 25- تفسير القرطبي، القرطبي(محمد بن احمد) سالى 671ى كوچى مردووه
- 26- تفسير مجاهد، مجاهد(مجاهد بن جبر) سالى 103ى كوچى مردووه
- 27- تهذيب والتهديب ، ابن حجر العسقلاني سالى 852ى كوچى مردووه
- 28- الجيني الداني في صرف المهاني، المرادي(حسين بن قاسم) سالى 749ى كوچى مردووه
- 29- جواهر الادب في معرفة كلام العرب، علاءالدين اربلي سالى 741ى كوچى مردووه
- 30- حروف المعاني و الصفات، الزجاجة سالى 340ى كوچى مردووه
- 31- حلية الاولياء، ابونعيم الاصفهاني(احمد بن عبدالله) سالى 430ى كوچى مردووه
- 32- الدر المصون في علوم الكتاب المكنون، السمين الحلبي(احمد بن يوسف) سالى 756ى كوچى مردووه
- 33- رصف المباني في شرح حروف المعاني، المالقي(احمد بن عبدالنور) سالى 702ى كوچى مردووه
- 34- زاد المسير في علم التفسير، ابن الجوزي(جمال الدين ابو الفرج) سالى 597ى كوچى مردووه
- 35- الزاهر في معاني كلمات الناس، ابن الانباري(ابوبكر محمد بن القاسم) سالى 328ى كوچى مردووه
- 36- الزينة في كلمات الاسلامية العربية، ابوحاتم الرازي(احمد بن حمدان) سالى 322ى كوچى مردووه
- 37- غاية النهاية في طبقات القراء، ابن الجزري(محمد بن محمد) سالى 833ى كوچى مردووه

- 38- السبعة في القراءات، ابن مجاهد(ابوبكر احمد بن موسي) سالى 324ى
كۆچى مردووه
- 39- الكشاف، الزمخشري(محمود بن عمر) سالى 538ى كۆچى مردووه
- 40- كشف السرائر في معنى الوجوه و الاشباه والنظائر، ابن الصماد(محمد بن محمد) سالى 887ى كۆچى مردووه
- 41- الكشف عن وجوه القراءات السبع وعللها و حججها، مكي بن ابي طالب القيسي سالى 437ى كۆچى مردووه
- 42- لسان العرب، ابن منظور(محمد بن مكرم) سالى 711ى كۆچى مردووه
- 43- لسان الميزان، ابن حجر العسقلاني سالى 852ى كۆچى مردووه
- 44- ما اتفق واختلف معناه في القرآن الكريم، المبرد(ابوالعباس محمد بن يزيد) سالى 240ى كۆچى مردووه
- 45- المحرر الوجيز في تفسير الكتاب العزيز، ابن عطية(عبدالحق) سالى 541ى كۆچى مردووه
- 46- مشكل اعراب القرآن، مكي بن ابي طالب سالى 437ى كۆچى مردووه
- 47- المعارف، ابن قتيبة سالى 276ى كۆچى مردووه
- 48- معاني الحروف، الرمانى(علي بن عيسى) سالى 384ى كۆچى مردووه
- 49- معاني القرآن الكريم، النحاس(ابو جعفر احمد بن محمد) سالى 338ى كۆچى مردووه
- 50- معاني القرآن و اعرابه، الزجاج سالى 311ى كۆچى مردووه
- 51- معجم الادوات و الضمائر في القرآن الكريم، د.اسماعيل احمد عمايرة
- 52- المعجم المفهرس والضائر في القرآن الكريم، محمد فؤاد عبدالباقى
- 53- مغني اللبيب، ابن هشام الانصاري سالى 761ى كۆچى مردووه

- 54- منتخب قرة العيون النواظر في الوجوه والنظائر في القرآن الكريم، ابن الجوزي سالى 597ى كوچى مردووه
- 55- منشور الفوائد، ابوالبركات الانباري سالى 577ى كوچى مردووه
- 56- المنجد في اللغة، كراع النمل(علي بن الحسن الحنائى) سالى 310ى كوچى مردووه
- 57- ميزان الاعتدال في نقد الرجال، الذهبي(شمس الدين محمد بن احمد) سالى 748ى كوچى مردووه
- 58- وجوه القرآن، التفليسي (جيش بن ابراهيم) سالى 629ى كوچى مردووه
- 59- وجوه القرآن، الجيري الينسابوري(اسماعيل بن احمد) سالى 430ى كوچى مردووه
- 60- الوجوه النظائر في القرآن الكريم، عبدالرحم مطلق رسالة ماجستير بغداد 1986
- 61- نزهة الاعين النواظر في علم الوجوه والنظائر، ابن الجوزي سالى 597ى كوچى مردووه
- 62- نزهة الالباء، ابو بركات الانباري سالى 577ى كوچى مردووه.

* * *

ناوه پړوك

پهړ	ژماره ی شیوه کان	بابه ت
6.....	16 شیوه	پیښه کی
10.....	4 شیوه	الهدی
16.....	3 شیوه	الکفر
18.....	6 شیوه	الشرك
19.....	4 شیوه	سواء
21.....	6 شیوه	المرضى
23.....	4 شیوه	الفساد
25.....	4 شیوه	المشي
27.....	11 شیوه	اللباس
28.....	5 شیوه	السوء
31.....	3 شیوه	لحسنه و السيئه
34.....	4 شیوه	الحسنی
35.....	4 شیوه	الخزي
37.....	11 شیوه	باءوا
39.....	3 شیوه	الرحمة
43.....	3 شیوه	الفرقان
44.....	6 شیوه	فلولا
45.....	5 شیوه	لما
47.....	2 شیوه	حسنه
49.....		قانتون

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
امام	5 شیوه	50.....
أمة	8 شیوه	51.....
شقاق	3 شیوه	53.....
وجهه	3 شیوه	54.....
الذكر	15 شیوه	55.....
كتب	4 شیوه	59.....
الخير	8 شیوه	61.....
الخيانة	5 شیوه	63.....
الفتنة	10 شیوه	65.....
عدوان	2 شیوه	68.....
الاعتداء	2 شیوه	69.....
فرض	5 شیوه	70.....
العفو	3 شیوه	71.....
الطهور	10 شیوه	72.....
ان	6 شیوه	76.....
انى	3 شیوه	78.....
الحكمة	5 شیوه	79.....
الامر	2 شیوه	81.....
المعروف	4 شیوه	82.....
الطاغوت	3 شیوه	84.....
الظلمات و النور	2 شیوه	86.....

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
الظلمات	2 شیوه	87.....
الظالمین	7 شیوه	89.....
الظلم	4 شیوه	93.....
اطمأن	3 شیوه	94.....
السعي	3 شیوه	97.....
الطيبات	8 شیوه	99.....
الطيب و الخبيث	3 شیوه	103.....
الفواحش	4 شیوه	105.....
ادنى	4 شیوه	107.....
تأويله	5 شیوه	108.....
الاستغفار	3 شیوه	110.....
الدين	5 شیوه	111.....
احس	4 شیوه	113.....
الاسلام	2 شیوه	114.....
الشكر	2 شیوه	115.....
الايمان	4 شیوه	116.....
اقامة الصلاة	2 شیوه	118.....
الفضل	7 شیوه	119.....
صر	4 شیوه	121.....
الضرر	5 شیوه	123.....
الوكيل	4 شیوه	125.....

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
المحصنات	3شیوه	128.....
الشهید	7شیوه	129.....
الصادقین	3شیوه	132.....
الحرچ	3شیوه	133.....
هل	4شیوه	135.....
شيعا	5شیوه	138.....
المتاع	4شیوه	140.....
الضحی	3شیوه	142.....
الخسران	5شیوه	143.....
الاستطاعة	2شیوه	145.....
تولی	4شیوه	147.....
الروح	5شیوه	149.....
روح	2شیوه	151.....
الاحزاب	4شیوه	152.....
اتقوا	5شیوه	155.....
الصف	2شیوه	157.....
الحشر	2شیوه	158.....
الرجاء	2شیوه	160.....
الوحي	5شیوه	161.....
الجبار	4شیوه	163.....
السوي	3شیوه	165.....

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
اللغو	3شیوه	166.....
ظل	2شیوه	167.....
الاسباب	4شیوه	168.....
الحق	11شیوه	169.....
سريع	2شیوه	173.....
الحساب	2شیوه	174.....
الماء	3 شیوه	175.....
كبير	8شیوه	177.....
يوزعون	2شیوه	180.....
الفرار	4شیوه	181.....
وجعلوا	2شیوه	182.....
السبيل	11شیوه	183.....
الطعام	4شیوه	186.....
في	7شیوه	187.....
من	4شیوه	190.....
أمر	13شیوه	192.....
الولي	10شیوه	195.....
صيحة	3شیوه	198.....
الزبر	5شیوه	199.....
الفرح	3شیوه	201.....
الارض	7شیوه	202.....

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
الفتح	4 شیوه	205.....
الکریم	6 شیوه	207.....
مثل	4 شیوه	209.....
النشور	4 شیوه	211.....
ارساها	3 شیوه	213.....
أو	3 شیوه	214.....
أم	3 شیوه	215.....
مايين ايديهم وما خلفهم	4 شیوه	216.....
العالمين	5 شیوه	218.....
النذر	5 شیوه	220.....
المد	5 شیوه	222.....
الطغيان	4 شیوه	224.....
الاشترء	3 شیوه	226.....
النار	3 شیوه	227.....
الاعمى	3 شیوه	228.....
البصير	3 شیوه	230.....
السميع	2 شیوه	231.....
الموت	5 شیوه	232.....
الحياة	6 شیوه	234.....
ضرب	5 شیوه	236.....
فوق	9 شیوه	238.....

پهړ	ژماره ی شیوه کان	بابه ت
240.....	3شیوه	الازواج
242.....	3شیوه	العلم
243.....	4شیوه	نری
245.....	4شیوه	الحین
246.....	2شیوه	نسي
247.....	4شیوه	النصر
249.....	3شیوه	الصاعقة
250.....	7شیوه	ما
253.....	3شیوه	المس
254.....	3شیوه	الزخرف
255.....	4شیوه	يصدون
257.....	5شیوه	كان
259.....	1شیوه	کأن بهواتای کأنما
260.....	5شیوه	الاخذ
262.....	2شیوه	بأذن الله
263.....	2شیوه	السلطان
264.....	2شیوه	الرقيب
265.....	3شیوه	الى
266.....	5شیوه	عزيز
268.....	4شیوه	هلك

پهړ	ژماره ی شیوه کان	بابه ت
270.....	5شیوه	قوة
272.....	3شیوه	انشاء
273.....	3شیوه	البأس
275.....	2شیوه	التفصيل
277.....	3شیوه	احد
278.....	7شیوه	الخلق
280.....	2شیوه	اذن
281.....	2شیوه	نأى
282.....	4شیوه	الرجم
283.....	7شیوه	الصلاح
285.....	8شیوه	اظهار
288.....	3شیوه	حتى
290.....	6شیوه	الانفس
292.....	3شیوه	ال
294.....	3شیوه	النجم
295.....	4شیوه	النشوز
296.....	4شیوه	الباطل
298.....	3شیوه	التوفي
300.....	3شیوه	اللام المكسورة
301.....	3شیوه	الخاطئون
302.....	3شیوه	مثنوى

بابهت	ژماره ی شیوه کان	پهړ
الكلام	5شیوه	303.....
الا	4شیوه	306.....
وازره	3شیوه	309.....
معجزون	2شیوه	310.....
الدعاء	6 شیوه	311.....
اعبدوا و العباد	3شیوه	314.....
الصراط	2شیوه	315.....
اووا	2شیوه	316.....
الجهاد	3شیوه	317.....
المستضعفين	3شیوه	319.....
اول	4شیوه	321.....
قليل	6شیوه	323.....
قضى	10شیوه	325.....
يسير	3شیوه	329.....
ضلال	8شیوه	330.....
اية	2شیوه	333.....
يوم	4شیوه	334.....
الاخرة	5شیوه	336.....
النور	10شیوه	338.....
السلام	5شیوه	341.....
الاخوة	5شیوه	343.....

پهړ	ژماره ی شیوه کان	بابه ت
344.....	4شیوه	المودة
345.....	2شیوه	الجدال
346.....	3شیوه	البر
348.....	5شیوه	الاثم
350.....	3شیوه	مستقر و مستودع
351.....	4شیوه	مقام
353.....	2شیوه	برهان
354.....	5شیوه	السيئات
356.....	3شیوه	البغي
357.....	2شیوه	ذروا
358.....	2شیوه	أفلح
359.....	5شیوه	التصريف
361.....	4شیوه	التسكين
361.....	2شیوه	الحميم
363.....	2شیوه	التلقي
364.....	3شیوه	اليد
365.....	2شیوه	فأصبحوا
366.....	2شیوه	الاتباع
368.....	2شیوه	استكبروا
369.....	2شیوه	البطش
370.....	5شیوه	هوى

بابه ت	ژماره ی شیوه کان	په
الحرث	3شیوه.....	372.....
الظن	3شیوه.....	373.....
الحرب	2شیوه.....	374.....
ناوی پیغه مبهه کان (درو دی خویان له سه ربی)		375.....
ناوی زانا و زاته کان.....		377.....
ناوه روکی نه و سووره تانه ی بهرام بهر ناوه کان یان هاتوه.....		379.....
وشه کان.....		381.....
سه رچا وه کان.....		392.....